

C:\Users\Plazma\Desktop\311\Borovicka_Vaclav_Pavel-Smrt_ma_v_ruce_skalpel.pdb

PDB Name: Václav Pavel Borovička-Smrt má
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Václav Pavel Borovička
Smrt má v ruce skalpel

Všeho schopný chirurg

Příběhli udýchaní na policejní stanici kolem půl jedenácté. Susan Johnsonová měla pres rozcuchané vlasy nataženu vlněnou čepici s bambulí, vítr vanoucí ze skotské vrchoviny byl totiž studený jako led. Byla neděle 29. září, ráno sice vykouklo na chvíli sluníčko, ale na procházky bylo už zima.

„Tak kde to bylo?“ zeptal se Susanina bratra Alfreda konstábl James Fairweather.

„Pod mostem přes Gardenholme Linn.“

„Myslíte ten potok, co se vlévá do řeky Annan?“

„Jo, přesně tam. Pod tím mostem.“

„Byli jste tam oba?“

„Nejdřív ne,“ řekla Susan Johnsonová.

„Takže jste to neviděli oba?“

„Já jsem se šla po ránu projít. Jsme tady s bráchou na pár dní na dovolené.“

„Vy asi nejste zdejší?“

„Ne. Bydlíme v Edinburghu a sem jsme přijeli na víkend. Zastavila jsem se na mostě, už jsem se chtěla vrátit, abych byla v poledne zpátky v hotelu. Alfred zůstal totiž déle v posteli. Ale když jsem přišla do našeho pokoje, tak už byl oblečen.“

„Dobře, co jste viděla?“

„Dole pod mostem ležel balík, jako by jej tam vyplavila voda, a z toho rance trčela ruka. Lidská ruka.“

„Viděla jste to seshora, nebo zblízka?“

„Nešla jsem dolů, otočila jsem se a utíkala do hotelu pro bráchu. A pak jsme sešli dolů spolu.“

„Byla to ruka, pane Johnstone?“ zeptal se konstábl.

„Jo. Byla a byly tam ještě jiné divné věci.“

„Jaké?“

„Kosti a kusy masa. Ten balík měl asi díru. Jak ho voda vyplavila, tak se roztrhl.“

„Uvázl přímo pod mostem?“

„Ne, asi takových devět deset metrů níž po proudu.“

„Jak to, že jste viděl, co je uvnitř?“

„Trochu jsem do něj kopl. Byly tam hadry a staré noviny a v nich kosti a ta ruka.“

Konstábl Fairweather zatelefonoval na policejní stanici do Dumfriesu, malebného skotského městečka vzdáleného asi dvacet mil od Moffatu, a ohlásil nález. Nedělní službu měl seržant Robert Sloane. Vyslechl hlášení, zapsal si jména a řekl:

„Hned tam jedu. Vezměte je oba s sebou. Sejdeme se pod mostem přes Gardenholme Linn.“

Moffat je kouzelné horské městečko ležící na čtyřiasedmdesátce z Glasgowu do Carlisle, v údolí Annanu, zajímavé především malebnými starými usedlostmi jako z historického filmu. Policisté z Dumfriesu našli na břehu potoka další špatně zabalené rance s hrůzným obsahem: dvě hlavy s odřezanými nosy, ušima, rty a vydlobnutými očima. Ruce měly useknuté prsty, paže byly zbaveny masa a nohy rozporcované přesně v kloubech. Policisté prohledávali po dlouhé týdny břehy potoka Gardenholme Linn, poslední balík se zbytky lidských těl objevili až 4. listopadu, asi devět mil od Moffatu, v příkopu silnice Edinburgh-Carlisle. Ten poslední obsahoval nejen zbytky lidských těl, ale i oko vydlobnuté snad teleti, možná koni. Bylo pozoruhodné tím, že nebylo tak zetlelé, zřejmě bylo předtím z nějakých důvodů delší dobu ponořeno v roztoku formaldehydu, takže bylo zčásti konzervováno.

Ostatky mrtvých byly rozloženy v márnici. Z Glasgowu i z Edinburghu přijeli specialisté soudní lékaři, mezi nimi doktor John Glaister, syn slavného profesora a soudního lékaře Edinburské univerzity. Vyšetřování vedl seržant Robert Sloane.

„Hned od počátku jsme si byli jisti, že dvě lidská těla musel rozřezat odborník. Doktor Glaister odhadl, že dobrému, zkušenému chirurgovi by to mohlo trvat šest až osm hodin,“ řekl seržant. „Napočítali jsme sedmdesát kusů lidského masa a kostí a všechny jsme poslali do Edinburghu, kde měly být provedeny analýzy.“

„V jakém stavu byly ty pozůstatky?“ zeptal se redaktor Glasgow Daily Recordu.

„Ve velmi špatném.“

„Takže byly ve vodě už zřejmě delší dobu. Jak byly zabaleny?“

„Ve staré mužské košili byla dvě nadloktí a čtyři větší kusy lidského masa. V povlaku na polštář byly nacpány dvě pažní, dvě stehenní a dvě lýtkové kosti a devět kusů masa.“

„Byly ty balíky pevně svázaný?“

„Původně snad. Ale v době, kdy jsme je vylovili a dopravovali do márnice, už nedržely pohromadě. V jednom z balíků byly ty lidské ostatky zamotány do starého prostěradla s jednou hrudní polovinou trupu a spodními částmi dolních končetin.“

„Našli jste také hlavy obětí?“

„Ty byly zvlášť. Byly pečlivě ořezány. U jedné z nich byly dokonce vytrhány všechny zuby.“

„To ale přece musel dělat zubař! Není snadné vytrhat někomu dvaatřicet zubů.“

„Doktor Glaister to potvrdil. Řekl dokonce, že rozporcování mrtvol musel provést zkušený chirurg a zuby musel vytrhat dentista.“

„Měli jste nějakou stopu? Nebyl v poslední době někdo pohřešován?“

„Samozřejmě že jsme o tom od počátku uvažovali. Jenže nám scházely charakteristiky identifikačních bodů. Soudní lékaři zatím jen nezávazně tvrdili, že může jít o mrtvoly muže a ženy. Scházely však důkazy. Vrah či vrazi pečlivě odstranili pohlavní orgány, celé prsty nebo jen konečky prstů, podle jejichž otisků by normálně bylo možné pátrat v kartotéce pohřešovaných. To, co jste napsali ve včerejším článku, že jde o asi jednadvacetiletou ženu vysokou 155 centimetrů a muže kolem šedesátky vysokého 168 centimetrů, je jen ničím nepodložený dohad.“

Seržant Sloane se nepochlubil novináři deníku Glasgow Daily Report se stopou, na kterou vyšetřovatelé narazili. V posledním týdnu, ale ještě i pár dní předtím, hodně přšelo. Ten, kdo kompromitující balíky hodil do potoka plného vody, ústího do řeky Annan, počítal s tím, že zmizí v moři zátoky Solway Firth. Buď byl proud po deštích příliš silný a vynesl balíky na břeh, anebo byl příliš slabý, a tak zůstaly viset cestou k ústí potoka Gardenholme Linn. Když technici třídili a balili zbytky mrtvol do bedýnek pro transport do Glasgowu, všiml si seržant Robert Sloane kusu novin nebo časopisu, do něhož byla zabalena jedna část zbytků těl.

„Upoutalo mě to proto, že šlo o číslo Sunday Graphic z 15. září 1935, v němž byla reportáž z volby karnevalové miss v Morecombe. To je ono malé městečko nedaleko Lancasteru, kde se každý podzim koná volba královny krásy. Zavola jsem si do redakce a zjistil jsem, že se číslo Sunday Graphic vydává a prodává jen v oblasti Morecombe a okolí a bylo vydáno jen v nákladu 3700 výtisků. Nebylo tedy ve volném prodeji ani před karnevalem, ani po něm. Vrah mohl rozřezanou mrtvolu balit přibližně 15. září.“

„Nepátrali jste po obětech registrovaných mezi zmizelými?“

„Jistě. Byla tam jasná souvislost. Ve stejnou dobu totiž vyšel v Glasgow Daily Report sloupek o zmizení dvacetileté vychovatelky dětí Mary Jane Rogersonové. Sloužila v rodině lékaře indického původu Bucka Ruxtona v Lancasteru, na náměstí Dalton Square číslo 2.“

„To však bylo hezky daleko od místa nálezu rozporcovaných mrtvol.“

„Přesně 105 mil od mostu přes Gardenholme Linn.“

Seržant Robert Sloane měl štěstí a dobré profesionálně vycvičené schopnosti logického myšlení. Zatelefonoval na lancasterské policejní prezidium a zjistil, že onen doktor Ruxton ohlásil zmizení slečny k dětem, s níž snad udržoval poměr. Povídalo se prý také, že nevěrníka v té době opustila i jeho manželka. Zmizely tedy obě ženy Ruxtonovy domácnosti najednou, anebo to byla jen shoda okolností, že najednou zůstal sám?

Doktor Ruxton zaměstnával ještě hospodyně Agnes Oxleyovou. Ona prakticky vedla domácnost na Dalton Square. Seržant se chystal vyslechnout ji jako první, ale Oxleyová nebyla k sehnání. Její zaměstnavatel řekl, že jí dal do pondělka volno. Tak se seržant Sloane vypravil za matkou zmizelé slečny k dětem.

„Já nejsem její skutečná matka, ale mám ji ráda jako svou. Můj manžel ji má z prvního manželství.“

„Ale žili jste spolu?“ zeptal se seržant.

„Jistě. Všichni dohromady. Naše manželství je velmi dobré.“

„Já jsem vám, paní, přinesl pár věcí a chtěl bych, abyste mi řekla, jestli patří vaší nevlastní dceři.“

Otevřel aktovku, vytáhl několik kusů prádla, kladl je na stůl a ptal se, jestli paní Rogersonová některé z nich nezná.

„Tak tahle halenka je její, tyhle dětské kalhotky neznám, ale můžou patřit Ruxtonovým dětem.“

„Poznáváte ji naprosto bezpečně?“

„Jak by ne! Jen se podívejte, v levém podpaždí je spravovaná. Mary Jane ji jednou dostala ode mne k Vánocům. K loňským Vánocům. A tyhle věci jsou také její. Moje nevlastní dcera totiž byla vloni v létě na dovolené se dvěma ze tří Ruxtonových dětí.“

„Mohla byste mi říct kde?“

„V takovém malém penzionu v Grange-over-Sands. A majitelka jí dala pár starších obnošených šatů. Byla to moc hodná paní a měla Mary Jane ráda.“

„Víte, jak se jmenovala?“

„Jak bych nevěděla. Stokrát jsme o ní hovořili. Je to paní Edith Holmeová a dala jí ještě i nějaké oblečení pro děti, z kterého už její syn vyrostl. A ještě něco vám řeknu: je to hodná paní, že v těch kalhotkách ještě po vyprání vyměnila vytahanou gumu, aby si je mohla malá Jerry hned obléknout.“

„Znáte doktora Ruxtona?“

„Ne, pane, ale tu gumu v dětských kalhotkách poznáte podle toho, že na ní paní Holmeová udělala na obou stranách uzly. Řekla prý přitom, že to děti tlačit nebude.“

Jak už to v policejní praxi bývá, převzal v této fázi případu velení vrchní vyšetřovatel z Lancasteru kapitán Henry

Vann. Rozdělil policisty na dvě skupiny a každého pověřil přesným úkolem. Ukázalo se totiž, že nepůjde o běžný kriminální případ, ale o mimořádně ohavnou vraždu.

Buck Ruxton se narodil v roce 1899 jako Bukhtyar Rustomji Ratanji Hakim. Jeho předkové odešli už v osmém století z Persie, kde byli z náboženských důvodů pronásledováni. Buck byl pyšný na svůj výjimečný původ. Odmítal tvrzení, že je Ind, ale při každé příležitosti zdůrazňoval, že je jedním z potomků párského proroka Zarathustry, jehož učení zdomácnělo i v Indii.

Buck byl nadaný student a velmi citlivý mladý muž. Párští přistěhovalci se už před mnoha lety přizpůsobili spíš vládnoucí anglické menšině než indickým zvykům a Buck už jako chlapec se snažil napodobovat chování anglických vysokých úředníků. Nepřál si nic jiného, než aby ho lidé považovali za Angličana.

Měl vzácné nadání a studoval s nadšením. Patřil na lékařské fakultě k nejlepším a v termínu získal titul bakaláře medicíny. Ani to mu nestačilo. Odjel do Londýna, kde později promoval jako doktor medicíny. Nakonec se přihlásil ke studiu na Edinburské univerzitě, takže měl celkem tři akademické tituly.

Jistý čas pracoval v Bombaji. Snažil se pomáhat chudým a nevzdělaným, pochopil však, že kariéru si musí začít budovat jinde než mezi nemocemi pronásledovanými krajany. Nastoupil jako lékař do armády, brzy měl hodnost kapitána. Poslali ho do Iráku, který se v té době stal samostatným státem. Lékařskou praxi provozoval v Bagdádu a Basře. Ale ani tam dlouho nevydržel. Nejdřív se znovu objevil v Londýně a později se v Edinburghu snažil stát členem Královského kolegia chirurgů. Neměl štěstí ani patřičné styky. Snad právě proto, že zdůrazňoval svůj extravagantní původ a ve společnosti vystupoval jako kapitán Hakim. Později se říkalo, a on to také tvrdil, že příčinou jeho tehdejšího neúspěchu byla láska.

Zamiloval se totiž do vdané Holanďanky Isabelly van Essové. Byla to nepříliš krásná šestadvacetiletá žena holandského obchodníka s mimořádným chováním a na tu dobu velmi divokými názory na život. Měla dlouhý ostrý nos a příliš široká ústa, její nohy prý neměly lýtky, byly od kolen ke kotníkům stejně silné. Byla však neobyčejně smyslná a nepředstavitelně vášnivá. Zamilovala se do exoticky vyhlížejícího lékaře rychle, nebezpečně, hned po jejich náhodném prvním setkání.

Později se objevily úvahy o sexuální nenormálnosti jejich vztahu, Isabella van Essová neznala prý ostych a vynikala neobyčejnou smyslnou fantazií a Buck byl nadšen. Až do té doby si nedokázal ani jen představit, že někdy bude mít tak vášnivou partnerku. Měla snad jen jedinou, leč odstranitelnou vadu. Utekla manželovi a živila se jako servírka v jisté edinburské hospodě. Chodila tedy domů až brzo ráno. Buck však už měl svou vlastní ordinaci, a tak mohla dát putykáři výpověď.

V puritánském Edinburghu roku 1927 způsobil jejich milostný poměr pohoršení i senzaci. V kavárnách i ženských klubech se povídalo, co ti dva tropí. Místní drbny měly žně, a ať si sebevíc vymýšlely nebo přidávaly, nikdy se nepřiblížily skutečnosti. Tento stav trval téměř rok, pak se Isabellin manžel konečně odhodlal a se svojí nevěrnou manželkou se rozvedl. Přestěhovala se ke kapitánu Hakimovi a oba se později usadili v Lancasteru.

Doktor Ruxton měl peníze i štěstí. Podařilo se mu výhodně koupit třípatrový dům nedaleko radnice. Dalton Square číslo 2 byla dobrá adresa. Dům měl v přízemí čtyři velké místnosti, uprostřed prostornou halu. Doktor Ruxton si dal zařadit jednu z místností jako operační sál, druhou jako ordinaci, třetí byla čekárna a v té vzadu s okny do dvora zařídili kuchyň.

Doktor Ruxton byl sympatický lékař, pacienti ho měli rádi pro jeho milé chování, ale i všestrannou péči. Byl šikovným chirurgem, pomáhal rodit děti, zuby ošetřoval s úspěchem, dokázal uklidnit každého pacienta. Proto měl čekárnu denně plnou. Se svou ženou měl tři děti. Nemusela se o ně starat, měla k ruce tři služebné, a tak se mohla věnovat společenskému životu. S kapitánem Hakimem, jak svému druhovi stále ještě říkala, však měla potíže. Oba původně náruživí milenci se začali hádat. Doktor Ruxton na Bellu žárlil a vyčítal jí kdeco.

„Denně se hádali,“ řekla později hospodyně Agnes Oxleyová.

„Měli důvod?“ zeptal se kapitán Henry Vann.

„Nesnášeli se. Od jisté doby si šli na nervy. Pan doktor si myslel, že má paní milence, a při každé příležitosti ji to vyčítal.“

„Byla mu nevěrná?“

„Víte, pane kapitáne, dneska už je to jedno, řeknu vám, že jsem si kolikrát myslela, že ho paní Isabella snad záměrně provokuje. Ona se totiž chovala stále víc nepřátelsky. A pán měl hodně práce, musel být večer unavený, ale ona se s ním jen hádala.“

„Můžete mi říct proč?“

„Neměla důvod, aby mu něco vyčítala, a on neměl důvod podezírat ji z nevěry. Ale já si myslím, že se ti dva začali vzájemně nenávidět.“

„Dělali si naschvály?“

„Někdy.“

„Například?“

„Pán dával paní Isabelle každé pondělí dvanáct liber na domácnost. To přece nebylo málo.“

„V té době to bylo dost peněz. Paní Isabella s tím nebyla spokojená?“

„Neutrácela je za domácnost, a tak jsme kolikrát při nákupu zůstávaly dlužný u řezníka i v pekárně.“

„Co s těmi penězi dělala? Dvanáct liber týdně, to v té době nebyl pakatel?“

„Madame sázela. Navštěvovala místní bookmakery a zřejmě neměla štěstí. Myslím si, že se toho nedokázala vzdát. Pán to snad zjistil, protože za nějaký čas dával madame už jen jednu libru kapesného týdně a účty dodavatelů platil sám.“

„Jeho paní tedy měla jen jednu libru kapesného týdně?“

„Ano.“

„Proto se hádali?“

„Nejen proto. Žáril. Strašně sprostě madame nadával. Vykřikoval, že je kurva, děvka, svině. A taky ji někdy mlátil.“

„Byly jste při tom? Anebo jste to pouze slyšely přes zavřené dveře?“ zeptal se kapitán Vann.

„Slyšely jsme to a madame mi jednou řekla, že jí v kuchyni dokonce vyhrožoval, že ji zabije. Vzal prý ze zásuvky dranzírovací nůž a nasadil jí ho na krk. Madame volala o pomoc. Jenže my jsme měly strach vpadnout do místnosti, tak jsme jen poslouchaly na schodech.“

„Kdo to ještě slyšel? Vy sama, nebo ještě některá služka?“

„Mary Rogersonová, slečna k dětem“

„Ta také mlčela?“

„Samozřejmě. Bála se pána. My jsme si myslely, že s ním dokonce měla nějaké pletky. Rogersonová je dvacetiletá holka. Já bych se moc nedivila, kdyby ji šéf nenechal na pokoji.“

„Myslíte si, že měl poměr s nějakými dalšími ženami?“

„Samozřejmě. My jsme se jednou o tom bavily s kolegyní, která sloužila na indické ambasádě. A víte, co ona nám řekla? Ze pro ty chlapy v turbanu je ženská jen něco jako zvíře. Musí dělat, co chlap chce, a přitom držet hubu. Běda, kdyby se snad zdráhala jít s šéfem do postele.“

Hospodyně Agnes Oxleyová měla pravdu, když tvrdila, že se hádky mezi doktorem a madame stupňovaly. Isabella se dokonce v roce 1934 pokusila o sebevraždu, nechtěla už žít v neustálém napětí. Včas ji zachránili, ale ona sebrala všechny tři děti a odstěhovala se k sestře do Edinburghu. Doktor se však v jejich bytě objevil hned druhý den večer.

„Byla to hrozná noc,“ řekla Isabellina sestra při výslechu. „Vpadl do dveří a plakal. Klekl si na kolena a se sepjatýma rukama prosil, aby se Isabella vrátila. Sliboval hory doly, tvrdil, že už se nikdy nebude hádat. Byli jsme vzhůru až do tří ráno a teprve pak jsme se dostali na chvíli do postele. Ráno pak naházela Isabelliny věci do kabel, popadl děti a usadil je dole ve voze. V osm hodin odjeli.“

„Dodržel své sliby?“ zeptal se kapitán Vann.

„Ani v nejmenším. Vůbec nic se nezměnilo, a když mu Isabella řekla, že s ním nebude žít, že se odstěhuje, tak jí vyhrožoval, že bude litovat.“

„Řekla vám, čím jí konkrétně hrozil?“

„Vykřikoval prý, že ji zabije, že se objeví na ulici, jen až ji povevou do márnice.“

„Jak na tu hrozbu reagovala vaše sestra?“

„Byla zoufalá. Nevěděla si rady. Denně ji mlátil anebo ji zkopal, když ležela na zemi, tak ji znásilňoval.“

„Ona se s ním milovala?“

„Musela. Měla strach, aby něco neudělal dětem.“

„Nevíte, kdy ji znásilnil naposledy?“

„To vám můžu říct přesně. O Vánocích 1934. To prý byl surovější než jindy. Tak se odstěhovala do dětské ložnice a zamkla se tam.“

„Jak na to reagoval doktor Ruxton?“

„Jako šílenec. Zeptejte se sousedů anebo lidí z ulice. Ten randál bylo slyšet až na náměstí. A každý den.“

„Měl pro ty výbuchy nějaký důvod?“

„Neměl. Ale vymyslel si, že Isabella má poměr s Robertem Edmondsonem.“

„Kdo to byl?“

„Sympaťák. Mladý praktikant, který pracoval vedle na radnici. Isabella se s ním seznámila asi někde na chodníku, protože vchod do úřadu byl snad jen deset patnáct metrů od dveří do domu Ruxtonových. Ruxton se s ním taky znal, snad mu jednou dokonce předepsal prášky proti chřipce, a děti ho taky znaly. Ale pak to najednou vybuchlo. Isabella řekla jednou manželovi, že ji paní Edmondsonová pozvala, aby jela i s dětmi s nimi na výlet do Edinburghu, kde se vyzná, když je to její rodné město.“

„Jeli tedy společně?“

„Po dlouhých hádkách jeli. Já jsem na ně čekala. A moje sestra Isabella jela s nimi sama, bez dětí. Dohodly jsme se, že bude spát u nás. Ale pak se to všechno nějak zamotalo a ona spala v hotelovém pokoji vedle apartmá Edmondsonových. A doktor Ruxton se to dozvěděl.“

„Cožpak to před ním chtěli utajit? Spala přece v pokoji sama.“

„Samozřejmě, jenže on tomu nechtěl uvěřit. Zjistil si to v hotelu telefonicky a doma pak rozmlátil ve vzteku všechno mozné a Isabelle rozbil pěsti obličej. Po těle měla samé modřiny.“

Isabella si stěžovala svým dvěma sestrám, smluvila si s nimi schůzku na příští sobotu. Všechny tři se měly vypravit o víkend do Blackpoolu na pobřeží irského moře, kde byly každoročně 14. září místní slavnosti. Chtěla přijít na jiné myšlenky a prožít konečně klidný víkend bez dětí i bez svého kapitána Hakima, kterého z celé duše nenáviděla. Sedla tedy do Hillmanu minx a se svými sestrami se pak zúčastnila průvodu masek a následující lidové veselice. Blackpoolské podzimní slavnosti byly místem setkání blízkých i vzdálenějších přátel a rodinných příslušníků.

„Počítaly jsme s tím, že v Blackpoolu zůstaneme přes noc,“ vypověděla jedna z Isabelliných sester. „Ale Bella se najednou sebrala, řekla, že se musí vrátit domů, nasedla do vozu a odjela.“

„Kolik bylo hodin, když jste se rozloučily?“

„Půl dvanácté.“

„Neměla strach jet domů sama uprostřed noci?“

„Není to daleko a Bella je dobrý řidič. Neměly jsme strach. Až potom. Příští víkend. Domluvily jsme se, že přijede v sobotu zase, ale neobjevila se. Snažily jsme se ji dosáhnout telefonem, ale marně. Zmizela a od té doby jsme ji

neviděly.“

„Madame Ruxtonová však už v dubnu 1935 požádala na policejní stanici o ochranu. Věděly jste o tom?“

„Říkala nám to a řekla taky, že to nemá žádný smysl. Policisté si doktora Ruxtona předvolali a zeptali se ho na pár věcí. Jenže potom ji poslali domů a řekli jí, že nic z toho, o čem byla řeč, není trestným činem, že mluvili s jejím manželem a ten jenom poznamenal, že ho udivuje, odkdy se policisté pletou do manželských hádek, že jim do toho nic není. Jeho žena ho podvádí a oni si budou muset počkat, až ji jednou ve vzteku zabije, protože jako vzorný manžel na to má právo.“

V neděli ráno po onom výletu do Blackpoolu stál Ruxtonových Hillman minx s poznávací značkou CP 845 na parkovišti jako každý jiný den. To bylo obvyklé. Mimořádné však bylo, že doktor Ruxton, který dokázal o nedělích vyspávat hodně dlouho, spěchal už v půl sedmé ráno k bytu hospodyně Oxleyové a řekl jejímu manželovi, který mu přišel otevřít v pyžamu, aby paní Oxleyová dnes nechodila do práce.

„Já jsem to nemohl pochopit,“ řekl Oxley při výslechu. „Podle toho, co mi o něm vyprávěla žena, vstával obvykle až k obědu.“

„Řekl vám, proč nemá vaše paní chodit do služby?“

„Jo, to řekl. Paní Ruxtonová prý odjela na víkend do Edinburghu a slečna k dětem Mary Rogersonová taky není v práci a on prý za chvíli odjíždí s dětmi do Morecambe.“

„Řekl, jak dlouho se tam všichni zdrží?“

„Ne, pane kapitáne, to neřekl, ale vzkázal po mně, že má přijít do služby hned v pondělí ráno. Já jsem to mojí ženě nemusel opakovat, protože mezitím vylezla z postele a stála za mnou a celý ten rozhovor slyšela. Když doktor odešel, tak si moje žena ťukla na čelo a řekla, že se jí to nezdá. O žádných takových výletech nebyla řeč. Kdyby se madame chystala odjet, tak by jí to přece řekla sama a nemusel by to takhle brzo ráno vyřizovat doktor Ruxton. On se totiž zásadně nepletl do záležitostí vedení domácnosti.“

„Dozvěděli jste se později, proč a kam madame Ruxtonová a slečna Mary Rogersonová odjely?“

„Ne. Ale muselo to být náhlé rozhodnutí. Já jsem se samozřejmě oblékla a šla jsem se do jejich baráku podívat, co se děje. Doktor udělal dětem snídani a nejel nikam. Přesto že byla neděle, tak se objevilo pár pacientů, doktor je přijal a celé dopoledne byl doma a všem ochotně vysvětloval, že jeho manželka odjela do Skotska, takže se ujal provozu domácnosti na krátkou dobu sám. Až těsně před polednem zazvonila u domovních dveří pacientka, která si chtěla upřesnit datum chystané operace. Když odešla, tak jsem ji dohonila na ulici a zeptala jsem se, co jí pan doktor řekl.“

„Byla to tak neobvyklá situace, že jste se chovala jako detektiv z kriminálního filmu?“

„Já jsem, pane kapitáne, svého šéfa znala jak své boty. Já jsem ho měla přečteného. Když pracoval, tak to byl moc hodný člověk, pomáhal lidem a byl vynikající doktor, ale když na něj sedla deprese, tak s ním nebylo k vydržení. Víte, co řekl té paní, co se chtěla domluvit na termínu operace? Že teď nemá čas bavit se o takových věcech, protože v celém bytě musí srolovat všechny koberce, v pondělí totiž přijdou malíři a budou některé místnosti bít. Ukazoval prý jí špinavé ruce, aby viděla, že nelže.“

Později se ukázalo, že doktor Ruxton náhle a sám opustil svůj byt asi v půl jedenácté. Odjel k benzinové pumpě, natankoval do hillmana plnou nádrž, ale natočil si benzin ještě do dvou dvacetilitrových kanystrů. Pak odjel domů, naložil do vozu děti, odvezl je ke známým a požádal je, aby je do zítřka ohlíželi. Pak se vydal k jedné ze svých pacientek, paní Mary Hampshireové.

„V kolik k vám přijel, paní Hampshireová?“ zeptal se kapitán Vann.

„Přesně vám to nepovím, ale bylo to po obědě, zrovna jsem myla nádobí. Takže mezi jednou a druhou.“

„Vy jste u Ruxtonových sloužila?“

„Ne, pane. Já jsem pacientka doktora Ruxtona.“

„Vy jste u nich už někdy předtím vypomáhala?“

„Ne. Vůbec ne. Ale pan doktor mne poprosil, jestli bych nemohla umýt schodiště, a nabídl mi za tu službu sedm šilinků a šest penny a řekl mi, že jeho paní Isabella odjela s Mary Rogersonovou do Blackpoolu a že on to nemůže udělat sám, protože si pořezal ruku, jak otvíral pro děti konzervu s broskvemi.“

„Všimla jste si, že je zraněn?“

„Ukazoval mi obvázanou ruku, a když jsem odcházela, tak mi jen tak mimochodem řekl, že odvezl děti ke kolegovi zubnímu lékaři do Morecambe.“

„V kolik jste šla uklízet?“

„V půl páté. A řeknu vám, pane kapitáne, že jsem koukala, co tam má doktor Ruxton za svinčík. Původně byly na schodišti červené kokosáky, ale teď bylo posypáno slámou a koberce byly pryč. Srolované koberce jsem později našla v doktorově čekárně. Taky tam byly pohozeny pánské šaty a nějaké polštáře. Na všem byly stopy krve a některé hadry byly napůl spáleny. Na horním odpočívadle schodiště byla hromádka slámy a její rozšlapaná stébla vedla do ložnice. Vzala jsem za kliku. Dveře byly zamčeny.“

„Vysvětlil vám doktor Ruxton, co se vlastně v domě děje?“

„Řekl mi, že je to příprava. Zítra mají přijít zedníci a malíři pokojů, rozhodl se dát celý byt renovovat a vymalovat.“

„Zmínil se o původu oněch krevních skvrn?“

„Ne.“

„A vy jste se neptala?“

„Ne. Dostala jsem strach. Když jsem vyšla se smetím na dvůr, tak jsem tam totiž zase našla další zakrvavené koberce a hadry. Bylo mi hned jasné, že tohle všechno nemohlo způsobit doktorovo poranění na ruce, ale raději jsem mlčela. Bylo mi totiž taky divné, že všechny dveře, ať jsem vzala za jedny nebo druhé, byly zamčeny a klíče nebyly v zámcích. A ještě něco mi připadalo nenormální, na stolku v hale bylo prostřeno a byla tam naservírovaná kompletní večeře pro

dva. Netknutá.“

„Nezeptala jste se proč?“

„Ne, pane kapitáne, šla jsem si do komory pro kýbl a hadry a pustila jsem se do úklidu. Nejhorší to bylo v koupelně. Vana byla žlutá a zahnědlá a musela jsem ji drhnout pískem dvakrát. Nechápala jsem, čím to někdo mohl tak strašně zasvinít. Nepomohla ani horká voda a soda. Bylo to nekonečné. Jako by se tím bytem prohnal uragán. Můj manžel na mě doma čekal, ale když jsem dlouho nešla, tak pro mne přišel. Pomáhal mi až do půl desáté, ale stejně jsme nebyli hotovi. Když jsme odcházeli, tak nám doktor Ruxton mimo té smluvené částky dal ještě jeden z potřísněných koberců a manželovi ten pánský oblek. Řekl, že je skoro nový, akorát potřebuje vyčistit.“

„Takže ho máte doma?“ zeptal se kapitán Vann.

„Ne. Druhý den časně ráno si pro něj doktor Ruxton přišel. Když jsem otevřela dveře, tak jsem na něj zírala jako na strašáka. On totiž vypadal hrozně. Byl nemytý a neoholený, měl na sobě staré zmačkané a značně špinavé šaty a chtěl ten pánský oblek zpátky. Řekl, že si to rozmyslel, dá si ho do čistírny a pak ho zase bude nosit.“

„Tak jste mu ten oblek vrátila?“

„Ne. Řekla jsem, že ho odnesu do čistírny sama, že se to nehodí, aby si tam pán nosil věci sám. On sice souhlasil, ale trval na tom, abych odpárala etiketu krejčího a pánovo jméno. Když doktor odešel, tak jsem si ten oblek vlastně teprve teď prohlédla. Pán mi ještě řekl, že si můžu vzít další dva menší koberce.“

„Nebylo vám to podezřelé?“

„Bylo, a manžel mi několikrát řekl, abych to šla ohlásit na policii. Jenže já jsem měla strach. Co kdyby se to všechno nějak vysvětlilo.“

„Jak vypadaly ty koberce?“ zeptal se kapitán Vann.

„Strašně. Můžete si je potom odvézt. Celkem jsme dostali tři a na tom posledním byla spousta zaschlé krve. Byl celý vlhký, a přece nepršelo. Já jsem ty krámy hned rozložila u nás vzaďu a polévala jsem je mnoha kýbly vody. Voda, která z nich vtékala do kanálku, byla červená. Ten menší jsem pak přehodila přes šňůru na sušení prádla. Do rána sice skoro uschnul, ale pořád na něm ještě byla krev. Když jsem pak asi za dva dny prala, zkusila jsem to znovu, namydčila jsem ho a kartáčkem jsem se ty fleky snažila vyprat. Ta sražená krev je na něm pořád.“

Výpověď Mary Hampshireové a zbytky krve na kobercích měly ve vyšetřování případu zmizelých žen zásadní hodnotu. Stopy, které za sebou zanechal doktor Ruxton, jen sdělení svědkyně doplňovaly.

V neděli kolem poledne se doktor Ruxton objevil v místním automobilovém servisu. Přijel svým Hillmanem minx, dal si vyměnit olej, auto umýt a vyčistit, a aby nezůstal bez vozu, vypůjčil si větší Austin. Zatím se nepodařilo zjistit, kam měl namířeno a proč nejel svým vlastním, i když malým hillmanem.

Den poté se stopa doktora Ruxtona objevila asi čtyřicet mil od Lancasteru v oblasti Kendall Lake District. Tam se totiž dopustil na první pohled sice bezvýznamného dopravního přestupku, v jeho případě však velmi ošidného. Za jízdy po silnici, kde bylo dost místa a velmi malý provoz, totiž zachytil vozem cyklistu, povalil ho, nezastavil a z místa činu zbaběle ujel. Krátce po incidentu ho však policisté zadrželi a vyslechli.

„Proč jste nezastavil?“ zeptal se ho později policista.

„Nevšiml jsem si, že jsem ho porazil.“

„Odkud a kam jedete?“

„Vracím se ze služební cesty.“

„Odkud?“

„Z Carlisle.“

„Výměr na pokutu vám pošleme do vašeho bydliště,“ řekl policista a doktor Ruxton mohl odjet.

Pro další vývoj vyšetřování však byla důležitá skutečnost, že byl v té době na silnici mezi Lancasterem a skotskou hranicí. Ale i další chování doktora Ruxtona leccos naznačovalo. Když se vrátil domů, začal v celém bytě strhávat tapety. Jedna ze služebných, Curwenová, si na dvorku všimla odložené krví zamazané pokrývky, a právě ona dostala od doktora příkaz, aby zatopila v hale ve velkém krbu. Přesto že nebylo žádné zvláštní chladno, sousedé si všimli, že se z komína kouřilo skoro až do půlnoci. Kouř byl také divně cítit. Nevoněl dřevem, ale páchl, jako když někdo pálí staré jutové pytle.

Doktor Ruxton byl velmi inteligentní, vzdělaný muž, který se dovedl chovat ve společnosti jako lord, líbil se ženám všech věkových kategorií. Dokázal být milý, s pacienty jednal jako starý dobrý přítel. Mimo nejbližších sousedů, hospodyně Oxleyové a vychovatelky děti Mary Jane Rogersonové, nevěděl o jeho manželských problémech a někdy velmi hlasitých hádkách nikdo. V pokročilejší fázi vyšetřování se však začal zaplétat do lži a vzájemně si odporujících tvrzení. Kapitán Vann začal větřit, vydal se po stopě a snažil se protivníka známt nečekanými, zdánlivě nesmyslnými otázkami.

„Zapletl se hned, když jsem se ho zeptal na podrobnosti odjezdu jeho manželky. Jeden den tvrdil, že odjela do Londýna a Mary Jane ji doprovázela. Když jsem se ho zeptal, proč odjely spolu, dlouho mlčel, pak se mi začal svěřovat, že jeho manželka mu je nevěrná, že se chystala utéct mu s jiným mužem. Když jsem se ho zeptal, proč by ji v takovém případě měla doprovázet slečna k dětem, pokrčil jen rameny a nesnažil se odpovídat.“

Doktor Ruxton vršil chybu na chybu. Když se rodiče Mary Rogersonové zeptali, kam odjela jejich dcera, začal jim vykládat, že byla těhotná, rozhodla se pro potrat a zřejmě vyhledala v Londýně nebo v jiném městě lékaře, který by jí pomohl. Zapletl se také, když se snažil Rogersonovým vysvětlit, proč jela s jeho manželkou do Londýna. Řekl, že Mary má to dítě s nějakým přistěhovalcem, pracujícím v místní prádelně, kam nosila špinavé prádlo, Isabella ji doprovázela, protože si Mary Jane nevěděla rady.

Mary Jane Rogersonová nebyla příliš hezká dívka a nikdy neměla žádnou známost. Její matka tvrdila, že neměla zájem o muže, byla velmi plachá a v tomto ohledu i bojácná. Není možné, že by se dostala do jiného stavu a nesvěřila se s tím

matce. Když se doktor Ruxton dozvěděl, že rodiče chtějí zmizení své dcery ohlásit na policejní stanici, tak pana Rogersona prosil, aby to ještě nedělal, vždyť se Mary Jane jistě brzo ozve.

Neozvala se, zato se ozvaly služky, které v domě pracovaly, a také zdravotní sestra, která si jako první stěžovala, že je v domě na Dalton Square nějaký divný a velmi nepříjemný zápach. Doktor Ruxton vyřešil situaci po svém. Poslal jednu ze služek, paní Curwenovou, do drogerie pro parfém s rozprašovačem. Koupila největší balení, ale ani to nestačilo. Tato zdánlivě nepodstatná akce byla pro vyšetřovatele jedním ze signálů, kde pokračovat ve vyšetřování. Ve čtvrtek kolem poledne zajel doktor Ruxton na konec ulice Dalton Square Friar's Passage a vynášel z domu do vozu jakési balíky.

„Viděly jsme to,“ řekla paní Curwenová, „ale nevěděly jsme, co to je.“

„Podezřívaly jste snad doktora z něčeho?“ zeptal se kapitán Vann.

„Ne, ale bylo nám to divné. Ty balíky musel vynášet z ložnic v prvním patře, kde až do té chvíle, kdy odjel, byly dveře stále zamčené. Já jsem sice už byla doma, ale holky mi druhý den ráno řekly, že se vrátil večer domů a založil na dvorku dost velký oheň a zase na něm páčil nějaké hadry.“

Vyšetřovatelé se zatím snažili určit, kdy byly balíky se zbytky lidských těl shozeny u Gardenholmského mostu do potoka. Muselo k tomu dojít až po patnáctém září, protože některé kosti a kusy lidského masa byly zabaleny do novin, které vyšly 15., tedy v neděli. V té době ale nebylo v Gardenholmském potoku dost vody, aby těžké balíky odnesla. Byly nalezeny několik set stop po proudu až po devatenáctém, tedy po čtvrtěčním vydatném lijáku.

„Došli jsme k názoru,“ řekl kapitán Vann, „že vrahem nemohl být nikdo zdejší, ten by totiž znal situaci na potoku. Zločin tedy musel spáchat někdo cizí. Zřejmě přijel vozem, jak jinak by těžké balíky dostal na most, odkud je shodil dolů. V té době jsme však podle hlášení patologů mysleli, že pozůstatky v balících jsou pozůstatky ženy a muže. Proto jsme zatím nespojovali nález se zmizením paní Ruxtonové a Mary Jane Rogersonové. A taky jsme nesledovali Ruxtona.“

Ten se však objevil na policejní stanici a oznámil, že jeho žena mu utekla s milencem, a zahrál před policisty scénu zoufalého muže, který si neví rady. Teprve později se ukázalo, jak nepředstavitelně drzý doktor byl. Žádal totiž už snad potřetí, aby prohledali jeho dům a přesvědčili se, že jeho žena uprchlá jen s malým příručním zavazadlem a všechny své věci nechala doma. Mimo některých šatů. Ty v jejím šatníku scházejí. Roli nešťastného manžela hrál i na veřejnosti, před sousedy a známými i před svými pacienty. Rozšiřoval přímo plánovitě i falešnou zprávu, že Mary Jane Rogersonová byla těhotná a zmizela zřejmě proto, aby se to o ní rodiče nedozvěděli.

Doktor Ruxton sice stále ordinoval, pacienti byli však jeho prací zklamáni. Často se choval jako nepřičetný. Snažil se vmluvit některým z nich, že viděli jeho manželku ještě večer 19. září, tedy ve čtvrtek, jiným tvrdil, že týž večer jim otvírala domovní dveře Mary Jane Rogersonová. V úterý 8. října se vypravil vlakem do Edinburghu a zazvonil u bytu sestry jeho manželky Jean Nelsonové a v otevřených dveřích ji obvinil, že schovává Isabellu. Když se vrátil do Lancasteru, dozvěděl se, že manželé Rogersonovi oznámili policii zmizení své dcery.

„Ve čtvrtek 10. října přišel za mnou a chtěl vědět, co jsem udělala s tím oblekem potřísněným krví,“ vypověděla paní Hampshireová. „Když jsem mu řekla, že jsem ho zatím hodila do sklepa, začal mne prosit, abych ho spálila nebo ho hodila do smetí.“

Policisté nyní pracovali velmi rychle. Nejdřív zjistili na poštovním úřadě, že chlapec, který pracoval jako kamelot, skutečně dodal do ordinace doktora Ruxtona 15. září výtisk regionálního vydání Sunday Graphic. Do těchto novin byla zabalena část kostí a masa zavražděných žen, i stará dětská kombinéza. Matka Mary Rogersonové ji totiž mohla přesně identifikovat podle uzlu na gumě v pase kalhotek. V dalším balíku s lidským masem bylo prostěradlo, které policisté poslali do laboratoře srovnávací analýzy a výsledek zkoumám potvrdil, že je utkáno ze stejných vláken jako prostěradla, která se našla v Ruxtonově bytě, na obojích totiž byla stejná výrobní vada.

Doktor Ruxton několikrát policistům prohlásil, že jim dá svolení k domovní prohlídce a tvrdil, že nemá nic, co by měl skrývat. Byl si zřejmě jist, že v přízemí, v prvním i druhém patře domu bylo vše dokonale uklizeno. Doktor Ruxton riskoval a prohrál. Policejním analytikům se podařilo na mnoha místech odhalit skvrny zaschlé krve, ale i některé odpadky i místa na podlaze, obsahující stopy lidského tuku.

„Předvolali jsme ho na 12. října a vyslyšali jsme ho až do rána. V 7.20 jsme ho formálně obvinili z vraždy Mary Rogersonové. Nepřiznal se, naopak vykřikoval a vyhrožoval, vzdychal a plakal, pořád zdůrazňoval, že přece neměl žádný důvod k vraždě slečny k dětem Mary Jane Rogersonové,“ řekl kapitán Vann.

Před vyšetřovateli ale i před pozdějšími soudci stála zatím nepřekonatelná překážka. Aby mohl být vrah usvědčen, bylo nutné mít mrtvoly těch, které měl zavraždit. Snad poprvé v historii kriminalistiky se spojili soudní znalci a profesori Edinburské univerzity s vyšetřovateli k identifikaci nalezených zbytků lidských těl. O pozdější výsledek se zasloužil především profesor anatomie Edinburské lékařské fakulty James Couper Brash. Podle dosud známých metod srovnávací anatomie, ale i s použitím rentgenu, se mu po týden trvající práci podařilo sestavit z obsahu nalezených balíků dvě mrtvoly. Jedna měřila metr padesát, což byla míra pohřešované Mary Jane Rogersonové, druhá byla velká metr pětasedmdesát, což odpovídalo velikosti Isabelly Ruxtonové.

První výsledky analýzy doplnil ještě zubní lékař Arthur Hutchinson, který odhadl stáří mrtvol u čísla 1 na 20 let a u čísla 2 na 35 až 45 let. Patologové měli poměrně snadnou práci. Vrah totiž ani v jednom případě nepoužil pilky, všechny kosti byly odborně odděleny v kloubech, šlachy byly pečlivě přefezány, pachatel musel být šikovný chirurg, který neměl skalpel poprvé v ruce. Současně to však musel být šikovný vrah, který se systematicky snažil odstranit všechny anatomické markanty. Z obou lebek vyloupl oči, jejichž barva by mohla být stopou pro vyšetřovatele, u Rogersonové by šilhavá oční bulva mohla být jakousi vizitkou i k odhalení totožnosti. Navíc uřezal svým obětem uši, rty a nosy, protože chtěl vyloučit možnost, aby případní vyšetřovatelé nemohli zjistit, že ženy byly udušeny.

Profesor doktor John Glaister od počátku tušil, že chirurgické zákroky na obou mrtvolách měly jen jediný význam: znemožnit identifikaci obětí. Ve skutečnosti však umožnily pravý opak. Mary Jane Rogersonová měla mimo šilhavého

oka ještě na horní části pravé paže dost výrazné mateřské znaménko. Právě na onom místě však byla seříznutá kůže horní končetiny. Dívka také měla, podle sdělení rodičů, na bříšku pravého ukazováku jizvu, protože se už jako dítě řízla. Také tento polštářek byl pečlivě odstraněn.

Isabella Ruxtonová měla nohy bez lýtek, to se o ní vědělo. Také v jejím případě byly lýtkové svaly pečlivě ořezány. Měla rovněž na nohou nápadně silné prsty, proto byly všechny preventivně odoperovány. Tak mohli soudní lékaři po týdnu srovnávacích analýz prohlásit, že jde o mrtvoly obou pohřešovaných žen, Isabelly Ruxtonové a Mary Jane Rogersonové. Profesor Brash však vymyslel a zřejmě i poprvé použil další identifikační metodu. Dal do nalezené lebky promítnout fotografický portrét Ruxtonovy ženy. Všechny míry souhlasily.

Kapitán Vann dal 5. listopadu přivést doktora Ruxtona do své kanceláře, zatkl ho a obvinil z dvojnásobné vraždy. V bytě Ruxtonových i v jeho ordinaci a čekárně provedla technická skupina další prohlídku. Doktor Ruxton si zvolil jednoho z nejlepších obhájců, člena Královského kolegia Normana Birketta. Novináři o něm psali jako o zázračném čaroději soudních síní a nejlepším příteli ohavných vrahů. Zasedl do své lavice vedle obžalovaného v pondělí 2. března 1936, v soudní budově v Manchesteru v ulici Great Ducie Street jako soupeř soudce Singletona.

Známý státní žalobce J.C. Jackson po zahájení procesu přečetl obžalobu. Podle obsahu projevu a použitých argumentů se 14. září nalézal doktor Ruxton ve stavu patologického žárlivce, čekajícího na návrat své ženy. Protože stále nešla, vymyslel si, že nejela do Blackpoolu na slavnostní zahájení ohňostroje a premiéru nového nočního osvětlení místních architektonických památek, ale do hotelu se svým milencem. Když se o půlnoci vrátila, byl její manžel ve stavu naprosté nepřítelosti, jakmile za sebou zavřela dveře, tak ji napadl a za urážlivých nadávek ji začal mlátit hlava nehlava. Nebyla to první manželská hádka a měla už tradiční průběh. S jedinou výjimkou: když nepřítelný doktor popadl svoji ženu za krk a sevřel ho prsty obou rukou, zmáčkl a už jej nepustil.

Těsně po Isabelle Ruxtonové se vrátila i Mary Jane Rogersonová. Chvilí stála v otevřených dveřích a nebyla schopna jediného pohybu. Nebránila svou paní, nekřičela o pomoc. Pozorovala vraždu. Proto ji jako nepohodlnou svědkyni doktor Ruxton také zabil. Ona totiž byla při tom, když měl v ruce kuchyňský nůž, kterým bodal svou už nehybnou ženu. Vrah se při šíleném činu sám také pořezal, nožem pak zavraždil i Rogersonovou. Proto bylo na schodech tolik krve tří krevních skupin. Doktorovy, jeho ženy a slečny k dětem Rogersonové. Jedna z možností však nebyla vyloučena. Mary Jane popadla v kuchyni také nůž, vrhla se na vraha, ona ho zranila na ruce, když si všimla, co udělala, chtěla utéct do horního patra, vrah ji však dostihl a na schodech ubodal.

Doktor Ruxton jednal v afektu, choval se jako šílenec. Své mrtvé manželce uřízl v koupelně hlavu a zubařskými kleštěmi jí vytrhl čtrnáct zubů, ve snaze znemožnit pozdější identifikaci. Podobně se zachoval také při zpracování mrtvoly Mary Jane Rogersonové, což však zase svědčí o schopnosti logického uvažování vraha. Obdivuhodné také bylo, že se mu podařilo rozřezat obě mrtvoly malým skalpelem.

„Už při prvním výslechu se nechoval normálně,“ řekl kapitán Vann. „Pozval jsem ho na naši policejní stanici v neděli 12. října, ale nemohl jsem se ho dočkat. Jako by se nic nedělo, přišel až v půl desáté večer a ani se nepokusil o omluvu. Pak mi celých deset hodin až do rána tvrdil, že nikoho nezavraždil.“

Advokát Norman Birkett patřil do nejvyšší třídy obhájců a proslavil se celou řadou vyhraných procesů. V Ruxtonově případu se neměl čeho chytout, a tak se nemohl blýsknout svými schopnostmi.

Výsledek procesu byl od počátku zřejmý. Doktor Ruxton navíc svým nepatřičným vystupováním negativně ovlivnil porotce. Všichni předvolaní svědci vypovídali v neprospěch obžalovaného. Paní Mary Hampshireová líčila tak dramaticky stav doktorova domu, že z rozčilení na pódiu omdlela. Obhájce tedy neměl pro svého klienta jediného svědka, a tak se uchýlil k nepříteli běžné možnosti. Dohodl se se soudcem, že jako svědek obhajoby bude vypovídat sám obžalovaný doktor Ruxton.

Byla to fraška, o níž soudní zpravodajové mnoha britských listů s úsměvem mezi řádky referovali. Doktor Ruxton vypovídal klidně, dokonce snad poprvé v procesu důstojně, vehementně popřel svoji vinu, nevyvrátil však ani jediné tvrzení státního žalobce. Na závěr svého projevu velmi hlasitě vykřikoval, že nemá s násilnou smrtí obou žen nic společného.

Posadil se do lavice, prsty si prohrábl zpocené vlasy a s nehybnou tváří vyslechl verdikt o trestu smrti. Po krátké poradě s obhájcem podal odvolání k vyšší instanci. Ještě téhož dne ho eskorta ozbrojených policistů odvezla do věznice Strangeway v Manchesteru. Tam odsouzený čekal na vyřízení odvolání.

V tehdejších novinách se objevily reportáže o neuvěřitelné reakci veřejnosti na přísný trest. Z blízkých a vzdálených měst přicházely odvolacímu soudu dopisy rozhořčených občanů, žádajících pro vraha milost. Celkem jich bylo víc než deset tisíc, jenom z oblasti Lancasteru jich přišlo do soudní podatelny víc než šest tisíc. Podepsaní se však brzy dočkali překvapení. Odvolání i žádost o milost byly zamítnuty. Vrah Ruxton byl v úterý 12. května vyveden na vězeňský dvůr, kde byl oběšen.

Téhož dne vyšlo v odpoledním vydání deníku News of the World faksimile Ruxtonova prohlášení, v němž se vrah k oběma vraždám přiznal:

„Zabil jsem svoji ženu Isabellu v návalu vzteku, protože jsem byl přesvědčen, že mi byla nevěrná. V tu chvíli jsem nebyl při smyslech. Mary Jane Rogersonová byla vraždě přítomna. Proto jsem ji také musel zabít, aby nemluvila.“

Ve večerním vydání Manchester Evening News z ledna 1983 se objevil článek s fotografií starožitné vany. Pod obrázkem reportér sděloval, že jde o bývalý doličný předmět procesu, protože právě v ní doktor Ruxton rozřezal své oběti na malé kousky. Dlouhá léta ji policie používala jako napajedlo pro koně u pumpy na dvoře stájí v Longtonu, nedaleko Prestonu.

Krátce po uveřejnění článku se stala exponátem lancasterského Černého muzea. Dodnes je opatřena mosazným štítkem s tímto textem:

Tuto koupelnovou vanu použil doktor Ruxton k rozřezání těla jeho manželky a slečny k dětem Mary Jane

Rogersonové v době mezi 14. až 29. září 1935 v jeho domě na Dalton Square číslo 2 v Lancasteru.

Japonské navštívenky

Byl to každý den stejný obřad. Deset minut před půl čtvrtou, kdy předměstská filiálka tokijské banky Teikoku zavírala, dal ředitel Takeširo Jošida příkaz pokladníkům, aby spočítali hotovost. V pondělí 26. ledna 1948 však vešel do dvorany ještě jeden muž. Měl na sobě bílý plášť, na levém rukávu pásku úředního zdravotníka a nepřišel ani ukládat, ani vybírat. Hluboce se uklonil a neseplal ruce, jak bylo zvykem, protože v jedné z nich nesl lékařský kufík.

„Chtěl bych mluvit s váženým panem ředitelem,“ řekl.

„Druhé dveře, prosím,“ ukázala dívka od okénka cenných papírů.

„Doktor Širo Jamaguči,“ představil se v ředitelově pracovně, položil na psací stůl navštívenku a hned pokračoval:

„Musím vás obtěžovat ve velmi naléhavé záležitosti, ale je to moje povinnost.“

„Prosím, co pro vás mohu udělat?“ zeptal se ředitel.

„Přicházím na rozkaz poručíka Honeta z amerického hlavního stanu. Američané jsou vyděšeni skutečností, že zde v okolí vypukla epidemie úplavice.“

„Tady někde?“ zeptal se zděšený ředitel banky.

„Hned vedle vás. Špatná voda ve studni.“

„Vím, vím,“ přitakal ředitel. „Právě dnes ráno jsme se dozvěděli, že jeden z našich zákazníků onemocněl. Ale říkalo se, že je to tyfus.“

„Tyfus nebo úplavice,“ řekl muž v bílém plášti, „víte, jací jsou Američané puntičkáři. Mají strach, a tak nám dali příkaz.“

„Co, evakuaci? Zavřít banku?“

„Nic takového, pane řediteli. Jenom dostanete preventivní dávku účinného léku. Vy a všichni vaši zaměstnanci. Byl bych velice rád, kdybyste je mohl svolat do této kanceláře. Nebude to trvat dlouho. Pár kapek do šálku čaje a bude po všem.“

Ředitel vyšel do dvorany, oznámil zaměstnancům, o čem jde, řekl jim, aby si pospíšili, za chvíli se zavírá, a ještě jim připomněl:

„A vezměte si prosím každý svůj šálek na čaj.“

V roce 1948 byli Američané pány poraženého Japonska a jejich přání se považovalo za rozkaz, ale zaměstnanci banky Teikoku neposlechli beze slova. Nejdřív se vyptávali na epidemii, pak na medikamenty, protože předtím neslyšeli, že existuje prevence proti úplavici, nakonec chtěli přinejmenším znát jméno preparátu. Doktor ze zdravotní správy se však ani nesnažil vysvětlovat.

„Kolik máte zaměstnanců?“ zeptal se ředitele.

„Čtrnáct.“

„Jsou zde všichni?“

„Můžete si je přepočítat, doktore.“

„Postavte se do řady prosím, ať jsme s tím co nejdřív hotovi,“ nařizoval doktor Jamaguči. „Každý dostane pár kapek do čaje a pak ještě jednou.“

„Proč?“ zeptala se Masako Takeušiová od cenných papírů.

„Protože je to předepsáno, slečno. A ještě něco, ten preparát je velmi silný, radím vám, abyste dávku spolkli hned a rychle, aby tekutina nepřišla do styku se zuby. Mohla by vám narušit sklovinu. Vysuňte prosím jazyk, až budete pít. Jen trochu, jen tolik, aby vám přikryl spodní zuby.“

Otevřel lékařskou brašnu, vytáhl poměrně velkou láhev se šroubovým uzávěrem, nalil každému asi tak pět kubíků a zbytek dolil čajem. Medikament byl čirý jako pramenitá voda. Jen byl trochu cítit. Ale ne nepříjemně.

„Vypít prosím,“ řekl a všichni poslechli.

Ženy se rozkašlaly, muži se ošklíbili.

„Pálí to jako whisky,“ řekl jeden a druhý dodal: „Snad ještě víc.“

„Ta druhá dávka vás už nebude tolik pálit,“ řekl lékař v bílém plášti s rouškou přes ústa.

„Mohli bychom se napít trochu vody? Spláchnout tu palčivost?“

„Jistě. Jak chcete,“ souhlasil lékař.

Všech čtrnáct odběhlo k vodovodu. Pili, kloktali, vyplachovali si ústa.

„Tak pojdte, dostanete druhou dávku,“ pobízel je lékař.

„Nemůžeme chvíli počkat?“ zeptal se účetní Hidekiko Nišimura a uslyšel odmítavou odpověď.

„Já chci jít také domů. Já mám také svoje úřední hodiny,“ řekl Širo Jamaguči a nalil všem podruhé.

První se skácel účetní Nišimura a zůstal ležet na podlaze se skelným pohledem, obráceným vzhůru. Masako Takeušiová z cenných papírů se na něj podívala a dala se na útek. Nedoběhla daleko. Také ona zasténala a padla na podlahu. Chvilí se všichni svjeli na zemi v křečích, minutu dvě sténali a chrčeli, pak zemřeli. Lékař v bílém plášti se na ně díval a nehnul ani prstem. Až když se přesvědčil, že jsou všichni mrtvi, vzal lékařskou brašnu, šel k pokladně, vybral celou hotovost 164 000 jenů, což bylo v té době něco kolem dvaceti tisíc korun, sebral ještě inkasovatelný šek na doručitele na částku 17 400, nastrkal si kořist do kabely a klidně odešel.

Paní Masako Takeušiová nezemřela. Po chvíli přišla k sobě, po čtyřech se dovedla ke dveřím a zavolala pomoc. Nejdřív se ve dvoraně objevil místní strážník, za chvíli mňel o případu zprávu ředitel tokijské městské policie Hisato Kawai, jenž poslal do předměstské filiálky banky svého nejlepšího detektiva inspektora Ohoriho. Přijela technická skupina, chemici zjistili, že bankovní zaměstnanci vypili roztok cyankáli, a policejní lékař konstatoval u dvanácti

postižených exitus, pokladník, ředitel a paní Takeušiová přežili svou smrt. Odvezli je do nemocnice, kde jim především vypumpovali žaludek, pak je uložili na dobře strážené pokoje.

„Byl menší, rozložitý,“ řekla Masako Takeušiová, když se zotavila, „měl malé, jakoby stále přimhouřené těkavé oči, na levé tváři mateřské znaménko, tmavou pihu velikosti pěti šesti rýžových zrn, a na bradě jizvu. Třásl se mu ruce.“

Inspektor Ohori zahájil pátrání a hned od počátku se snažil utajit před novináři, co se dalo. Nechtěl publikovat ani popis pachatele, měl pocit, že ho nesmí vyplašit dřív, dokud nebude mít pohromadě patřičné informace. Byly otřesné. Ke svému zděšení se dozvěděl o dvou podobných případech, které se udaly před nedávným a místní policejní stanice je nehlásily tokijské metropolitní policii, protože je nepovažovaly za pozoruhodné. Ani v jednom případě totiž nešlo o dokonáný zločin.

Pouhý týden před vraždou a loupeží v bance Teikoku navštívil doktor Širo Jamaguči jinou bankovní filiálku na okraji Tokia, nedaleko Jokohamského přístavu, a snažil se vnutit zaměstnancům preventivní lék proti úplavici. Tamější ředitel však nervóznímu lékaři nedůvěřoval, chtěl vědět, kdo ho poslal, chystal se zatelefonovat na ministerstvo zdravotnictví, aby si příkaz ověřil, a „lékař“ v bílém plášti zatím zmizel. Jediné, co zanechal na místě, byla navštívenka se jménem Dr. Šigaru Matsui z japonského ministerstva zdravotnictví.

O čtvrt roku dříve se stejný pachatel, podle všech známek a popisu obětí, pokusil otrávit zaměstnance banky Jasuda na tokijském předměstí Ebara. Nakapal zaměstnancům „preventivní lék“ proti úplavici, dal jim však jen slabou dávku, všichni se z otravy za krátkou dobu zotavili. Také zde zůstala po pachateli navštívenka, tentokrát se jménem Dr. Šigaru Matsui z japonského ministerstva zdravotnictví.

Japonci jsou velice zdvořilí. Když se dva setkají na ulici, klanějí se do hlubokého předklonu, když se potkají čtyři známi, zatarasí na chvíli celý chodník. Usmívají se, povídají si, sešli-li se poprvé, vymění si navštívenky. Každý Japonec nosí u sebe vizitku a nabídne ji třeba jen náhodnému známému, jemuž se představil před pěti minutami. Ten se pochopitelně revanšuje. A tak má téměř každý Japonec v psacím stole archiv většinou abecedně seřazených vizitek, čímž váženější občan, tím početnější sbírka.

Jen v Tokiu je jistě na tisíc malých tiskárniček vyrábějících i na počkání navštívenky. Přesto se právě vizitky, zanechané pachatelem na místě činu, zdály inspektorovi Ohoriově nadějnou stopou. Druhou jim zametli sami bankovní zaměstnanci doslova před nosem. Lupič a hromadný vrah totiž předložil v bance na druhém konci města ukradený šek a zinkasoval 17 400 jenů. Ředitel filiálky sice zjistil, že je podpis falešný, ale zločinec už byl bůhvíkdě. Jediný užitek z tohoto fiaska byla skutečnost, že si pokladník všiml zákazníka: měl těkavý pohled, mateřské znaménko na tváři a na bradě jizvu. Šlo tedy o jednu a touž osobu.

Mezitím chodili Ohoriho detektivové po tokijských ulicích a vypátrali dvě věci: malou tiskárnu, která vytiskla navštívenky se jménem doktora Jamagučiho, za druhé, že v celém Tokiu nežil nikdo toho jména. Na druhé navštívence z předešlého případu bylo jméno doktora Matsui. Našli ho. Byl skutečně lékařem s neposkvrněnou pověstí, bydlel a ordinoval v Sendai a měl ověřitelné alibi. V době masové vraždy byl téměř sto kilometrů od Tokia. Tak zůstala neobjasněná záhada, kde vzal pachatel lékařovu vizitku, nebo proč použil jeho jména a dal si ji natisknout.

„Já bych měl, doktore, ještě jednu prosbu,“ řekl inspektor Ohori. „Mohl bych vidět vaši vizitku?“

Byla stejná. Nešlo tedy o padělek a vrah ji zřejmě použil náhodou. Detektivové si pak ověřili, že skutečný doktor Matsui se před časem zúčastnil lékařského sympozia, dal si vytisknout stovku vizitek a téměř všechny během jednání rozdál kolegům. Zbyly mu jen čtyři, šestadevadesát skončilo v domácích kartotékách. Sympozium se konalo v březnu 1947. Bylo vůbec možné najít těch šestadevadesát lékařů, bylo v silách Ohoriho detektivů vypátrat majitele šestadevadesáti navštívenek s Matsuiho jménem? V Japonsku to bylo možné. Ve sbírce doktora Matsuiho byly přece uloženy všechny navštívenky, které dostal od kolegů výměnou.

Podle sdělení tokijské městské policie vyslechli celkem 7300 obyvatel a našli pětadevadesát majitelů navštívenek doktora Matsuiho. U všech pak ověřili alibi, zjistili, kde byli v době masové vraždy. Nikdo z nich nebyl podezřelý. Až na jednoho, a nebyl to lékař. Jmenoval se Sadamiči Hirasawa a doktor Matsui měl v psacím stole jeho vizitku.

„Vzpomínám si,“ vypověděl doktor Matsui. „Setkali jsme se na trajektu na Hokkaidó.“

„Kdo je ten Hirasawa? Taky lékař?“

„Vůbec ne. Malíř. Vyprávěl mi, že je předsedou několika uměleckých svazů a jeden z nejznámějších malířů v celé zemi. Měl u sebe nějaký obraz zabalený v papíře a říkal, že je určen pro korunního prince. Hovořil o tom tak přesvědčivě, že mne seznámení s tak věhlasnou osobností velice potěšilo.“

Všichni policisté na celém světě začínají sbírat informace o neznámém v rejstříku trestů. Hirasawa neměl záznam, že byl odsouzen, maličký spis se však v policejním archivu přece jen našel. Před nějakým časem ho dokonce dvakrát za sebou vyslyšeli v souvislosti s požáry, které vypukly za nevysvětlených okolností v jeho domě.

Požáry dřevěných japonských domků s papírovými mezistěnami, jaké ještě krátce po druhé světové válce stály na předměstích Tokia, byly na denním pořádku. Byly nebezpečné a obávané. Z neopatrnosti mohlo totiž dojít ke spálení celých čtvrtí. Ale Hirasawa pokaždé ze všech sil hasil, čímž si u sousedů vysloužil pověst nebojácného muže a u pojišťovny náhradu škody. V obou případech si pojišťovna vyžádala dobrozdání policie, ta Hirasawu vyslechla. Vypovídal přesvědčivě. Uvěřili mu a dostal potvrzení pro pojišťovnu.

Hirasawa byl skutečně známý a dobrý malíř, nikdo si netroufl podezírat ho z hromadné vraždy a loupeže. Byl přece váženým občanem. Inspektor Ohori však přece jen za ním poslal detektiva. Přišla mu otevřít malířova manželka.

„Máte smůlu,“ řekla. „Není doma.“

„Kde je prosím?“

„Odjel k rodičům. Jsou oba velice nemocní.“

„Kde bydlí?“

„V Otaru na Hokkaidó.“

„Našel bych ho tam?“

„Jistě, dám vám adresu.“

Detektiv zatelefonoval na centrálu a jel na nejsevernější japonský ostrov Hokkaidó. Tam navštívil malíře Hirasawu a jeho rodiče. Nezdálo se mu, že by byli nemocní, naopak, vypadali jako po dovolené.

„Dovolíte, abych vám položil několik otázek?“ zeptal se detektiv malíře.

„Ptejte se.“

„Kde jste byl 26. ledna?“

„Šestadvacátého ledna?“ opakoval Hirasawa otázku. „Počkejte, počkejte, to byla přece výstava firmy Mitsubishi. Byl jsem na výstavě firmy Mitsubishi.“

„Mohl by vám to někdo dosvědčit?“

„Mohl. Mluvil jsem tam s prezidentem Ošimou ze zemědělské společnosti Ošima. Dokonce jsem mu tam prodal obraz. No, a pak jsem večer poslouchal rádio a slyšel jsem o tom loupežném přepadení.“

„Znáte doktora Matsuiho?“ zeptal se detektiv.

„Matsui, Matsui,“ opakoval zase a mhouřil oči. „Už si vzpomínám. Seznámili jsme se na trajektu na Hokkaidó a vyměnili jsme si navštívenky. Vzpomínám si dokonce, že doktor vytáhl plnicí pero a připsal na vizitku adresu.“

„Mohl byste mi ji ukázat?“ zeptal se detektiv.

„Je mi líto. Měl jsem ji v náprsní tašce a tu mi nedávno ukradli. Přišel jsem tak o jedenáct tisíc a o navštívenku doktora Matsuiho.“

Detektiv odešel zdánlivě s nepořízenou, přesto se nemohl dočkat, až bude referovat inspektoru Ohorimu. Malíř Hirasawa měl totiž na levé tváři mateřské znaménko velikosti několika rýžových zrn a na bradě jizvu. A doktor Matsui se nepamatoval, že by byl na navštívenku něco připisoval, prohlásil dokonce, že nikdy u sebe nemívá plnicí pero.

Malíř Hirasawa byl podezřelý z hromadné vraždy, z loupeže a z pokusu o další podobnou. Od této chvíle policisté v civilu sledovali každý jeho krok. Znalec písma zjistil, že padělaný podpis na šeku se shoduje se základními znaky malířova rukopisu. Detektivové odhalili ještě další okolnosti, svědčící v neprospěch podezřelého. Krátce po loupeži dal Hirasawa, známý tím, že měl vždycky hluboko do kapsy, manželce poměrně dost vysokou částku osmdesáti tisíc jenů a na bankovní účet si uložil dalších skoro pětáctýřicet tisíc.

„Kde jste přišel k tolika penězům?“ zeptal se malíře inspektor Ohoři.

„Prodal jsem nějaké obrazy. A pak, čas od času dostávám přilepšení od svých mecenášů.“

„Můžete mi říci jejich jména?“

„To bych nerad. Nebylo by vhodné, aby se jich policie vyptávala. Ale mohu vám prozradit, že mi nedávno jeden z nich zaplatil za obraz dva tisíce. A ještě se mi při tom smál, že prý se podobám, podle popisu v novinách, onomu hledanému vrahovi z banky.“

Vraždy bankovních úředníků a vyloupení pokladny byly v té době největším zločinem historie japonské kriminalistiky. Postup vyšetřování se objevoval denně na prvních stránkách novin. Veřejné mínění se bouřilo, když vyšetřování uvázlo na mčlčině. Pak se objevily zprávy, že je policie vrahovi na stopě, a inspektor Ohoři se stal středem pozornosti. Novináři jej sledovali na každém kroku. Když malíře zatkli a dopravili na policejní ředitelství, názor na vinu či nevinu se lišil. Mnohým se totiž nechtělo uvěřit, že by známý a veřejně činný umělec byl schopen tak bestiální vraždy pro peníze.

Při konfrontaci někteří zaměstnanci banky v malíři Hirasawovi poznali pachatele, jiní si nebyli jisti a podezřelý suverénně zapíral.

„Tak nám budete muset prokázat, odkud máte všechny ty peníze,“ oznámil mu inspektor Ohoři.

„Dostal jsem je od prezidenta Hanady.“

„Kdo je prezident Hanada?“ zeptal se inspektor.

„Majitel firmy Marině Transportation Company.“

„Kdy jste ty peníze od něj dostal?“

„V říjnu 1947.“

„V říjnu 1947?“

„Jistě.“

„Pak je to lež. V té době byl prezident Hanada mrtev. Zemřel totiž už v létě.“

Malíře Hirasawu odsoudili k trestu smrti, ale nepopravili. Japonský trestní řád obsahuje nařízení, že rozsudek trestu smrti musí být ratifikován ministrem spravedlnosti. Dlouho nebylo jasné, proč verdikt nepodepsal a proč jej nepodepsalo dalších třiatřicet ministrů spravedlnosti, kteří se za posledních více než třicet let vystřídali ve funkci. Sadamiči Hirasawa je totiž držitelem nezáviděníhodného světového rekordu. Ze všech odsouzených čeká na smrt nejdéle. V roce 1986 mu bylo čtyřadevadesát let, byl tedy pravděpodobně také nejstarším vězněm na světě.

Jeho trest nebyl vykonán, protože je zřejmě nevinen. Jeho obhájci navrhli sedmáctkrát obnovení procesu a japonské soudní orgány všechna podání zamítly. Trest pak v roce 1955 s konečnou platností potvrdil japonský Nejvyšší soud. Už dva roky předtím byl založen výbor pro záchranu Hirasawy, jehož členy se stalo mnoho významných osobností japonského politického a veřejného života. Ti podali během těch dlouhých let pět žádostí o milost, ale ministerstvo spravedlnosti, vláda i císař je zamítli. Podle paragrafů 475 a 476 japonského trestního řádu lze však odsouzeného popravít jen na přímý příkaz ministra spravedlnosti. Ani jeden z nich si netroufl příkaz podepsat. Proč? Stal se malíř Hirasawa obětí justičního omylu? Nejen to. Podle všech okolností se stal obětí nečestného komplotu, v němž nemají prsty jen japonské soudní instituce. V sázce je ještě něco víc.

Jeden z vyšetřovatelů případu malíře Hirasawy, Hideo Náruči, prohlásil, že policisté už během vyšetřování zjistili, kdo je skutečným viníkem hromadné vraždy zaměstnanců tokijské pobočky banky Teikoku. Byl to lékař a jmenoval se

Saburo Suva. Jenomže Saburo Suva byl také nadporučíkem, který sloužil ve zvláštní vojenské jednotce označené číslem 731. Ta se za druhé světové války neblaze proslavila výzkumem, výrobou a použitím bakteriologických zbraní. Saburo Suva byl válečný zločinec. V roce 1948 však požíval výsad zvláštního privilegia. Když Američané obsadili Japonsko, zabavili také laboratoře vojenské jednotky 731, odvezli dokumentaci a vzali pod ochranu některé vědce, zabývající se výzkumem biologických zbraní. Byl mezi nimi i doktor Saburo Suva, podezřelý z hromadné vraždy v bankovní pobočce. Japonská policie neměla možnost podezřelého zatknout a vyslýchat. Komisař Hideo Náruči musel kapitulovat. Policie pak v roce 1949 objevila utopeného doktora Suvu v jednom z průplavů. Nebylo pravděpodobné, že spáchal sebevraždu.

Veřejné mínění bylo drzou hromadnou vraždou pobouřeno, policie potřebovala najít viníka. Když se objevil Sadamiči Hirasawa a některé nevyjasněné okolnosti kolem jeho bankovního konta, na němž měl uloženo 164 000 jenů, vyslýchali ho takovými metodami, že se po čtyřiceti dnech nelidského týrání přiznal. I když později před soudem prohlásil, že z něj podpis protokolu doslova vytloukli, nebylo mu to už nic platné. Nepomohlo ani svědectví těch, kteří hromadnou otravu přežili a odpřisáhli, že Hirasawa není totožný s lékařem v bílém plášti, který jim přinesl lék proti úplavici. Nebyla nic platná ani výpověď svědka, který před soudem pod přísahou vypověděl, že v době, kdy došlo ke zločinu, mluvil s malířem Hirasawou ve městě vzdáleném dvě stě kilometrů od Tokia.

Třicet let po vynesení rozsudku smrti navštívila nejstaršího vězně, který vážil pouhých 38 kilogramů, delegace japonských soudců. Někteří z nich prohlásili, že považují jeho případ za nejostudnější justiční omyl v historii japonského soudnictví. Sadamiči Hirasawu však přesto nepropustili.

Bel Repos

Přiběhla na policejní stanici krátce po půlnoci. Vypadala, jako by šla z maškarního bálu. Měla pruhované pyžamové kalhoty, na první pohled z čistého hedvábí, přes ně vzadu zapínací bílou škrobenou zástěru zdravotních sester a pelerínku uniformy australských ošetřovatelek. Nebylo jí ani dvacet, byla vyděšená. Zpočátku pletla páté přes deváté. Strážník Eugen Culliman si s ní nevěděl rady. Tak zavolal seshora komisaře Krizana. Ten měl pohotovost a hrál v inspekčním pokoji s kolegou Legrainem dámu.

„Tak copak se vám stalo, slečinko?“ začal Krizan, jehož předkové se do Austrálie přistěhovali od Prešova. „Hezky se uklidněte, i když spěcháme, přece máme dost času. No a třeba mi pro začátek řekněte, jak se jmenujete. To bude nejlepší, že?“

Dělala všechno možné, jen neodpovídala. Snažila se přikrýt si cípem bílé zástěry kolena v pruhovaných nohavicích, desetkrát si prsty prohrábla vlasy a desetkrát jí zase spadly do očí. Oblízlá si prsty, jako by právě dojedla dort.

„Judith Ginsbergová,“ řekla konečně.

„Tak, Judy, kdo jste, proč jste přišla, odkud jdete?“

„Z Bel Repos,“ odsekla.

„Ze sanatoria Bel Repos?“

„Jo.“

„Proto máte na sobě tenhle mundúr?“

„Sebrali mi šaty.“

„To znamená, že jste utekla.“

„Musela jsem.“

„Ale ale, slečinko! Bel Repos je psychiatrické sanatorium. Odtud se nechodí po půlnoci na špacír.“

„Řekla jsem vám, že jsem musela!“ trvala na svém energicky.

„Můžete mi prozradit pročpak, slečinko?“ zeptal se komisař Krizan chlácholivým tónem, jakým se mluví s malými dětmi.

Sanatorium Bel Repos postavili ve velkém parku, asi dvanáct mil od sydneyjské čtvrti prominentů Bondi, a lidé té procovsky honosné stavbě říkali Psycho-Hilton. Byla to drahá psychiatrická léčebna s nádherným výhledem do kraje. Ošetřovatelka Baxterová přijela na strážnici v civilu a vlastním vozem, jako by chtěla zdůraznit, že je tady soukromě. Byla to čtyřicátnice se silnými brýlemi ve zlaté obroučce, čítankový maminkovský typ. Také mluvila jako vychovatelky z mateřské školky.

„Měla jsem dnes mimořádnou noční.“

„Proč mimořádnou?“ zeptal se komisař.

„V noci slouží většinou mladší sestry. Ale pan primář si mě odpoledne zavolal a prosil mě, abych zůstala. Tak jsem zatelefonovala domů, co si mají vzít k večeři, že přijdu až ráno.“

„Byl nějaký zvláštní důvod, proč jste měla sloužit právě vy?“

„Měla jsem ji v noci pozorovat. Ona totiž ještě vůbec nepromluvila.“

„Jak tomu mám rozumět, paní Baxterová?“

„Přivezli ji týden před vánočními svátky.“

„Kdo ji přivezl?“

„Její otec, pan Anthony Marvick.“

„To je ten...?“

„Ano, komisaři, ten milionář. Průmyslník Marvick.“

„Jak to, že se jmenuje jinak než jeho dcera?“

„Slečna Judy je z prvního manželství. Její matka byla provdaná Ginsbergová.“

„Říkala jste, že Judy nemluvila.“

„Proto jsem měla zůstat na noční. Primář Lockhart ji donekonečna vyšetřoval, předepsal spací kúru, sedativa, skotské stříky, chodila jsem s ní na dlouhé procházky, ale ona od chvíle, kdy ji nevlastní otec přivezl, nepronesla jediné slovo.“

„Je to běžné?“

„Vůbec ne, komisaři. Kde ji máte?“

„Nahore.“

„Jak se chová?“

„Normálně. Teď už se uklidnila.“

„Mohu ji vidět?“

„Ještě ne, paní Baxterová. Nechtěl bych ji vylekat. Ona přece utekla z ústavu taky před vámi. Nebo snad ne? Tak co se tam vlastně stalo? Nejsem psychiatr a nechci do toho mluvit, ale mám dost zkušeností s lidmi, kteří se dostali do krajní nouze. To děvče má z něčeho strach. Řekněte mi všechno, paní Baxterová, dřív nebo později se to stejně dozvíme.“

„Není to žádné tajemství. Po večeri jsem s ní šla pod sprchu, pak jsem ještě zatelefonovala domů, jestli je všechno v pořádku, dala jsem Judy sedativa, aby klidně usnula, a pak jsem se chystala, že se posadím za dveře.“

„Proč za dveře?“

„Aby mě neviděla. Aby nevěděla, že ji hlídám.“

„Proč takové tajnosti? Byla přece na psychiatrické klinice, musela vědět, že je pod dohledem.“

„Pan primář se chtěl přesvědčit, jestli u ní nedošlo k nějaké anatomické změně, při níž by bylo poškozeno mozkové centrum řeči.“

„Co to mělo společného s vaší noční službou?“

„Nikdo nevydrží čtrnáct dní nemluvit. Jestliže to byla jen póza, pak bylo pravděpodobné, že si Judy povídá sama pro sebe. Měla jsem v noci poslouchat.“

„Chápu. Za dveřmi?“

„Uklízela jsem ve vedlejším pokoji, pacientku si vzali ráno domů, a uslyšela jsem, jak Judy nadává.“

„Takže normálně mluvila? Co říkala?“

„Že to svinstvo všechno vyblinká, že ji ani nenapadne, aby ty prášky polykala. Pak jsem slyšela splachovadlo na toaletě, ještě pouštěla vodu do umyvadla. Poprvé jsem slyšela její hlas. Připadalo mi, že je zoufalá, a tak jsem se rozhodla a vešla jsem do pokoje. Byla strašně překvapená. Zůstala stát jako socha.“

Říkalo se, že Anthony Marvick zbohatl na achátech. Skupoval je od diggerů, kteří měli štěstí a narazili na výnosná ložiska. Mohl si proto dovolit pro svou nevlastní dceru osobní péči profesora Dr. Denise Gordona Lockharta, nejuznávanějšího sydneyského psychiatra, známého vynikajícími výsledky v oblasti psychodramatu, léčebné metody profesora Mořena. Nikdo nevěděl, kdo zatelefonoval primárně Lockhartovi, co se v sanatoriu přihodilo. Ošetřovatelka Baxterová tvrdila, že ona to nebyla, přesto se bělovlasý muž s obličejem filmového herce už po jedné po půlnoci objevil na policejní stanici.

„Pan Marvick s ní přijel osobně. Nebyla v dobrém stavu. Řekl mi, že nezřízeně pije, potlouká se s podivnými přáteli po barech, kouří jednu cigaretu za druhou, v opilosti dělá ostudu a přistihl ji taky, že bere drogy. To všechno je náš obor, pane komisaři. Tak jsem panu Marvickovi slíbil, že se o jeho holčičku postarám.“

„Řekl vám, pane profesore, proč to ta dívka všechno dělá?“

„Snažil se o to. Ale ten, kdo chodí v noci po barech, obvykle pije a snadno si na to zvykne.“

„Nešlo tam ještě o něco jiného, pane profesore? Nemá smysl, abyste před námi něco tajil.“

„Pokusila se o sebevraždu.“

„Kdy?“

„Den předtím, než ji k nám přivezli. Chtěla vyskočit z okna. Měla štěstí, komorná ji přistihla a v poslední chvíli ji prý strhla zpět.“

„To už je vážnější.“

„To je velmi vážné, komisaři. Ta dívka musela prožít nějaký šok.“

„Počkal byste laskavě, pane profesore, mám vedle paní Baxterovou, chtěl bych s ní ještě promluvit.“

„Spolehlivá síla.“

„Ještě něco jsem se chtěl zeptat, pane profesore. Jak probíhalo léčení?“

„Dvě věci se mi nelíbí. Když mě dnes v noci volali, co se stalo, uvědomil jsem si, že pan továrník Marvick několikrát zdůrazňoval, aby jeho nevlastní dcera neopustila ústav.“

„Slíbil jste mu to?“

„Samozřejmě. Dokud je v léčení, nesmí bez dozoru ven. Ukázal jsem panu Marvickovi na mříže, které máme na všech oknech.“

„A to druhé?“

„Nemám ve zvyku mluvit o těchto věcech s laiky, ale v tomto případě... Léčení neprobíhalo přesně podle předpokladu. Ale to se někdy stává. Elektroencefalogram normální, kritické stavy, které se zákonitě objevují u alkoholiků, kteří přestanou pít, nenastaly.“

„Jak jste si to vysvětloval?“

„Je jí osmnáct. Její organismus je odolný. Rychle regeneruje. Zřejmě ještě nedošlo k chorobné závislosti. Ale...“

„Ale?“

„Je možné ještě jiné vysvětlení.“

„A sice?“

„Že to tatínek poněkud přehnal.“

„Myslíte tu informaci? Proč by to proboha dělal?“

„To nevím. Pro depresivní stav Judy jsou exaktní důvody. Došlo k němu po onom neštěstí. Alkohol, drogy, to všechno je logický následek. Nechce na to myslet, chce se zbavit obrazu, který ji pronásleduje.“

„O jakém neštěstí hovoříte, pane profesore?“

„Její matka se utopila. A ona byla u toho. Proč ale přestala mluvit, proč se tak zatvrdila? Je to psychicky nebezpečné gesto. Normální člověk to neudělá. A vy jistě víte, jak je důležité vyzpovídat se někomu ze svých starostí. Konečně psychodrama profesora Mořena je založeno na této tezi. A teď se najednou zjistí, že si z nás dělá legraci, že si v noci povídá sama pro sebe.“

„Jak jste se to dozvěděl? Ošetřovatelka Baxterová je přece u nás.“

„Není jediná, kdo to po dnešní noci ví. To děvče nám hraje divadýlko, komisaři, a na nás je, abychom zjistili proč. Je to demonstrace, a ty já nemám rád. Povídá si, když si myslí, že ji nikdo neslyší, za zavřenými dveřmi. Neoněměla, rozhodla se, že bude hrát roli němě.“

„Dobře, ale proč tedy utekla?“

„To nevím. Nemám ani ponětí, jak se jí to mohlo podařit.“

„A proč utekla zrovna k nám?“

„Na to už vám vůbec neodpovím.“

Začalo se rozednívat. Patnáctého ledna je v Sydney plné léto. Rodil se horký den. Komisař Krizan se vrátil k ošetřovatelce, s níž si zatím povídal jeho kolega Legrain.

„Tak kdepak jsme přestali, paní Baxterová?“ začal bodře.

„Nejdřív jsem jí začala nadávat,“ řekla ošetřovatelka. „Měla jsem vztek, že jsem nemohla domů, mám totiž dvě holky a jedna je asi stejně stará. Já bych s ní zatočila, kdyby jen jednou vkročila do nějakého baru! A tak jsem to Judy taky řekla. Možná že jsem se měla držet zpátky, ale bylo už kolem půlnoci, celý den jsem byla na nohou, a tak jsem na ni spustila, že je uličnice, že se chová jako hloupá husa.“

„Co ona?“

„Vyštěkla na mě, co jako má podle mě dělat? A pak chodila jako v kleci od zdi ke zdi a byla strašně rozčilená. Vyčítala mi, že nesmí pít, nesmí kouřit, nesmí se zabít, všichni dělají všechno pro to, aby nemohla zapomenout.“

„Co zapomenout?“ zeptal se komisař Krizan.

„To jsem se jí taky zeptala. Co vlastně chcete zapomenout, Judy, řekla jsem jí. Ty vylomeniny? Vždyť jsou to blázniviny! Chtěla jsem jí to vymluvit, snažila jsem se ji uklidnit, a tak jsem taky něco plácla o smrti její matky. A to jsem asi neměla. Vylítla a začala vykřikovat jako pominutá, proč do toho zatahuju její matku, co ona s tím má podle mého mínění společného, prostě připadalo mi, že ani neví, co říká, ale na to já jsem zvyklá. Pracuju v oboru už hezkých pár let. A tak jsem ji ujišťovala, že všechno bude zase v pořádku, odpočine si a půjde domů. Nevěřila mi.“

Judith Ginsbergová nevěděla přesně, co se děje v jiných místnostech strážnice, ale mnohé si jistě mohla domyslet. Když do místnosti vstoupil komisař Krizan a kývl na strážmistra Cullimana, že může jít, seděla klidně na staré pohovce, na níž přespávaly noční služby, a jako by na policistu čekala, vstala a prohlásila:

„Zabila jsem svou matku. Proto jsem utekla. Proto jsem sem přišla. Musela jsem to někomu říct.“

„A to vám mám věřit, slečno?“

„Musíte.“

„Řekla jste to ještě někomu jinému?“

„Baxterové.“

„Věřila vám?“

„Ošetřovatelky v blázinci nevěří nikomu. Myslela si, že mi přeskočilo.“

„A co když já si myslím totéž?“

„Vaše chyba. Přišla jsem se udat.“

„Půjďte si lehnout, vyspíte se z toho a pak si zase budeme povídat. Budete-li chtít, tak třeba o tom, jak jste zavraždila svou matku.“

„Zeptejte se profesora, jestli mu o tom vůbec řekl?“

„Kdo?“

„Můj nevlastní otec. Marvick.“

„Dobře, zeptám se ho. Od koho to ví sestra Baxterová?“

„Já jsem jí to řekla.“

„Kdy?“

„Chvilí předtím, než jsem utekla.“

„A ona?“

„Začala mě chlácholit, jako bych byla blázen. Já jsem nemocná, komisaři, jsem nemocná strachem a hnusem. Sama sobě jsem se zošklivila a proklínám svůj život. Chtěla jsem k vám přijít už dávno, ale on mi to nedovolil. Nejdřív mě zavřel doma, abych to nikomu nevyžvanila. Když jsem se potloukala po barech a chodila domů opilá, nevadilo mi, co dělám, měl jen strach, abych v opici nemluvila. Já jsem se nechtěla vyhnout trestu, ale nechtěla jsem taky uznat jeho rozsudek. Nemá právo mě soudit. Proč myslíte, že mě dal zavřít do Bel Repos? Abych nikomu nemohla říct pravdu. Bláznům se nevěří.“

„Pravdu o čem?“ zeptal se komisař Krizan.

„Že jsem zabila svou matku.“

„A udělala jste to, slečno Ginsbergová?“

„Tak vidíte, ani vy mi nevěříte.“

„Dejme tomu, že věřím, ale proč jste to udělala?“

„Utekla jsem z blázince a už mě všichni považujete za blázna. Papínkovi se to povedlo. Tohle, přesně tohle chtěl! Ať si pak povídá, co chce, všichni si akorát budou ťukat na čelo. Známe přece ty Napoleony z uzavřených oddělení. Zabila jsem ji, komisaři, a řeknu vám proč.“

„Je mou povinností, slečno Ginsbergová, upozornit vás, že cokoliv řeknete...“

„Já vím. Znáám to z detektivek. Zabila jsem ji. Byly jsme spolu na našem motorovém člunu na moři.“

„Kdy to bylo?“

„Jsou to už dva roky. Den předtím jsem ji přistihla, když se milovala s jedním chlapem.“

„Mohla byste nám říct jeho jméno?“

„Vím jen, že se jmenoval Gregory. Jestli to bylo křestní jméno nebo příjmení, to nevím. Přijel k nám na návštěvu, když byl otec v kanceláři. Šla jsem náhodou na horní terasu a ona tam s ním.. Podváděla otce. Vzala si ho pro peníze. Odjakživa byla děvka.“

„Slečno Ginsbergová! Byla to přece vaše matka!“

„Pěkná matka. Vůbec nevěděla, kdo vlastně je mým otcem.“

„Řekla vám to?“

„Jednou jsem něco provedla. Když jsem byla malá. Ona byla opilá, a tak mi to ve vzteku vyžvanila. Mně řekla, že jsem coura. Přitom klamala tatínka s každým chlapem, který se jí líbil.“

„A ten Gregory?“

„Jeden do tuctu. Všechny podváděla. A tak jsem se jí pomstila. Za sebe a za všechny ty tatínky.“

„Říkala jste, že se to stalo ve člunu.“

„Byla bouřka. Ne docela bouřka, jen se zvedl vítr a vlny s lodí házely. Jen jsem do ní trochu strčila. Ztratila rovnováhu. Neuměla moc plavat.“

„Odpočíte si, Judy,“ řekl komisař, „za chvíli se vrátím. A buďte klidná, všechno dáme do pořádku.“

Neřekl jí pravdu. Nevěděl, jak dát události dohromady, jak rozplést motanici, neměl ponětí, jak by si mohl ověřit, že Judy Ginsbergová mluví pravdu. Utekla přece z psychiatrické léčebny, důkazy o tom, co se stalo před dvěma lety na rozbouraném moři, neexistují. Co když je Judy opravdu duševně chorá? Třeba právě z té hrozné události na motorovém člunu.

„Přiznala se vám, že zabila svou matku?“ zeptal se komisař ošetřovatelky Baxterové.

„Ano.“

„Věřila jste jí to?“

„Samozřejmě že ne. Naši pacienti toho napovídají! Mohla bych psát romány.“

„Co vám vykládala?“

„Že to udělala pro svého otce.“

„Nevlastního otce, pana Marvicka?“

„Ano. A že ji strašně zklamal. Jela na plný plyn rozbouraným mořem, vyhledala ho a necelou hodinu po té tragédii se mu přiznala. Vysoké vlny, matka se neopatrně postavila za volantem, přepadla přes bok, Judy volala o pomoc, ale už bylo pozdě.“

„Tak to ale opravdu mohlo být,“ uvažoval komisař.

„Taky jsem si to myslela. Zakázal jí mluvit. Musela přísahat, že neřekne nikomu ani slovo.“

„Proto u vás mlčela?“

„Zřejmě proto.“

„Pan Marvick je známá osobnost, pochopitelně se chtěl vyhnout skandálu. Kdyby se jeho dcera dostala před porotu... Dovedete si představit, co by z toho udělali novináři?“

„Vy byste nevyšetřili, jak to doopravdy bylo?“

„Milá paní Baxterová, nejsme kouzelníci. Ty dvě byly na moři samy. Kde jsou svědci a kde důkazy? Kdo nám vůbec dneska může říct, jestli ta holka, co utekla z vašeho ústavu, je, nebo není blázen?“

Judith Ginsbergová seděla klidně, jako by měla všechno za sebou. Ochotně vyprávěla další kapitolu svého příběhu, bezpochyby pravdivou, na tuto životní epizodu totiž měla svědků, kolik chtěla.

„Nařídil mi, že nesmím ani ceknout. Vysvětlil mi, že by nemělo žádný smysl, kdybych se dostala do kriminálu. Jenže já jsem nemohla spát. Začala jsem brát prášky. Jednal se mnou jako s cizí. Dával mi rozkazy a vyhrožoval mi. Pak zavolał našeho rodinného doktora a ten řekl, že trpím depresí, a předepsal mi spoustu sedativ. Všechny jsem vyhodila a začala jsem pít. Chodila jsem domů až ráno. Pak jsem spolykala celou tubu prášků na spaní. Služebná to zjistila, odvezli mě do nemocnice a vypumpovali mi žaludek. Tak jsem se snažila vyskočit z okna. Nechtěla jsem už dále žít. Proč taky?“

„Měla jste k nám přijít dřív,“ řekl komisař jen proto, aby rozhovor neuvázl na mělčině.

„Byli byste mě zavřeli. Myslíte si, že by to bylo v kriminále lepší?“

„Neměla byste výčitky svědomí.“

„Jen proto, že bych byla za mřížemi? Svědomí se nedá zavřít ani umýt. To vím dneska docela přesně. Já jsem se za ty dva dlouhé roky snad opravdu zbláznila!“

„Proč jste utekla?“

„Měla jsem strach.“

„Z čeho? Profesor Leckhart vás přece léčil, staral se o vás.“

„Najednou jsem si uvědomila, že v Bel Repos jsou taky mříže. Neměla jsem na vybranou. Pro mě už zbyly jen mříže. Myslíte si, že jsem duševně nemocná?“

„Na to se zeptejte profesora.“
„A vy, vy mě pustíte, komisaři?“
„Utekla jste z psychiatrického sanatoria. Zatím se tam vrátíte.“
„A potom?“
„Nejsem věstec, slečno Ginsbergová, ale máte ještě jeden škraloup. Než jste utekla ze sanatoria, rozbila jste ošetřovatelce o hlavu těžkou vázu. To je ublížení na těle. Budete se za to muset zodpovídat.“
„A pak?“
„Nevím,“ řekl komisař a pokrčil rameny.

Dobrodinec vdov

Seděli kolem kulatého stolu a kouřili. Eastbournský policejní prezident sir Richard Walker, velice vážený a zkušený muž, jako by nechtěl začít. A tak promluvil pětapadesátiletý, klidný a naoko těžkopádný vrchní inspektor Herbert Hannam, který přijel se svým asistentem, seržantem Hewitem, sotva před hodinou ze Scotland Yardu.

„Jakže se jmenuje?“
„John Bodkin Adams.“
„Kdo je to?“
„Prominentní lékař.“
„Zdejší, pane policejní prezidente?“ zeptal se seržant Hewitt.
„Jistě, seržante. Jeden z nejbohatších zdejších občanů, lékař prominentních pacientů, vlastně spíš pacientek. Bydlí v luxusní vile Trinity, má prvotřídní klientelu, do jeho ordinace se nedostane každý.“
„A koho vlastně zavraždil?“ zeptal se vrchní inspektor Hannam.
„Starou paní Moreellovou a ještě asi čtrnáct dalších dam.“
„No to snad ne!“ vstal vrchní inspektor Hannam.
„Přečtete si o tom v novinách,“ řekl policejní prezident, aby ho uklidnil. „V tomhle balíku máte skoro všechny. Tady v Eastbourne ví každý malý kluk, že je doktor Adams vrah.“
„No počkejte, pane prezidente, když to ví každý, proč jste tedy požádali Scotland Yard o vyšetření případu?“
„Potřebujeme důkazy.“
„Tak vy nemáte důkazy? A přesto píšou v novinách, že je ten lékař vrah?“
„Nepíšou o tom od včerejška, inspektore. Ten případ se táhne už hezky dlouho.“
„Jak táhne? Vy jste ho vyšetřovali? Obžalovali jste ho? Kdo ho vyslýchal?“
„Zatím nikdo. Proto jsme vás zavolali.“
„Nezdá se vám to přehnané? Čtrnáct mrtvých vdov!“
„Mohu vám je vyjmenovat, inspektore Hanname.“
„A motiv?“
„Peníze.“
„Říkal jste přece, že je to vážený a velice bohatý lékař. Proč by vraždil pro peníze? Jaká je ta jeho vila Trinity?“
„Uvidíte ji. Nejlepší, co si dovedete představit. Palác u moře a ordinace s nejmodernějším vybavením.“
„Má to zapotřebí? Nemá dost peněz?“
„Nevím, jestli to má zapotřebí, inspektore, peněz má určitě dost. Ale všechny ty dámy, nebo aspoň skoro všechny, mu odkázaly před smrtí majetek.“

„Jaký?“
„Peníze, nemovitosti, šperky, cenné papíry.“
„Jak mu to odkázaly?“
„Řádnou závěti.“
„A vy máte podezření, že je k tomu donutil?“
„V Eastbourne to ví každý.“
„Jak je přinutil?“
„Například hypnózou. Nebo drogami. Píchal jim injekce a ony pak dělaly, co chtěl.“
„Odkud to všechno víte?“
„Jsou toho plné noviny.“
„Tak tedy z novin?“
„Většinou.“
„Sami jste nepátrali?“
„Čekali jsme na vás, vrchní inspektore. Tady v Eastbourne jsme neměli vraždu... ani nepamätuju.“
„Dáte nám někoho z místních?“
„Kriminálního inspektora Pugh.“
„Děkuji. Aspoň pro začátek potřebujeme znalce místních poměrů.“
„Jistě, inspektore, počítal jsem s tím. A jak to teď vidíte?“
„Čtrnáct mrtvých vdov je moc i ve filmu. Brzo vám řeknu víc.“

Eastbourne leží na jižním pobřeží Anglie, mezi Hastingsem a Brightonem. Bývalo to mondénní lázeňské středisko s okázalými hotely a pseudobarokními vilami. Bohatí Angličané zde trávili roky svého odpočinku, většina hostů byli důchodci, většina žen bohaté vdovy, které se rozhodly dožít život na pobřeží a mohly si ten přepych dovolit. Samozřejmě že v Eastbourne pracovalo mnoho lékařů, jedním z nejznámějších byl doktor John Bodkin Adams.

Vypadal jako z britského románu pro ženy. Poněkud přítulostlý, dobrosrdečný, vždy usměvavý, s brýlemi se zlatou obrůčkou, prostě muž, kterému se každá žena s důvěrou svěřila. Navíc měl vynikající pověst a jeho účty byly tak vysoké, že nemohl být jen průměrným lékařem. Staré dámy ho prosily, aby se staral o jejich zdraví, zpovídaly se mu, prozrazovaly mu starosti, s kterými se kdysi nesvěřily ani svým manželům. Doktor Adams dovedl trpělivě naslouchat a v pravou chvíli říci utěšující slovo.

Vrchní inspektor Herbert Hannam přijel se svým asistentem do Eastbourne 5. srpna 1956, když místní městská policie požádala Scotland Yard o pomoc. Hannam byl jedním z nejlepších v oddělení vražd. Měl za sebou mnoho úspěchů a dokázal je v pravý čas a na pravém místě zdůraznit. Říkalo se o něm, že je nadmíru citlivý, šilhá v budoucnosti po místu šéfa oddělení. V pětapadesáti měl nejvyšší čas, protože už stejně přeluhoval. Říkal, že neví, co by si doma počal.

Případ eastbournských vdov patří v historii Scotland Yardu k těm kuriózním. Ještě než došlo k vyšetřování, psaly mnohé listy veřejně o tom, že téměř šedesátiletý eastbournský lékař John Bodkin Adams zavraždil za posledních dvacet let dvacet až čtyřicet bohatých vdov a zmocnil se jejich majetku. Zabíjel rafinovaným způsobem, injekcemi, které měly zmírnit bolesti pacientek, ve skutečnosti je však připravily o život. Adams jim prý vstříkával nebezpečné drogy, pomocí hypnózy z nich vylákal podpisy na poslední vůle a získal tak obrovský majetek. V některých novinách se psalo o přesných 31 618 librách, jiní reportéři dokonce spočítali, že jde o částku 498 741 liber, a to bylo v padesátých letech opravdu hodně.

Zajímavé bylo, že hrozná obvinění v novinách udělala z populárního lázeňského lékaře doslova hvězdu. V jeho čekárně v luxusní vile, které se říkalo Trinity, protože byla v číslu 6 ulice Trinity Trees, se tísnily staré a ještě starší dámy v naději, že se jim doktor Adams ujme, že jim zpřijemní poslední dny života. Nebály se jeho špatné pověsti, vůbec jim nevadilo, kdyby za péči musely zaplatit celým svým majetkem. K čemu jsou po smrti peníze?

Práce detektiva, zvláště když jde o špičkového kriminalistu slavného Scotland Yardu, přezívá ve vědomí čtenářů detektivek, a těmi jsme téměř všichni, jako romantická honba za prohnáním pachatelem. Skutečnost vypadá docela jinak. Vrchní inspektor Hannam a jeho asistent seržant Hewitt chodili brzo ráno do kanceláře na policejním ředitelství a den co den až do večera pročítali novinové zprávy, týkající se činnosti doktora Adamse. Probírali statusy vdov, které zemřely pod dohledem doktora Adamse a jeho ošetřovatelek. Šestnáct z nich dokonce exhumovali, soudní znalci provedli ohledání mrtvol, ale bez výsledku. Zjistili totiž, že všechny staré dámy zemřely přirozenou smrtí, nebyly ani uškrceny, ani otráveny. Pak přišli na případ vdovy Edith Alice Moreellové a oba detektivové měli pocit, že se přece jen dostali na stopu zločinu.

Paní Moreellová zemřela 13. listopadu 1950. Byla vdovou po továrníkovi z Liverpoolu. Těsně před smrtí dala sepsat závěť, v níž odkázala doktoru Adamsovi za jeho péči nejen 6675 liber a rodinné šperky, ale také svůj nový Rolls-Royce Silver Shadow. Vrchní inspektor Hannam se vydal do místní lékárny a prohlédl si recepty na opiáty, vystavené před šesti lety doktorem Adamsem na jméno paní Moreellové. Podle britských i mezinárodních předpisů o evidenci opiátů, ale i jiných jedů, musejí lékárníci recepty zapisovat do knih opiátů a archivovat je. Doktor Adams předepsal nemocné paní Moreellové značné množství uklidňujících, leč návykových drog. Zemřela tedy po vstříknutí nadměrného množství uklidňujícího prostředku? Šlo doktoru Adamsovi o získání dědictví? Jenom rolls-royce měl přece značnou cenu.

„Vy jste tu závěť sepsal, pane doktore Sogno?“ zeptal se vrchní inspektor Hannam advokáta.

„Jistě, paní Moreellová mne o to požádala.“

„Pracoval jste pro ni? Myslím dřív? Už předtím?“

„Spravoval jsem její majetek, pane.“

„Jistě víte, že vzniklo podezření, že vdova Moreellová byla ve svém rozhodnutí ovlivněna.“

„Kdo vám to řekl?“

„Dozvěděl jsem se, že podezření vyslovila ošetřovatelka Anne Mason-Ellisová.“

„Znal jsem paní Moreellovou hezkých pár let. Když diktovala poslední vůli, byla při smyslech jako vy nebo já. Jestliže ta ošetřovatelka něco takového tvrdí, tak lže.“

„Ona dokonce tvrdí ještě něco jiného, pane doktore Sogno. Spočítala, že pacientka doktora Adamse, paní Moreellová, dostala za posledních pět dní svého života šedesát sedm injekcí morfia a heroinu. Co tomu říkáte, pane Sogno?“

„Zeptejte se někoho, kdo tomu rozumí. Řekne vám, že je to nesmysl. Já vám to spočítám. Pět dní je asi sto dvacet hodin.“

„Ne asi, ale přesně.“

„Tak by jí museli píchat ve dne v noci každé dvě hodiny morfium nebo heroin a ještě by jim sedm ampulek zbylo.“

„Myslíte si, že neexistují pacienti, kterým se píchá každé dvě hodiny uklidňující injekce? Kdo ošetřoval paní Moreellovou?“

„Nevím přesně, ale vrchní sestra Adamsova týmu se jmenuje Stronachová. Vy si ji už jistě najdete. Já adresu neznám.“

Helena Stronachová poslala vyšetřovatele za jinou ošetřovatelkou, která mívala u vdovy Moreellové službu. Jmenovala se Caroline Sylvia Randallová. Nemusela si ani moc lámat hlavu, hned když se jí zeptali, prohlásila:

„Nic jsme nedělaly samy od sebe. Všechny injekce se píchaly na výslovný příkaz doktora Adamse. On jediný také měl klíč od skříňky, kde byly léky paní Moreellové.“

„Vy jste byla u paní Moreellové poslední noc, kdy zemřela?“

„Měla jsem službu.“

„Chtěl bych, abyste mi dopodrobna vyprávěla, co se té noci stalo. Byl u pacientky také doktor Adams?“

„Jistě. Pamatuji si to jako dnes. Přišel dvakrát. Pokaždé jí píchl pět kubíků paraldehydu.“

„Zdá se, že to zdůrazňujete. Co to znamená?“

„To znamená absolutně smrtelnou dávku. Paraldehyd je sice dnes už málo používané, ale silné hypnotikum.“

„Takže uspávací prostředek?“

„Ano.“

„A dávka dvakrát pět kubiků je absolutně smrtelná?“

„Neobvyklá a smrtelná,“ odpověděla ošetřovatelka.

„Jaký byl váš vztah k pacientce?“

„Byla to velice milá dáma.“

„A co ostatní ošetřovatelky? Střídaly jste se přece u jejího lůžka.“

„Všechny jsme ji měly rády.“

„Mohla byste mi říci, kde je pochována?“

Ošetřovatelka Randallová neodpověděla hned, jako by si rozmýšlela, co má říci. Vrchní inspektor Hannam ji pozoroval. Až dosud vypovídala, jako by vyprávěla přítelkyni, co si zítra koupí na sebe. Teď s odpovědí váhala.

„Není pochována,“ oznámila potom. „Zřejmě si přála, aby byl její popel rozptýlen.“

„Takže ji spálili.“

„Ano. A pak vyjeli na moře a vítr popel rozvál.“

„Kdo byl u toho?“

„Doktor Adams a vrchní sestra Stronachová.“

Při vyšetřování zločinu je podezřelé všechno, co není naprosto jasné. Nebylo divu, že si vrchní inspektor Hannam vysvětloval pohřbení rozptylem jako záměrné zametení stop. Všechno, s čím se při vyšetřování dosud setkal, vedlo k jedinému závěru: doktor Adams byl netvor. Zabíjel bezbranné vdovy, které se mu svěřily do ošetřování, aby se zmocnil jejich majetku. Nic zatím nenaznačovalo opak. Pak se objevila další okolnost potvrzující Hannamovo podezření: doktor Adams vyplnil předepsaný formulář a podepsal protokol o zpopelnění. Inspektor Hannam si tiskopis pečlivě prohlédl. V rubrice s otázkou, zda byl ošetřující lékař v příbuzenském poměru s mrtvou, nebo zda po ní dědil, napsal doktor Adams jednoznačně: ne. To byla zjevná lež. Vrchní inspektor považoval falešný údaj za potvrzení viny.

Případ vraha zámožných vdov, jak o podezřelém psali novináři, vzbudil u veřejnosti velkou pozornost. Ničím nepodložené reportáže, rozhovory s kdekým jen přilévaly oleje do ohně. Vrchní inspektor Hannam byl zkušený kriminalista, mistr svého oboru, počítal zřejmě s úspěchem, byl přesvědčen o tom, že případ bude vrcholem jeho kariéry. Proto byl opatrný, chtěl se vyvarovat jakékoliv i sebemenší chyby. Poradil se s experty.

Profesoři Dr. Douthwaite a Dr. Ashby měli ordinace v londýnské Harley Street, kterou lze nazvat ulicí lékařských kapacit. Navštívil je jednoho po druhém, vysvětlil jim, o čem jde, a oba nezávisle potvrdili totéž: tak velké dávky narkotik, ať už morfia nebo heroinu, mohly způsobit smrt nemocné. Především však dvakrát pět kubiků hypnotika paraldehydu, vstříknutých paní Moreellové oné poslední noci, mohly přinejmenším uspišit její smrt. Teď už inspektor neváhal. Přichystal se na poslední úder.

Navštívil eastbournského smírčího soudce, vysvětlil mu situaci, oznámil, že se vyšetřování chýlí ke konci, a požádal o povolení k domovní prohlídce. Potřebuje získat hmatatelné důkazy přímo v lékařově ordinaci. V doprovodu seržanta Hewitta a místního kriminálního inspektora Jamese Puga zazvonil 24. listopadu u vily doktora Adamse, předložil mu povolení k prohlídce a vešel dovnitř.

Doktor Adams ani nemrkl okem. Nevzrušil se, nebránil se, lhostejně postával za policejními úředníky, kteří se hrabali v jeho soukromých věcech. Pak našel vrchní inspektor Hannam v lékařově psacím stole listinu, která ho mimořádně zaujala.

„Mohl byste mi vysvětlit, pane doktore Adamsi, co znamená tento protokol?“ zeptal se a vítězoslavně si pohrával s listinou opatřenou notářským razítkem.

„Jistěže mohu. Konečně, vyplývá to z textu. Kdybyste si protokol pozorně přečetl, přišel byste na to sám. Je to úřední záznam o aktu, kterému se říká otevření poslední vůle zemřelého.“

„Kdo byl onen zemřelý?“

„Byla to žena. Jedna z mých pacientek. Odkázala mi několik tisíc.“

„Proč vám je odkázala?“

„Asi proto, že mi je chtěla odkázat. Konečně nebyla jediná.“

Vrchní inspektor Hannam si uvědomil, že se doktor Adams vlastně přiznal, možná že je ochoten ještě pokračovat, proto si pospíšil s onou, ve Velké Británii povinnou, zákonnou formulí s upozorněním, že podezřelý nemusí vypovídat, ale cokoliv dál řekne, bude moci být v trestním řízení použit proti němu.

„Je to běžné, že pacienti pamatují na své lékaře v závěti?“

„Jistě,“ řekl doktor Adams bez zaváhání. „Zejména v lepší společnosti. Majetní šlechtici nebo ti, kdo nemusejí počítat své příjmy, obvykle pamatují v poslední vůli na ty, kdo s nimi prožili poslední chvíle jejich života a snažili se jim je zpříjemnit.“

„Mám tomu rozumět, že to nebyl váš jediný případ?“

„Pochopitelně že ne. Já pracuji, inspektore, v Eastbourne pětatřicet let. A za tu dobu mi prošlo rukama hezkých pár tisíc pacientů. Někteří z nich byli velice spokojeni s péčí mého zdravotního týmu.“

„A co ošetřovatelky? Také dostávaly... Nevím, jak bych to vyjádřil, nechci použít zprofanovaného výrazu sprpitné.“

„Říkejte tomu, jak chcete, inspektore. Vy byste nedal zdravotní sestře, která vás ve dne v noci ošetřuje jako dobrá dcera milovaného otce, pár stovek jako dík a uznání? Zvlášť když máte milionový majetek, který po vás dostanou příbuzní, co vás celý život akorát pomlouvali? Já myslím, že to je starý dobrý zvyk v naší zemi. Cožpak nepamatují páni v závěti na své služebnictvo? Je to běžné, a navíc hezké. Někdy je to dokonce jediné uznání, kterého se jim za

celoživotní péči dostane.“

„Takže vy, doktore Adamsi, přiznáváte, že jste od svých pacientek dostával takové dary?“

„Proč bych to nepřiznal? Nestydím se za to.“

„Mohli byste mi říci, kolik asi bylo takových případů?“

„Ne, to si nepamatuji. Ale mohu vám říci, že jsem dostal od svých pacientek celkem asi 165 000 liber.“

„Proč jste však na formulář o zpopelnění nenapsal pravdu, když říkáte, že je to tak běžné projevit lékaři uznání formou peněžitého daru?“

„Nechtěl jsem zbytečně dráždit její příbuzné,“ odpověděl bez zaváhání a jeho tvrzení znělo pravděpodobně. „Nechtěl jsem, aby památka zesnulé byla poskvrněna závistí dědiců. Sám jistě víte, jaké drama dokážou udělat z rozdělování majetku, který jim nepatří, ani v nejmenším se totiž o něj nezasloužili. Tak proto jsem to tam nenapsal, inspektore Hanname.“

Lékařovy vývody zněly rozumně a přesvědčivě. Jenomže celý případ byl už v běhu, vyšetřování se nedalo zastavit. Ostatně vrchní inspektor o to ani nestál. Podezřelého postavili před vyšetřujícího soudce, nechali ho sice na svobodě, ale zabavili mu cestovní pas, aby nemohl prchnout do ciziny. Až 19. prosince se policisté objevili v lékařově vile, zatklí doktora Adamse a předali ho do místního vězení jako podezřelého z vraždy. Za prokázanou vraždu byl v té době v Anglii trest smrti. Doktor Adams přesto zůstal klidný. Když mu znovu zopakovali povinnou formuli o výpovědi a použití jejího obsahu před soudem, prohlásil klidně:

„Nebudu vypovídat. Neřeknu nic. Mám právo mlčet.“

Splnil to do posledního písmene. Nepromluvil. John Bodkin Adams měl pevnou vůli a dobré nervy.

Když došlo k zatčení, měli novináři žně. Případ vraha vdov se znovu objevil na prvních stránkách, reportéři se předbíhali ve smělych spekulacích, nescházely prognózy podobající se věštбám. V člancích vychvalovali autoři vrchního inspektora Hannama až do nebe, do tisku dokonce pronikla důvěrná zpráva z kruhů blízkých soukromé kanceláři Jejího Veličenstva britské královny Alžběty II., že se uvažuje o povýšení schopného pracovníka Scotland Yardu do šlechtického stavu.

Den před zahájením líčení převezli podezřelého do londýnského vězení Brixton, dali mu vězeňské číslo 7889 a zavřeli ho do cely s pohnutou historií. Kobka s číslem 23 totiž pamatovala vzácné hosty, vraha rozpoustějícího své oběti v kyselině, Haigha, a odporného zabijáka Christieho. Líčení zahájili 19. března 1957 v Old Bailey na Newgate. Veřejnost čekala senzaci. Nikdo však netušil, jaká senzace to bude.

Britský soudní systém je zastaralý, sociálně nespravedlivý. Podle zákona z roku 1825 mohou být porotci vyhledáni pouze mezi majetnými. Každý, kdo má rozhodnout o vině či nevině obžalovaného, musí být majitelem pozemku či nemovitosti. Pokud je majitelem domu, nesmí být ledajaký, musí mít nejméně patnáct oken. Kdo nic nemá, může soudnímu líčení jediné přihlížet. Pokud ovšem sežene vstupenku. V případě obžalovaného Adamse se je podařilo získat jen prominentům. Ostatní se tísnilo před budovou Old Bailey a čekali na zprávy, které občas vynesl za dveře některý ze soudních zřízenců.

Obsazení senátu bylo elitní. Sir Reginald Mannigham-Buller, generální prokurátor Jejího Veličenstva, člen vlády a člen Dolní sněmovny, zastupoval obžalobu. Předsedou senátu byl jmenován soudce Dewlin. Zámožný obžalovaný si vybral prominentního obhájce, měl jím být sir Hartley Shawcross, který vešel do dějin jako jeden z žalobců v Norimberském procesu s nacistickými válečnými zločinci. Přestože mu doktor Adams nabízel palmáře ve výši deseti tisíc liber, sir Hartley odmítl s poznámkou, že obžalovaný nemá šanci, zejména proto, že má tak silného protivníka, jakým je vrchní inspektor Scotland Yardu Herbert Hannam. Obžalovaný se dostal do nepříjemné situace a zvolil druhý extrém. Dal příležitost nejlacinějšímu advokátovi, který se přihlásil. Jmenoval se Geoffrey Lawrence a nikdo ho neznal. Novináři prý o něm vyslídili, jediné že dobře hraje na housle.

Před porotci a před soudci defilovala řada svědků. Jejich výpovědi nebyly ani pozoruhodné, ani nepřinesly nic nového. Všechno si už mohli čtenáři přečíst v novinách. Ani křížové výsledky nevzrušily obecnost v soudní síni. Dvě stě diváků ztrácelo zájem. Když poprvé vystoupil na scénu jen něco přes metr šedesát vysoký, nenápadný obhájce Geoffrey Lawrence, začali diváci zívat.

Brzy však zpozorněli. Ten malý všední mužík měl neobvyklý způsob. Hovořil se svědky tichým, pokorně modulovaným hlasem a nevyslychal je, prosil je o spolupráci při hledání pravdy. Dosud zamračená vrchní sestra Helena Stronachová se na bezbranně vyhlížejícího obhájce dokonce útrpně usmála. Když promluvil, poslouchala ho však pozorně a s výrazem porozumění.

„Je jistě zvykem, paní vrchní sestro Stronachová, že se o nemoci každého pacienta vedou přesné zápisy. Je to tak?“

„Jistě.“

„Takže jste si i v případě vdovy Moreellové vedla deník? Konečně, kdo by se dneska mohl spoléhat jen na svou paměť.“

„Pochopitelně. A také to vyplývá z mých povinností.“

„Dobře. Kdybyste se měla rozhodnout mezi zápisem a vlastní pamětí, pro co byste se rozhodla?“

„Samozřejmě pro zápis.“

„I v případě, že by zápis neodpovídal tomu, co jste vypověděla panu vrchnímu inspektorovi ze Scotland Yardu?“

„Jistě,“ řekla už váhavě.

„Já zde mám, paní vrchní sestro, osm modrých sešitů. Na první pohled vypadají jako školní. Jsou to vaše záznamy. Mimo jiné obsahují také údaje o léčbě paní Moreellové. Poznáváte ty sešity, paní svědkyně?“

„Ano.“

„Je tohle sešit, kde jsou zápisy o léčbě paní Moreellové?“

„Ano.“

„Tak se podíváme, co tam máme.“ Listoval, pak chvíli předčítal a chvíli komentoval. „Tak především je zřejmé a prokazatelné, a prosil bych pana předsedu senátu, kdyby to mohlo být doslova takto uvedeno v zápisu, že paní Moreellovou neošetřoval pouze obžalovaný doktor Adams, ale také další eastbournští lékaři, a že nejen on použil při léčení morfia a heroinu. On vlastně v zahájené terapii už jen pokračoval. Je to tak, paní Stronachová?“

„Ano, pane.“

„V protokolech se objevilo tvrzení, že jedině doktor Adams píchal nemocné injekce, které měly způsobit, nebo urychlit její smrt, že jen on měl klíč od skříňky s opiáty. Ze zápisů tohoto zdravotního deníku, mohu-li tak ty sešity nazvat, vyplývá, že to není pravda. Injekce nebyly v uzamčené skřínce, kde by podle předpisů měly být, ale nacházely se v zásuvce, která neměla zámek. Měl k nim tedy kdokoliv volný přístup. V zápisu, který pořídil vrchní inspektor Hannam, a zřejmě si tvrzení neověřil, stojí, že poslední injekci, kterou by někteří nezasvěcení mohli považovat za smrtelnou, píchla nemocná paní Moreellové sám doktor Adams, čímž jí způsobil smrt. Ze zápisu v tomto modrém sešitku však jednoznačně vyplývá, že ji nemocná píchla noční sestra Randallová. Ona také vlastní rukou zapsala úkon do žurnálu. Věděla jste o tom, paní svědkyně?“

„Věděla,“ přiznala po dlouhé odmlce.

„Proč jste tedy nevyprávěla pravdu?“

„Já nevím. Všude o tom psali...“

„Nechtěla jste snad krýt ošetřovatelku Randallovou?“

„Proč bych ji měla krýt?“

„Protože se ukázalo...“ Odmlčel se, obrátil se od svědkyně k předsedovi soudu, pak prohlásil: „Protože ze zápisu vykonavatele poslední vůle paní Moreellové Sogna jasně vyplývá, že nejen obžalovaný doktor Adams zdědil jistou částku, že také ošetřovatelce Randallové bylo po smrti vdovy vyplaceno 350 liber. Děkuji vám, paní svědkyně, děkuji i vám, pane předsedo.“ Uklonil se jako na jevišti, ale velice nemotorně, a sám pro sebe dodal. „Jen se divím, že tyto důležité okolnosti ušly pozornosti pracovníků policejního aparátu. Moc mne to mrzí.“

Mrzelo to především je. Taková kriminalistická hvězda, jako byl vrchní inspektor Hannam, si nemůže dovolit školácké chyby. Zvláště když novináři dychtivě čekají na každé další sousto a dosud jim nikdo nic pikantního nepředložil. Nebyla to však jediná chyba, které se pracovníci Scotland Yardu dopustili, a nebylo to jediné fiasko, kterého se dožil slavný detektiv před publikem v soudní síni, a hlavně před senzacechtivými novináři. Obhájce Lawrence přišel hned ráno příštího dne s dalším překvapením.

„Dal jsem sledovat svědkyně, ošetřovatelky Mason-Ellisovou, Randallovou a Stronachovou soukromým detektivem,“ prohlásil. „Stál vedle nich v metru a vyslechl, jak se domlouvaly, že příští den, tedy dnes, při soudním líčení odvolají svoji výpověď a společně popřou skutečnost, že navzdory všem předpisům přechovávaly opiáty v nezamčené zásuvce. Předkládám tuto skutečnost k posouzení slavnému soudnímu dvoru ze dvou důvodů: je zřejmé, že si ošetřovatelky byly vědomy nesprávného zacházení s nebezpečnými léky, a zveřejňují tuto skutečnost dříve, než budou moci své výpovědi odvolat. Prosím, pane předsedo, aby bylo toto prohlášení doslova zaprotokolováno.“

Při výslechu vrchního inspektora Herberta Hannama mu obhájce položil jedinou otázku a velice zdvořile ho požádal, aby mu na ni odpověděl. Všichni přítomní čekali něco světoborného, svědek Hannam zřejmě také. Tvářil se totiž udiveně, ale také povýšeně, když uslyšel obhájcovu prosbu:

„Souhlasí to, pane svědku, že jste požádal smířčího soudce v Eastbourne o povolení k domovní prohlídce bytu a ordinace obžalovaného?“

„Jistě,“ odpověděl vrchní komisař.

„Je pravda, že jste ji spolu s vašimi kolegy z kriminálního oddělení pro vraždy také provedl?“

„Ano. Mohou vám to potvrdit a může vám to potvrdit také obžalovaný.“

„Děkuji, pane svědku,“ řekl obhájce a všichni se divili, že se neptá dál. Chvíli listoval ve svých papírech, pak vyšel zpoza katedry, postavil se přímo před předsedu senátu Dewlina a prohlásil: „Je mojí povinností upozornit slavný soud, že svědek, vrchní komisař Herbert Hannam, porušil platné předpisy. Domovní prohlídku mohou totiž provádět jedině místní policejní orgány, nikoliv tedy úředníci londýnského Scotland Yardu. Protože se porušení zákona dopustil svědek, nemůže být dále veden a vyslýchán a prosím, aby byl vyškrtnut z listiny svědků. Dopustil se totiž při výkonu svého povolání trestného činu.“

Ted' měli novináři konečně svou senzaci. Běželi k telefonům a volali do svých redakcí. Za několik hodin vyšla zvláštní vydání. Na prvních stránkách předních londýnských listů byly palcové titulky odsuzující nešikovnost, ledabylost a nadřazenost pracovníků Scotland Yardu a do nebe vynášely šikovnost obhájce Lawrence, který se rázem stal hrdinou procesu. Ale pak přišel další den procesu a na pořadu dne byly výpovědi soudních znalců. Každý věděl, jak moc záleží na jejich názoru.

Obžaloba uvedla soudního znalce Dr. Douthwaitea a nikdo nečekal, že nepotvrdí všeobecně známý názor: obžalovaný doktor Adams podával vdově Moreellové tak velké dávky opiátů, že tím přivodil její smrt. Dr. Douthwaite odříkal své prohlášení a obhájce se ho zeptal:

„Pane soudní znalce, rád bych věděl, jak jste došel k tomuto názoru. Vyšetřoval jste mrtvou? Pokud vím, byla zpopelněna.“

„Došel jsem k závěru na základě studia lékařského statusu.“

„To znamená na základě studia záznamu, který pořídily ošetřovatelky?“

„Ano.“

„Jste tedy přesvědčen, že dávka opiátů, kterou obžalovaný Adams předepsal nemocné paní Moreellové, byla smrtelná.“

„Ano.“

Londýnská Nemocnice svatého Tomáše je Špičkové lékařské pracoviště. Primář Dr. John Harman je doma i za hranicemi uznávanou kapacitou. Když předstoupil před porotce a soudní dvůr, důstojný a sebejistý, všichni v sále Old Bailey ztichli.

„Hovořit v tomto případě o smrtelné dávce opiátu,“ začal svou výpověď, podobající se spíš přednášce v univerzitní posluchárně, „není z lékařského hlediska únosné. Každý pacient reaguje jinak. Abychom mohli odpovědně stanovit smrtelnou dávku, museli bychom experimentovat na lidech, což samozřejmě není možné. Ani sám ošetřující lékař, který zná pacienta, nemůže jednoznačně prohlásit, že ta či ona dávka drogy způsobila smrt.“

Případ paní Moreellové je jasný. Nemohla zemřít po předávkování opiátem. Kdyby tomu tak bylo, musela by smrt nastat ochrnutím dýchacích orgánů. V tomto případě by se však především zpomaloval rytmus dechu. Z třiceti na dvacet patnáct za minutu, až by došlo k zastavení dýchacích funkcí. Ale podle zápisu ošetřovatelky, do něhož jsem měl možnost nahlédnout, nedošlo ke zpomalení, ale naopak ke značnému zrychlení dechu, takže ošetřovatelka zapsala rytmus šedesáti vdechů za minutu.“

Obhájce Lawrence, dosud neznámý advokát nenápadného zevnějšku s nevýrazným projevem, se stal hrdinou soudní síně. Porotci po krátké poradě rozhodli o nevině obžalovaného a soudce Dewlin doktora Johna Bodkina Adamse osvobodil. Postavil se, malinko se uklonil, ani se neusmál a poprvé promluvil:

„Děkuji, sire.“

Pak klidně odešel a reportéři se snažili tlouštíka s brýlemi se zlatou obroučkou a výrazem klauna aspoň vyfotografovat. Jakékoliv prohlášení pro tisk totiž odmítl.

Přestože byl osvobozen, ještě dlouho se hovořilo o vině či nevině, o šikovnosti a nešikovnosti detektivů a o mistrovství nenápadného advokáta Lawrence. Zachránil před šibenicí vraha, nebo se mu jen podařilo zbourat bariéru pomluv a novináři vymyšlených senzací? Nelze říci ani ano, ani ne.

Věhlasný detektiv Scotland Yardu, vrchní inspektor Herbert Hannam, se nedočkal slávy. Skončil na bezvýznamném místě v Halifaxu.

Pekelník

„Tak už se prosím tě zvedni a jdi s tím něco udělat. Ten smrad se nedá vydržet!“ řekla paní Marcaisová manželovi. Už aspoň hodinu byla celá rue Le Sueur zamořena dusivým kouřem, z něhož se lidem zvedal žaludek.

„A co mám podle tebe dělat?“ odsekl Marcais. „Lehni si a spi. Vítr dělat neumím!“

Rue Le Sueur je přímo uprostřed Paříže, pár domovních bloků od Vítězného oblouku na Pláce Charles de Gaulle, a je to čistá, upravená ulice s udržovanými domy. Marcaisovi bydleli v čísle 22, kouř stoupal z protějšího domu číslo 21. Bylo jaro roku 1944, čtvrtek 9. března. Ale druhého dne, v pátek, stoupal z komína protějšího domu pořád ten odporný, nasládlý kouř. Marcais se vrátil domů z práce a řekl:

„Dneska to jde, obrátil se vítr. Ten smrad se táhne spíš k avenue Foch.“

„Seš celej den pryč. Nic nevíš. Říkám ti, Gastone, je to k blití. Čím všim už dneska lidi topěj!“

„A divíš se, když nic není?“

V pátek už to Marcais nevydržel, obul se, přešel ulici a zazvonil u dveří jednadvacítky. Nikdo nepřišel otevřít. Marcais odstoupil, podíval se na komín a řekl si, že to je divné: nikdo doma a z komína se kouří. Pak si všiml cedulky přilepené na dveřích: Odjel jsem asi na měsíc, poštu posílejte na adresu 18, rue des Lombards, Auxerre.

„Tak tohle už je i na mě moc, mámo,“ řekl, když se vrátil domů. „Nikdo tam není, odjeli na měsíc do Auxerre a z komína se valí smrad. Zavolám na policii.“

„Radši hasiče. Policajti ti kvůli kouři neprijedou.“

Přijeli na kolech. Měli ošoupané uniformy, za války nebyly látky ani pro pařížské policajty, a jmenovali se Teyssier a Fillion. Nijak moc nespěchali, smrad není zločin. Prohlédli dům zvenčí. Kovové žaluzie pečlivě stažené, že se nedalo nakouknout dovnitř, zahrádka ne moc udržovaná, ale byla válka, tak co, na dveřích hlavního vchodu cedulka, všechno bylo vlastně v pořádku. Akorát ten dusivý kouř. Zazvonili na domovníci ve třiadvacítce. Vypadala nevyspalá, ale byla ochotná.

„Ten barák patří doktorovi Petiotovi.“

„Bydlí tady?“ zeptal se Teyssier.

„Ne. Má byt i ordinaci v rue Caumartin číslo 66. Chcete telefon?“

„To byste byla hodná, madame,“ řekl bábě Fillion a ona odešla a vrátila se s krasopisně napsaným číslem: Pigalle 77/11.

„Co je to zač, ten doktor?“

„Divnej patron. Dneska mají doktoři prachy. Tenhle nemá ani auťák. Přece by mu ho Němci povolili, když jezdí k nemocnejm. Ale on šlape na kole jak pošťák a ještě za sebou kolikrát táhne přívěs. Co to může bejt za doktora, když se živí černotou.“

„A co ten kouř?“ zeptal se policajtů Marcais. „My už nemůžeme spolknout ani bramborovej guláš.“

„Lidi nemají čím topit. Letos nebyl přiděl uhlí,“ řekl policista.

„Tak proč tam někdo topí, když tam nikdo není?“

„My nejsme přes topení, monsieur, my máme jiný starosti. Jen se podívejte, jaký je svinský počasí, a my musíme jezdit na kole. Ale zavoláme tam ze stanice.“

„Kam?“

„No, tomu chlapovi, co tam topí. Je to nákej doktor. Tak už se nestarejte, asi bude muset otevřít víc popelník, aby to mělo tah. Taky byla dopoledne mlha.“

Odjeli na policejní stanici, spíš aby se trochu ohřáli, protože telefonovat mohli třeba z čísla 22 nebo 23.

„Tady je pařížská Sureté,“ řekl Fillion. „U vás v rue Le Sueur hoří kamna a celá ulice je plná kouře. Přijďte tam hned. Čekáme na vás.“

„Dobře, hoří kamna, a co?“ zeptal se doktor Petiot.

„Ulice je plná kouře. Lidi si stěžují.“

„Byli jste vevnitř?“

„Ne, co bysme tam dělali. Máte zamčino.“

„Tak na nic nesahat! Chvilku počkejte, jsem tam za pár minut.“

Bůhví proč nesedl na metro. Přijel asi za půl hodiny na kole.

„Prosím tě, co je to za doktora, kterej jezdí po Paříži na kole?“ řekl Teyssier Fillionovi, než doktor Petiot postavil bicykl ke dveřím a odemkl. Za chvíli zahoukala siréna a přijeli hasiči. Bylo právě tři čtvrtě na osm. Vysoukali pohyblivý žebřík, otevřeli na střeše vikýře, zjistili, že je v domě vypnut proud, tak slezli a vešli otevřeným vchodem.

Byl to podivný dům. Všude plno zaprášeného nábytku, v koutech kufry a role koberců, jako by tady bydlel někdo bohatý a narychlo odjel, ale nepřikryl ani čalouněná křesla, ani postele s narovnanými dušmanami.

„Kdo z vás nám volal?“ křikl do haly velitel hasičů Boundinghrin. „Co tady máme dělat? Hoří? Nehoří!“ Pak se trochu nadechl dusivého kouře a vyběhl ven, aby se vyzvracel. A to jen nakoukl do místnosti s rozpálenými kamny. Dvířka byla pootevřena, proto ten čoud padal do ulice, trčela z nich lidská paže. Kolem kamen zbytky lidských těl. A v koutě trup bez nohou, bez rukou.

„Tak tohle je hrůza,“ šeptl policajt Teyssier a s otázkou v očích se obrátil k doktoru Petiotovi, hubenému mužíkovi s propadlými očima a s povadlou pletí, na kterou snad léta nesvítilo slunce.

„Doufám, že jste vlastenci,“ řekl spikleneckým tónem. „Všechno vám vysvětlím, ale musíte mi zaručit, že budete mlčet jako hrob. Tohle je totiž akce odboje proti okupantům. Tak ještě jednou, messieurs, nikomu ani slovo, tohle je záležitost odboje.“

Sehnul se, zvedl cosi z podlahy, strčil to do kapsy a zmizel. Než se policisté vzpamatovali z překvapení a vyšli za ním před dům, byl pryč a jeho jízdní kolo taky.

Policista Fillion skočil do nejbližšího bistra a zavolal šéfovi. V té chvíli se doktor Petiot vrátil.

„Ujistili jste mě, že jste dobří Francouzi,“ řekl na úvod. „Tak já vám to vysvětlím, tohle tam jsou Němci a kolaboranti. Jsem velitelem odbojové skupiny, která je odsoudila k smrti a popravila.“

Dlouhá chvíle ticha. Pak vytáhl balíček cigaret, ale policisté si nevzali. Byli tak překvapeni, nebo tak nedůvěřiví? Pobledlý doktor Petiot chvíli přešlapoval, mačkal si ruce, pak se rozhodl, mávl rukou a zasalutoval:

„Vím, že jste vlastenci! Neprozradte nic. Musím jít, aby mě nedostali. Vlast vám to nezapomene! Ať žije Francie!“

Oba policisté taky zasalutovali, když příliš dlouhými kroky odcházeli ke svému bicyklu. Když nasedl, zavolali za ním:

„Ať žije de Gaulle! Nic jsme neviděli.“

Ale přece jen podali o nález hlášení a ve 20.25 hodin vydal komisař ve službě tuto zprávu adresovanou generální prokuratuře:

V 19.45 při zjišťování zdanlivého úniku plynu v suterénu soukromého bytu v čísle 21 rue Le Sueur byly odhaleny zbytky několika lidských těl, zčásti ohořelých, v blízkosti roztopených kamen.

Majitelem je M. Piot 66, rue Caumartin.

Vyšetřovací skupina policie Chaillot.

Současně přijel do rue Le Sueur komisař Massu, zkušený profesionál, který se rád chlubil, že dostal za své dlouhé kariéry za mříže 3257 zločinců. Přesto se nezachoval profesionálně. Ve smyslu ústavy Francouzské republiky nemá policie od soumraku do úsvitu právo vstupovat do bytů občanů, s výjimkou nutných zásahů nebo je-li žádána o pomoc. Obešel dům, nařídil, aby mu policisté Fillion a Teyssier předvedli doktora Petiota, jehož jméno bylo v hlášení zkomoleno, do kanceláře na Quai des Orfèvres k výsledku. Když zazvonili u jeho bytu, přišla otevřít doktorova manželka.

„Nevím, co se s manželem stalo. Nepřišel vůbec domů. Někdo mu včera telefonoval, myslela jsem si, že ho volají k pacientovi. Velmi spěchal.“

„Nemáte ponětí, kde by mohl být?“

„Opravdu nevím.“

„A kdy mu telefonovali?“

„Asi kolem osmé.“

Pochopili, že jim utekl. Hlásili to komisaři Massuovi. Ten si vyžádal na prokuratuře povolení k domovní prohlídce bytu na rue Caumartin. Když v pondělí 13. procházel místnostmi prostorného bytu, měl pocit, že je v prodejně starožitností. Věci nebyly vystaveny, byly uskladněny jako u vetešníka. Cenné vykládané komody z ludvíkovských dob, poklady na stěnách bytu, ve sklenících u zdí, podivná místnost s podivnými věcmi jako z hororu. Ve skleněných kádinkách, zalité ve formalínu, stály na policích mužské i ženské pohlavní orgány, pečlivě odoperované mrtvým. Ošklivý pohled. Hrozná sbírka. Ale k čemu?

Doktor Petiot měl doma ještě další. Stovky krabiček všech možných medikamentů, mezi nimi pět set ampulek morfia. Inventura v domě na rue Le Sueur byla ještě hroznější. Komisař Massu a slavný soudní lékař doktor Paul a jeho pomocníci, také soudní znalci, se dopočítali přibližně dvaceti mrtvol. Všechny byly rozpitvány, na prstech byla odříznuta bříška s papilárními liniemi, aby oběti nemohly být identifikovány podle otisků prstů, na hlavách byly ze stejného důvodu odříznuty rty.

„Tak tohle je práce odborníka,“ prohlásil doktor Paul, „a vzpomínám si na ty utopence ze Seiny v roce 1942. Také tenkrát měly mrtvolky odborně odoperovanou kůži s papilárními liniemi a odříznuté rty.“

Bilance doktora Paula byla otřesná. Nemohl spočítat všechno přesně, některé pozůstatky lidských koster už nebyly k rozpoznání, ale v seznamu se objevil jeden hrudní koš, pět holenních kostí a právě tolik zbytků paží, pět kilogramů vlasů, dvě čelistní kosti a asi sto kilogramů různých kosterních zbytků. Nejvyšší muž měřil asi 180 centimetrů a nejmenší žena 150.

Kotelna rodinného domu, přeměněná na krematorium tolik připomínající koncentrační tábory, byla zřejmě v nedávných dnech v plném provozu, oheň ještě nevyhasl a čpavý pach stále ještě táhl ulicí. Vyšetřujícímu soudci Tanguyovi bylo od počátku jasné, že dům v rue Le Sueur byl pracovním hromadným vraha.

Způsob zabíjení nic netušících obětí měl promyšlen. V bývalých stájích objevili technici pařížské Sûreté betonovou šachtu přiklopenou těžkým víkem. Nad ním byl přimontován kladkostroj, který příklop zvedal. Malý podzemní bazén byl naplněn vápnem, v němž vrah mrtvolu nechal rozložit, spaloval pak už jen kostry. Podle pozdějšího vyšetřování s tím začal teprve v březnu 1944.

Komisař Massu našel přítele hledaného. Jmenoval se Nézonet, řekl rovnou, že si dům pronajal doktor Petiot, jmenoval také jeho bratra Maurice, bydlícího v Auxerre. Policie udělala prohlídku v jeho bytě a v bytech několika známých a našla celkem 76 kufrů s osobními věcmi obětí doktora Petiota. Obsahovaly mimo jiné: 71 necesérů s toaletními potřebami, 21 dámských blůžek, 18 dámských plášťů, 12 pánských, 74 pánských obleků, 35 sukní, 57 párů bot. Jistě to nebylo všechno, přesto to byla hrozná sbírka doličných předmětů: Marcel Petiot byl později obžalován z vraždy nejméně 27 osob.

Narodil se v městečku Auxerre na břehu řeky Yonne. Jeho otec byl poslušným poštovním úředníkem, spokojeným s postavením, kterého se dopracoval. Felix Irénée Mustiole Petiot byl původně doručovatelem. Dne 17. ledna 1897 přišel na svět syn a dostal do vínku jména Marcel André Henri Felix. Tak ho zapsali do matriky místní fary. Marcel byl od malička podivné dítě. Dlouho nemluvil a i později býval zamlklý. Když odpovídal na otázku, byla to obvykle překvapivá odpověď. Byl vzpurný a tvrdohlavý. Někdy si s ním nevěděli rady, tak ho posílali k vychovateli. Jmenovala se Henrietta, bydlela ve vesnici nedaleko Joigny a taky si s ním neporadila. Byl neklidný, popudlivý, nevypočitatelný, u ničeho dlouho nevydržel. Když začal chodit do školy, slyšeli na něj jen stížnosti. A nebylo divu, jeho písmo bylo hrozné, nečitelné, rozhárané, nespořádané.

Když Marcelovi zemřela matka, přeložili otce do Joigny a syn přešel do nové školy. Tam došlo hned zpočátku ke krachu. Učitelé odmítli neukázněného žáka učit, otec musel Marcela poslat zpátky do školy do Auxerre. A tak se chlapec přestěhoval k tetě. Ale ani tam se s ním nechtěli zlobit, a tak změnil základní školu celkem třikrát. Nakonec se mu podařilo dostudovat na soukromém gymnáziu, kde v roce 1915 složil maturitu. To už se neválel vzteky po podlaze, netrhal na sobě šaty a nerozbíjel v záchvatu zuřivosti sklenice.

Když byl ještě malý a rodiče si nevěděli rady s jeho výbuchy zuřivosti, dávali mu na radu lékaře před spaním pár kapek uklidňující tinktury. Když se později kronikář případu Jean-François Dominique vyptával pamětníků, dozvěděl se zajímavé epizody ze školních let malého Marcela. Mnozí se shodli v názoru, že byl velmi inteligentní, chytřejší a odvážnější než oni. Jednou prý kolem sebe shromáždil spolužáky, rozepnul si poklopec a ukázal své přirození. Své kolegy vyzval, aby udělali totéž. Když nechtěli, začal se jim posmívat, že ví proč. On má nejhezčí přirození, proto se za ně nemusí stydět. On bude jednou ministrem, a oni budou jen neznámí úředníčkové.

V koleji se choval jako diktátor. Nestrpěl jiný názor, s oblibou trestal ty, kteří se mu protivili. Vytáhl třeba nůž a hrozil kamarádovi, že mu vyloupe oči, jinému, který spal na palandě nad ním, dával večer co večer plný nočník na jeho postel. A nikdo neměl dost odvahy, aby mu odporoval. Byl prý nevzpytatelný, ale studoval dobře, profesori s ním byli spokojeni, pokud se nechoval jako blázen.

Měl rád kočky a zvířata vůbec. Jednou však svoji nejoblíbenější kočku utopil a do rána měl její mrtvolu v posteli. V Auxerre, kde byl jeho otec vedoucím poštovního úřadu, systematicky vykrádal poštovní schránky. V té době bylo běžné, že si lidé posílali peníze v dopisech. Marcel si udělal z drátu jakousi udici a dopisy vytahoval. Peníze kradl, nezajímavé dopisy zahazoval, ty zajímavé, milostné, se vzrušením četl. Když zjistil, že pisatel či příjemce má milenkou, začal je vydírat. Jednou však našel v dopise poštovní poukázku a snažil se ji na poště zinkasovat. Byl přistižen. Otec s ním přerušil styky. Našel mu podnájem, posílal mu měsíčně kapesné, ale nechtěl s ním už mít nic společného. Když se potkali na ulici, dělali, že se neznají.

Otec rozloučení nesl velmi těžce. Marcel už studoval medicínu v Paříži a jemu lékaři řekli, že má žaludeční rakovinu. Snažil se se svým synem usmířit. Poslal mu pro začátek pozvání ke společnému obědu.

Marcel Petiot přijel a otec ho nemohl poznat. Byl oblečený podle poslední pařížské módy, choval se jako grand, byl však odměřený, vůbec ne srdečný, nedal na sobě znát jakýkoliv cit. Jedl jen tolik, aby se neřeklo, víno upíjel, jako by mu nechutnalo. Ještě předtím, než přinesli na stůl moučník, vstal, podíval se provokativně na hodinky a stroze prohlásil, že má v Paříži důležitou schůzku, proto se omlouvá, ale musí už odejít. Choval se tak korektně, až to uráželo víc než jiná provokace. S otcem se už nikdy nesešel.

V životě Marcela Petiota je mnoho nesrozumitelných epizod. Když se po maturitě zapsal na medicínu, žil dvojitým životem. Stýkal se s prostitutkami a veřejně se zastával jejich řemesla, tvrdil, že ve všem, i v lásce, dává přednost profesionálům. Současně se s nečekanou vervou pustil do studia. A najednou, přes noc se rozhodl, že se dobrovolně přihlásí na frontu. Jeho přátelé a známí tvrdili, že nebyl vlastenec, že ani nedovedl říct, proč to udělal, ale 11. ledna 1916 nastoupil k 89. pěšímu pluku v Sens. Všichni nad jeho rozhodnutím kroutili hlavou. A divili se ještě víc, když se dozvěděli, že tento fyzicky málo zdatný intelektuál byl dobrý voják. Přihlásil se na frontu, kde byl 20. března 1917 střepinou granátu lehce raněn na noze. Dostal se do lazaretu a bylo po vojně. Prohlásil, že už nikdy nechce do zákopů. Neměl strach, on snad tento stav ani neznal, ale vojna se mu prostě zhnusila. Zalíbilo se mu však v lazaretech.

Jeho první zastavení bylo ve vojenském táboře Loiret v Pithiviers. Není známo, jak mu zranění léčili, nebo jestli mu ho ještě vůbec museli léčit. V protokolech se zachoval záznam, že se Marcel Petiot v táboře dopustil několika krádeží

peněženek kamarádů, a co je pro případ ještě důležitější, že z lékárníčky na ošetrovně ukradl krabičku ampulí morfia. Postavili ho před posádkový soud a poslali do Orleansu do vojenské věznice.

Zahrál jim roli blázna s profesionální dovedností. Buď měl talent a věrohodně předstíral duševní chorobu, anebo ji ani simulovat nemusel. Ze stavů hluboké deprese, při níž se pokoušel o sebevraždu, se dostával do agresivní zuřivosti, a potom zase hodiny usedavě plakal a odmítal potravu. Poslali ho na vyšetření na psychiatrickou kliniku nemocnice ve Fleury-les-Aubrais.

Pozorovali ho od 26. února a ředitel kliniky Dr. Daumézou podepsal výsledek šetření, v němž potvrzuje, že Marcel Petiot trpí neurastenii, depresemi, melancholickými depresemi, duševní labilitou, utkvělými představami a chorobným strachem. Poslali ho na psychiatrickou kliniku do Rennes, kde je v knize příjmu zaznamenáno, že trpí neurastenií a ztrátou paměti. Přijali ho 4. března 1919 a 4. července ho propustili s návrhem na částečný invalidní důchod ve výši 40 % dosavadního příjmu.

Odjel do Paříže, kde se opět zapsal na fakultu. Jako válečnému invalidovi mu přiznali výhody, dostudoval lékařství za dva roky v Dijonu a v dalším roce v Paříži. Padělal potvrzení o pobytu na psychiatrické klinice v Navarre v departementu l'Eure velmi jednoduchým způsobem: vymazal ve slově interně čárku na e, a tak se z pacienta internovaného na psychiatrické klinice stal internista, který zde provozoval praxi.

Pak zahrál svým kolegům ještě další efektní výstup. Dne 16. září 1920 simuloval mentální poruchu, kterou utrpěl údajně na frontě. Po zranění, podle posudku doktora Rayneaua, trpěl depresivní melancholií se samovraždními sklony, nebyl schopen ani fyzické, ani duševní práce, musel být pod dozorem, prostě Marcelovi přiznali stoprocentní penzi válečného invalidy, takže měl nadosmrtní postaráno o pravidelný příjem.

Vrátil se ke svým prostitutkám, přivydělával si jako zřízenec v ústavu pro hluchoněmé v rue Saint-Jacques, stále ještě docházel do psychiatrických klinik, kde ho vyšetřovali. Přitom už měl lékařský diplom, už se jako lékař usadil ve Villeneuve-sur-Yonne. Pak ho znovu zavolali před komisi a 31. března 1922 mu na základě posudku Dr.

Levyho-Valensina snížili invalidní důchod o 50 %. Vrátil se do třítisícového Villeneuve-sur-Yonne, pochopil, že jako neznámý mladý lékař by se v Paříži neuživil. Na malém městě se brzo dostal do místní společnosti. Komisař Massu později zjistil, že sympatický a dobře vyhlížející mladý muž byl v městečku oblíbený. Přesto, že s ním někdy nebyla kloudná řeč.

Pro případ Petiot je zajímavá epizoda z doby, kdy žil ve Villeneuve. Výpověď jednoho z jeho známých je zapsána v policejních protokolech. Marcel Petiot měl v městečku milenku. Pravidelně chodil na obědy do restaurace Hotel du Dauphin, kde sedával u stolu stálých hostů. Jednoho dne se omluvil. Jedli bez něho. Byli však vyrušeni trubením hasičských trumpet. Kdesi hořelo. Po chvíli přiběhl zpocený, rozčilený doktor Petiot a řekl jim, jen tak mimochodem, že hoří byt jeho milenky. Všimli si, že byl velmi vzrušený, že to nepovažoval ani za tragédii, naopak jako by z požáru měl radost. Přátelé byli jeho chováním překvapeni. Později se ukázalo, že jeho milenka odjela na pár dní z města a on její byt zapálil. Zřejmě se jí chtěl pomstít. Nikdo neví proč.

Ve Villeneuve měli ordinace doktor Durand a Devoir, na náměstí sídlil Dr. Pierre Rogier. Marcel Petiot se usadil o pár ulic stranou, v rue Carnot. Kupodivu se prosadil brzo. Pamětníci vyprávěli, že léčil způsobem hazardního hráče buď anebo. Úspěchy převažovaly nad prohrami, zanedlouho měl dobré jméno a ve společnosti byl vítaným hostem. Byl elegantní, a to mají Francouzky rády, byl galantní, a takoví muži jsou vždycky v kurzu, dokázal se bavit, ale kupodivu nikdy nepil ani víno. Kolegové ve městě, ale nejen tam, o něm říkali, že je to šarlatán a podvodník, že nemá seriózní znalosti, moc rád si hraje na chirurga.

Přestože byl nevyzpytatelný, měl kolem sebe stále víc přátel. Jedním z nejpodivnějších byl René Nézonet, neduživý, zčásti dokonce ochrnutý, slabý človíček, který dělal, co se dalo, snad kdysi pracoval jako městský strážník, jako pochůzkář. Stal se Petiotovým kamarádem, věrným až za hrob. A také jeho důvěrníkem a jedním z nejdůležitějších svědků. On věděl, co s kým Marcel má, on znal zákulisí jeho života ve Villeneuve. On se stal spolupachatelem jednoho z prvních Petiotových zločinů.

Louissette Delavauxová pracovala jako služebná u madame Fleuryové. Louissette byla krásná. Sloužila u staré vdovy a toužila po veselé společnosti. Mladý doktor Petiot ji jednou pozval do bytu a ona tam brzo chodila denně. Sousedům říkala, že mu uklízí, když je sám. Samozřejmě že se stala jeho milenkou. Není nic zvláštního, že po jistém čase byla těhotná. Jednoho dne však zmizela a nikdo nevěděl kam. Doktor Petiot říkal, že odešla a neřekla mu ani slovo.

Případ Louissetty Delavauxové vyšetřoval v roce 1944, po nalezení zbytků mrtvol, inspektor Hernis. O výsledku referoval vyšetřujícímu soudci Berrymu 24. dubna. Podle této zprávy se Louissetta svěřila přítelkyni, že je v jiném stavu, ale ujistňovala ji, že jí doktor pomůže právě tak, jako už pomohl mnoha váženým dámám, které se dostaly do maléru. Jenomže Louissetta nedopadla tak dobře jako ony dámy z místní společnosti a inspektor Hernis po letech zjistil, že jistý svědek viděl doktora Petiota a jeho přítele Nézoneta, jak v noci vlekli velmi těžký balík do doktorova vozu. O několik dní později našli v řece Yonne mrtvolu neznámé ženy bez hlavy. Nikdy nebyla identifikována. Louissetta Delavauxová se ale také už neobjevila.

Inspektor Hernis měl po patnácti letech těžkou práci. V protokolech, které pořídil, schází několik zajímavých stránek. Někdo je vytrhl. Kdo posloužil pravděpodobnému vrahovi Petiotovi? Ten měl v městečku stále lepší společenskou pozici. Ale nejen to. Zřejmě slušně vydělával, protože si koupil dům a nákladně ho zařídil, stal se primářem městské nemocnice a ředitelem místního starobince. V roce 1928 se stal nejdřív radním, pak starostou, byl členem socialistické strany a Ligy pro lidská práva, byl na nejlepší cestě do parlamentu. Ale 11. března 1930 došlo ve Villeneuve k dalšímu zločinu.

V úterý vyrušil obyvatele od večere velký výbuch. Otevřeli okna a dívali se do tmy, kde se objevila narudlá zář. Za chvíli bylo slyšet trubení hasičů a kdosi vykřikl, že hoří Debaueova mlékárna. Majitel mlékárny byl ve městě, když se vrátil, bylo už pozdě na záchranu jeho ženy. Zůstala uvnitř. Hasičům se nepodařilo požár ani zmírnit, ale kuchyně domu

zůstala jakžtakž zachovaná. Když se první z hasičů dostal do bytu, našel uvnitř mrtvolu madame Debaueové. Neudusila se však kouřem, předtím než zločinec mlékárnu zapálil, zavraždil ubohou ženu několika ranami do hlavy. Výsledek pitvy tuto okolnost potvrdil.

Případ vyšetřovali inspektoři Lethelier a Mathey. Zjistili dvě pozoruhodné okolnosti. U požáru byl přítomen také doktor Petiot a podle výpovědi svědků se choval přinejmenším podivně: třásl se strachem, byl vyděšený, očima doširoka otevřenými zíral do plamenů. Bylo to divné, byl přece válečný invalida, měl za sebou boje na frontě a konečně jako lékař se profesionálně setkával se smrtí.

Druhá okolnost byla neméně zajímavá. Majitel mlékárny Debaue dostal téhož dne dopoledne poštou peníze za dodávky mléka. Z Paříže mu poslali pozoruhodnou částku 280 000 franků. Měl je doma, ale zmizely. Dva svědci prohlásili, že viděli krátce před požárem nedaleko mlékárny vůz doktora Petiota. Ten se prozradil prohlášením. Neviděl zavražděnou manželku mlékaře a nebyl při pitvě, přesto v místních novinách velmi přesně popsal rány, které měla na hlavě, když ji hasiči našli.

Rozhořčení občané, pobouření už druhým zločinem, který se udal v malém městě, obvinili doktora Petiota a žádali, aby si dal sejmout otisky prstů. Současně apelovali na inspektora Chouarda, který případ vyšetřoval, aby dal spáleniště prohledat. Nic se nestalo. Občané Villeneuve začali pochybovat o právu a spravedlnosti. Ještě víc podezírali doktora Petiota, který kategoricky odmítl dát Súreté k dispozici svoje otisky. Pak došlo k dalšímu podezřelému úmrtí.

Jeden z občanů, který se nejvíc zasazoval o to, aby bylo prošetřeno alibi doktora Petiota, místní herec a kabaretní zpěvák, „otec“ Frascot, se 18. března setkal na ulici s Petiotem.

„Copak, pane Frascote, že tak kulháte?“ zeptal se doktor.

„Revma mě zase chytlo. Jsem už tak akorát do šrotu.“

„Pročpak se u mě nezastavíte? Dostal jsem speciální preparát. Pár injekcí a jste fit. Včelí jed. Naprostá novinka. Jen se zeptejte, kolika lidem to pomohlo.“

Starý Frascot přišel do ordinace druhý den ráno. Dostal injekci zázračného léku proti revmatismu a odešel domů. Udělalo se mu nevolno, musel si lehnout a už nevstal. Četníci oznámili úmrtí na stanici Súreté. Do bytu herce Frascota přišli inspektoři Mathey a Lethelier, ale neshledali na úmrtí starého pána nic podezřelého.

Doktor Petiot byl ve Villeneuve velmi oblíbený. Za jeho starostování si obec pořídila kanalizaci, novou školkou. Staral se o blaho občanů, mnozí o něm i po letech vyprávěli, jaký to byl skvělý člověk a báječný lékař. Jiní ho podezírali z nejhoršího a marně uvažovali o tom, jak je možné, že mu všechno projde. Našli jedinou odpověď. Je členem zednářské lóže, a ta ho chrání. Svobodní zednáři byli krátce před druhou světovou válkou skutečně neviditelnou, leč velmi vlivnou tajnou organizací, ovlivňující ze zákulisí mnohé.

Doktor Petiot se stal starostou 25. července 1928. Oženil se s Georgettou Lablaisovou. Georgette Valentine se narodila 15. července 1904 a Petiot ji znal téměř od malička. Její rodiče totiž žili v Auxerre, kde patřili mezi vážené občany. Otec Lablais byl nejzámožnějším řezníkem a uzenářem ve městě, posílhal však po velkých obchodech v Paříži. Jednu restauraci na pařížské rue de Bourgogne, pár kroků od parlamentu, už koupil. Rád se chlubil, že k němu chodí na obědy páni poslanci a ministři. Jeho dcera byla milá, vzdělaná, svého manžela milovala, konečně proč ne. Byl to úspěšný a velmi ctížádostivý mladý muž. I když měl někdy podivné nálady. Ale Georgette byla trpělivá a od 9. dubna měla jiné starosti. Toho dne se Petiotovým narodil chlapec. Otec mu dal podivné křestní jméno: Gerhardt. Syn Burgundána a Burgundanky dostal německé jméno Gerhardt. Proč asi?

Dlouho se doktoru Petiotovi dařilo všechno. Dokázal se vyvléknout z každé šlamastyky, námitky, výtky či obvinění smazal mávnutím ruky. Dne 9. září 1931 byl z funkce starosty města Villeneuve odvolán výnosem prezidenta republiky. Ale to už byl jen výsledek předchozích potíží.

V Paříži začal soud projednávat v líčení z 28. března 1927 okolnosti, za jakých doktor Petiot vydal úmrtní list zesnulého Barbiera. Ve stejném roce pak vyšly najevo machinace a podvody, jichž se ve Villeneuve dopustil starosta Petiot. Celá léta kradl benzin, určený pro místní vodárnu, odcizil ze skladu městské správy pneumatiky a některé náhradní díly pro automobily. Na účet komunálních služeb si objednal dva kanystry jedlého oleje. Přestože měl z místní elektrárny bezplatný proud, dal si udělat načerno vedení, které nebylo napojeno na měřič spotřebovaného proudu. To všechno dohromady vyneslo doktoru Petiotovi tři měsíce vězení podmíněčně a dvě stě franků pokuty. Ani tento rozsudek nezůstal v platnosti. Soud přihlédl k předešlým nálezům soudních znalců z oboru psychiatrie, výši trestu snížil na jediný měsíc, ale ani ten si obžalovaný starosta nemusel odpykat. Měl však v ruce soudní výrok, v němž bylo úředně potvrzeno, že villeneuvský starosta je nepřičetný. Pochopil, že jeho politická kariéra skončila, a rozhodl se, že si zařídí ordinaci v Paříži.

Měl štěstí. Doktor Valéry odcházel do důchodu. Prodal Petiotovi ordinaci na mé Caumartin číslo 66, jen pár kroků od nádraží Saint Lazare a od velkých pařížských bulvárů. Doktor Petiot se s rodinou nastěhoval do bytu i ordinace. Ve velkém stylu, na který byl zvyklý, dal vytisknout letáky, na nichž sám sebe doporučuje jako zkušeného praktického lékaře, chirurga, porodníka, internistu, laryngologa, gynekologa, dermatologa, ale také psychiatra, jehož ordinace je vybavena nejmodernějšími lékařskými přístroji pro rádio - a elektroléčbu. Sliboval, že spolehlivě vyléčí morfinisty, že zbaví ženy a dívky pih.

Dal si na dveře tabulku se zlatým písmem a dlouho nečekal na první pacienty. Jeho ordinace byla na frekventovaném místě a mezi příslušníky pařížského podsvětí, mezi pasáky a prostitutkami, se brzo rozkřiklo, že doktor Petiot je velmi ochotný, stačí mu říct a napíše recept třeba i na kokain či morfium. Jinak bylo téměř všechno, co nabízel, vyhláno. Nikdy neprovozoval praxi internisty, víme, jak padělal potvrzení z kliniky, nikdy nepraktikoval ani v nemocnici, ani na univerzitní klinice, vydával se za člena neexistujících lékařských útvarů. V prospektu, který strkali poslíčci do schránek na dopisy, bylo pravdivé snad jen jediné: telefon Pigalle 77/11 a tvrzení, že doktor Petiot je připraven přijít v případě potřeby okamžitě ve dne i v noci. Jeho žena Georgette hrála u telefonu roli sekretářky, v ordinaci pak zdravotní sestry.

Podnik prosperoval, doktor Petiot přiznával roční příjem kolem půl milionu franků, a to určitě nebyl celý jeho výdělek.

A přesto kradl jako kluk. Na bulváru Saint-Michel s desítkami knihkupeckých krámů je snad nejznámější pařížský antikvariát Gibert. Doktor Petiot se na svých dlouhých procházkách ulicemi Paříže dostal i sem, probíral se v knihách a jednu ukradl. Stalo se to v roce 1936, kdy se mu dařilo dobře. Když to prodavač zpozoroval, začal zloděj utíkat, policistům, kteří se ho snažili chytit, zmizel. Našli ho doma. Vymlouval se, že neví, jak k tomu mohlo dojít, je unaven, strašně přepracován, měl chvilku, kdy nevěděl, co dělá. Poslali ho na psychiatrické vyšetření, kde doktoru Cellierovi začal vyprávět o vynálezech fekálního čerpadla a ještě o jiných strojích, z nichž některé připomínaly ono nedosažitelné perpetuum mobile. Psychiatrický nález byl pozitivní, lékaři u něj zjistili stejné příznaky duševních chorob jako jejich kolegové v minulých letech.

Poslali ho na léčení na uzavřené oddělení psychiatrické kliniky v Ivry, řízené primářem Delmasem. Zde ho vyšetřoval Dr. Rogues de Fursac. Ten dne 2. září 1936 navrhl propuštění pacienta do domácí léčby. Primář však nesouhlasil. Tak se Marcel Petiot domáhal propuštění soudní cestou a civilní soud ustanovil tři nejlepší psychiatry, soudní znalce těch let, doktory Caluda, Laignela-Lavastina a Génila-Perrina, aby případ posoudili. Rozhodli, že není důvod, proč pacienta držet na klinice. V závěru posudku však všichni upozorňují, že jde o jedince bezohledného, se sklony k asociálním činům, s velkými výkyvy v psychické stabilitě. Za jistých nepředvídatelných okolností může spáchat společensky nebezpečné činy. A přesto ho propustili. Vrátil se do své ordinace a čekal, až zazvoní první pacient.

Jedním z prvních byl Paul Clavié. Přišel do ordinace s kapavkou. Léčení pohlavních nemocí bylo v době, kdy lékař ještě neměl k dispozici penicilin, značně problematické a hlavně zdoluhavé. Zbavit se kapavky však nebylo tak složité, a tak se pan Clavié za pár měsíců ošetřování uzdravil. V ordinaci se s doktorem Petiotem spřátelil. Seznámil ho také se svým strýcem. Jmenoval se Henri Chamberlin a byl to na první pohled ubožák. Jakmile však přijeli němečtí okupanti v červenci 1940 do Paříže, prohlásil se za Němce a přidal se k nim. Pod jménem Henri Lafont zorganizoval tak zvané Gestapo z rue Lauriston a Paul Clavié se k němu také přidal. Oba byli později 26. prosince 1944 popraveni jako zrádci.

Nepodařilo se zjistit, jak a kdy navázal doktor Petiot styky s Gestapem z rue Lauriston, jeho jméno se nikdy neobjevilo na výplatních listinách, které se zachovaly. Jisté však je, že byl s kolaboranty a gestapáky ve styku. Lafont se stal důstojníkem SS a pod svým krycím jménem odjel do Alžíru, kde měl velet skupině vyzvědačů.

Ordinace doktora Petiota prosperovala. Měl dost peněz, a tak jednou večer přišel domů a oznámil své ženě:

„Koupím dům od Cecile Sorelové.“

„Od té herečky?“ zeptala se manželka.

„Právě od ní.“

„Kde je ten dům?“

„V nejlepším místě, jaké si můžu přát. Rue Le Sueur číslo dvacet jedna. Je to mezi avenue Foch a avenue de la Grande-Armée.“

„A co s ním budeš dělat?“

„Zařídím v něm soukromou kliniku.“

„Kolik má stát?“ zeptala se manželka.

„To ještě nevím. Ale kdybych neměl dost, tak si půjčím.“

Dům v rue Le Sueur nepatřil herečce Sorelové, jen si ho pronajala, aby měla kde uskladnit přebytečný nábytek.

Objekt patřil hraběti Colloredo-Mansfeldovi, aristokratovi žijícímu až do té doby v Čechách. Chystal se odjet z Evropy. Doktor Petiot zaplatil v hotovosti pět set tisíc franků a zavázal se k měsíčním splátkám ve výši sedmnácti tisíc. Týden po podpisu smlouvy nastoupili do domu, který nutně potřeboval opravu, zedníci a truhláři firmy Laborderie et Minaud z Marnes-la-Coquette a dali se do úprav.

Mezi jinými vykopali a vybetonovali ve sklepe jímku s příklopem. Údajně měla sloužit k usazení speciálního rentgenového přístroje. Vyzdili příčku, která rozdělila jednu velkou místnost na dvě půlky. Neměli ponětí, že připravují umrlčí komoru. V jedné ze zdí malého kumbálku si nechal doktor Petiot špehýrku do vedlejší místnosti, v níž se měl údajně provádět jistý druh elektroterapie, při níž musí být lékař chráněn před škodlivým zářením stěnou a smí pacienta sledovat jen škvírkou ve zdi. Zedníci, bratři Louis a Gaston Detheveové, později před soudem vypověděli:

„Nejdřív nám to bylo divný, Ctihodnosti, ale doktor nám vždycky všechno vysvětlil a my jsme si mysleli, že je to moc slušnej člověk, když se tak stará o zdraví těch svých nemocnejch. A sousedy taky nechtěl moc obtěžovat. Stavěli jsme tlustý zdi, aby pacienti zvenčí nic nerušilo.“

Petiot promyslel všechno do posledního puntíku. Nosil v hlavě přesný plán. Lidské jatky, tak podobné těm z koncentračních vyhlazovacích táborů, byly připraveny. K odhalení továrny na smrt došlo až v březnu 1944, pařížská Súreté se však o podezřelých událostech v rue Le Sueur dozvěděla o mnoho dřív. Vyplyvá to z protokolu z 24. dubna 1944. Před vyšetřujícím soudcem Berryem vypovídal policejní komisař Lucien Doulet.

„Jen pro zápis, pane kolego, zopakuji, jste komisařem a náčelníkem hospodářské policie na Quai de Gesvres v Paříži, je vám 43 let, vypovídáte k případu Marcel Petiot. Prosim, pane komisaři Doulete.“

„Jde o jistého Rolanda Porchona. Před válkou obchodoval s vínem, za války zbohatl na černém trhu, koupil restauraci po židovi na Faubourg-Poissonière a otevřel tam vetešnictví. Obchodoval s nacistickým wehrmachtem, dodával Němcům matrace, obrovsky zbohatl. Měl v čísle 8 na bulváru Émile-Augiera sedmi pokojový byt se dvěma koupelnami. Žil tam se svojí patnáctiletou ženou.“

„Patnáctiletou?“

„Ano.“

„A byli oddáni?“

„Snad byli. On žil nejdřív s její matkou.“

„Obchodoval se starými krámy?“

„Taky se železem, to prodával dál jakémusi Joanovicimu. A právě jemu představil Petiota. Porchon byl naším konfidentem. Jednou přišel na Quai des Ofrévres a přinesl mi nějaké informace z černého trhu. A při této příležitosti mi řekl, že jde ohlásit ještě jednu důležitou věc. Dozvěděl se o jakémisi doktorovi, který prý za padesát tisíc, ale taky za víc, slibuje zájemcům, že je přepraví do zahraničí.“

„Petiot?“

„To zatím nevěděl. Ale řekl, že ten doktor ty lidi zabije a okrade a mrtvoly zakopává někde na dvoře jeho baráku. Řekl jsem mu, aby zjistil jméno toho chlapa a on mi je pak později zatelefonoval. Byl to doktor Petiot.“

„Proč se s tím nic nedělalo?“

„Zřejmě ho kryli Němci.“

„Gestapo?“

„Kdo jiný?“

Tuto domněnku potvrdila později i Porchonova mladičká žena. Dne 10. února 1945 při výslechu řízeném inspektorem Courjeonem vypověděla:

„Porchon mi tvrdil, že to ohlásil na policii. Tam mu řekli, že o Petiotových činech vědí, ale nemůžou proti němu nic dělat, protože ho kryjí Němci.“

Kožešník Joachim Gouschinow byl vlastně Petiotův soused. Měl krám v čísle 69 rue Caumartin. Doktor Petiot kožešníka léčil, občas se na pár slov zastavil v jeho krámě, kde měl i za války pořád co prodávat. Gouschinow byl bohatý žid, a proto měl strach. Už v roce 1933 bylo v Paříži slyšet, co se děje v nacistickém Německu, ale mnozí, a mezi nimi také Gouschinow, byli přesvědčeni o tom, že poplašné zprávy jsou přehnané. Říkal si, že se mu nemůže nic stát. Jeho manželka je Francouzka a také jeho společník Gouédo je rodilý Francouz. Když vtrhli Němci do Francie, situace se změnila. Už se o deportacích nešeptalo, už se o nich mluvilo konkrétně a s hrůzou. Pak se Francie rozdělila na dvě poloviny a ve Vichy byl zřízen zvláštní Komissariát pro židovské otázky. Teď se židé neobávali jen Němců, ale i vichystických Francouzů.

Joachim Gouschinow byl sice pán v nejlepších letech, ale často churavěl. Když doktor Petiot otevřel v rue Caumartin svoji ordinaci a Gouschinow si přečetl na letáčích, co všechno lékař nabízí, stal se jeho stálým pacientem. Nejdřív se stýkali jen v ordinaci, později se i spřátelili a povídali si o svých starostech. S tou největší se kožešník svěřil Petiotovi, až když byl přesvědčen, že mu může důvěřovat. Doktor mu na otázku odpověděl jednoznačně a okamžitě, jako by na ni čekal.

„Kdybych vám směl radit, pane Gouschinowe,“ řekl tiše, „odjeďte, dokud je čas.“

„Kam prosím vás, pane doktore, kam bych šel?“

„Třeba do Argentiny.“

„Teď, když už jsou tady?“

„Právě teď, když už jsou tady.“

„Vždyť by mě nepustili přes hranice.“

„To je jiná záležitost, pane Gouschinowe. Ta cesta by se ale dala připravit tak.“

„Vy byste mi mohl pomoci, pane doktore?“

„Já sám ne, ale jistá organizace, která pomáhá takovým, jako jste vy. Pracuje proti nacistům a má jisté možnosti.“

„A vy si myslíte, pane doktore, že bych i já...?“

„Pomáháme perzekvovaným. Je to naše humanistická povinnost.“

Rozešli se, aniž by se na něčem dohodli. Ale kožešník nemyslel na nic jiného a večer se svěřil nejdřív manželce, potom také svému společníkovi. Ti dva byli rozhodně pro. Zejména pan Gouédo měl hned tisíc nápadů, jak novou možnost využít. Joachim Gouschinow odjede do Jižní Ameriky, vezme s sebou všechny peníze, které má firma k dispozici, otevře si třeba v Buenos Aires krám a bude nakupovat vzácné kožky. Až bude po válce, spojí se obě firmy v jednu mezinárodní, která bude do Francie dovážet laciné jihoamerické zboží a prodávat ho v luxusních krámech v pasážích Champs Élysées.

„Zajdu za ním hned ráno,“ řekl nakonec pan Gouschinow.

„A zeptej se ho, co to má stát. Zadarmo to jistě nedělají.“

„I kdyby, tahle šance stojí za všechny peníze. Víš, kolik se na tom dá vydělat?“ řekl kožešník, nadšený nečekanou perspektivou.

Doktor Petiot ho nechal sedět v čekárně skoro hodinu. Pak teprve vykoukl ze dveří a kývl.

„Věděl jsem, že čekáte, ale musel jsem si ještě něco ověřit. Tak jak jste se rozhodl?“

„Přišel jsem se zeptat na podmínky, pane doktore,“ řekl kožešník.

„Jaké podmínky? Je třeba zaplatit něco málo na úplatcích jistých úředníků. Ale to nestojí ani za řeč. To víte, výlohy taky máme, ale všechno je to ve prospěch.“

„Já bych chtěl samozřejmě i s manželkou.“

„Jistě,“ souhlasil doktor Petiot, chvíli se tvářil zamyšleně a pak řekl jen tak mimochodem: „Pěťadvacet tisíc za osobu. Máte dost času na rozmyšlenou.“

„A není to riskantní, pane doktore?“ zeptal se kožešník. „To víte, moje žena má strach.“

„Tak řekněte paní manželce, že riskantní je zůstat tady.“

„A kdy by to bylo možné?“

„To vám zatím nepovím, ale řeknu vám to včas, abyste se mohli připravit.“

„Co všechno si můžeme vzít s sebou?“

„Dva kufry.“

„Každý?“

„Samozřejmě že každý.“

„Prodal bych ještě pár cenných obrazů a barokní sekretář. Ty peníze bych si vzal s sebou pro začátek.“

„To už je vaše věc, co si vezmete s sebou.“

„Nebudou potíže na hranicích? Myslím celníky.“

„Snad si nemyslíte, že půjdete přes celníky?! To by to dopadlo! Všechno vám řeknu, až přijde čas.“

„Dobře, pane doktore, a ještě něco, manželka by přijela za mnou, až se tam usadím. Je Francouzka a árijka, jí zatím nebezpečí nehrozí.“

Dali si schůzku 2. ledna 1942 na rohu rue Pergolése, kde měl mít ordinaci lékař, specialista na tropické nemoci, který měl kožešníkovi napíchat injekce proti tyfu, žluté zimnici a choleře. Šli však rovnou do nedaleké rue Le Sueur. Doktor Petiot pomohl Gouschinowovi s jedním těžkým kufrem.

„Rozhodl jsem se, že vás naočkuju sám,“ řekl, když otvíral domovní dveře. „Bude to jednodušší a jistější. Čím méně lidí o tom bude vědět, tím lépe. Taký ještě napíšete pár listků pro manželku, aby o vás neměla strach. Nechám si je u sebe, až bude třeba, tak jí je dám. Jde o to, aby se naše organizace neprozradila. Řeknu jí, že mi je přinesl kurýr. Nenechal jste si nikde na prádle nebo na šatech firemní značky nebo monogramy pro prádelnu?“

„Moje žena všechno prohlédla.“

„Budete mít jiné jméno a jiné papíry. Tak by bylo divné, kdyby se iniciály neshodovaly. Tak pojďte, pane Gouschinowe, ať už to máme za sebou.“

Gouschinow měl s sebou jeden a půl milionu franků v hotovosti, všechny šperky svojí ženy, pět pasových fotografií a ještě značnou částku v dolarech, které se mu na poslední chvíli podařilo sehnat. Vešli do haly, kde nechali kufry. Doktor Petiot zavedl Gouschinowa do malé místnosti, jen velmi spolešně zařazené, přinesl injekční stříkačku, nasál tekutinu z ampulky a řekl kožešníkovi, aby si svlékl sako a vyhrnul rukáv košile. Za minutu měl kožešník očkování za sebou, doktor Petiot ho vzal pod paži a vedl tmavou chodbou do ještě menší místnosti. Měla jen tři stěny a žádné okno. Vypadala spíš jako komora na brambory. Vešli dovnitř čalouněnými dveřmi.

„Tak tady chvíli počkáte. Kdybyste něco potřeboval, zazvonejte. Táhle máte zvonek,“ řekl a rychle odešel. Dveře za sebou zavřel.

Gouschinowi se točila hlava, bylo mu špatně, nemohl popadnout dech, dopotácel se ke zvonku a dlouze zmáčkl tlačítko. Pak ještě zkusil otevřít dveře, ale zjistil, že zevnitř nemají kliku.

Při pozdějším vyšetřování se ukázalo, že Petiot ještě víc než rok tahal madame Gouschinowovou za nos. Nejdřív jí doručil vzkaz, který napsal její manžel před smrtí na jeho rozkaz. Pak jí čas od času informoval, že manžel žije v Buenos Aires v hotelu Alvear a posílá po spojce tajné organizace vzkazy. Uklidňovaly ji, ale věřila jim čím dál tím méně. Když jí manžel po půlroce napsal pár řádek s vyzváním, aby za ním přijela, že už má všechno připraveno, zdálo se jí, že nepoznává jeho písmo. Řekla to doktoru Petiotovi.

„To nemohu posoudit, madame,“ řekl přísně, „předávám vám jen to, co jsem od vašeho manžela dostal. A můžu vám prozradit, že pašovat korespondenci do Francie není žádná hračka. Jestli se vám to nezdá, můžeme spojení přerušit/4

„Ale já jsem to tak nemyslela, pane doktore!“ řekla na omluvu. „Jsem tu sama. Celé dny na to myslím, bojím se o něho.“

„Tak proč se za ním nevypravíte? Domluvili jste se přece.“

„Nemám na to peníze. Vzal si všechno s sebou.“

„Prosím vás?! Pětadvacet třicet tisíc? Dneska! Vy ho asi už nemáte ráda. Nemáte milence, madame?“ zaútočil drze Petiot.

Madame Gouschinowová se už za manželem nedostala. Když konečně překonala strach, když se nacistický wehrmacht roztahoval ve Francii stále víc a gestapo posílalo židy a vlastence do koncentračních táborů, odhodlala se a navštívila doktora Petiota.

„Ne, madame, už to nejde. Měla jste si to rozmyslet dřív. To spojení už neexistuje.“

Lidé v nouzi důvěřují i těm, jejichž rady by za normálních okolností vůbec nevyslechli. Knellerovi byli taky židi. Přistěhovali se do Francie z Německa. Věřili, že v Paříži budou před nacisty v bezpečí. Když ještě žili na venkově v Issy-les-Moulineaux, narodil se jim syn. Dali mu jméno René. Rodiče sice neměli ještě francouzské státní občanství, jejich syn byl však rodilý Francouz. Dlouho věřili, že se jim nemůže nic stát. Až jednou zazvonili u dveří jejich pařížského bytu dva muži v šedivých kožených kabátech a začali se jich vyptávat. Kurt Kneller pochopil, že je zle, a vzpomněl si na doktora Petiota, u něhož se léčil, když se vrátil ze služby v cizinecké legii, kde si chtěl vysloužit francouzské státní občanství. Kurt Kneller si vzpomněl, že mluvil s doktorem o převádění židovských rodin přes hranice. Od známých navíc slyšel, že doktor Petiot je vlastenec a člen francouzského odboje a obětavý lidumil. Pomáhá potřebným emigrantům, kde může, zná cestu, kudy je dostat do neobsazené části Francie. Na jaře 1942 se za ním vypravil.

„Prosím vás, pomozte nám,“ řekl Kurt Kneller. „Už u nás bylo gestapo a vyptávalo se nás.“

„Když u vás byli, přijdou zase,“ řekl věcně doktor Petiot.

„My jsme hned odešli z domu. Bydlíme u jedné známé.“

„Jak se jmenuje?“

„Madame Noéová. Máme u ní všechny kufry.“

„Kolik?“

„Čtyři.“

„A ostatní věci?“

„V jejím bytě na rue du Général-Belfourier.“

„Máte peníze?“

„Kde bych je vzal, pane doktore. Mám jediné nábytek.“

„Jaký?“

„Krásný. Řezaný dub.“

„Pošlu pro něj stěhováky.“

„Kdy?“

„Možná už pozítří. Připravte se a čekejte doma. Ven vůbec nechoděte.“

Přijeli hned druhého dne ráno, odstěhovali těžké postele a skříně ve stylu baroka, skleník s několika bezcennými koflíčky a jídelní stůl s šesti masivními židlemi.

„To je jediné, co mi zbylo po mamince,“ vysvětlila madame Knellerová chlapcům v modrých zástěrách.

Večer přijel pro rodiče s chlapcem sám ochotný doktor Petiot. Nikdo už nikdy Knellerovy neviděl. Jen ve skladišti starých krámů se našlo dětské pyžamo a dětský zubní kartáček. Nábytek prodal doktor Petiot vetešníkovi. A madame Noéové poslal dvakrát či třikrát krátkou zprávu podepsanou paní Knellerovou z Castres v neobsazené části Francie. Psala, že všechno dobře dopadlo, mají se dobře, René chodí do školy. Když později komisař Súreté Massu přijel do Castres, zjistil, že tam nikdy nebydleli žádní Knellerovi a do žádné školy nechodil zrzavý, sedmiletý René. Petiot všechny tři zavraždil 18. července 1942, a snad jen o dva dni později došlo k další vraždě.

Rudolphina Kahanová byla vysloužilá prostitutka, zaměstnaná na pařížském gestapu. Je pravděpodobné, že pracovala pro obě strany, že v některých případech také pomáhala Francouzům. Snad při takové příležitosti se seznámila s doktorem Eugénem, což bylo jedno z krycích jmen doktora Petiota. Tato už postarší žena, jejíž křestní jméno je v policejních protokolech uvedeno také jako Eryane, přišla na Súreté sama a dobrovolně, leč s úmyslem získat výhody, protože za kolaboraci ji čekal přísný trest. Koncem srpna 1944 na Quai d'Orfèvres vypověděla:

„Věděla jsem, že doktor Eugène pomáhá židům. Nepamatuju se už, kde jsem se s ním seznámila, ale možná že na našem úřadě (měla na mysli nacistické gestapo), a tak jsem zprostředkovala ilegální vystěhování několika rodinám: manželům Wolfovým, kteří žili v Paříži pod jménem Valbert, a jejich nedoslýchavé matce nebo tchyni, manželům Baschovým, Gilbertovi a Marie-Jeanne. On měl v Amsterdamu velkoobchod s dřevem a jen o vlasek utekl před protizidovskou razií. Pak ještě jejich příbuzným Arnsbergovi, Schonkerovi, Ehrenreichovi a Hollanderovi. Dál to byli manželé Stevensovi a Bastonovi. Ne, počkejte, Baschovi žili pod jménem Bastonovi. Jejich rodiče pocházeli odněkud z Nizzy. Dostali jsme je do Paříže přes hranice pomocí jednoho důstojníka. Jmenoval se Robert Malfet. No, a pak jeli dál do Argentiny.“

Je možné, že vysloužilá prostitutka, pracující na německém gestapu, neměla tušení o domu hrůzy na rue Le Sueur, že nevěděla, kdo je zachránce ubohých židů doktor Eugène? Komisař Massu na tuto otázku odpověď nenašel, a nenašel ji ani na jiné, méně složité. Krátce po osvobození byl totiž zbaven funkce, obžalován z kolaborace s Němci a postaven před soud. Případ hromadného vraha Petiota převzalo jiné oddělení pařížské Súreté.

Ale dávno předtím, 19. února 1942, našli příslušníci mravnostní policie v jistém hotelu na Montmartru starou prostitutku Jeanne Gaulovou tak nacpanou kokainem, že o sobě ani nevěděla. Nechali ji na kavalci s gumovým prostěradlem vyspat z bláznivých snů a ráno ji zmáčkli.

„Co to bereš?“

„Morfium,“ řekla bez váhání, protože v té době nebylo fetování trestné.

„Kde na něj bereš prachy?“

„Ptám se já vás, kde berete prachy na chlast?“

„Chovej se slušně, nebo budeš litovat.“

„Mám přece řemeslo, to mi vobčas něco kápne.“

„Kde bereš to svinstvo?“

„Vod jednoho moc hodného doktora.“

„Jak se jmenuje?“

„Jo, jakpak von se jmenuje?“ chtěla získat čas.

„Nešaškuj, nebo tě na pár dní hodíme do černý díry. Tam si vzpomeneš raz dva.“

„Petiot,“ řekla nerada.

„Kde bydlí?“

„Kde bydlí, nevím, ale ordinaci má na rue Caumartin. A já u něho dělám odvykací kúru.“

Poslali ji za mříže, vypravili se do ordinace na rue Caumartin, doktor Petiot řekl asistentce, aby vytáhla kartu té pacientky, a ukázal ji policajtům. Gaulová se u něj skutečně léčila a její milenec, jakýsi Jean-Marc van Brever, taky.

Ve skutečnosti to bylo jinak. Gaulová se dozvěděla od své známé adresu doktora Petiota, který měl zvláštní porozumění pro potřeby narkomanů. Za slušný honorář jim předepisoval drogy, většinou morfium, nejen na jejich jména, ale i na jména jejich známých či příbuzných. Gaulová i van Brever, mimochodem syn bohatých rodičů z nejvyšších vrstev společnosti, navštěvovali ordinaci pravidelně a nikdy neodcházeli s prázdnou. Jen jednou došlo k podivné události. Jean-Marc van Brever zmizel. Nikde nebyl k nalezení. Čekalo ho sice soudní řízení, ale kvůli tomu by přece neodjel do ciziny.

Pařížská Súreté začala po zmizelém pátrat, narazila na doktora Petiota, ale ten měl karty svých pacientů v pořádku. Policisté poděkovali a odešli. Koho by v té době napadlo, že Jean-Marc van Brever zemřel také v rue Le Sueur proto, že začal doktora Petiota vydírat. Za drogu, kterou mu předpisoval, musel platit stále vyšší cenu. Je pravda, že za války postupovala inflace rychle, ale s tím on se nechtěl smířit, vyhrožoval, a tak sám sebe odsoudil k smrti. Když se později před trestním senátem hovořilo o případu tohoto narkomana, tvrdil obžalovaný Petiot, že s jeho smrtí neměl vůbec nic společného. Byl to jen jeho pacient, nic víc.

Raymonda Baudetová byla také prostitutka a také narkomanka. Její matka se potřetí provdala za židovského krejčího

Davida Khaýta. Raymonda si chodila k doktorovi Petiotovi pro recepty na morfium. Jenomže po aféře s van Breverem byl Petiot opatrný.

„Nechtějte to na mně, je to nebezpečné a mohla byste se taky dostat do maléru. Byl jsem na vás zbytečně hodný a teď bych mohl mít oplétačky se Súreté. Musíte to vydržet, paní Baudetová, doba je těžká. Opravdu to na mně teďka nechtějte.“

Raymonda Baudetová se vrátila domů a řekla svému milenci Desrouetovi, co se stalo. Ten jen mávl rukou.

„Počkej chvíli, všechno dáme do pořádku.“

Odešel do města, po půlhodině se vrátil s lahvičkou zmiziku, ze zásuvky vytáhl lékařský předpis na prášky pro spaní. Zmizikem vymazal název Sonéryl a místo něj napsal morphinum hydrochloricum a poslal s ním Raymondu do lékárny. Magistr vzal recept do ruky, ani ho moc nemusel prohlížet, na první pohled bylo zřejmé, že jde o padělek. Odešel dozadu a z kanceláře zatelefonoval na Súreté. Za deset minut odváželi Raymondu Baudetovou na nejbližší policejní stanici.

Narkomanka, která nemohla být bez své drogy, druhý den všechno prozradila a nadiktovala do protokolu jméno i adresu ordinace doktora Petiota. Není známo, jak se to dozvěděl, ale hned večer domlouval ve své ordinaci matce zatčené Marthě Forthinové-Khaýtové.

„Situace se podstatně změnila, madame, policie před nedávným zavírala před toxikomanií obě oči. Ale teď je to nebezpečné. Běžte a sežeňte si dobrého advokáta. Jestli nemáte dost peněz na palmáre, tak vás založím. Ale mimo to je zapotřebí zařídit ještě maličkost. Vy i vaše dcera se u mě léčíte. Předepsal jsem vám odvykací kúru.“

„Ale já jsem přece nikdy.“

„Vím, co říkám. Buďte tak hodná, madame, poslechněte mě a udělejte, co vám říkám. Obě dvě se v mé ordinaci léčíte z narkomanie.“

„Ne, to není možné! Proč byste mě do toho chtěl zatáhnout?“

„Kvůli vaší dceři.“

„Jak jí mohu pomoci?“

„Nechtě mě domluvit, prosím! Odvykací kúra, kterou praktikuji, je postupné snižování dávek drogy. Proto jsem vám i vaší dceři občas a podle přesně stanoveného plánu předepsal dávku morfinu. Berete prášky pod mojí kontrolou. Já neprodávám morfin ani ho nedodávám. Léčím pacienty, kteří mě o to požádají.“

„Dobře, udělám to pro svou dceru.“

„To je rozumné.“

„Ale poradím se o tom ještě se svým manželem.“

Sešli se večer v bytě Khaýtových se synem Marthy z prvního manželství. Jmenoval se Fernand Lavie a pracoval na policejní prefektuře. V přítomnosti pana Khayta vyslechl, co se stalo.

„Ale on chce na mně ještě něco,“ řekla paní Martha nakonec. „Chce mi napíchat někde do paže jakoby injekce. Ne skutečně, jen prázdnou stříkačkou nebo snad jen jehlou. Abych tam měla stopy. Kdyby mě vyslýchali, tak abych jim ukázala, že se obě léčíme.“

Dlouho uvažovali, jestli se matka má zúčastnit podvodu, nakonec se rozhodli navštívit rodinného lékaře doktora Trocméa. Řekli mu všechno.

„To jste se dostali do pěkné bryndy. Znáám vás léta, a tak vám to řeknu na rovinu. Ten Petiot je šarlatán. Je třeba jít na policii, a to co nejdřív, a všechno jim říct.“

„Ale to přece nejde, pane doktore, musíme pomoci naší Raymondě.“

„Nepomůžete jí tím, že budete vršit na lež zase další lži. Jestli to neuděláte vy, pak zatelefonuji na Súreté sám. Jedině tím pomůžete vaší dceři. A ten Petiot si zaslouží, aby se mu pořádně podívali na zuby.“

Martha Khaýtová se rozhodla, že zajde na policii hned druhého dne ráno.

„Dobře, já vás tedy poslechnu,“ řekla před večeří, „ale považuju za slušné říct o tom rozhodnutí doktoru Petiotovi. Skočím tam. Za chvíli jsem zpátky. Večeří udělám na sedmou.“

„Nedělej to, Martho,“ varoval ji manžel.

Neposlechla. Odešla a už se nikdy nevrátila.

Druhého dne ráno podstrčil někdo neznámý pod dveře bytu Khaýtových dva dopisy. Oba byly naškrábány matčiným rukopisem, roztřeseným k nepoznání. Jeden z nich synovi Fernandovi s datem 26. března byl velice krátký:

Postarej se prosím o svou sestru, když tady teď nebudu. Musím narychlo odjet. Kvůli Raymondě. Líbám vás. Mámá. Také druhý měl stejné datum:

Drahý Davide,

omluv mne prosím, že ti přidělávám starosti, ale pochop, jsem matka a musím udělat všechno, aby se moje dcera z toho dostala. Proto odcházím do svobodné zóny, kde zůstanu tak dlouho, než se záležitost vyřídí... Kdyby se tě někdo vyptával, kde jsem, řekni, že jsem nemocná z toho, co se stalo, a že jsem odjela na venkov, abych se zotavila. Bylo by nejlepší, kdybys přijel za mnou do svobodné zóny, tím by ses vyhnul zbytečným otázkám. Přijed' co nejdřív, budu na tebe čekat. Jistě pochopíš, jak se sem dostat. Stejnou cestou jako já.

David Khaýt věděl, kam šla jeho žena, proto se chtěl zeptat na podrobnosti doktora Petiota. Nedostal kloudnou odpověď. A když se zajímal o způsob, jak by se dostal do svobodné zóny za svou ženou, doktor se vymlouval, že už to není tak jednoduché. Manželku pana Khaýta viděl naposledy 25. března, to je vše.

Starý pán se musel spokojit s odpovědí. Situace se pro něj zhoršovala, deportace židů pokračovaly. Nevěděl dne ani hodiny, kdy na něj dojde řada. Syn madame Khaýtové z prvního manželství, Fernand Lavie, neměl důvod proč se skrývat. A tak se rozhodl. Dne 7. května šel na Súreté ohlásit zmizení matky. Trvalo to sice déle, Súreté za války nepracovala, jak měla, ale po několika týdnech dostal případ k vyřízení vyšetřující soudce Olmi. Přečetl si protokoly

pařížské Súreté a rozhodl se konfrontovat pana Khaýta s doktorem Petiotem. Nevedlo to k ničemu: Khaýt tvrdil, že jeho žena zmizela u Petiota, ten pak řekl, co už opakoval mockrát:

„Nemám ponětí, kde je. Naposledy jsem ji viděl 25. března večer. Odešla z mé ordinace, nevím kam.“

Soudce Olmi si prohlédl ordinaci a byl v rue Caumartin, nenašel však nic podezřelého. Jen snad maličkost.

„Vy tady máte spoustu starého nábytku, doktore Petiot,“ řekl nakonec.

„To máte těžké,“ odpověděl Petiot, „doba je zlá, někteří mají peněz, že nevědí, co s nimi, a druzí mají hluboko do kapsy. Když za mnou přijde pacient a potřebuje pomoc, léčím ho a neptám se, jestli má na zaplacení. No a někteří mi sem potom dají přestěhovat třeba skleník nebo sekretář a já mám z bytu skladiště.“

Doktor Olmi musel být velice důvěřivý. Petiot byl podezřelý ze dvou případů obchodování s drogami a ze dvou záhadných zmizení, ale on se ani nepodíval do jeho domu v rue Le Sueur, přestože měl v ruce účty za elektřinu a za plyn z tohoto objektu. Nenašel nic podezřelého. Za války přece zmizelo tolik lidí a stále další odjížděli v transportech do koncentračních táborů. Případy doktora Petiota vyřešil snadno a rychle: odsoudil ho 11. května k pokutě deseti tisíc franků a v dalším procesu, který následoval, dostal podezřelý lékař pokutu deset tisíc za případ Gaulové a dva tisíce čtyři sta za případ Baudetové. Rozsudek mu doručili 17. června 1942, jen pár dní před tím, co četníci odvedli Davida Khaýta do transportu směřujícího do koncentračního tábora Auschwitz.

Petiot měl na svědomí další zločiny, které se nepodařilo zcela vysvětlit, dokonce ani motivy k nim nebyly jasné. Denisa Hotinová si vzala syna starosty z La Neuville-Garnier. Otěhotněla, měla potíže, nakonec potratila. Když byla v jiném stavu podruhé, svěřila se přítelkyni, a ta ji poslala k anděličkáře do Paříže. Ta však byla opatrná, zřejmě tušila komplikace, proto dala Hotinové adresu doktora Petiota. Neměl důvod, proč zavraždit Hotinovou, možná že mu zemřela nedopatřením právě při onom zákroku, v každém případě stopa končila v jeho ordinaci. Policie po zmizelé nepátrala, ani při procesu se nepodařilo prokázat Petiotovi vraždu. Mladý Hotin si našel novou ženu, ale nemohl se s ní oženit, jeho manželka stále ještě nebyla úředně prohlášena za mrtvou. Soud mu nové manželství nepovolil. Co kdyby se jeho žena najednou vrátila, jako se po skončení války, třeba po několika letech, vrátily tisíce nezvěstných mužů.

Pracovníci pařížské Súreté narazili při vyšetřování na několik dalších případů, ilustrujících Petiotovu zločineckou kariéru. Dva důchodci, snad aby se nenudili, možná proto, aby si přivydělali, mu dělali nadháněče. První se jmenoval Verrier a kdysi měl parukářskou živnost, druhý se jmenoval Gontard. Oba bydleli v rue des Mathurins a starali se, aby měl doktor dost práce. Rozšiřovali o něm, že pomáhá vlastencům, kteří se dostali do obtížné situace, že se dokáže postarat o jejich odchod do bezpečí. Při těchto akcích nevystupoval doktor Petiot pod vlastním jménem, ale jako doktor Eugène. Se svými oběťmi se nesetkával ani v ordinaci, ani v bytě, ale v parukářské dílně starého Verriera. Odtud pak vedla cesta už jen na onen svět.

Pár klientů patřilo k pařížskému podsvětí. Gangsteři, lupiči, zloději, vrahové a podvodníci se prostřednictvím šeptané propagandy dozvěděli o lidumilném spasiteli. Joseph Reocreux zvaný Jo Boxer a Francois Albertini zvaný Francois Korsičan potřebovali zmizet. Nacistické gestapo jim bylo v patách. Ani jejich kolegové z galerky je zrovna neměli rádi. A tak mohli čekat kulku z té či oné strany. Proto požádali o pomoc doktora Eugéna. To samé udělali jiní dva výtečníci, Adrien Estébétéguy zvaný Bask a Joseph Piereschi, pro které najednou byla taky pařížská dlažba moc horká. Dostali se do sporu se zabijáky konkurenčního gangu. Tak se svěřili do rukou hodného doktora a už se nikdy neobjevili. Svědci později prohlásili, že Adrien zvaný Bask měl s sebou na cestu do Buenos Aires přes milion franků, 2300 zlatých dolarů, 530 cenných a vzácných zlatých louisdorů, sedm tisíc amerických dolarů a pytlík ukradených šperků značné hodnoty.

Doktor Braunberger byl žid a měl strach z transportu do koncentračního tábora. Čirou náhodou se setkal se spasitelem. Madame Valléeová byla Petiotovou sestřenicí. V úterý 12. května 1942 pořádala večírek. Přišli také Petiotovi. Lékař Braunberger se bavil s kolegou Petiotem, a když přišli domů, řekl své ženě:

„To ti byl divný patron. Povídali jsme si o medicíně, ale ten chlap je buď génius, nebo podvodník. Ale víš, co mi taky řekl? Že má možnost dostat nás ven.“

„Kam ven?“

„Do Argentiny.“

„Jak, prosím tě?“

„Taky jsem se ho na to zeptal. Řekl, abych se nestaral, že je to záležitost jakési tajné odbojové organizace.“

Pracovníkům Súreté se nepodařilo zjistit, jak se ti dva domlouvali. Teprve o hodně později vypověděla madame Braunbergerová komisaři Súreté, jak to tenkrát bylo.

„Dvacátého června brzo ráno zazvonil telefon a nějaký muž chtěl mluvit s manželem.“

„Jak se jmenoval?“ zeptal se komisař Pinault.

„Neřekl prý žádné jméno, ale vyzval manžela, aby přišel na roh rue Duřet, protože mu hrozí nebezpečí deportace. Manžel se ho zeptal, jestli mu může nějak pomoci, a on prý řekl, že proto volá.“

„Hrozila vašemu manželovi deportace?“

„Čekal každý den, že pro něj přijedou.“

„Šel na tu schůzku?“

„Řekl, že nemá co ztratit.“

„Kde se měli sejít?“

„U stanice metra Étoile.“

„Pak jste se s ním ještě sešla?“

„Ne. Pak už jsem ho nikdy neviděla. Ale madame Valléeová dostala kolem poledne zprávu potrubní poštou.“

„Od vašeho manžela?“

„Psal to on, ale písmo bylo strašně roztřesené. Nejdřív se mi to nezdálo, ale pak jsem si řekla, že se rozčilil a třásla se

mu ruka.“

„Proč psal madame Valéeová?“

„Asi se bál napsat rovnou mně, aby na to nepřišli.“

„Co bylo v tom dopisu?“ zeptal se komisař Pinault.

„Že je všechno v pořádku, dostal se do bezpečí, ukrývá se na místě, kde by ho nikdo nehledal.“

„Chtěl se s vámi sejít?“

„Ne. Napsal ale, abych sbalila kufry a dala do nich všechny cenné věci, že je vezme s sebou. Odjede brzo do jižní zóny.“

„Jak jste mu měla kufry doručit?“

„To nenapsal. Jen mě ještě ujistil, že je všechno v pořádku, o ničem nemám s nikým mluvit.“

„Byla jste si jistá, že ten dopis psal váš manžel?“

„Myslím, že ano. Četly jsme ho obě, já i madame Valéeová.“

„Dostala jste od manžela ještě další zprávy?“

„Dva dopisy za sebou.“

„Kdy to bylo?“

„Dvaadvacátého a třicátého. Pamatuji si, že to byl pátek a sobota. Ale na těchhle se mi leccos nelíbilo.“

„Konkrétně.“

„Napsal mi milá přítelkyně! To byl nesmysl, jakživ mi neřikal milá přítelkyně, od našeho seznámení mi říkal a psal drahá Magui. A ještě něco. Jeden z těch dopisů podepsal celým jménem Dr. Paul Brauberger. Nechápala jsem proč, vždycky se podepisoval jen Paul.“

„Co bylo v těch dopisech?“

„Dohromady nic. Ale madame Valéeová pak dostala dopis, v němž ji kdosi, protože se nepodepsal, žádal, aby se spojila se svým bratrance, který vlastní dům nedaleko Étoile, že mi pomůže s těmi kufry. Je třeba vyřídít všechno co možná nejrychleji a mlčet.“

„Co jste udělala?“

„Nic,“ řekla paní Braunbergerová.

„Neposlechla jste?“

„Ne.“

„Proč?“

„Nezdálo se mi to. Představte si, pane komisaři, že vám někdo, koho znáte jako velmi uvážlivého, přísně logického a opatrného muže, najednou píše nesmysly. Na jedné straně se nemá nikdo nic dozvědět, na druhé se mají z našeho bytu stěhovat kufry. Všichni nájemníci věděli, že jsme židi, a všichni by se dozvěděli, že někam odnáším věci. Kdokoliv mohl přijít a zeptat se, kde je můj muž. Co bych mu řekla?“

„Měla jste podezření, že je všechno jinak?“

„Teď už měla. Podpisy, oslovení v dopisech, to všechno bylo divné. A já jsem měla sbalit všechny naše cenné věci a vydat se za ním do neznáma?“

„Tak jste neposlechla. A co dál?“

„Asi za týden někdo telefonoval.“

„Ohlásil se jménem?“

„Ne, žádné jméno. Řekl mi, že je manžel v bezpečí, dostal se v pořádku přes hranice do jižní zóny, ale pro mě že má špatnou zprávu. Spojení je přerušeno, nemám počítat s tím, že bych se stejnou cestou vydala za ním.“

„Kdy vám to oznámil?“

„Asi týden po manželově odchodu.“

„Neměla jste ponětí, kdo by v té záležitosti mohl mít prsty?“

„Vůbec ne.“

„Podezírala jste třeba doktora Petiota?“

„Ani mě to jméno nenapadlo. Vždyť jsme se sotva znali.“

Nepodařilo se zjistit, kolik lidí zavraždil doktor Petiot, s pravděpodobností hraničící s jistotou však lze říci, že poslední jeho obětí byl Yvan Dreyfus. Tento mladý muž židovského původu plánoval útek z obsazené části Francie ke generálu de Gaulleovi do severní Afriky. Všechno měl připraveno, podplatil, koho bylo třeba, prostředníkem mu byl parukář Verrier. V jeho dílně se cesta na svobodu projednávala, tam se pravděpodobně poprvé setkal s doktorem Eugénem alias doktorem Petiotem a jeho přítelem Gontardem. Není známo, jak se o Dreyfusově plánu dozvěděl jakýsi francouzský četník, který prodal ubohého žida nacistickému gestapu za 2500 franků. Němci Dreyfuse uvěznil a gestapo ho vyslýchalo. Možná že jim neřekl nic, taky toho moc nevěděl, ale že jim prozradil dost, aby si ověřili, že záhadný doktor Eugène, o kterém už několikrát slyšeli, vládne tajné organizaci, pašující zájemce přes hranice.

Yvan Dreyfus seděl ve vězení v Compiègne, jeho manželka a celá velmi bohatá rodina se snažily dostat ho na svobodu. Podle zprávy Jeana-Francoise Dominiqua ho prý kterýsi z vedoucích gestapáků propustil na svobodu za královský úplatek čtyř milionů franků. Byl to však jen šikovně získaný obnos navíc. Ve skutečnosti měl Yvan Dreyfus posloužit gestapákům jako návnada. Chtěli odhalit odbojovou organizaci, která vybudovala tajný kanál, jímž utíkali nepřátelé třetí říše přes hranice do svobodného světa.

Propouštěcí list vystavil gestapák Yodkum a Yvan Dreyfus mu za to podepsal prohlášení, že neudělá nic, co by uškodilo nacistické říši. Je dokonce možné a pravděpodobné, že se zavázal ke spolupráci s gestapem nebo Abwehrem. S výplatou výkupného byly ještě nějaké tahanice, ale nakonec se Dreyfus sešel s doktorem Petiotem, vystupujícím jako Eugène, a v pátek 21. května 1943, krátce před polednem a v jeho doprovodu, zmizel v domě číslo 21 v rue Le

Sueur. Od té doby ho už nikdo neviděl.

Gestapák Yodkum šel vztekem, že tak hloupě přišel o cenného svědka, jenže to už mu bylo málo platné. Pustil se tedy po stopě záhadného doktora Eugéna. Měl mu pomoci jakýsi Caretta, špicl, konfident a spekulant na černém trhu, který sloužil nacistům také proto, že pár z nich se podílelo na kšeftech pod rukou. Carettu poslali gestapáci k Verrierovi, o němž se vědělo, že je dohazovač. Konfident zahrál roli štvance, prchajícího před Němci. Musí přes hranici za každou cenu, dohodl se s prostředníky a dal si schůzku s doktorem Eugénem. Měli se sejít, jako ostatně většina Petiotových obětí, ve Verrierově parukářské dílně.

Verrier návštěvu spolkl, dal zprávu Petiotovi, smluvili si schůzku a gestapo Petiota zatklo.

„Kdy jste se naposledy setkal s Yvanem Dreyfusem?“ zeptal se zatčeného gestapák Yodkum.

„S jakým Dreyfusem? O žádném jsem nikdy neslyšel. Jedině snad o tom, jak ho někdy před první světovou válkou odsoudili na Dábelský ostrov.“

„On vás brzo přejde humor,“ řekl gestapák.

„Jo, počkejte? Dreyfus, Dreyfus? Měl jsem pacienta, jmenoval se takhle nějak. Ale toho jsem poslal kolegovi. Potřeboval specialistu.“

„Jak se jmenuje ten specialista?“

„Doktor Ozanan.“

„To je jeho skutečné jméno?“

„Myslím, že ne.“

„Tak honem, jméno, adresu.“

„Nemám ponětí. Scházeli jsme se občas na náměstí de la Concorde.“

Mlátili ho karabáčem, kterému se říká devíticásá kočka, dostal pár ran do zubů, pak ho naložili do černé mercedesky a odvezli do vojenské věznice Fresnes. Nepobyl tam dlouho, najednou z ničeho nic ho 8. února 1944 propustili. Vrátili mu všechny osobní věci i klíče od domu číslo 21 na rue Le Sueur. Doktor Petiot vyhrál, ale věděl, že to je jen dílčí vítězství. Okamžitě šel do sklepení svého domu, zatopil pod kotlem a začal pálit mrtvoly. Sladký dusivý kouř padal dolů a obtěžoval sousedy. Jeden z nich se pak rozhodl, že to ohlásí na policejní stanici.

Jak se podařilo docílit doktoru Petiotovi propuštění, není známo, zřejmě Němcům slíbil spolupráci, a tím si svobodu vysloužil. Vyšel z vězeňské brány, zmizel v pařížských uličkách a proměnil se v udatného odbojáře, kapitána doktora Valéryho.

Netrvalo mu dlouho, než získal nové jméno, novou tvář a především nové doklady. Chodil od jednoho známého k druhému a hledal možnost, jak se dostat aspoň k legitimaci. To už se představoval jako doktor Valéry, což bylo jméno jeho předchůdce, od něhož koupil ordinaci. Dne 9. září se objevil u doktora Gérarda na bulváru Raspail a vyptával se ho, jestli neví o nějakém lékaři zadrženém Němci.

„Naše odbojová jednotka by se pokusila osvobodit ho,“ prohlásil s drzou samozřejmostí a dozvěděl se o zlém osudu doktora Wetterwalda. Němci ho už před časem zatkli a odvezli do koncentračního tábora.

„Možná že by se nám podařilo vyměnit ho za uvězněného Němce,“ prohlásil jeho manželce při návštěvě 11. září. Samozřejmě že to byl naprostý nesmysl. Francouzi neměli ve vězeních zavřené Němce, taková výměna vůbec nebyla uskutečnitelná. Ale zoufalá paní Wetterwaldová se chytla i tak pochybné naděje a děkovala ochotnému zachránci.

„Od vás bych, madame, potřeboval jen jediné: všechny manželovy doklady. Ostatní je už naše věc.“

Dostal, co potřeboval, včetně vojenských dokladů a univerzitního diplomu. Něco vymazal, něco přepsal a téhož odpoledne se objevil v kasárnách Valmy, kde se hlásil u prvního pařížského pluku jako doktor Henri Wetterwald, odbojářské krycí jméno kapitán Valéry. Nemohl si vybrat lepší úkryt. Nenápadně zmizel v uniformě mezi stovkami stejných. Jenomže karta se obracela.

V novinách odbojářů Résistance se 19. září objevil článek Jeana Yonneta s titulkem „Petiot, voják Reichu“. Psalo se v něm o jeho útěku po objevení zbytku mrtvol v jeho domě na rue Le Sueur, o jeho zmizení a také o neschopnosti Sûreté. Marcel Petiot byl přesvědčen, že nikdy nikdo neobjeví jeho skutečnou identitu, snad proto udělal zásadní chybu. V záchvatu zlosti a hlavně samolibosti napsal vlastní rukou odpověď na článek Jeana Yonneta a požádal svého advokáta, aby ho odevzdal v redakci a zařídil otištění. Dopis vyšel 18. října a pracovníci pařížské Sûreté zatkli Petiota v úterý 31. října 1944 před vchodem do stanice metra Saint-Mandé-Tourelles v půl osmé večer. Vrchní komisař Massu zvítězil. Článek byl totiž jeho dílem a součástí taktiky. Jean Yonnet byl smyšlený pseudonym.

Petiot dostal želízka, svázali mu dokonce nohy, zavázali oči, aby neviděl, kam ho vezou, a odjeli s ním do kasáren Reuilly, kde působil pod jménem kapitán Valéry. Tam ho nejdřív svlékli z uniformy a prohledali jeho kapsy. Měl u sebe pozoruhodně velkou částku třiceti tisíc franků, devítimilimetrový revolver, legitimaci Vlastenecké milice a několik padělaných osobních dokladů na jména Valéry, Wetterwald, Gilbert a de Frutos. Měl u sebe několik potravinových lístků, mezi nimi také na jméno René Kneller, což byl chlapec, kterého spolu s jeho rodiči zavraždil ve své továrně na smrt v rue Le Sueur. Na jeho legitimaci si pravidelně vybíral na magistráte potravinové lístky.

„Jmenuji se Marcel André Petiot,“ prohlásil komisaři Pinaultovi, nástupci vrchního komisaře Massua. „Narodil jsem se 17. ledna 1897 v Auxerre. Bydlím v Paříži v rue Le Sueur. V posledních dnech jsem přespával u přátel a přátel mých přátel, vlastně ani nevím, jak se jmenovali. Pracoval jsem v odboji a při osvobození jsem se zúčastnil bojů v pařížských ulicích. Koncem srpna jsem se stal členem Vlastenecké milice. V poslední době jsem působil v prvním pěším pluku v kasárnách Valmy v šarži kapitána, kterou mi udělila příslušná komise. Mám čisté svědomí, nic špatného jsem neudělal, a jestli mě někdo udal, pak je to falešné nařčení.“

Prohlášení zaprotokolovali, příštího dne Petiota převezli do Justičního paláce, kde ho krátce vyslechl vyšetřující soudce Mariotte a sdělil mu, z jakých zločinů je obviněn. Pak ho odvezli do věznice La Santé a zavřeli na sedmém oddělení do cely číslo 7.

Případ, který se už 3. listopadu objevil i s fotografií hromadného vraha na prvních stránkách pařížských listů, vzbudil obrovské rozhořčení. Miliony Francouzů bojovaly s nasazením života proti okupantům, s velkým rizikem se mnozí snažili pomoci židům, jimž hrozila deportace do koncentračních táborů a krematorií. Teď se objevila lidská zrůda, dokonce lékař, jehož povinností je lidem pomáhat, který si zařídil své vlastní jatky, v nichž zabíjel židy jen proto, aby se mohl zmocnit jejich majetku.

Celá léta se mu dařilo tajit svou hroznou činnost. Je to nepochopitelné, ale vysvětlitelné. Němci zatýkali a odváželi židy potají, aby deportace nezpůsobily zbytečný rozruch. Někdy po půlnoci nebo až k ránu přijely před dům dva či tři osobní vozy a gestapáci v civilu naložili do nich celou rodinu. Cenné věci pak odvezli na nákladním voze. Lidé z domu zmizeli a nikdo se radši neptal kam a proč. Mnohým židům se totiž skutečně podařilo utéct přes hranice.

Petiot si druhý den po zatčení, 1. listopadu, byl totiž svátek, zvolil obhájce. Jmenoval se René Floriot a patřil mezi populární hvězdy pařížské advokacie. První výslechy měl na starosti soudce Golléty. Ten se brzy přesvědčil, že hromadný vrah je obratný lhář, navrhuje výslechy svědků, kteří mezitím zemřeli, odvolává se na neexistující známé. Tvrdošíjně zdůrazňuje, že je vlastenec, bojoval prý za osvobození Francie a židům obstarával útěk do ciziny. Když se ho vyšetřující soudce zeptal na případ Gouschinowa, řekl s drzou samozřejmostí:

„Také jemu jsem zprostředkoval vystěhování. Dostal všechny potřebné doklady, aby se mohl dostat do Argentiny.“

„Jak se tam měl dostat?“

„O cestu se starala akční skupina, kterou vedl André Korsičan. Já jsem byl jen prostředníkem. S těmi, kdo židy převáděli, jsem se nikdy nesetkal.“

„Neznal jste jejich jména?“

„Slyšel jsem, že jeden z nich se jmenuje Robert Marinetti.“

Proces proti Petiotovi zahájili 18. března v půl druhé odpoledne před zcela zaplněnou soudní síní. Předsedou trestního senátu byl starý a zkušený soudce Wilmés, který se chystal do penze. Přisedícími byli soudci Leser, Meiss a Genot, obžalobu zastupoval prokurátor Dupin s pomocníkem Ellisaldem. Obžalovaného hájil Maître Floriot. Nehrál snadnou roli. Proti obžalovanému bylo tolik důkazů, že obhajoba mohla být jediné čistě formální.

Není třeba zabývat se celým obsáhlým soudním řízením, skutkovou podstatu už známe. Zajímavý je však obsah psychiatrické expertizy soudních znalců, doktorů Gourioux, Génil-Perrina a Heuyera. Ti vydali svědectví o tom, že obžalovaný je člověk velmi inteligentní, má velmi silnou vůli, je však perversní a nemorální. Celá léta trpěl depresemi a několikrát byl ošetřován na psychiatrických klinikách, od svého dětství měl potíže s policií, trpěl kleptománií, lhal a vymýšlel si, dopouštěl se podvodů, je však zcela odpovědný za své činy.

Pak přišla chvíle, kdy se soudce Leser zeptal na dům v rue Le Sueur a na úpravy interiéru.

„Proč jste dal přestavět vnitřní stěny?“

„Protože tam měla být soukromá klinika,“ odpověděl obžalovaný.

„Stěny mají speciální izolaci. Proč?“

„Měly tam být instalovány přístroje, vyzařující rentgenové paprsky. Původně měly být izolovány olovem. Ale to víte, Ctihodnosti, kde sehnat za války olovo! Tak tam dali korek.“

„Odborníci tvrdí, že je to škvárová izolace.“

„Tak to mě museli okrást. Vyúčtovali mi korek.“

„Vy jste chtěl, aby nebylo slyšet ven výkřiky.“

„Proč výkřiky, Ctihodnosti? Stavěl jsem sanatorium. Chtěl jsem, aby pacienti měli klid, aby je nerušil hluk z ulice.“

„Sám dobře víte, že nešlo o hluk z ulice. Zabil jste je a spálil v kotelně.“

„Pane předsedo, podívejte se na mě. Podívejte se mi do očí. Vypadám snad jako vrah?“

„A co ty mrtvoly ve vašem sklepe?“ zeptal se doktor Leser.

„Já jsem je tam nedal, Ctihodnosti. Museli je tam přivést příslušníci některé odbojové skupiny. Vždyť se podívejte do spisů, Ctihodnosti. Sebralo mě gestapo, zavřeli mě, pořád jsem byl pod dohledem. Jak bych tam mohl já přivést mrtvoly?“

„Ti lidé tam přišli živí.“

Dlouho se snažil zapírat, nakonec se přiznal k vraždám.

„Všechno to byli Němci. Gestapáci. Naše odbojová skupina je popravila. To přece není hřích, to je zásluha. Bojovali jsme na neviditelné frontě proti okupantům.“

„Proč jste tedy zavraždil například manžele Wolfovy?“ zeptal se soudce Leser.

„Byli to agenti gestapa!“ odpověděl Petiot.

„Petiot! Byli to židi, kteří utekli před Hitlerem, a vy to dobře víte!“ zvolal prokurátor Dupin.

„Židi nebo ne, byli to zatracení bosové!“ vykřikl Petiot.

„Utekl před nacisty do Francie. A nebyli to Němci, ale Holanďané.“

„Byli to skopčáci. Měli německé pasy.“

„Neměli žádné německé pasy, je v nich jen německé razítko, protože jeli přes Berlín.“

„A co Baschovi?“ zeptal se prokurátor Dupin.

„Skopčáci. Taky jsme je popravili!“

Snažil se soudcům a porotcům namluvit, že zabíjel gestapáky a vůbec německé okupanty jako ostatní členové odboje, ale nikdo mu nevěřil, důkazy byly jasné. Proto byl Petiot odsouzen k trestu smrti. Když čekal na rozsudek, tak na lavici obžalovaných usnul. Museli ho vzbudit, když předseda trestního senátu četl 4. dubna 1946 ve 23.40 verdikt.

Marcel Petiot se ještě odvolal k vyšší instanci, ale odvolání bylo 15. května zamítnuto. Využil poslední možnost, podal žádost o milost. Byla zamítnuta 24. května 1946. Hromadný vrah byl s'at gilotinou pět minut po páté hodině ranní 25. května 1946 a podle platného předpisu byla o čtyřiaadvacet hodin později přibita na vrata věznice La Santé

zpráva o vykonání rozsudku.

Snadno se dalo spočítat, jak velký majetek Petiot nakradl. Jen v hotových penězích to bylo několik milionů a celkem prý od zavražděných získal víc než miliardu franků. Nenašel se ani jediný. Všechno někde poschovával. Jakýsi podnikatel, bezpochyby optimista, koupil od rodiny dům v rue le Sueur a doslova ho dal rozebrat po jednotlivých cihlách v naději, že najde onen poklad. Nenašel nic. Pařížská Sûreté sledovala po několik let vdovu po Petiotovi a jeho syna. Žili skromně a rozhodně neměli tajné fondy z kořisti hromadného vraha.

Jak už to bývá, objevily se čas od času spekulace, že Petiot nakradené peníze šikovně investoval do průmyslových podniků, že jeho důvěrníci, a kdosi jmenoval Joanovičiho, s nímž byl Petiot kdysi ve spojení, spravují majetek popraveného jako svůj. Nikdo však nic nedokázal, nikdo nic nenašel. Tak se případ Petiot stal jen jednou z kapitol historie pařížské Sûreté a otřesnou epizodou dějin kriminalistiky.

Pozdní přiznání

„Jmenuji se Arthur Douglas Wagner, sire, jsem reverend kláštera St. Mary. A toto je představená, ctihodná sestra Carolina Anna Greanová, pane policejní prezidente.“

„Nejsem policejním prezidentem, ale přednostou policejního soudního dvora v Bow Street, důstojný pane.“

„Prosím za prominutí, nevyznám se v Šaržích.“

„Dobře, oč jde? Kdo je ta mladá žena? Proč jste ji přivedli?“

„Řekne vám to sama, sire. Chtěla by vám přečíst jisté sdělení. Velmi důležité sdělení, sire.“

„Prosím, slečno,“ pokynul jí starý pán.

Předstoupila o krok, hubená, pobledlá, s velkýma propadlýma očima. V prstech se jí chvěla cedula. Odkáslala si, ale přesto chraptěla, když četla:

„Já, Constance Emilie Kentová, jsem v noci 29. června 1860 sama a bez pomoci dalších osob zavraždila v Road Hill House nedaleko Trowbridge Savilea Kenta. O mém záměru nikdo nevěděl. Nikdo mi při činu nepomáhal. Podepsaná Constance Kentová, 25. dubna 1864.“

Dlouho mlčeli. Přednosta soudního dvora v londýnské Bow Street si prohlížel mladou ženu. Sklopila zrak. Hleděla do podlahy.

„Jaký je váš vztah ke slečně Kentové, důstojný pane?“ zeptal se sir Henry reverenda Wagnera.

„Jsem jejím duchovním pastýřem. Je ošetřovatelkou naší klášterní nemocnice pro nemajetné a světila se mi se svým hříchem.“

„Byl Savile Kent váš příbuzný?“ zeptal se sir Henry roztřesené ženy.

Kývla a pak jen zašeptala: „Byl to můj bratříček.“

„Bratříček? Kolik mu bylo?“

„Čtyři roky.“

„Zavolejte inspektora Williamsona ze Scotland Yardu,“ nařídil sir Henry svému tajemníkovi. „Myslím, že to byl kdysi jeho případ.“

„Vraždu vyšetřoval vrchní inspektor Jonathan Whicher, jenomže ten už, sire...“

„Já vím, já vím. Tak dělejte, a ať pošlou taky seržanta Durlina. A ji dejte odvézt do Trowbridge. Podle místa činu patří do tamější věznice.“

Jeden z prvních velkých případů Scotland Yardu začal v hrabství Wiltshire nedaleko Trowbridge. Vládní inspektor místních prádelů Samuel Kent bydlel s rodinou v nejlepším domě nazvaném Road Hill House a patřil mezi místní honoraci. V pátek 29. června 1860 vešla vychovatelka Elisabeth Goughová ještě před svítáním do dětského pokoje a zjistila, že čtyřletý Savile Kent zmizel. Jeho postýlka byla prázdná. Starší bratr Francis, který spal vedle, nevěděl, co se stalo.

Prohledali celý dům, čtyřletého chlapce však nenašli. Nikdo ho ráno neviděl, nikdo nevěděl, kam se poděl. Zavolali policii. Do Road Hill House přišel nepříliš zkušený, o to však sebevědomější vrchní inspektor Fowley, doprovázený konstáblem Urchem. Vyslechli členy domácnosti, rodiče zmizelého chlapce, jeho sourozence, kuchařku Sarah Kerslakeovou a služku Sarah Coxovou. Pak prohledali zahradu a okolí domu. Chlapec ležel na smetišti za domem. Měl proříznuté hrdlo, u srdce hlubokou ránu nožem.

„Vy jste ten případ před čtyřmi lety vyšetřoval, pane kolego,“ začal s výsledkem inspektor Williamson.

„Jistě. Vy taky. Máte přece před sebou spisy. Ty protokoly jsem většinou psal já,“ prohlásil sebevědomě vrchní policejní inspektor Fowley.

„Tak si to zopakujeme. Aspoň stručně. Jak probíhalo vyšetřování v Road Hill House onoho osudného dne, než jsme přijeli my?“

„Jak? Normálně,“ řekl Fowley neochotně.

„Co jste dělali, když jste našli mrtvolu?“

„Hledali jsme nůž. Bylo jasné, že byl zavražděn nožem.“

„A našli jste ho?“

„Ne.“

„Jak vypadala dětská ložnice?“

„Normálně. Akorát na okně byla otištěna krvavá dlaň, zřejmě ruka vraha. Tak jsem ji raději setřel, abych zbytečně neplašil rodiče. To víte, měli toho takhle dost.“

„Hledali jste také v zahradě?“

„Normálně. Dokonce jsme tam kopali. Nenašli jsme nic.“

„Kdo byl podezřelý?“ zeptal se inspektor Williamson.

„Všichni. Totiž nikdo. Kdyby se tam někde potloukali cikáni, mohlo být všechno jasné. Dal jsem zatknout aspoň vychovatelku, nějak se mi nezdála. Ale šéf ji zas propustil. Neměla motiv k vraždě.

„A co jste dělal potom?“

„Pak už nic.“

„Proč?“

„Protože jste přijeli vy.“

„Já ne, pane kolego.“

„Však si vás taky nepamatuju. Ale ten frajer Whicher tam byl skoro od začátku.“

„Mě k tomu případu odveleli až asi za čtrnáct dní, nebo dokonce za tři neděle. Počkejte, sám jsem zvědav.“ Listoval ve spisech, pak vzhledl. „Přesně 15. července. To už na tom vrchní inspektor Whicher dávno pracoval. Ale jasné to stejně nebylo. Pane kolego, s tou krvavou dlaní to nebylo rozumné.“

„To jste mi měl přijít říct tenkrát. Dneska už to taky vím.“

Ani tenkrát neměli Angličané rádi policisty. První detektivy v civilních šatech považovali za špicly, skrývající se v kostýmu počestných měšťanů. Ani Jonathana Whichera nepřivítali v domě Road Hill House s nadšením. Právní zástupce Samuela Kenta Dunn detektivu Whicherovi zakázal slídit mezi rodinnými příslušníky, nikdo z nich přece neměl důvod k vraždě bezbranného chlapce, kterého všichni zbožňovali. Vrchní inspektor místní policie Fowley se na kolegu v civilu díval jako na vetřelce z města, který ho chce zesměšnit před místními občany. Místo aby mu pomohl a vyšel vstříc, házel mu klacky pod nohy.

Dodnes jsou pro vyšetřovatele dobrými informátory zvědavé domovnice a čišníci z místních hospod. Inspektor Jonathan Whicher chodil po vesnici, vyptával se a tušil, že mu místní občané neřekají všechno, co vědí. Vrchní inspektor Fowley byl uražen, konstábl Urch roztrušoval o detektivích londýnského Scotland Yardu hanlivé pomluvy, hospodská z Lion's Inn naznačila detektivovi, že se všichni místní stavějí proti němu.

„Ale něco vám řeknu, pane,“ prozradila nakonec. „Jste docela sympatickej mužskej, a ti zdejší konstáblové jsou akorát ožralové ožrali. Když se napijou, kecají. Jako všichni chlapi. Než padnou pod stůl, jsou oni ti nejchytřejší, nejsilnější a nejkrásnější. Známa je jak své boty, pacholky. Mluvili o nějaký zakrvácený košili.“

„Kdo?“ zeptal se inspektor Whicher.

„Urch. A Fowley mu vynadal, aby držel hubu.“

„Proč?“

„V kuchyňských kamnech u Kentů našli krvavou noční košili.“

„Kam ji dali?“

„Právě že nikam. Fowley řekl, aby ji tam nechali a hlídali, že si pro ni vrah v noci přijde.“

„A přišel?“

„Jo. Jenže oni tam číhali a měli v kapse flašku a oba usnuli. Ráno byla košile fuč a vrah taky. Fowley jim vynadal a řekl, aby ani necekli. Báł se vás, abyste mu nevyčetl, že všechno zvorál.“

Inspektor Whicher si zjistil, že se v domě Road Hill House ztratila noční košile. Paní Kentová podezírala z krádeže služku Coxovou. Ta plakala, kudy chodila, a stále všechny ujišťovala, že ji neukradla. Pak paní domu začala podezírat prادلenu Esther Holleyovou. Ale ta přísahala na zdraví svých dětí, že s krádeží nemá nic společného. Inspektor Whicher si počkal na přítlostlou, asi padesátiletou služku, když šla nakupovat. Zeptal se jí, jak to bylo.

„Jo, v pondělí to bylo, hned to pondělí po té hrozné události. Maličkého jsme našli v pátek. Dělal jsem špinavé prádlo. Jako vždycky jsem ho cpala do pytle a ani jsem se nedívala, co tam je. Pak jsem pytel postavila do kuchyně, všude v domě se ještě potloukali konstáblové, a šla jsem uvařit čaj pro slečnu Constance. Pak jsem naložila pytel na vozejk a jela jsem k prادلení Holleyové. Toho večera se usadili dva konstáblové v kuchyni a do rána tam chlastali. Pak přišel vrchní inspektor Fowley a vynadal jim, že něco zvorali.“

„Dozvěděla jste se, proč je peskoval?“

„Jo. Pozdějc mi to někdo řek. Ze to bylo kvůli noční košili. Tak jsem si pomyslela: krucinál, co mají pořad s košili. Druhý den mi prادلena prozradila, že podle seznamu měla být v pytli ještě jedna noční košile a nebyla, tak ať ji honem přinesu, aby to souhlasilo.“

„Čípak to byla košile?“

„Slečny Constance.“

Inspektor Williamson, kterému kolegové ve Scotland Yardu přezdívali Dolly, měl před sebou zářivou kariéru, později se vypracoval až na vedoucího kriminálního oddělení. V době, kdy byl přizván k případu Savilea Kenta, byl jen snaživým, leč bezvýznamným pracovníkem vyšetřovacího oddělení. Dostal za úkol vypátrat poměry Samuela Kenta a jeho dětí, měl ověřit nacionále zaměstnanců domácnosti Road Hill House. Později prohlásil:

„Vyptával jsem se na poměry v domě většinou sousedů. Na tak malém městě ví každý o každém skoro všechno. A tak jsem se taky dozvěděl, že krátce po narození dcery Constance přišla do domu jako slečna k dětem jakási Mary Prattová. Hezká mladá dívka se brzy po nástupu do služby stala pánovou milenkou. Paní Kentová byla od posledního porodu churavá, netrvalo dlouho a zemřela. Samuel Kent čekal přesně dvanáct měsíců, pak se s Mary Prattovou oženil. Ale neudělal dobře. V rodině to způsobilo poplach. Nejstarší syn Edward, bylo mu něco přes osmnáct, byl proti sňatku, pohádal se s otcem a vystěhoval se do Ameriky.“

Nová paní Kentová zavedla v domě přísný režim. Pro Constanci sehnala soukromého učitele, přísně ji trestala za každou chybu, kterou našla v úkolech. Za neposlušnost dostávala bití. Macecha s ní zacházela tvrdě, vychovávala ji dokonce i pústem a zavírala ji do temné komory. O něco málo starší bratr William dostával od macechy místo jídla také rákoskou.

„Stěžovala jste si otcí?“ zeptal se inspektor Williamson Constance Kentové, když ji po přiznání vyslýchal.

„Nemělo to smysl. Dělal jen to, co mu Prattová dovolila. My dva jsme pro ně byli jen nutným zlem. Nenáviděla nás a táta byl bačkora. Jednou jsme se dozvěděli, že se našemu Edwardovi daří v Americe dobře. Tak jsme se domluvili, že se za ním vypravíme.“

„Kolik vám bylo?“

„Mně bylo sotva deset. Neměli jsme rozum, ale už jsme to nemohli vydržet. Někdy jsme měli celý týden hlad a na neděli nás Prattová zamkla do komory. A tak jsme se rozhodli, že utečeme do Ameriky.“

„Skutečně jste to udělali?“

„Chytli nás asi deset mil od domova a odvedli na strážnici v Barthu. Pak nás odevzdali rodičům. Prattová nás strašně zbilá. Mě poslala do internátní školy v Beckingtonu. Bylo to tam strašné. Celých osmáct měsíců jsem nesměla domů. Byla jsem tam i o prázdninách. Willieho odvezli do polepšovny. Přitom je Willie hodný a chytrý kluk.“

„Vy jste v té době vůbec nesměla domů?“

„Až příští rok o prázdninách. Ale byly to hrozné měsíce. Macecha mě nenáviděla a dávala mi to při každé příležitosti znát. Pro mě bylo nejhorší zjištění, že mé malé nevlastní bratry Savilea a Francise přímo zbožňuje. Dostali všechno, nač si vzpomněli. Také táta, který na mě jen štekál a nadával mi, jim splnil každé přání dřív, než je vyslovili.“

„Mluvíte o prázdninách, kdy se to stalo?“

„Ano. Stalo se to tři neděle potom, co jsem se vrátila z internátu. Když jsem přijela domů, dozvěděla jsem se totiž, že můj bratr Edward v Americe zemřel. To byl konec mých nadějí. Já jsem pořád tajně doufala, že se za ním jednou vypravím, že mě ochrání před hněvem macechy a otce, že s ním budu žít někde v hezkém domě a starat se mu o domácnost.“

„Zнала jste vůbec svého bratra Edwarda?“

„Ne. Narodila jsem se krátce před jeho odchodem do Ameriky. Ale moc jsem ho milovala. Když jsem byla malá a pořád mě trestali, byl Edward mojí jedinou nadějí.“

„Sousedé mi řekli,“ pokračoval inspektor Williamson ve výslechu, „že jste měla ráda i malého bratříčka Savilea. Prý jste si s ním hrála, brala ho s sebou na procházky. Jak jste tedy mohla...? Proč...?“

„Já nevím. Dodnes si to nedokážu vysvětlit,“ řekla se sklopenou hlavou a začala vzlykat. „Myslela jsem, že byl příčinou mého neštěstí. Všechno se točilo kolem něj. Když měl hlad, museli jsme všichni ke stolu. Mě jen komandovali. Na nic jsem neměla právo. Nařizovali mi, kdy mám jít spát, kdy mám vstávat. Když jsem dostala dopis, nejdřív si ho přečetla macecha. A třeba mi ho ani nedala a hodila ho do kamen. Přitom mi, pane inspektore, bylo už šestnáct let.“

„To všechno je sice smutné, politováníhodné, ale není to důvod k vraždě, slečno Kentová. Právě že vám bylo šestnáct, právě proto, že jste byla tak mladá.“

Inspektor Whicher tenkrát před lety Constanci Kentovou také podezříval. Zatkł ji a odvezl do budovy Temperance Hall v Roadu, kde ji předvedl před policejní komisi, které předložil některé svědecké výpovědi o zakrvácené noční košili. Povolili mu sedm dní na předložení přesvědčivějších důkazů. Sedm dní pobyla Constance Kentová v cele místního vězení. Nikdo nevěřil, že by šestnáctiletá dívka z dobré a zámožné rodiny byla schopna bestialně zavraždit nevlastního bratra. Nevěřila tomu ani veřejnost. Novináři se o policejním zásahu vyjadřovali pochybovačně.

Dolly Williamson a Jonathan Whicher, jedni z prvních skutečných a kvalifikovaných detektivů Scotland Yardu, dělali v těch dnech, co mohli, aby dostali do ruky důkazy o vraždě. Holemi prošťourali z pramičky nedaleký rybník, hledali zakrvácenou košili, snažili se objevit vražednou zbraň. A otec podezřelý, Samuel Kent, si pozval nejlepšího obhájce z Bristolu Edlina, aby obhajoval jeho nenáviděnou dceru Constance. Nemohl si dovolit ostudu. Odsouzení dcery mohlo znamenat konec jeho kariéry. Také místní policisté, kteří od počátku neradi viděli, že se detektivové Scotland Yardu snaží dokázat, co se konstáblům místního sboru nepodařilo, měli radost z neúspěchu. Kdyby Whicher a Williamson našli důkazy, vypadali by oni jako neschopní břídlivé.

Zástupce obžaloby místního soudu v Salisbury Clark, jehož funkce by se dala přirovnat k poslání dnešního vyšetřujícího soudce, neměl vlastní mínění, na tom se shodli všichni. Nebyl ani vzdělaný, ani průbojný, jeho zkušenosti byly nedostatečné. Řídil se spíš heslem: kdo nic nedělá, nic nepokazí. Svou špatně sestavenou obžalobu nesrozumitelně vykoktal, takže přísedící sotva pochopili, o čem jde. Protože byl bojácný a scházelo mu vlastní přesvědčení, vyjádřil mezi řádky své naivní stanovisko, že není možné, aby se dcera váženého vládního inspektora, ctihodného Samuela Kenta, dopustila vraždy.

Zbytek učinilo veřejné mínění. Postavilo se na stranu vážené rodiny a hospodská z Lion's Inn najednou odmítla vypovídat o tom, co slyšela od opilých konstáblů. Helena Woodyová a Louisa Haverhillová byly spolužačky Constance Kentové z internátní školy. Když je Dolly Williamson vyslýchal, vyprávěly o své spolužačce epizody, dokreslující její vzpurnou povahu. Nebyly to informace, které jí sloužily ke cti. Také ředitel ústavu vypověděl o atentátu na školní budovu. Nepohodla se prý s učitelem, cítila se ukřivděná, nenáviděla ho, vyhrožovala celému učitelskému sboru, v nestřežené chvíli otevřela naplno plynový kohout a spolužačkám, které ji nebraly vážně, řekla, že celý ten krám vyhodí do vzduchu. K výbuchu nedošlo. Domovník ucítil unikající svítiplyn a kohout včas zavřel.

Helena Woodyová a Louisa Haverhillová vyprávěly detektivu Williamsovi, jak moc nenáviděla Constance svoji rodinu. Když se po prázdninách vrátila do školy, vyličila jim všechna příkon, která zažila. Svou macechu tisíckrát proklela, nepřála jí nic dobrého a netajila se tím. Svému bratříčkovi Savileovi neřekla jinak než parchant. To byly závažné výpovědi, jenže obě dívky je před vyšetřujícím soudcem nechtěly zopakovat. Méně bojácná Helena Woodyová mluvila nejistě, říkala možná, snad a mohla jsem se také mýlit. Konstáblové místní policie, kteří se měli bezvýhradně postavit na stranu práva a spravedlnosti, se vědomě a kolektivně dopustili nepochopitelné podlosti. Nikdo z nich ani necekl o zakrvácené noční košili v kuchyňských kamnech, nikdo z nich si nechtěl udělat ostudu přiznáním, že jim vrah tak důležitý doličný předmět odnesl doslova před nosem. Vrchní inspektor Fowley dokonce

popřel, že kdy nějakou noční košili viděl. Do černého hábitu zdravotní sestry oděná Constance Kentová opakovala při každé příležitosti stejnou větu: „Jsem nevinná, sire.“

Propustili ji na svobodu. Pracovníci Scotland Yardu nedokázali předložit vyšetřující komisi pádné důkazy. Když Whicher a Williamson odjížděli z města, měli namále. Před budovou Temperance Halli čekal dav. Asi stovka místních občanů bombardovala kočár detektivů kameny. Byli rádi, když se bez úhony dostali do bezpečí. Tisk se přidal na stranu pouličních debatérů, odsoudil nejen schopného kriminalistu a nadějného detektiva Scotland Yardu Jonathana Whichera a jeho asistenta Williamsona, ale detektivy nového kriminálního oddělení vůbec. Novináři osočovali policisty v civilu, psali o porušení svobody britských občanů, o omezení občanských práv, o neschopnosti londýnských kriminalistů, kteří se pletou do záležitostí místní policie a vyvyšují se nad osvědčené uniformované konstáblы. Vlivné listy Daily News a Times uveřejnily jednoznačně kritické články, v nichž se psalo o policejní anarchii, o svévoli detektivů v civilu. V listu Advertiser se dokonce objevil požadavek: ať Scotland Yard okamžitě propustí a potrestá lehkomyšlného, hrubého a neschopného inspektora Whichera, který se provinil, když bezdůvodně a svévolně nařkl čestnou britskou občanku ze zločinu.

Tehdejší náčelník Scotland Yardu sir Richard Mayne zřejmě příliš neuvažoval o spravedlnosti a bezpráví. Zvolil tu nejschůdnější cestu. Podrobil se nátlaku novinářů a 29. července 1860 inspektora Whichera na hodinu propustil. Constance Kentová odjela do Francie, kde tři roky navštěvovala klášterní školu. Samuel Kent se s rodinou přestěhoval nejdřív do městečka Weston-super-Mare na pobřeží zálivu Severn, později do Walesu. V roce 1863 se Constance Kentová vrátila do Anglie a pracovala v Londýně jako zdravotní sestra. V dubnu 1864 nevydržela tíhu výčitek svědomí, přiznala se k vraždě reverendu Wagnerovi a odešla s ním v doprovodu představené kláštera na policii, kde přečetla své doznání. Soudce Willes ji odsoudil k trestu smrti. Později soud v Salisbury změnil trest na doživotní vězení.

Inspektor Jonathan Whicher měl tedy pravdu, ale nikdo mu ji nikdy nepřiznal. Nedostalo se mu ani zadostiučinění, ani uznání, nedožil se rehabilitace. Vedení Scotland Yardu nechtělo přiznat tehdejší chybu, a tím oživit případ. Tak zaplatil schopný detektiv za zbabělost nadřízených.

Do dějin britského Scotland Yardu se dostal jen pod jménem seržant Cuff. Jeho romanticky stylizovaný příběh totiž zpracoval a v roce 1868 vydal v jednom z prvních kriminálních románů William Wilkie Collins pod titulem Měsíční kámen. A tak se stal schopný detektiv aspoň románovým hrdinou.

Téměř dvacet let strávila Constance Kentová ve věznicích v Millbanku, Parkhurstu a nakonec ve Fulhamu, odkud ji za dobré chování 18. června 1885 propustili. Bylo jí jednačtyřicet, ale vypadala jako šedesátiletá stařena. Přijala prý jméno Kingová a odstěhovala se do Kanady.

Jizva

„Nemyslete si, inspektore, že si chci hrát na detektiva. Jsem hudební klaun a můj život je dostatečně vzrušující. Duo Bellini, jestli vám to něco říká. To jsem já a moje žena Lili. Světové číslo. Naše plakáty visí každý rok na rozích Paříže, Vídně, Barcelony.“

„Jistě jste nepřišel nabídnout své číslo Scotland Yardu, pane Nashi.“

„Samozřejmě že ne. Říkám to jen proto, abyste si nemyslel, že jsem jeden z těch bláznů, co si z dlouhé chvíle vymýšlejí historky pro policajty. Já musím mít na jevišti všech pět pohromadě. Mám je i teď. Ale nevím si rady. Ani já, ani Lili. Cora Turnérova zmizela. A myslím, že za podezřelých okolností, proto jsem tady.“

Hudební klaun Nash nevypadal legračně, tvářil se vážně a žmolal klobouk. Vrchní inspektor Dew si všiml, že má velké kostnaté ruce a malou hlavu a přisoudil mu příliš bujnou fantazii. Mýlil se. Andrew Nash si nejdřív ověřil domněnky své manželky, a teprve pak se rozhodl, že půjde do Scotland Yardu.

Jméno Walter Dew mělo v policejních kruzích dobrý zvuk. A na stránkách londýnských novin se objevovalo ověřeno lichotivými přívlastky. Inspektor neměl na svém kontě mnoho porážek v souboji se zločinci. Kolegové sice věděli, že překotně nespěchá k novému případu, ale současně museli připustit, že ještě nikdy nepřišel pozdě.

„Kdo je ta dáma?“ zeptal se.

„Vystupovala pod uměleckým jménem Belle Elmore. Neslyšel jste? No, asi ne!“

„Takže z vaší branže.“

„Hezká, příjemná, veselá. Šantánová zpěvačka, jak má být. Ale neměla úspěch. Jejím jediným obdivovatelem byl pravděpodobně jen doktor Crippen.“

„Milenec?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Manžel. Vzala si zubního lékaře Crippena.“

Vrchní inspektor Dew obešel psací stůl a poznamenal si do notesu jméno. Pak znovu pohlédl na artistu a zeptal se:

„Proč nepřišel oznámit zmizení své ženy sám?“

„Tvrdí, že zemřela. A dal do novin oznámení. Říká, že skonala v Americe. Dokonce v době, kdy jsme tam s manželkou byli na turné. Víte, inspektore, byli jsme přátelé a Cora věděla, kde vystupujeme. Jenže podle toho, co říkal doktor Crippen, byla celé dva měsíce v Americe, ale ani nám nezavolala. Vůbec se neohlásila. Jako by na nás zapoměla. Proto si myslím, že tady něco neklape. Prostě a krátce, tohle by Cora neudělala. A tak zbývá jen druhá možnost. Doktor Crippen zřejmě nemluví pravdu.“

Vrchní inspektor Dew se rozloučil s hudebním klaunem Nashem a začal si ověřovat jeho údaje. Druhého dne ráno, když zašel za seržantem Mitchellem, řekl:

„Víte, co je na tom zajímavé, seržante? Že ti kejklíři spolu drží jako jedna rodina. Začali se po té špatné zpěvačce shánět, jako by se jim ztratilo vlastní dítě.“

„Jak víte, že neuměla zpívat, inspektore?“ zeptal se seržant Mitchell.

„Nikdo to nezapomněl zdůraznit. Prostě jí to nešlo. Řekla mi to i ta vysloužilá kráska Melinda Mayová.“

„Kdo to je?“

„Je předsedkyní Music Hall Ladies Guild.“

„Klub artistů?“

„Spíš jakési zájmové společenství zpěvaček, tanečnic a asistentek kouzelníků. Ty dámy se scházejí každou středu u čaje, vzájemně se ujišťují o pochybných úspěších, pomlouvají ředitele nočních lokálů a přísahají pomstu kritikům.“

„A co ta Cora Turnérova? Hrála mezi nimi prim?“

„Kdepak! Ptal jsem se na ni v Grommerově agentuře. Řekli mi, že se zpěvačkou jejích kvalit by podepsal smlouvu jedině blázen. Anebo ředitel, který už napřed ví, že jí nedá ani penny.“

„Co tedy dělala v tom dámském spolku?“

„Zastávala důležitou funkci. Byla pokladní,“ řekl inspektor Dew a podíval se do poznámek. „Právě u té Mayové se 2. února dopoledne objevila jistá slečna Ethel LeNeveová a představila se jako sekretářka doktora Crippena.“

„Co ta s tím měla společného?“

„Jen počkejte, seržante, teď je spíš důležité, jak se chovala. Melinda Mayová mi řekla, že to byla velice plachá, ale velmi hezká dívka, trochu zakřiknutá. Mluvila a dívala se přitom někam do dálky. Jako hypnotizovaná. Měla tmavé vlasy a zasněžené hnědé oči a přinesla tyhle věci.“

Inspektor Dew sáhl do zásuvky a položil na stůl legitimaci s hlavičkou Music Hall Ladies Guild, šekovou knížku a dopis. Podal ho seržantovi, ten nahlas četl:

Drahá miss Mayová,

náhlá nemoc jednoho mého příbuzného mě nutí, abych narychlo odjela do Ameriky. Prosím vás proto, abyste zatím pověřila funkci pokladní některou dámu spolku. Doufám, že se za několik měsíců zase uvidíme. Přeji vám hodně úspěchů a těším se na shledanou.

Vaše Belle Elmore

„Jak to, Belle Elmore, inspektore?“

„Její umělecké jméno.“

„No a co se vlastně stalo? Defraudace? Chybí na kontě peníze?“

„Vůbec ne, seržante. Ani penny. Všechno je v naprostém pořádku, až na jedinou maličkost. Ten dopis nepsala Cora Turnérova. Srovnali jsme s miss Mayovou písmo v pokladní knize a na dopisu a zjistili jsme, že ani podpis nesouhlasí. A tak se hned ve středu při čaji světila s podezřením ostatním dámám.“

„Co na to řekly?“

„Nic. Žádná z nich si to nedovede vysvětlit. Za chvíli sem přijde paní Harrisonová. Od té bychom se mohli dozvědět víc.“

Doktor Hawley Harvey Crippen přijel do Londýna v roce 1900 ze Spojených států. Bylo mu 38 let. Měl beráncí povahu, byl drobný, choval se vždy jako džentlmen, nosil brýle se zlatými obroučkami a na horním rtu mroží knír. Dlouho žil v šedním životem. Z krámu svého otce, obchodníka smíšeným zbožím v Coldwateru ve státě Michigan, se dostal na studie a ukončil je lékařským diplomem Michiganské univerzity. Pak pracoval v nemocnici Cleveland Homeopathic Hospital College. Později získal ještě specializaci očního lékaře, dva roky ordinoval v Detroitu, pak se stěhoval z místa na místo. Pracoval v Santiagu, v Salt Lake City, v New Yorku, v St. Louis, ve Filadelfii a v Torontu. Jeho odysea po amerických městech trvala dvanáct let. V roce 1887 se v Santiagu seznámil s Charlottou Bellovou, oženil se s ní a měl s ní syna. Jmenoval se Otto Hawley Crippen a později žil v Los Angeles. Brzo po porodu Crippenova manželka zemřela, on odvezl syna k rodičům a vrátil se do New Yorku.

Dva roky žil v naprostém odloučení. Když na jaře 1892 vyšel do ulic zalitých sluncem, potkal Coru Turnérovou. Bylo to osudné setkání. Byla hezká, v mnohém se podobala jeho manželce, neměla však melancholický pohled jako Charlotta Bellová, a především měla jiný názor na život. Bylo jí sedmáct a měla již za sebou leccjaké zkušenosti. Jako ostatní mnohé jiné dívky v jejím věku, snila i ona o kariéře zpěvačky. Doktor Crippen byl samotář, miloval hudbu. Když se zamiloval do Cory, stala se pro něj symbolem štěstí. Přislíbil, že se jí postará o kariéru, zajistí ji finančně, do nejdelší smrti ji bude milovat.

Hawley Harvey Crippen se s Corou Turnérovou oženil a současně zažil své první, zatím ještě jen malé zklamání. Při předkládání osobních dokladů zjistil, že se jeho nevěsta jmenuje daleko prozaičtěji. Kunigunda Mackamotzkiová. Své vzletné jméno si zvolila na radu koncertního agenta, s nímž až do té doby žila. Rodiče na svatbu nepřijeli. Žili v nužných poměrech a Coře se nehodili jako dekorace k jejím nákladným svatebním šatům. Otec pocházel z Polska, matka byla Němka.

Doktor Crippen byl pracovitý a úspěšný. Stěhoval se po Státech z jednoho města do druhého a pracoval na klinikách. V každém místě navštěvovala Cora nejlepšího učitele zpěvu. Všichni byli nadšeni a okouzleni jejím zjevem, všichni jí však dříve nebo později doporučili, aby se raději nesnažila zpívat před publikem. Ve Spojených státech k ní byli aspoň upřímní. Za pobytu v New Yorku se chtěla stát operní zpěvačkou. Když se přesvědčila, že se nestane velkou hvězdou, věnovala se lehčí múze.

Nenápadný doktor Crippen pracoval později jako vedoucí reklamního oddělení farmaceutické firmy Munyon a přestěhoval se do Londýna, kde se měl postarat o prodej léčiv. Jeho manželka, která si nevzala rady odborníků k srdci a ještě stále věřila, že se naučí zpívat, v novém působišti začala nový život. Ve Velké Británii byly v té době v módě music-hally, tingl-tangly, varieté a malá pódia v nočních podnicích, kterým se tehdy ještě neříkalo revuální. Cora

Turnérova, provdaná Crippenová, si dala obarvit vlasy na zrzavo a podle vzoru velkých hvězd se proměnila v Belle Elmore.

Od té doby její manžel místo honorářů učitelům zpěvu platil účty za nápadné toalety a vějíře z pávích per. To však zdaleka nebylo všechno, co musel dělat pro manželku, která chtěla být za každou cenu slavná. Najímal klakéry, protože bez potlesku nebyl úspěch, hradil předplatné na květinové koše, které si denně nechávala posílat na jeviště, a občas také škody, které utrpěly divadelní agentury, když publikum jeho ženu vypískalo. Je pochopitelné, že přehnané ctizádostivá Belle Elmore neměla dobrou náladu, zvlášť když se neúspěchy na pódiích pochybných tingl-tanglů množily. A tak doktoru Crippenovi nezbývalo nic jiného než přinášet své krásné, mladé manželce další oběti. Kupoval jí šperky, kožešiny, nahrazoval jí úspěch na jevišti luxusním pozlátkem.

Odlácela mu to velkým dramatem o mnoha dějstvích, které hrála na parketách londýnského bytu. Intriky, výbuchy hněvu, pláč a zoufalství, to byly rekvizity zneužívané umělkyně. Její jediný divák, a ke své smůle také spoluhráč, měl svatou trpělivost. Až dosud se proti manželčině vyvádění neohradil jediným slovem. Belle Elmore vystřídal několik podniků třetí třídy, a když už ji všude znali a věděli, že neumí zpívat, vydala se na turné po venkově. Celé týdny trávila na cestách, a dobrák Crippen, který zatím do úmoru pracoval, aby vydělal peníze na nákladnou režii, ji dokonce litoval, že se musí harcovat po nepohodlných hotelových pokojích. Pak se dozvěděl, že nespává v hotelových postelích sama. Velice trpěl. Ale pak nevěrnou manželku potkalo neštěstí. Onemocněla, musela se podrobit gynekologické, pro ženu deprimující operaci, po níž jí zůstala jizva na břiše, unavený obličej a nepřekonatelný sklon k tloustnutí. Jako partnerka v manželství se stala nesnesitelnou.

„Slečno Morrisová, vy jste sloužila u paní Crippenové jako kuchařka?“ zeptal se vrchní inspektor Dew asi třicetileté dívky s ryšavými kudrnatými vlasy.

„Musela jsem dělat všechno. Uklízela jsem, vařila, chodila nakupovat. Ale řeknu vám, pane inspektore, nebyla to snadná služba. Paní doktorová byla lakomá.“

„A co doktor Crippen?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Jo, to byl moc milej pán. Nikdy si na mě nic nedovolil. Choval se jako lord. Já myslím, pane inspektore, že to byl chudák. Zasloužil si lepší ženskou. Kdybyste viděl ty dary! Každou chvíli prstýnek nebo brož, anebo přinesl domů peníze, co vydělal, a všechny dal milostpaní.“

„Co s nimi dělala?“

„Jo, to já nevím, pane inspektore. Asi si za ně dávala šít. Oblékala se jako papoušek. Všechno muselo být hodně červené a hodně zelené, a když jsme se přestěhovali, tak se s pánem pohádala a řekla mu, že se všechny pokoje musej dát vylepit růžovými tapetami, protože nesnáší zelenou. Přitom nosila taftovou sukni jako brčál.“

„Měli se rádi, slečno Morrisová?“

„Jestli měla ona jeho, to nevím, ale pán milostpaní zbožňoval. Víte, pane inspektore, on byl takový hodný mužský, s kterým ženská může dělat, co chce, a nevadilo mu to. Vůbec mu to nevadilo.“

Když se doktor Crippen přestěhoval ze Spojených států do Londýna, pronajal si byt na Shore Street v Bloomsbury. Později si však našli rodinný domek v čísle 39 na Hilldrop Crescent, což je jedna z postranních uliček odbočujících z Camden Road. Není to velký dům, spíš jeden z tuctových. Železná branka, dva metry zahrádky, tři schody ke vchodu, velký mosazný štítek se jménem majitele a vyleštěné tlačítko zvonku. Podle protokolu pozdější domovní prohlídky byly místnosti zařízeny s bohémským nevкусem. Lustry s barevnými sklíčky, pohovky čalouněné pestřím sametem, koberce, jaké se nehodily k nábytku, a všude plno laciných váziček a porcelánových rokokových figurek. V době stěhování měl doktor potíže s Drouetovým ústavem, kde pracoval, dokonce se se zaměstnavatelem soudil. Hned nato se vrátil k firmě Munyon, kde byl předtím vedoucím a kde pracovala jako sekretářka a účetní Ethel Le Neveová.

Vrchní inspektor Walter Dew se vypravil za přítelkyni Crippenových paní Harrisonovou.

„Víte, ona v maličkostech strašně šetřila,“ řekla, „škrtla na výdajích pro domácnost a doktor se o to nestaral. Představte si, že oběhla se služkou všechny řezníky v okolí a nakoupila tam, kde měli maso o půl pence lacinější. Pro slepice posílala služku až na Scottish Mast. Sám víte, co se tam prodává.“

„Jak se chovala k manželovi, paní Harrisonová?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Nejdřív dobře. Ale pak s ním mávala čím dál tím víc.“

„Nechal si to líbit?“

„Já myslím, že mu to bylo jedno. Doktor byl totiž zvláštní člověk. Někdy se mi zdálo, že si přímo libuje, když mu manželka nařizuje, co má dělat. Představte si třeba tohle: Přišli k nám jednou v neděli, že se vracejí z kostela, a Belle Elmore, tedy paní Crippenová, už ve dveřích vítězoslavně prohlásila, že její manžel právě přestoupil na katolickou víru.“

„Kdy to bylo, paní Harrisonová?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Někdy v září. Přitom celá léta nechodila do kostela, a najednou každou neděli do Kentish Town.“

„Co doktor Crippen. Vyjádřil se k tomu?“

„Kdepak, pane inspektore. To je člověk, který se spokojí se vším. Nepije, nekouří, občas pošle služebnou pro pivo, ale rozhodně to není žádný chlap. Usmíval se, říkal, že se má dobře, plácal si na břicho a dělal si legraci, jak zase přibral. Víte, mně bylo na něm divné, že nosí tak bláznivě barevné kravaty. Až později jsem pochopila, že mu je kupovala manželka.“

„Slyšel jsem, že pronajímala pokoje.“

„No, pronajímala. Ale jen krátkou dobu. To se jednou zbláznila, ona mi to všechno vyprávěla, pane inspektore, a přišla, že si vydělá hodně peněz, když udělá z hořejšího patra penzion. A tak si dala do Daily Telegraphu inzerát a ukazovala pokoje zájemcům. Přišlo jich hodně a pár německých studentů u ní bydlelo. Představte si, to už neměli služku Morrisovou a Cora jim vařila, uklízela a chodila sama nakupovat. Doktora taky zapráhla. Vstával chudák v šest ráno, čistil nájemníkům boty, vynášel nahoru uhlí a obsluhoval při snídani. V osm už seděl v kanceláři.“

„Byli na tom tak špatně?“

„Vůbec ne, pane inspektore, doktor měl slušný příjem. Ale Cora se zbláznila a myslela si, že na Němcích zbohatne.“

„K čemu potřebovala peníze?“

„Na šminky.“

„Hádali se?“ zeptal se vrchní inspektor Dew.

„Ano. V té době už hodně. Byla nervózní a doktor taky nemohl všechno stačit, a tak už chodil jen jako stín. Víte, pane inspektore, on si nedokázal dupnout. Když si Cora zamlouvala, že bude pěstovat kočky, musel jim postavit na zahrádce klec, aby byly na čerstvém vzduchu, ale netoulaly se. V domě se vlastně svítilo, jen když měli návštěvu. Jinak seděli v kuchyni u petrolejky. Jednou ráno jsem přišla za paní Crippenovou do kuchyně. Byl teplý, vlhký den, ale všechna špinavá okna v domě byla zavřená. A v kuchyni byl nepředstavitelný nepořádek. Nádobí, zbytky jídla, doktorovy límečky a manžety, její přičesky, vlásenky, různé kartáče, dopisy, peněženka a spousta jiných krámů. V životě jsem neviděla takový čurbes. A mezi tím blázcem se procházely kočky a na židli byly pohozeny nádherné bílé sifonové šaty s vyšíváním květy a bílou spodničkou.“

Doktor Crippen se snažil rozptýlit svou náladovou manželku společenskými večírky, na které si zvala početné hosty. Ona ho za to před nimi při každé příležitosti ponižovala. V té době už doktor Crippen věděl, že má Cora příležitostně milence a dostává od nich dárky. Stejný průběh měl i večírek posledního ledna 1910.

U Crippenů byli na návštěvě manželé Marinettiovi. Hodně pili, hráli whist, byli hluční, paní domu zpívala. Pak došlo k prudké hádce. Paní Crippenová byla totiž stále podrážděná a hodně zklamaná. Krátce předtím stávkovali zaměstnanci music-hallů a tingl-tanglů a ona dostala šanci zaskočit na týden na jevišti v Bedfordu a později také v Euston Paláce. Publikum ji vypískalo ze dvou důvodů. Neuměla zpívat, a všichni v sále ji považovali za stávkokaze. Vrátila se domů zničená.

Na večírku s Marinettiovými tedy došlo k velké manželské hádce a hosté měli co dělat, aby vylekaného doktora Crippena ochránili před rozčilenou manželkou. V půl druhé v noci odešli. Doktor Crippen se uložil ke spánku o něco dřív, oni se rozloučili u dveří s Belle Elmore a byli poslední, kdo ji viděli živou.

Kolem poledne příštího dne jim zavolal doktor Crippen do bytu, mluvil o včerejší noci a omlouval se za nepříjemný výstup. Paní Marinettiová, která zvedla sluchátko, ho ujistila, že se bavili dobře, v každé rodině dojde občas k různicím, zeptala se, jak se daří milé Coře, a doktor Crippen odpověděl, že se cítí dobře a ještě spí. Včera v noci vypili na usmířenou ještě skleničku whisky a šli spát. To paní Marinettiovou uklidnilo. Cítila se totiž aspoň zčásti spoluodpovědná za noční hádku. Cora Crippenová se až k nepříčetnosti rozčílila pro malíčkost. Pan Marinetti odcházel někdy po půlnoci do prvního patra na toaletu a hostitel opomněl doprovodit ho nahoru. Crippen byl unavený a ospalý, celý den pracoval v zubařské ordinaci, jejímž byl spolumajitelem, a tak se dopustil společenského poklesku, který se stal příčinou dramatického výbuchu jeho manželky. Doktor Crippen se 9. února objevil v zastávce a vypůjčil si téměř 200 liber na šperky náležející jeho ženě. Zastavil šest prstenů a brož posázenou brilianty. A 20. února přišel i na ples, pořádaný spolkem Music Hall Ladies Guild. Doprovázela ho hezká mladá dívka, kterou předsedkyně paní Mayová znala jako jeho sekretářku Ethel LeNeveovou. Přítomnost doktora Crippena na plese vzbudila značnou pozornost. Nikdy totiž nechodil do společnosti bez manželky a přítomnost sličné sekretářky způsobila pobouření. Dámy ze spolku paní Ginnettová, Eugenie Strattonová, Lili Hawthornová, paní Harrisonová a také paní Marinettiová znaly brož s brilianty a safíry, kterou měla Ethel Le Neveová na svých večerních šatech, a věděly, že patří jejich přítelkyni.

Předsedkyně spolku Melinda Mayová byla zvědavá. Nejdřív zjistila, kdo vlastně je Ethel Le Neveová, pak se rozhodla pomstít nepřítomnou přítelkyni. Pochopila totiž, že mladičká sekretářka je pro Coru nebezpečnou sokyni. Dozvěděla se, že Ethel Le Neveová je dcerou jakéhosi obchodního zástupce, narodila se před šestadvaceti lety, již dlouhou dobu žije jako samostatně výdělečná žena v podnájmu a celých devět let se živí jako sekretářka. Při pozdějším vyšetřování se zjistilo, že doktor Crippen pracoval v Londýně u několika firem. V roce 1905 vedl podnik obchodující s léčivý Sovereign Remedy Company, který však brzo zkrachoval. Pak přešel jako lékařský poradce k Drouet Company, která také ohlásila úpadek. Ani jeho další zaměstnání u Aural Clinic Company netrvalo déle než půl roku. I tento podnik zanikl. Se sekretářkou Ethel Le Neveovou se setkal ve funkci vedoucího londýnské filiálky firmy Munyon. Mimo to, že obchodoval s léčivý, byl ještě spolumajitelem zubní ordinace v Albion House v New Oxford Street, kde pracoval společně s doktorem Rylancem.

Melinda Mayová byla přesvědčena, že něco není v pořádku, rozhodla se přijít záhadě na kloub, navštívila doktora Crippena v ordinaci na New Oxford Street a požádala ho o adresu manželky. Byl zdvořilý jako vždycky. Usmál se, pokrčil rameny a řekl, že se Cora toulá kdesi v Kalifornii, sám nemá její adresu, dopisy jí posílá k synovi z prvního manželství do Los Angeles. Jestli má paní Mayová zájem, může i její dopis poslat stejnou cestou. Melinda Mayová se víc nedozvěděla, manželé Marinettiovi však dostali 20. března 1910 tento dopis:

Omluvte mě prosím, že jsem k vám minulý týden nepřišel. Dostal jsem totiž hroznou zprávu, po níž jsem se zhroutil. Cora v Americe vážně onemocněla. Jde prý o oboustranný zápal plic. Pořád uvažuji o tom, jestli bych se za ní neměl vypravit.

Váš Crippen

Doktor Crippen do Ameriky neodjel. Téhož večera, kdy odeslal dopis, se sešel na londýnském nádraží Victoria Station se svou sekretářkou a odjel s ní na velikonoční svátky do francouzských přímořských lázní Dieppe. Z poštovního úřadu na nádraží poslal telegram paní Marinettiové:

CORA ZEMŘELA VČERA V ŠEST HODIN STOP

VRÁTÍM SE VE STŘEDU PO SVÁTCÍCH STOP

CRIPPEN

Ve středu po Velikonocích navštívily Crippena v jeho bytě paní Marinettiová s Lili Hawthornovou. Přišly mu projevit soustrast.

„A kde vlastně Cora zemřela?“ zeptala se paní Martinettiová.

„V Los Angeles,“ odpověděl doktor Crippen.

„Mohli byste nám dát aspoň adresu jejích rodičů? Chtěly bychom jim poslat kondolenční dopisy.“

„Je to od vás milé, drahé dámy, ale staří Mackamotzkiovi žijí kdesi v New Yorku a nemají ani potuchy o vašem spolku. A ještě něco, Cora se s nimi dávno rozešla. Nepřišli dokonce ani na naši svatbu.“

Zřejmě se s odpovědí spokojily. Už se neozvaly. Doktor Crippen pak 26. března oznámil v listě The Era smrt své ženy, žil osm týdnů v ústraní, 18. května oznámil dámám z Music Hall Ladies Guild, že urna s popelem jeho manželky došla v pořádku do Londýna, o pohřbu je včas vyrozumí. Pečlivě však utajil, že už 12. března opustila Ethel LeNeveová svůj pokoj v podnájmu a přestěhovala se k němu do bytu. Dne 17. června vypověděla nájemní smlouvu.

Cora Crippenová měla ještě jedny blízké přátele. Byli to manželé Nashovi, varietní umělci, kteří s ní kdysi vystupovali ve stejném programu. Vrátili se z dlouhého turné po Spojených státech a paní Liliana Nashová šla hned druhý den navštívit svoji přítelkyni. Doktor Crippen jí sdělil ořesnou zprávu. Zhrozila se, ale odešla domů s podezřením. Nepovažovala za možné, že by se k ní Cora za svého pobytu ve Spojených státech nepřihlásila. Pak se Liliana Nashová sešla s dámami ze spolku, a ty se jí svěřily se svými pochybami. Varietní klaun Nash se dlouho nerozhodoval a 30. června zaklepal v budově Scotland Yardu na dveře vrchního inspektora Waltera Dewa. Ten se několik prvních dnů zabýval přešetřováním minulosti doktora Crippena a jeho manželky. Když si ověřil také údaje o přátelích rodiny a dozvěděl se dost o finančních poměrech Crippenových, vydal se v doprovodu seržanta Mitchella do domu na Hilldrop Crescent.

„Jsem Walter Dew ze Scotland Yardu, a jestli dovolíte, pane doktore Crippene, položím vám několik otázek a řeknu vám také proč. Některé přítelkyně vaší manželky se domnívají, že okolnosti její smrti jsou přinejmenším podivuhodné. Hovořil jsem s nimi a musím vám říct, že ani já mnohému nerozumím. Byl bych rád, kdybyste mi řekl víc.“

Doktor Crippen klidně seděl, sundal si brýle a kapesníkem si otřel oči. Potom se usmál a řekl:

„Vůbec se vám nedivím, inspektore, že se vám to nezdá. Ta historka totiž není pravdivá. Vymyslel jsem si ji a zřejmě nemám talent. Řeknu vám pravdu. Moje paní vůbec není mrtvá. Odešla ode mě. Opustila mě s jiným. Dozvěděl jsem se, že mě s ním dlouho podváděla. Když odcházela, řekla mi, abych dělal, co umím, ale abych se snažil za každou cenu zabránit skandálu.“

„Jak se jmenuje ten muž?“

„Bruce Miller.“

„Jak jste se o něm dozvěděl?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Sama mi o něm vyprávěla. Řekla, že ji navštěvoval, že ji velice miluje, právě tak jako ona jeho.“

„Co jste jí řekl?“

„Co jsem jí mohl říct? Nepřetržitě se se mnou hádala. Měla vztek, že neumí zpívat a že ji nikde nechtěli.“

„Kdy zpívala naposled?“

„Když nepočítám ten zaskok při stávce, tak před čtyřmi lety. A od té doby to s ní bylo pořád horší. Její návaly zlosti byly už k nevydržení. Jednou mi dokonce řekla, že mi uteče a přestěhuje se k němu.“

„Souhlasil jste s tím návrhem?“

„Jistěže ne. Jsem přece její manžel.“

„Myslíte, že odešla k němu?“

„Nevím.“

„Víte aspoň, kde bydlí?“

„Ne, nikdy mi to neřekla.“

„Co jste tedy podnikl, když odešla?“

„Snažil jsem se zabránit skandálu. Nenapadlo mě nic lepšího než rozšířit o ní pověst, že odjela do Ameriky, kde později ze mřela.“

„Co všechno si vzala s sebou?“ zeptal se vrchní inspektor Dew.

„Dohromady nic. Nechala tady všechno, jak to stálo a leželo, a utekla s jediným kufrem. Dokonce mě donutila, abych za ni napsal dopis do spolku.“

„To znamená, že si vzala jen šaty a šperky?“

„Vůbec ne. Všechno tady zůstalo. Řekla, abych ty věci opatroval, že si o ně napíše, až se usadí a zařídí.“

„Cožpak jí nezáleželo na špercích?“

„Záleželo. Dokonce si na nich zakládala. Taky jsem se divil, že si je nevzala s sebou.“

„Ukázal byste mi laskavě váš byt?“ zeptal se vrchní inspektor Dew.

„Jistě,“ odpověděl vždy zdvořilý doktor Crippen a dodal: „S potěšením.“

Provedl policisty všemi místnostmi. Vrchní inspektor Dew si všiml křiklavých závěsů na oknech, kobereců s výraznými vzory, háčkových deček ležících na každém kousku nábytku. Otevřeli skříně a spatřili tučty dámských šatů všech barev a provedení, od vycházkových až po velké večerní toalety. Všechno bylo v takovém stavu, jako by si paní domu před chvílí odskočila ke kadeřníkovi. Nahlédli na půdu. Byla prázdná. Prohlédli sklep. Bylo v něm pár nepotřebných krámů a v koutě hromada uhlí. Červená cihlová podlaha byla čistě zametená. Oba pracovníci Scotland Yardu měli vycvičený zrak a mnohaleté zkušenosti. Všimli si, že je dláždění pravidelné a malta mezi spárami zanesená uhelným prachem. Vyšli nahoru a vrchní inspektor Dew se ještě vrátil k šatníku Cory Crippenové. Nezdálo se mu totiž,

že by tak ješitná žena zanechala v bytě manžela, kterého opustila, tolik drahých šatů a všechny šperky. Ty se přece vešly do kabelky a nákladné toalety do několika kufřů.

„Pane doktore Crippene,“ řekl vrchní inspektor Dew, „domnívám se, že by bylo vhodné zajímat se o místo skutečného pobytu vaší manželky.“

„Jenomže jak, pane inspektore?“

„Napište známým a příbuzným. Dejte inzeráty do novin. Udělejte, co se dá, a zatelefonujte mi co možná nejdřív adresu své ženy.“

Doktor Crippen nezadal inzerát do novin a nenapsal dopisy příbuzným. Inspektor Dew na to zřejmě ani příliš nespolehal. Referoval o případu svému nadřízenému siru Melvillovi Mc Naghtenovi, ten dal příkaz k celostátnímu pátrání po zmizelém a kolega inspektora Dewa, seržant Arthur Mitchell, zaslal oznámení o akci zahraničním policejním ředitelstvím. Vrchní inspektor Dew se asi o tři dny později vypravil za doktorem Crippenem do jeho kanceláře, chtěl si ještě ověřit další podrobnosti. Zazvonil, ale nikdo mu neotevřel. Odjel do domku v Hilldrop Crescent, zvonil, klepal, ale dům byl prázdný.

Vrátil se do budovy Scotland Yardu, neprodleně si obstaral povolení k domovní prohlídce, vrátil se se seržantem Mitchelie a oba nejdřív prohledali zahradu objektu. Nenašli nic podezřelého. Pak vešli do bytu, prošli jednu místnost po druhé, nakonec znovu skončili v uhelném sklepě. Jako by inspektorovi někdo našeptával, stále nebyl spokojen s výsledkem prohlídky, i když na první pohled bylo v rodinném domku všechno v pořádku. Sehnul se a pečlivě pozoroval dlažbu uhelného sklepa. Pak se vrátil nahoru do kuchyně, vzal od kamen pohrabáč a začal jím štourat mezi spárami podlahy pečlivě zameteného sklepa. Uvolnil jednu z dlaždic, pak poměrně lehce další, až odkryl celý čtverec. Černá zem, něco písku a vápna. Ta hlína však byla nápadně kyprá. Policisté začali kopat. Nemuseli se namáhat dlouho, těsně pod povrchem našli zbytky lidského těla. Vrchní inspektor Walter Dew zatelefonoval do Scotland Yardu a do Crippenova domu v Hilldrop Crescent přijel soudní patolog z nemocnice St. Mary doktor Augustus Joseph Pepper. Do soudního protokolu napsal:

„Z těla byly odstraněny všechny kosti, hlava a údy rovněž scházely, torzo bylo oblečeno do živůtku s krajkovým límcem. Mimo jiné jsem zjistil, že se v balíku nachází část kůže asi 11x9 palců velká, na níž byla zřetelná pooperační jizva. Rovněž jsem našel hustý chomáč tmavých vlasů, na špičkách odbarvených. Byly zabaleny zvlášť do velkého pánského kapesníku bez monogramu. Dále byl u zbytky mrtvoly nalezen pyžamový kabátek, na jehož límci byla našita firemní značka Shirmakers Jones Brothers Holloway. Takové rozporcování lidského těla a odstranění kostí mohla provést jediná osoba s perfektními znalostmi anatomie.“

V laboratoři se doktoru Pepperovi podařilo ještě zjistit, že na jednom místě kůže se nachází ochlupení jako na ženském přirození, kůže byla vrásčitá, jako by měla rýhu po jizvě. Vrchní inspektor Dew se znovu vypravil za přáteli Cory Crippenové a ověřil si, že se kdysi podrobila chirurgickému zákroku, při němž jí lékaři vyoperovali značnou část vnitřních ženských orgánů.

Na základě těchto zjištění požádal inspektor Dew o vystavení zatykače na doktora Crippena a jeho sekretářku Ethel Le Neveovou pro podezření, že zavraždili šantánovou zpěvačku Belle Elmore alias Coru Turnérovou, provdanou Crippenovou, rozenou Kunigundu Mackamotzkiovou. Protože měl po zmizení doktora Crippena důvodné podezření, že se nezdržuje na britské půdě, dal rozeslat oběžník se zatykačem a přesným popisem obou nejen policejním stanicím ve Velké Británii, ale také policejním ředitelstvím evropských zemí a požádal o jeho zveřejnění.

Doktor Pepper se dostavil do sklepa rodinného domku v Hilldrop Crescent ve čtvrtek 14. července 1910, ale už předtím, v neděli 10. července, přijel do bruselského penzionu Hotel des Ardennes nepříliš vysoký pán bezvadného vystupování. Byl hladce oholen, měl modré oči a mhouřil je jako lidé, kteří by měli nosit brýle, ale raději je nechávají v kapse. Doprovázela ho mladý muž, jeho syn. Host se zapsal do hotelové knihy jako obchodník John Philo Robinson, udal, že je mu padesát pět let, jeho syn není ještě zaměstnán, je mu teprve šestnáct. Cíl cesty: Vídeň.

Otec se k synovi choval pozorně a ten mu to oplácel něžnostmi. Když vyšli z hotelu na procházku městem, vodili se za ruce, a nepustili se ani v muzeu, ani v zoologické zahradě. Drželi se dokonce, i když vedle sebe seděli na lavičce a celé hodiny bez jediného slova pozorovali sochu čurajícího panáčka Manneken pis. Podle pozdějšího zjištění opustili hotel 19. července, neodjeli však do Vídně, jak tvrdili všem, kdo byli ochotni poslouchat, ale do Antverp. Tam se téhož dne nalodili na palubu parníku Montrose, který pod velením kapitána Kendalla vyplul na cestu do Quebecu. Parník Montrose byl jedním z prvních zaoceánských plavidel vybavených zařízením pro bezdrátovou telegrafii. Právě tahle okolnost sehrála později důležitou roli v chystaném dramatu. Druhou sehrála náhoda.

Kapitán Kendall si totiž těsně před vyplutím z přístavu povšiml zatykače vylepeného na zdi jednoho skladiště. Britský Scotland Yard hledal dva zločince, muže a ženu. Vlevo byla otištěna fotografie jakéhosi doktora Crippena, brýlatého muže s knírem. Vpravo mladé dívky s nevinným pohledem a podivným jménem Ethel Le Neveová. Kapitán Kendall si později nemohl vzpomenout, zda ho zaujal andělský výraz dívky, či její neobvyklé jméno, nicméně pozorně si přečetl text, dobře si prohlédl obličej obou hledaných a zapamatoval si jejich popis. Pak nastoupil na loď, věnoval se povinnostem a zapomněl na ně. Brzy však měl příležitost připomenout si jejich podobu. Stál na velitelském můstku a pozoroval cestující na promenádě palubě. Zaujali ho dva muži. Stáli u zábradlí a hleděli na moře. Jeden byl starší, pobledlý, druhý velmi mladý. Měli na sobě hnědé obleky, měkké šedé klobouky a bílé tenisové střevíce. Kapitán Kendall by si jich snad ani nevšiml, kdyby nebylo na první pohled nápadné, že se drží za ruku. Když se chlapec otočil, všiml si, že má až příliš jemné rysy. Kapitán Kendall zazvonil.

„K službám, kapitáne,“ řekl stevard a postavil se do pozoru.

„Jděte do kanceláře, podívejte se do lodní knihy a zjistěte mi, kdo jsou támhle ti dva, stevarde.“

„To vám mohu říct rovnou, kapitáne, John Robinson a jeho syn.“

„Jaký Robinson? Odkud?“ zeptal se kapitán.

„Nevím, odkud je, ale zapsal se jako obchodník.“

„Děkuji, stevarde, můžete jít.“

Jména neříkala nic, přesto měl kapitán Kendall stále pocit, že na těch dvou je něco podezřelého. Rozhodl se, že si je prohlédne zblízka. Udělal to osobitým způsobem. Pozval je, aby s ním povečeřeli, ke svému stolu. Na lodi patří pozvání ke kapitánovu stolu k nejvyšším společenským vyznamenáním a John Philo Robinson je nemohl odmítnout. Kapitán Kendall bavil své hosty, jedl a pil a zblízka pozoroval chování otce a syna. Mladý muž měl nápadně pěstěné ruce, loupal ovoce tak zručně, jak to obvykle nedovedou hoši jeho věku. Otec se k němu choval až nepřirozeně pozorně.

Kapitán Kendall měl podezření, že jde o muže, jehož fotografii viděl na zatykači. Nevěděl si však rady s jeho synem. A pak si vzpomněl na jednu podrobnost z popisu na vyhláše. Hledaný doktor Crippen měl mít umělý chrup. V roce 1910 to nebylo tak běžné jako dnes. Ani ty nejlepší zubní protézy nebyly vyrobeny tak zručně, aby nebyly k rozeznání od pravých zubů. Kapitán Kendall si s panem Robinsonem několikrát připil na zdraví, pustil se do vyprávění vtípů, když se jeho host začal smát, zblízka si prohlédl jeho zuby. John Robinson měl umělý chrup. Aniž měl hmatatelné důkazy, rozhodl se kapitán Kendall poslat své paroplavební společnosti telegram. Vešel do dějin kriminalistiky jako první svého druhu.

„Tak se podívejte, Mitchell,“ řekl inspektor Dew seržantovi a položil před něj sdělení z paluby Montrose.

„Jak se to sem dostalo?“ zeptal se seržant Mitchell.

„Telegraficky. Kapitán lodi tvrdí, že má na palubě doktora Crippena.“

„Z čeho tak soudí?“

„Přečetl si v antverpském přístavu zatykač a teď se domnívá, že syn pana Robinsona by mohla být převlečená slečna Le Neveová. Vypadá prý spíš jako milé a jemné děvce oblečené do mužských šatů. Nemluví, zato se stále šťastně usmívá.“

„Dobře, inspektore, ale to přece ještě není důkaz.“

„Důkaz ne, ale důvodné podezření. Jen si tu depeši přečtěte dál. Ten podezřelý mladík má na sobě kvalitní vlněný oblek, ale kalhoty jsou mu prý v bocích příliš úzké a v pase zase zbytečně velké. Myslíte si, že by si je šestnáctiletý kluk sepnul v pase zavíracím špendlíkem?“

„Spíš by si je stáhl opaskem.“

„A tady. Poslouchejte, co dál telegrafuje Kendall,“ řekl inspektor Dew a přečetl poslední část telegramu. „Dosud jsem je nezatkl, myslím, že musíme před nimi podezření utajit. Během plavby nemají kam utéct. Ten doktor Crippen je hladce oholen, bez kníru a nenosí brýle. Na kořeni jeho nosu jsou znát začervenalé skvrny, které mohou být jediné otlaky po brýlích. Rovněž jsem se přesvědčil, že má zubní protézu. Když jsem mu při večeři řekl, že naše loď je vybavena zařízením pro bezdrátovou telegrafii, řekl, že je to báječné zařízení. Myslím si totéž. Kapitán Kendall.“

Vrchní inspektor Walter Dew dočetl, vzal telegram a odešel se seržantem Mitchellem k šéfovi kriminálního oddělení Scotland Yardu siru Melvillu McNaghtenovi.

„A co mi chcete navrhnout, inspektore?“

„Seberu se a pojedu za ním.“

„Počkejte, říkáte přece, že je na palubě parníku! Někde uprostřed oceánu.“

„Ano, sire, ale zjistil jsem si spojení. Když nasednu se seržantem Mitchellem dnes večer do nočního rychlíku, budeme v šest ráno v Liverpoolu na palubě rychlého parníku Laurentic. Připluje do Quebecu dřív než Montrose.“

„No, dobrá, inspektore, jedte. Doufáme, že kapitán Kendall není fantasta ani lhář. Zlomte vaz a hned pak mi zatelegrafujte.“

Fathers Point 31. července 1910, 8.30 hodin ráno. Transoceánský parník Montrose se blíží k přístavu. Tehdy zde zaoceánské lodě přibíraly na palubu lodivody. Malý motorový člun přirazil k lodnímu boku. Na palubu vyšplhali po provazovém žebříku tři muži v uniformách kanadských lodivodů. Bylo to neobvyklé. Obvykle přicházival na palubu jen jeden lodivod. Kapitán Kendall tři muže přivítal, jako by to bylo běžné, a cestující, kteří už od rána postávali kolem zábradlí všech tří palub, neměli o námořních zvyklostech ani ponětí.

Když první lodivod vystoupil po schůdkách na promenádní palubu, nezamířil ke kapitánskému můstku. Rozhlédl se, podíval se významně na kapitána, ten kývl. U zábradlí stál pan Robinson se svým synem.

„Dobré jitro, doktore Crippene,“ řekl vrchní inspektor Dew, oblečený jako lodivod.

„Dobré jitro, pane Dewe,“ odpověděl doktor Crippen, aniž projevil sebemenší překvapení. Zůstal ledově klidný i ve chvíli, kdy seržant Mitchell vytáhl z kapsy pár železek a nasadil mu je.

„Zatýkám vás pro vraždu vaší manželky. Upozorňuji vás, že cokoliv od této chvíle řeknete, může být před soudem použito proti vám.“

Málokdy má soud k dispozici tak pádné důkazy o vině obžalovaného, jaké předložil státní žalobce Richard Muir porotcům, když zasedli na svá místa 18. října v Central Criminal Court v Old Bailey v Londýně na Newgate. V procesu vystoupili věhlasní soudní znalci, mezi nimi známý Dr. Willcox a nadějný Dr. Bernard Spilsbury. Předložili důkazy, ale doktor Crippen se k vraždě nepřiznal. Choval se odměřeně jako džentlmen, při každé příležitosti zdůrazňoval nevinu svou i spoluobžalované Ethel LeNeveové.

Nepřiznal se ani tehdy, když inspektor Dew předsedovi soudu lordu Alverstonovi nezvratně doložil, že Crippen dvanáct dní před smrtí své manželky koupil v lékárně Lewis and Burrows pět gránů alkaloidu blínu hyoscínu, tedy 0,324 gramu prudkého jedu, což bylo víc než dostatečné množství k usmrcení dospělého člověka. Soudní lékaři zjistili analýzou zbytky jedu v pozůstatcích lidského těla nalezeného v uhelném sklepě Crippenova domu. Zbytky mrtvol byly identifikovány podle vlasů, chlupů a jizvy. Znalci potvrdili, že s největší pravděpodobností jde o tělesné pozůstatky Crippenovy manželky.

Ani pak se obžalovaný k vraždě nepřiznal. Naopak. On i jeho obhájce Tobin se snažili přesvědčit porotce, že může jít

o mrtvolu jiné ženy, kterou mohl neznámý vrah ukrýt pod podlahu uhelného sklepa ještě předtím, než se do rodinného domku nastěhovali Crippenovi. Soudní znalci dokázali, že jde o pozůstatky Cory Crippenové, soudce však neměl žádné důkazy o tom, kdo ji zavraždil, rozpitval, hlavu a údy odstranil a zbytek těla zakopal pod podlahu sklepa.

Pět dní trvalo soudní líčení, 22. října uznali porotci doktora Crippena vinným a lord Alverstone vyhlásil rozsudek:

„Musím respektovat výrok porotců a oznámit vám, že budete odveden do vězení a odtud na popraviště, kde budete pověšen za krk a budete zde viset tak dlouho, dokud nezemřete. Vaše tělo pak bude pochováno na pozemku věznice. Nechtěje Pán milostiv vaší duši.“

Doktor Crippen nepřijal soudní verdikt. Odvolal se. Londýnský apelační soud však revizi zamítl. Ethel Le Neveová byla shledána nevinou a propuštěna.

Své poslední dny prožil odsouzený ve věznici Pentonville. Ředitel O. E. Mython-Davies později prohlásil, že byl až do poslední chvíle klidný, duševně vyrovnaný, stále vzpomínal na svou milenkou Ethel Le Neveovou a před popravou požádal, aby mu dali do hrobu její fotografii a dopisy, které mu psala do vězení. Oběsili ho za úsvitu 23. listopadu 1910 a on ještě pod šibenici tvrdil, že je nevinen.

Případ doktora Crippena má své místo v historii kriminalistiky zejména proto, že k dopadení vraha poprvé přispěla bezdrátová telegrafie. Scotland Yard a jeho pracovníci však museli na vlastní telegrafní ústřednu čekat ještě plných devět let.

Chudák Sam

Zazvonil telefon. Obrátil se na druhou stranu. Zvonek však řinčel dál. Se zavřenýma očima se posadil na posteli a popaměti šmátral ve tmě. Konečně zvedl sluchátko.

„Tady Houk, co je?“

Protřel si oči a poslouchal.

„To není pravda, Same,“ řekl nakonec, položil sluchátko, zacloumal svou ženou a ochraptělým hlasem šeptal:

„Vstávej, Esther, stalo se něco strašného.“

„Kdo volal?“ zeptala se.

„Sam.“

„Copak se zbláznil? Teď v noci? Kolik je hodin?“

„Tři čtvrtě na šest.“

„Proč nespíš?“

„Někdo zavraždil Marilyn.“

„Co?“ Vyskočila z postele a zírala na svého manžela.

„Oblékni se, jdeme tam,“ řekl Spencer Houk. „Sam mě o to prosil.“

„Jo. Hned jsem hotova.“

John Spencer Houk je čtyřicetiletý řezník, který se vypracoval až na nejvyšší příčku společenského žebříčku. Je starostou města Bay Village, které je dnes spíš už jen vilovým předměstím Clevelandu ve státě Ohio. Je půvabný, leží na břehu jezera Erie. Starosta je chytrý, veselý člověk a také bohatý. Patří mu největší tržnice masa ve městě. Je přítelem doktora Shepparda, jejich vily, nebo spíš sídla, sousedí. Snad proto ho Samuel S. Sheppard požádal o pomoc, zřejmě proto se starosta rychle oblékl a za pár minut byl i s manželkou v Samově vile.

Byla středa, 4. července 1954, asi pět minut před šestou ráno.

„Našel jsem Sama, tedy doktora Shepparda, v obývacím pokoji,“ prohlásil starosta Houk policistovi Fredu Drenkhamovi, který hlídkoval v policejním voze v ulicích vilové čtvrti a přišel na místo činu pár minut po starostovi a jeho manželce. „Byl celý od krve, měl rozbitou hlavu. Taky šaty měl samou krev. Něco blekotal a ukazoval nahoru. Tak jsme s Esther vyběhli do prvního patra. Marilyn ležela na posteli. Někdo ji strašně zřídil. Měla rozmlácený obličej.“

„Doktor Sheppard tam byl s vámi?“ zeptal se policista Drenkham.

„Byl. Stál za námi a přidržoval se dveří. Zeptal jsem se ho, co je s Chipem.“

„S jakým Chipem?“ nechápal policista.

„S malým Samem, Chip je přezdívka jeho syna. Řekl, že se byl podívat v jeho pokoji. Je v pořádku. Spí. Tak jsme se rozhodli, že ho necháme spát. Pochopte, klukovi je sedm.“

Starosta Houk vytočil nejdřív telefonní číslo policejního šéfa Johna Eatona, pak zavolal lékařskou pohotovostní službu a Richarda, jednoho ze tří bratrů Sheppardových, také lékaře. O chvíli později přijel třetí bratr, rovněž lékař, Stephen Sheppard s chirurgem nejbližší nemocnice Bay View doktorem Robertem Carverem. Klinika patří Sheppardovým, založil ji v roce 1948 doktor Richard A. Sheppard pro své tři syny. Budova stála ve Čtvrti Fairview Park, tedy nejbliž k místu neštěstí. To byl jeden z důvodů, proč se přítomní lékaři se souhlasem zástupců policie rozhodli převézt zraněného Sama právě sem. Mnozí se později snažili najít v tomto rozhodnutí záměr, přesvědčili však jen senzacechtivé novináře.

Hlavní roli v dalším vývoji událostí sehrál koroner Samuel R. Gerber, úřední ohledávač mrtvol, tedy lékař, který má konstatovat úmrtí a zjistit jeho příčinu. Přijel asi v devět hodin z Clevelandu a v rozhodnutí bratrů Sheppardových viděl od počátku nekalý úmysl. Proti všem pravidlům policejní profese totiž od první chvíle věřil, že těhotnou Marilyn Sheppardovou zavraždil její manžel. Svým názorem se ani netajil.

Doktor Gerber byl jedním z nejváženějších kriminalistů Spojených států. Městská správa v Clevelandu mu nákladem milionu dolarů zřídila moderní kriminalistickou laboratoř. Byl malý, bělovlasý, asi šedesátiletý, překypoval energií, měl nepříjemně pronikavý hlas. Podřízení ani kolegové ho pro jeho nadměrné sebevědomí a panovačnou povahu neměli rádi. Když se dozvěděl, že bratři odvezli zraněného Sama Shepparda do „své“ nemocnice, nevybíravým způsobem vynadal policistům, že to neměli připustit, sedl do vozu a jel do Bay View.

Posadil se k posteli zraněného a bez ohledu na jeho kritický zdravotní stav, i proti vůli lékařů, se hned pustil do výslechu.

„Co jste dělal odpoledne 3. července?“

„Přijel jsem z práce domů, chvíli jsem si kopal se svým synem, který si hrál s míčem před garáží. Pak se objevila ve dveřích moje žena Mařilyn a řekla mi, že budeme mít hosty.“

„Koho?“ zeptal se doktor Gerber.

„Ahernovy.“

„V kolik přišli?“

„Nejdřív jsme měli přijít my k nim. Manželka to tak domluvila. Převlékl jsem se a šli jsme k nim vypít koktejl.“

„Jak dlouho jste tam byli?“

„Já jen chvíli. Volali mne z nemocnice. Musel jsem ošetřit chlapce z Youngstownu. Zranil se při automobilové nehodě. Mezitím odešli Ahernovi s Marilyn k nám, takže jsem se z nemocnice vrátil rovnou domů.“

Byl čas večere. V kuchyni jedl Samův syn Chip a dvě děti Ahernových, dospělí seděli na terase, odkud byl krásný výhled na jezero Erie. Pak šel Chip spát do svého pokoje a Ahern odvedl děti také domů. Všichni se přestěhovali dovnitř. Nancy Aheraová s Marilyn Sheppardovou se dívaly na televizní hru „Strange Holiday“, muži poslouchali reportáž z baseballového utkání. Sam seděl, skleničku whisky v ruce, a klimbal. Byl po celodenní práci v nemocnici unaven, a tak se za chvíli natáhl na gauč a usnul. Ahernovi byli dobří přátelé, nebrali to jako netaktnost hostitele vůči hostům. Odešli asi půl hodiny po půlnoci, Marilyn za nimi zamkla dveře, vzbudila Sama, řekla mu, aby si šel lehnout do postele, že je pozdě. Sam sice kývl, otočil se však na gauči na druhou stranu a znovu usnul.

„Probudil jsem se křikem,“ řekl doktoru Cerberovi. „Slyšel jsem, jak Marilyn nahoře sténá a volá o pomoc. Chvíli mi trvalo, než jsem se probral ze spaní.“

„Kolik bylo hodin?“

„Nevím, nepodíval jsem se.“

„Byla tma?“

„Venku snad. Uvnitř ne docela. V hale se svítilo a světlo probleskovalo i do obývacího pokoje i na schody. Vyběhl jsem po schodišti.“

„Do ložnice?“ zeptal se doktor Gerber.

„Jistě. Myslel jsem, že má Marilyn zase bolesti. Při prvním těhotenství, když chodila s Chipem, mívala často bolestivé křeče. Nenapadlo mě nic jiného.“

„Co jste viděl v ložnici?“

„Něco bílého.“

„Co, něco?“

„Postavu zahalenou do něčeho bílého. Pohybovalo se to. Stálo to u postele.“

„Takže to byl někdo, ne něco.“

„Jistě.“

„Muž, nebo žena?“

„To nevím. Viděl jsem jen bělavou siluetu. Pak jsem dostal ránu do hlavy. Zezadu. Do týla. Ztratil jsem vědomí.“

„Za jak dlouho jste se probral?“

„Nevím. Ale všechno se se mnou točilo. Seděl jsem na koberci u postele, na zemi jsem uviděl svoji náprsní tašku, tak jsem se pro ni natáhl.“

„Proč vás v dané situaci zajímala právě peněženka?“

„Nevím. Prostě jsem ji tam viděl ležet. Jak jsem se pohnul, ucítil jsem silnou bodavou bolest v šíji. Vstal jsem. Otočil jsem se k posteli.“

„Předtím jste seděl nebo ležel zády k posteli?“

„Asi. Když jsem se probral, viděl jsem totiž nejdřív dveře.“

„Byla v ložnici tma?“

„Nesvítilo se, ale zvenku a z chodby sem pronikalo trochu světla. Postavil jsem se a viděl jsem, že je postel plná krve. Také Marilyn byla celá od krve. Sáhl jsem jí na zápěstí, chtěl jsem nahmatat puls. Necítil jsem nic a uvědomil jsem si, že je moje žena mrtvá.“

„Co jste dělal potom?“

„Připadalo mi to jako ve zlém snu. Snad jsem si ani neuvědomoval, co dělám. Nejdřív jsem šel do Chipova pokoje a přesvědčil se, že spí. Pak jsem zaslechl nějaký hluk.“

„Jaký hluk?“

„Šramocení, možná že kroky, nebo zavírám dveří.“

„Odkud přicházel?“

„Zdola. Jako od terasy.“

„Tedy z té části domu, která má frontu do zahrady a kde je terasa s pohledem na jezero?“

„Ano. Je to hlavní průčelí domu. Když jsem sešel ze schodů, zahlédl jsem nějakou postavu.“

„Kde?“

„Muselo to být někde u dveří na terasu. Myslím, že byly otevřeny. Ale myslím, že byly otevřeny i druhé dveře, které vedou do zahrady.“

„Co jste dělal, když jste viděl, jak říkáte, onu postavu?“

„Vyběhl jsem za ní.“

„Kam?“

„Do zahrady. Ale ztratila se mi někde na schodišti, které vede k naší pláži. Dal jsem tam postavit malý bungalov, plážový domek na lehátka, garáž na člun, sprchy. A tam jsem ho znovu spatřil.“

„Říkáte spatřil jsem ho, byl to tedy muž?“

„Nevím. Opravdu nevím. Byl jsem v šoku a byla noc. Vrhel jsem se na něj, popadl jsem ho za krk, měl jsem pocit, že svírám v rukou strašné velkou hlavu. Padli jsme do písku. Dusil mě, mačkal mi hrdlo. Ztratil jsem vědomí.“

„Kdy a jak jste se probudil?“

„Nevím kdy, ale ležel jsem na okraji pláže ve vodě, obličejem dolů.“

„Ale neutopil jste se.“

„Měl jsem hlavu nahoře a nohy k jezeru. Ta voda mě zřejmě vzkřísila, že jsem se probral. Vstal jsem. Všechno mě bolelo. Potácel jsem se k domu. Nějak jsem se znovu vydrápal po schodech nahoru a podíval se do ložnice. Snad jsem se chtěl přesvědčit, že se mi to jen zdá. Pak jsem sešel dolů, chvíli jsem seděl na schodech, v hlavě se mi všechno motalo. Nevěděl jsem, co mám dělat, a tak jsem nakonec zavolał Spencera Houká.“

„Proč právě jeho? Proč jste nevolal policii?“

„Nevím. Snad že byl nejbližší. Je to soused, naše zahrady ani neodděluje plot.“

Koroner Gerber byl proti Samu Sheppardovi od počátku zaujatý. Nevěřil mu. Nevěřil dokonce ani jeho zraněním, přestože měl pacient uražený přední zuby a na lebce zhmožděninu a tržnou, krvácející ránu. Koroner odešel a lékař nemocnice přeměřil nedůvěřivým pohledem, jako by je považoval za spoluviníky vraždy. Vrátil se do Sheppardovy vily a pustil se do výslechu starosty Houká a jeho ženy Esther.

„Zůstal jsem dole se Samem,“ řekl starosta. „Esther vyběhla nahoru do ložnice.“

„Jak vypadal Sam Sheppard?“ zeptal se koroner Gerber.

„Měl na sobě jen kalhoty a byl celý mokrý. Obličej měl samý šrám, byl oteklý, pohmožděný.“

„Jak vypadala jeho pracovna, pane starosto?“

„Jako po bitvě. Všechny zásuvky psacího stolu byly vytaženy, na zemi se povalovaly instrumenty z jeho lékařské kabely. On sám byl úplně vyřízen. Když jsem se ho zeptal, co se vlastně stalo, řekl, že někdo něco udělal Marilyn.“

„A co vy, paní Houková?“

„Já jsem vyběhla do ložnice. Všechno tam bylo od krve. Stěny, podlaha. Také na Samově nedotčené posteli byly skvrny. Marilyn ležela na prostěradle, kazajku pyžama obtočenou kolem krku, na hlavě měla řezné rány.“

„Celkem pětadvacet řezných či bodných ran,“ doplnil ji koroner Gerber. „Také na krku i na rukou. Zřejmě se bránila.“

Doktor Sam Sheppard byl podezřelý. V jeho pracovně bylo rozházeno všechno, přitom v ložnici, v níž někdo zavraždil jeho manželku, nebylo hnuto téměř ničím. Ukázalo se, že nešlo o loupežnou vraždu, i když scházely náramkové hodinky a pár bezvýznamných maličkostí. Ty zanedlouho našel syn starosty Houká v zelené kabele, pohozené v Sheppardově zahradě. Vypadalo to na nahanou stopu, nebo spíš na výhybku, která měla svést vyšetřovatele na jinou kolej. Soudní znalec z oboru daktyloskopie Grabowski upozornil na okolnost, že se v bytě nenašly otisky prstů ani na zahradě šlápoty, z některých kusů nábytku byly prý otisky prstů setřeny. Lupič a vrah by sotva stahoval ze zápěstí mrtvé náramkové hodinky v ceně několika dolarů. Když přechal, přistižen Samem Sheppardem, neměl by čas otírat otisky prstů. Nepořádek v pracovně je kamufláž, pořádek v ložnici nedopatření, pohozená taška s lupem tvoří tečku za naivitou vraha. Jediný, kdo měl dost času setřít otisky, byl podezřelý manžel.

Lékař Sam Sheppard byl prvotřídní chirurg, a přece nebyl oblíben. Lišil se totiž od tuctových Američanů, a to maloměstáři, kteří se kdysi hrnuli do Nového světa za svobodu a blahobytem, nesnášejí. Američané nemají rádi nikoho, kdo se vyvyšuje nad druhé. Sam Sheppard se vyvyšoval, proto byl předem ztracen.

Přitom byl Samův životní osud jako vystřižený z americké školní čítanky. Jeho otec dr. Richard Allen Sheppard, známý a také zámožný chirurg, měl ve čtvrti prominentů na Cleveland Heights vilu. Zde se narodil, zde vyrůstal malý Sam. Měl černošskou chůvu, která pečovala o jeho blaho, a soukromou učitelku, která se starala o jeho vzdělání. Na střední škole mu to šlo, byl ctizádnostivý, byl vynikajícím atletem a stal se předsedou třídy. Pak navštěvoval Western Reservé University. Medicínu studoval na lékařské fakultě v Los Angeles. Po absolutoriu se specializoval na neurochirurgii, otevřel si vlastní ordinaci, a navíc pracoval na rodinné klinice ve Fairview Parku. Vedlo se mu dobře, vydělával třicet tisíc dolarů ročně, a to byl v roce 1954 pozoruhodný příjem. Bydlel v nádherné pětipokojové vile na břehu jezera, jezdil v drahém voze značky Lincoln a někdy v rychlém jaguáru. Napůl s přítelem, sousedem Houkem, si koupil silný motorový člun. Byl to šťastný mladý muž, kterému všechno v životě vyšlo. Dokonce se oženil se svou první velkou láskou Marilyn Reeseovou a měl s ní syna, jemuž přezdívali Chip.

Klidný, šťastný život Sheppardových dostal trhliny. Marilyn prodělala těžký porod s vážnými komplikacemi. Zůstaly jí následky a hlavně strach, že by se to mohlo opakovat. Ztratila zájem o sexuální život. O těchto komplikacích sousedé i zvědavci nic nevěděli, a tak záviděli, pomlouvali a odsuzovali „nafoukaného doktora“, který se jim protivil, protože se vybraně oblékal, nekupoval si šaty v obchodních domech, ale dával si je šít na míru, nejezdil ve fordce, mluvil spisovně a nejedl k obědu ve stoje sendviče.

Přitom vypadal jako filmový herec. Se svou vysokou štíhlou postavou, plavými vlasy a modrými očima, se svým smyslem pro vtip a schopností konverzovat o čemkoli mohl v Hollywoodu udělat kariéru. Ne však v satelitním městečku Bay Village, prodchnutém maloměstáckými předsudky.

Ženy ho obdivovaly. Když jejich náklonnost neopětoval, začaly ho, jak už to bývá, nenávidět. Samu Sheppardovi se závist a s ní spojená nenávisť staly osudnými. V roce 1951 měl poměr s jistou zdravotní sestrou Susanou Hayesovou a při vyšetřování to vyšlo najevo. Novináři udělali ze ctizádnostivého a pracovitého chirurga rázem nebezpečného Casanovu. Ženy se přidaly.

Sociologové tvrdí, že pionýrská povaha a pečlivě pěstovaná tradice tvrdých chlapů a žen, které všechno zvládnou s úsměvem na rtech, vychovala generace mužů, libujících si v brutalitě, agresivitě a násilí. Ženy se neperou a nevzpírají

před snídání činky. Snad proto čas od času vyprovokují vlnu davové psychózy a občané v desetitisících pátrají po únosci Lindberghova syna, anebo se snaží přivést nenáviděného Sama Shepparda na elektrické křeslo.

Zatklí ho 30. července po desáté hodině večer v domě jeho otce, a přestože bylo tak pozdě a byla doba karnevalu, shromáždilo se několik set zvědavců, aby se podívali na vraha. Rozčilené ženy vřeštěly, hrozily pěstmi. Novináři proti němu štváli už celý týden předtím, a tak tisk, který je ve Spojených státech doslova sedmou velmocí, připravil pro budoucí soudní proces atmosféru, která pro Sama Shepparda nevěštila nic dobrého. Už před zahájením líčení o něm psali jako o vrahovi, ještě dříve než prokurátor sestavil žalobu, rozpitvávali v deníku „Cleveland Press“, což byl nejvýznamnější list státu Ohio, každý detail Samova poměru s ošetřovatelkou Susanou Hayesovou. Dirigentem nezákonné kampaně proti podezřelému, jemuž nikdo nic nedokázal, který dokonce ještě ani nedostal žalobu, byl Louis B. Seltzer, majitel deníku „Cleveland Press“. Mnul si ruce, měl prvotřídní a dlouhotrvající senzaci, a navíc možnost udělat si reklamu na konto podezřelého lékaře z vyšší společnosti.

Žalobu doručili Samovi Sheppardovi 17. srpna, o dva měsíce později zahájili v Clevelandu proces. Soudce Edward J. Blythin však už napřed prohlásil novinářům, že je „Sam bezpochyby vinen“. Obhajobu převzal jeden z nejlepších amerických advokátů padesátých let William J. Corrigan. Měl přesvědčit porotu, složenou z pěti žen a sedmi mužů, z nichž nejvzdělanější byl penzionovaný vesnický učitel, že Sam Sheppard nezabil 4. července svoji ženu, že ji nezavraždil, protože byla těhotná, což mu údajně bránilo, aby se mohl rozvést a oženit se se svou milenkou Susanou Hayesovou, že si sám nezpůsobil zranění, aby zmátl vyšetřovatele. Obhájce měl šanci. Vyšetřovatelé se totiž dopustili mnoha závažných chyb, policie nepostupovala podle platných zákonů, soudní znalci jednali nedbale a nesplnili svou zákonnou povinnost.

Před soudním tribunálem stojí soudní lékař, patolog Dr. Adelson a obhájce Corrigan se ho ptá:

„Vy jste, doktore Adelson, provedl pitvu a pořídil o výsledku patřičný zápis?“

„Ano.“

„Trváte na jeho obsahu?“

„Jistě.“

„Podepsal jste, že koroner zjistil, že smrt Marilyn Sheppardové nastala v osm hodin ráno. Souhlasí to?“

„Ano.“

„Kdy jste poprvé viděl mrtvolu?“

„V jedenáct třicet.“

„Takže jste si tvrzení doktora Gerbera nemohl ověřit. Byl vůbec koroner doktor Gerber přítomen pitvě?“

„Ne.“

„Děkuji. Proč jste neprovedl zkoušku krve z obličeje Marilyn Sheppardové?“

„Nepovažoval jsem to za nutné.“

„Navíc jste nepovažoval za nutné vyšetřit obsah žaludku zavražděné a nezjistil jste, zda byla či nebyla znásilněna.“

Takový postup je v rozporu se zněním zákona.“

O nátlaku zmanipulovaného veřejného mínění na svědky podal zkušený obhájce Corrigan důkaz při výslechu Nancy Ahernové, přítelkyně zavražděné.

„Paní Ahernová,“ zeptal se jí, „máte pocit, že se manželé Sheppardovi měli rádi?“

„Těžko říci.“

„Můžete nám to vysvětlit?“

„Marilyn milovala svého manžela. Nejsem si však docela jista, jestli miloval on ji.“

„Proč jste se o této okolnosti nezmínila ve své první výpovědi na policii?“

„Nepovažovala jsem to za podstatné.“

„A nyní?“

„Po mé první výpovědi za mnou přišli sousedé...“

„Nutili vás k něčemu?“

„Ne tak docela. Ale často mi někdo telefonoval...“

„Můžete jmenovat?“

„Ne.“

„Byli to tedy anonymové?“

„Ano.“

„Co vám říkali?“

„Vyčítali mi, že něco zamlčuji. Lidé na ulici se na mě divně dívali, nebo prodavač v obchodě... Prostě, odvraceli se ode mne.“

„A to byl důvod, proč jste znovu navštívila koronera Gerbera a vrchního inspektora Mc Arthura?“

„Ano. Ale řekla jsem jim jen pravdu.“

„Co jste jim řekla?“

„Že se Marilyn jednou zmínila o jakýchsi mračnech na obloze jejich manželství. Našla účet, Sam Sheppard totiž své milence koupil...“

„O jaké milence hovoříte?“

„O Susaně Hayesové. Ztratila hodinky a on jí koupil jiné, zlaté. Bylo to v San Diegu. Byl tam s ní. Tak to alespoň říkala Marilyn. Netvářila se přitom moc šťastně.“

Soudní líčení proti Samu Sheppardovi probíhalo jako ochotnické představení. Chyběly důkazy, scházela vražedná zbraň, koroner Gerber se snažil naznačit porotcům, že podle tvaru krevních skvrn na polštáři mohl vrah použít nějaké chirurgické nástroje. Jaké? To nikdo neví. Proč právě chirurgické? To také nikdo netuší. Právě tak mohl, ale nemusel

použít jakéhokoliv ostrého předmětu. Ale koroner Gerber je zaujatý kriminalistický expert, který se ani v nejmenším nesnaží být objektivní.

„Vy jste nám, pane doktore Gerbere, sdělil, že Sam Sheppard měl v den vraždy ve voze chirurgické nástroje. Co tím chcete říci?“

„Že je tam neměl mít.“

„Proč?“

„Nač je potřeboval?“

„A vy jste je přiložil na polštář zbrocený krví?“

„Ano.“

„Co jste zjistil? Odpovídaly snad jejich tvary tvaru krevních skvrn?“

„Ne.“

Obhájce se obrátil k porotcům a prohlásil:

„Za těchto okolností, pokud bychom neuvažovali o nečestném úmyslu, mi není jasné, proč se svědek Gerber vůbec zmiňoval o svých osobních a zcela neprokazatelných domněnkách o chirurgických nástrojích, které údajně měl použít vrah.“

„Netvrdil jsem, že nástroje nalezené ve voze Sama Shepparda jsou totožné s vražednými nástroji.“

„Co jste tedy tvrdil? Nebo lépe, jaký byl váš úmysl?“

Doktor Gerber se odmlčel, obrátil se k předsedovi soudu a tiše, jako by se bránil, řekl:

„Důrazně bych chtěl upozornit na okolnosti s hodinkami.“

„Jaké hodinky máte na mysli, pane doktore Gerbere?“ zeptal se obhájce Corrigan.

„Hodinky zavražděné Marilyn Sheppardové jsme našli dole v obývacím pokoji. Byly celé od krve. Také hodinky obžalovaného byly od krve.“

„Máte na mysli ty, které se našly na zahradě v zelené tašce?“

„Ano. A přitom byly Sheppardovy kalhoty sotva potřísněny krví.“

„Můžete nám říci důvod, proč by měl Sam Sheppard odnášet hodinky své mrtvé ženy do obývacího pokoje?“

„Protože chtěl předstírat loupežnou vraždu.“

„To se vám zdá být logické? Proč je tedy nechal ležet v obývacím pokoji a své vlastní dal údajně do oné zelené kabely?“

Proces Spojené státy proti Samu Sheppardovi vešel do dějin americké kriminalistiky a soudnictví jako odstrašující případ. Důkazy soud neměl, policii se nepodařilo nalézt vražednou zbraň, státní žalobce se snažil přesvědčit porotce neprofesionálními a v zásadě nepřipustnými prostředky, které neměly s vraždou Marilyn Sheppardové nic společného. Lze souhlasit s názorem holandského novináře Petera Ruysdaela a jeho kolegy Paula Holmese, že okolnost, že mladý neurochirurg měl milenku, nabyla tak rozhodujícího významu, jako by snad existoval prověřený fakt, že ženatí muži, kteří mají milenky, jsou schopni zavraždit své manželky, a muž, který žádnou milenku nemá, nemůže být vrahem. Sheppardův poměr se Susanou Hayesovou rozmazával státní žalobce před porotci do nechutných detailů.

Žalobu zastupují tři státní žalobci. Jeden z nich, mladý a ctižádostivý Thomas J. Parrino, si také chce vysloužit na Sheppardově případu ostruhu. Tak se za každou cenu snaží vyždímat z elegantní a velice hezké ošetřovatelky Hayesové, co se dá. Ženy v sále, ale i v porotě ji od první chvíle nenávidí. Je totiž mladší a hezčí než ony. Prokurátor chce vědět, jak se stýkala s milencem, když se odstěhovala z Clevelandu.

„Žila jsem v Los Angeles. Doktor Sheppard se zúčastnil lékařského kongresu v Kalifornii,“ řekla Susana Hayesová.

„Při té příležitosti jste se s ním setkala?“ zeptal se prokurátor Parrino.

„Ano.“

„V Los Angeles?“

„Ano.“

„Jeho manželka, paní Sheppardová, byla také v Los Angeles?“

„Ne. Zůstala v San Francisku.“

„Takže jste byli sami. Co jste dělali?“

„Jeli jsme do bytu Samova kolegy, doktora Arthura Millera.“

„Byli jste tam sami?“

„Ne. Bylo tam ještě několik dalších lékařů.“

„Co tam dělali?“

„Hráli poker.“

„A co jste dělala vy a doktor Sheppard?“

„Strávili jsme spolu noc.“

„V Millerově bytě?“

„Ano.“

„Ve stejném pokoji?“

„Jistě.“

„Ve stejné posteli?“

„Ano.“

„Kolik nocí jste spolu strávili?“

„Sedm.“

„Měla jste s ním také jinde intimní styk?“

„Ano.“

„Kde?“

„Třeba v autě, nebo v jistém bytě nedaleko kliniky.“

„Víme, že vám obžalovaný koupil v Kalifornii hodinky. Dostávala jste od něj ještě jiné dary?“

„Prsten s monogramem.“

„Hovořili jste o svém milostném poměru?“

„Jistě.“

„Zmínil se někdy o možnosti, že by se rozvedl?“

„Několikrát.“

„Tvrdil, že už svou ženu nemiluje?“

„Ne, naopak, říkal, že ji má rád, ale že s ní už nemůže žít.“

„Takže jste věděla, že se stýkáte s ženatým mužem?“

„Přirozeně.“

V této souvislosti je třeba zmínit se ještě o protokolu, který přečetl soudu, ale hlavně porotcům, doktor Gerber. Zápis pořídil hned po vraždě policejní inspektor Robert Schottke při jednom z prvních výslechů doktora Sama Shepparda.

„Máte něco společného se zločinem? Přímě nebo nepřímě?“ zeptal se ho.

„Naprosto ne,“ odpověděl Sam Sheppard rozhodně.

„Je vám znám nějaký důvod, proč by ji někdo mohl zavraždit?“

„Možná.“

„Jak tomu mám rozumět?“

„Moje žena provokovala svým chováním některé muže.“

„Měla milence?“

„Potenciální.“

„Mám tomu rozumět, že jich bylo víc?“

„Nejméně tři.“

Nikdy se neobjevila jména mužů, s nimiž Marilyn flirtovala, které svým chováním provokovala a kteří by byli schopni zabít ji. Detektivům Schottkemu a Gareauovi se však hned na počátku vyšetřování podařilo zjistit u sousedů, že nedávno bydlel ve vile Sheppardových jakýsi doktor Hoverston. Byl prý to Samův přítel ze studií, trochu smolař, trochu lenoch, vystudoval sice medicínu, ale pak putoval z místa na místo. V Bay Village se povídalo, že zbožňoval Sheppardovu manželku a nezůstalo prý jen při platonickém poměru. Je zajímavé, že tato okolnost, uvedená v policejních protokolech, se vůbec neobjevila před soudním tribunálem, je nápadné, že policie, ale hlavně nedůvěřivý a předpojatý Gerber o to víc zdůrazňoval Sheppardův poměr k zdravotní asistentce Susane Hayesové. On za ní poslal do Los Angeles detektivy Schottkeho a Gareaua, on vnesl do průběhu soudního líčení náladu předpojatosti proti úspěšnému lékaři.

Byl to podivný proces s neobvyklými pravidly, se svědky, kteří vypovídali o něčem jiném, se soudními znalci, kteří nesplnili svou povinnost, s koronerem, který se netajil zaujetím a při každé příležitosti dával na sobě znát, že podezřelého považuje za viníka. Když pak před porotu předstoupil bratr obžalovaného doktor Stephen Sheppard a obvinil veřejné mínění z maloměstství a zaujetí proti jeho nevinnému bratrovi, vypadal vedle ostatních svědků jako donkichot bojující proti větrným mlýnům. I když jeho sdělení byla senzační a mohla způsobit zvrat v procesu, nikdo si jeho výpovědi nevšímal, protože nikdo nechtěl jeho bratrovi pomoci ke spravedlnosti.

„Když jsem zjistil,“ řekl Steve Sheppard, „že nemohu Marilyn pomoci, odešel jsem do koupelny, abych si umyl ruce a našel jsem v klozetové míse nedopalek cigarety. Jak se tam dostal, když v domě nebyl nikdo cizí? Sam nekouřil a Marilyn kouřila jen příležitostně a výhradně cigarety s filtrem. Tento nedopalek nebyl s filtrem. Jak je možné, že se tato skutečnost ještě neobjevila před soudem, jak je možné, že se o ní nezmiňuje žádná policejní zpráva, že není v koronerově protokolu?“

Ignorovali toto sdělení a nevšímali si ho ani poté, když policejní úředník z Bay Village Hubert, který byl ve vile při ohledání místa činu, přiznal, že nedopalek cigarety rovněž viděl a že jej spláchl. To už byla hrubá nedbalost, která měla zvíkat názor soudců na okolnost, že nebyla prošetřena přítomnost třetí osoby, tedy pravděpodobného vraha, ve vile Sheppardových. Místo toho se soudní dvůr obrátil proti bratru podezřelého a státní návladní dokonce vyslovil pochybnost o nečestnosti jeho úmyslů.

„Pane doktore Shepparde, je pravda, co tvrdí policejní úředníci, že jste měl velice naspěch s odvozem vašeho bratra z místa činu? Stalo se tak ještě před příchodem koronera?“

„Můj bratr byl zraněn a byl v šoku. Je jen samozřejmé, a vyplývá to i z mých povinností jako lékaře, abych jej co nejrychleji odvezl na kliniku k odbornému ošetření.“

„Vynesl jste ho z domu?“

„Ne. Podírali jsme ho a částečně nesli. Pokoušel se jít sám.“

„Pane doktore, každé dítě ví, že to nebyl nejvhodnější způsob dopravy zraněného v šoku. To jste tak moc spěchal, aby byl co nejdříve z místa činu, že jste ho ani nezabalil do pokrývky, což by udělal každý školák, který prodělal kurz první pomoci?“

„Připouštím, že to nebyl nejvhodnější způsob transportu, byl však nejrychlejší.“

„Nejrychlejší,“ opakoval s despektem prokurátor, „přesně tak. A ještě něco. Stále ještě trváte na své diagnóze, že váš bratr utrpěl frakturu spodiny lebeční? Jistě víte, že soudní lékaři se shodli na tom, že váš bratr neměl poraněnou lebku.“

„Vím o tom. Mohu jen opakovat, že jsme se na diagnóze shodli všichni v nemocnici, když jsme prohlédli rentgenové snímky.“

„Byl váš vztah k bratrovi srdečný?“ zeptal se prokurátor.

„Chcete snad i náš vztah použít jako důkaz proti němu?“

„Dobře, když tedy byly mezi vámi tak dobré vztahy, jak mi vysvětlíte, že se vám bratr nikdy nesvěřil se svými milostnými aférami?“

„Řekl jsem už, a znovu opakuji, že podle mého názoru bylo manželství mého bratra šťastné. Den před vraždou, 2. července, jsem pořádal večeři. Zúčastnili se jí oba bratři s manželkami a Marilyn zářila štěstím, když se nám světila, že čeká dítě. Tehdy jsme se také dohodli, bude-li to chlapec, pokřtí ho po mně - Stephen.“

Dvanáct ctihodných porotců, sedm mužů a pět žen, se zavřelo do oddělené místnosti. Tri dny a tři noci se radili. Dne 22. prosince prohlásili, že je doktor Sam Sheppard vinen a šli domů, aby ještě včas stačili nakoupit dárky pod vánoční stromeček. Sama Sheppardová odvedli do cely, kde měl pobývat až do konce svého života.

Rozsudkem měl případ skončit, jenže historie soudní frašky měla ještě dlouhé pokračování. Především vystoupil na scénu nejváženější kriminalista Spojených států profesor Dr. Paul Leland Kirk z Kalifornské univerzity, požádal Sheppardovy o klíče od domu, kde došlo k vraždě, a krok za krokem prověřil všechna policejní zjištění. Došel k překvapivému závěru, který by měl vyburcovat soudní i policejní aparát k dalšímu řízení. Profesor Kirk prohlásil novinářům, že by Sama Sheppardová vůbec nemohli postavit před soud, kdyby policie konala svou povinnost.

„Se stoprocentní jistotou jsem zjistil,“ prohlásil, „že nejvýraznější krevní skvrny, to znamená ty z pokoje, v němž byla nalezena zavražděná, se neshodují s krevní skupinou ani Sama Sheppardová, ani jeho manželky Marilyn. Není to tedy krev ani jednoho, ani druhého.“

To sdělení mohlo zapůsobit jako bomba. Ne však ve Spojených státech, zejména ne v Clevelandu, kde se počestnost občanů měří jiným metrem. Profesor Kirk poslal posudek soudu, tam odmítl jeho tvrzení přešetřit i projednat, protože „spisy případu vraždy Marilyn Sheppardové jsou s konečnou platností uzavřeny“.

Dne 8. července 1957 došlo k dalšímu senzačnímu odhalení a novináři měli zase o čem psát. Ve státě Florida, nedaleko jezera George a blízko známých lázní Daytona Beach, leží město De Land. Je tam obchodní dům Saks, škola a vězení, šerif se jmenuje Thursby a málem se mohl stát slavným. Vyslychal totiž čtyřicetiletého kriminálního Donalda Josepha Wedlera na jeho vlastní žádost. Ten drzý mladík, který byl už pár dní za mřížemi, poslal totiž šerifovi vzkaz, že se mu chce svěřit s něčím velmi důležitým.

„Tak povídej, ty darebáku,“ pobídl ho šerif Thursby a uvelebil se v houpací židli.

„Chtěl bych ulevit svému svědomí, pane,“ začal Wedler. „Ve věznicích v Ohio sedí za mřížemi muž, kterého odsoudili k doživotnímu žaláři. Je nevinný. Já jsem zavraždil Marilyn Sheppardovou.“

Šerif Thursby věděl, že mladý Wedler je profesionál. V roce 1954 ho odsoudili na deset let do vězení za ozbrojené přepadení restaurace v Tampě na Floridě. Dostal se do tábora nucených prací, odkud utekl. Chytli ho a posadili za mříže. Šerif si zjistil ze spisů, že v době vraždy byl Wedler na svobodě. Tak se k němu vrátil a vyslyšel ho dál. Teď už v přítomnosti svědků a se zapisovatelkou za psacím strojem.

„Byl jsem 3. července 1954 v Clevelandu. Ukradl jsem tam na parkovišti obchodního domu vůz a jel jsem s ním k jezeru. Řekl jsem si, že vyloupím některou vilu v Bay Village. V noci jsem si vyhlédl jeden dům, chvíli jsem ho pozoroval, pak jsem šel na to. Dveře byly otevřeny. Šel jsem dovnitř, pak po schodech do prvního patra. Najednou jsem stál v ložnici. Čekal jsem, že tam najdu nějaké cenné předměty. Páčil jsem jednu zásuvku, když se probudila žena, ležící v posteli. Nemohl jsem se dlouho rozmýšlet. Zabil jsem ji olověnou vodovodní trubkou, kterou jsem měl v ruce. Hned nato se v ložnici objevil nějaký chlapec, a tak jsem ho taky mlátil trubkou. Když zůstal ležet na zemi, utekl jsem dveřmi do zahrady a na pláž, kde jsem trubku hodil do jezera. Pak jsem sedl do vozu a jel jsem zpátky do Clevelandu. Tam jsem nechal vůz stát a vydal jsem se autostopem do Virginie.“

Přiznání zločince, a navíc známého recidivisty k vraždě, to by všude jinde zmobilizovalo celý policejní aparát. Ne však v Americe. V malém floridském De Landu se pochopitelně nejdříve objevili reportéři a snažili se z prvotřídní senzace vytřískat co nejvíce řádek. Pak se přihlásili seriózní zájemci o Sheppardův případ, jako chicagský publicista Paul Holmes a Erle Stanley Gardner, slavný spisovatel a duševní otec sympatického detektiva Perry Masona. Byl rovněž vedoucí osobností sdružení „Soud posledního odvolání“ (The Court of Last Resort), skupiny spravedlivých, kteří se zabývali došetřením nejasných soudních případů nebo justičních omylů. Erle Stanley Gardner považoval proces s doktorem Samem Sheppardem zajeden z nich a svým názorem se netajil. Veřejně prohlašoval, že soudci navrhli horu omylů a sami se provinili proti duchu platných zákonů.

Jako poslední se na Floridě objevili ti, kteří tam měli být první, koroner Gerber a několik policejních úředníků z Clevelandu.

„Nebudu hovořit o případu Sheppard, to mi nepřísluší,“ řekl jim šerif Thursby. „Musím však poznamenat, že některé Wedlerovy údaje odpovídají skutečnosti. Řekl mi například, že v noci, kdy byl v Clevelandu, se na městském stadionu hrál baseballový zápas mezi kluby Chicago White Sox a Cleveland Indians.“

Typicky americká charakteristika. Odkud by Wedler věděl, kdo ten večer hrál baseballové utkání, kdyby nebyl ve městě? Přitom zápas vysílali v rozhlase a možná také na některém z televizních kanálů. Šerif však hodnotil podle svých možností. Nebyly veliké. Pozoruhodné však byly jiné Wedlerovy znalosti. Přesně dokázal popsat čtvrť Bay Village u jezera Erie, interiér vily, věděl o dvou vchodech, z nichž jeden vedl do zahrady, svažující se k jezeru. Samozřejmě že všechny údaje mohl vyčíst z novin, ve všech obrázkových časopisech byly fotografie místa činu, na prvních stránkách otiskly záběry vily, pořízené ze všech stran.

Přesto mu nevěřili. Zejména koroner Gerber nechtěl přiznat fiasko, on se přece nejvíce zasloužil o Sheppardovo odsouzení, a tak nebyl ochoten přijmout Wedlerovu výpověď, proto se zločinec podrobil zkoušce na detektoru lži. Podle výsledku testu mluvil pravdu. Ještě jedna okolnost svědčila o tom, že Wedler mohl být vrahem Marilyn Sheppardové: měl velkou hlavu a velmi husté vlasy. Doktor Sam Sheppard tvrdil, že neznámý, po němž se ve vile nenašla průkazná stopa, měl velkou hlavu a husté vlasy. Novinář Holmes se začal Wedlera vyptávat na vražedný

nástroj, na olověnou vodovodní trubku. Zločinec se snažil nástroj popsat, pak vzal tužku a trubku nakreslil. Kreslil ji levou rukou. Všichni znalci přizvaní k procesu se shodli, že vrah musel být levák. O doktoru Sheppardovi, který byl za vraždu odsouzen bez přímých důkazů, bylo známo, že je pravák. Ale ještě něco: podle výsledku srovnávací analýzy stavu chrupu mrtvé bylo zřejmé, že při obraně prokousla útočnickovi zápěstí, nebo sval těsně nad zápěstím. Doktor Sam Sheppard žádné stopy na ruce neměl, ale neměl je ani Donald Joseph Wedler.

Mnozí si mysleli, že po přiznání vraha nastane v případě Sama Shepparda podstatný zvrat. Proč by se někdo přiznával, že vraždil, kdyby to nebyla pravda? Celé dny ho vyšetřovali, snažili se ho zmást, unavit, ale on dál tvrdil, že je vrahem Marilyn Sheppardové. Pak došlo k další senzaci, s níž málokdo počítal. Policejní komise, vedená koronerem Cerberem, vydala toto prohlášení:

„Nabyli jsme přesvědčení, že je trestanec Donald Joseph Wedler podvodník a neměl s vraždou Marilyn Sheppardové nic společného.“

Odsouzený Sam Sheppard zůstal za mřížemi a spisy jeho případu v archivu. Jen čas od času se objevily v novinách zprávy o tom, že Sam Sheppard pracuje jako vězeňský lékař, že se chová vzorně, byl přefazen do kategorie, která je jakousi přípravkou na podmíněčné propuštění. Další kapitola je rovněž zcela americká, i když hlavní aktérka pochází z Německa.

Sedmapadesátiletá, rozvedená Ariana Tebbenjohannsová je nevlastní sestrou manželky někdejšího nacistického pohlavára, Hitlerova ministra propagandy Goebbelse. Šest měsíců v roce žije na francouzské Riviéře, protože si to může dovolit. Je totiž několikanásobnou milionářkou. Sluní se na pláži v Cannes a prohlíží si obrázkový časopis. Zaujme ji fotografie urostlého, pohledného muže, přečte si, že se jmenuje Sheppard, byl neprávem odsouzen na doživotí a odpývá si trest ve vězeňském pracovním táboře Marion. Ariana Tebbenjohannsová si vytrhne stránku s článkem, doma si vystřihne Sheppardovu barevnou podobiznu a postaví ji v rámečku na krbovou římsu. Pak zatelefonuje svému právnímu zástupci, požádá ho o podrobné informace o případu, hned potom sedne a napíše do tábora Marion. Slibuje, že udělá všechno, aby se nespravedlivě odsouzený dostal na svobodu. Pak odjíždí do svého rodinného domu v Düsseldorfu v Německé spolkové republice a čeká na odpověď.

Dostala dopis plný díky a vyznání. „Miluji vás víc než svůj vlastní život, který dostal znovu smysl,“ píše Sam Sheppard. Přiložen je nepohledný kříž, vyrobený z vězeňské lžice. Pak si dopisují a rozvedená Ariana píše ministru spravedlnosti Robertu Kennedymu o milost pro svého snoubence, za něhož se hodlá vdát, i když je za mřížemi. V roce 1962 letí do Ohia a požádá mladého právního zástupce Baileyho, aby se postaral o obnovení procesu. F. Lee Bailey je ambiciózní a nadmíru šikovný advokát, o tom se ještě přesvědčíme. Dovede využít každé příležitosti prospěšné pro klienta i pro svou vlastní kariéru. S odsouzeným Sheppardem se sešel v návštěvní místnosti věznice ve městě Marion v Ohiu. V té době měl Sam za sebou už sedm let vězení.

Advokáta doprovázel Samův bratr Steve. „Příštího dne v šest hodin ráno jsme odjeli do nápravného ústavu Marion v Ohiu navštívit Sama,“ napsal později v publikaci The Defense Nevě Rests. „Když přišel do návštěvní místnosti, překvapil mne. Nečekal jsem, že bude v tak dobré tělesné i psychické kondici. Naše první schůzka trvala víc než pět hodin. Jeho právní zástupce Bill Corrigan zemřel před rokem v létě a Sam opravdu potřeboval advokáta. Samozřejmě že pochyboval o šancích na úspěch, byl však rád, že se našel někdo, kdo je připraven pustit se jeho jménem znovu do boje.“

Nebylo to snadné. Všichni se stavěli proti obnovení případu. Nejvíc vydavatel místních novin Seltzer, který se podstatně zasloužil o to, že byl doktor Sheppard odsouzen. Říká se, že Ariana Tebbenjohannsová věnovala na přípravu akce, která měla vést k obnovení procesu, čtyři miliony dolarů. Říká se také, že hned po návštěvě Sama Shepparda 24. ledna 1963 prohlásila novinářům, že je přesvědčena o jeho nevině a že se považuje od této chvíle za jeho snoubenku.

Pak zahájila velkou propagační kampaň. Začala se strojit střídme, přednášela na shromážděních všech možných spolků a sdružení plamenné řeči, které jí dodával advokát Lee Bailey. Ten zaměstnával několik spisovatelů a náboženských kazatelů. Sepisovali projevy. Reportéři, kteří dostali dobře zaplacen, připravovali ve svých listech veřejné mínění na zvrat v případě Sheppard. Prominenti z Clevelandu však měli velkou moc a mladý advokát Bailey, který se najednou objevil na scéně, jim mnoho strachu nenahnal. Sám později popsal návštěvu u obávaného tiskového magnáta Seltzera:

„Vešel jsem. Vedle něj seděli jeho dva redaktori. Řekl jsem jim, co si o případu myslím. Seltzer mě vyslechl, ale nevyjádřil se. Zato začali mluvit jeho redaktori. Informovali se o mé osobě, jsem nováček v oboru, zřejmě mě nastrčila redakce časopisu Argosy, který se zabýval případem Sheppard, nebo Erle Stanley Gardner (což bylo vlastně totéž, pozn. aut.), jehož sdružení nazvané Soud posledního odvolání podrobilo v roce 1957 bratry odsouzeného, Stephena a Richarda, jakož i jejich manželky, testům na detektoru lži. (Všechny zkoušky byly negativní.) Pak mi přítomní sdělili, že nevydržím ve své funkci ani čtrnáct dní, chci pryč se jen blýsknout v novinách, pak zase zmizím v propadlišti. S tím oni nechtějí mít nic společného.“

Když skončili, oslovil jsem jejich šéfa. Řekl jsem mu: „Pane Seltzere, považuji za svou povinnost upozornit vás, že sice máte v ruce všechny výhody, jaké si lze představit, že možná přemluvíte i guvernéra k nespravedlivému rozhodnutí, možná že vyhrajete první kolo, jenže... Vy jste, pane Seltzere, starý pán a mně je osmdvacet. Vy sice máte peníze a vliv, ale já vás stejně dřív nebo později porazím. Až se mi to podaří, vystavím vás opovržení veřejného mínění. Budou se vám smát. Doufejte, že zemřete dřív, než k tomu dojde, protože v tom případě zničím jen vaši pověst, ne vaši osobu. Když se té porážky dožijete, budete k smíchu všem. Kolegové vás odsoudí za to, že jste zašel příliš daleko. Počítejte s tím, bude to cena, kterou zaplatíte za to, že jste odmítl jednat s čestným člověkem, který vám předložil rozumnou a přijatelnou nabídku.“

Uvádím prohlášení advokáta Baileyho jako ilustraci amerických právních poměrů. Nechci soudit ty, kteří si vzájemně

vyhrožovali, zastražovali se, vyvyšovali se jeden nad druhého. Taková americká atmosféra, takový „volný styl“ v soudní aréně i mimo ni je považován za seriózní.

V pozadí první fáze pokusů o obnovu procesu nevinně odsouzeného bylo mnoho intrik, neúspěšných jednání, místních zavilých mužů na vlivných místech, ale i mnoho těch, kteří se nechtěli přičít vrchnosti. Všechno dohromady to byly nechutné tahanice, které měly s právem a spravedlností jen málo společného.

Advokátu Lee Baileymu se konečně podařilo dostat případ znovu před soud. Snažil se prokázat soudci Carlu A. Weinmanovi, že články v novinách, před procesem i během líčení, ovlivnily veřejné mínění, a tedy i názor porotců, ti pak měli být přísně odděleni, aby nemohli během porady o vině či nevině obžalovaného volně telefonovat a radit se s třetími osobami. Sám soudce prohlásil, že je obžalovaný nevinen, a přesto ho dál soudil a nakonec odsoudil.

Tyto argumenty soud nemohl přehlédnout. Federální soudce Carl A. Weinman vydal 15. července 1965 rozhodnutí o propuštění Sama Shepparda. Zdůvodnění vyjádřil na 86 stranách. Nejzávažnějším důvodem bylo zjištění, že soud pětkrát porušil práva obžalovaného zaručená mu ústavou. K tiskové kampani, která byla jednou z příčin justičního omylu, uvedl:

„Zákeřné a zaujaté zpravodajství, odmítnutí soudce vyslechnout členy poroty, nepravdivé rozhlasové relace, karnevalová atmosféra, trvající po celou dobu procesu, každá z těchto skutečností sama o sobě dokládá, že ústavní práva odsouzeného byla porušena. Soudní líčení proti Samu Sheppardovi neodpovídalo předpisům a nebylo spravedlivé. Konal-li se kdy soudní proces, v němž byl soudcem tisk, pak to byl tento proces. Zásady práva a spravedlnosti nejcitelněji porušil list Cleveland Press.“

Deset let si Sam Sheppard odseděl za mřížemi. Tři dni po propuštění se oženil s Arianou Tebbenjohannsovou a snad mohl žít v klidu a pokoji, kdyby... Sama Sheppardová čekala obnova procesu před Odvolacím soudem Spojených států. Soudce Weinman totiž nerozhodl a ani nerozhodoval o vině či nevině, konstatoval pouze, že odsouzení Sama Shepparda bylo dosaženo nezákonným způsobem, a uložil okresu Cuyahoga státu Ohio, aby do šedesáti dnů případ znovu projednal.

Odvolací soud zasedl v Akronu ve státě Ohio a soudci se nepokrytě snažili dostat Sama Shepparda znovu za mříže. Došlo k neobvyklé situaci. Jeden soud nechal případ otevřený, Sam zůstal na kauci dál na svobodě, druhý vydal dne 8. října 1964 usnesení, že se má vrátit do dvaceti dnů do vězení. Nakonec projednal Sheppardův případ Nejvyšší soud Spojených států.

Donekonečna se táhl boj o spravedlnost. Dne 24. října 1966, dvanáct let poté, co Sama Shepparda odsoudili na doživotí, zahájili nový proces. Znovu projednávali podrobnosti vraždy Marilyn Sheppardové, znovu vyslyšali svědky i soudní znalce. Tisk měl opět o čem psát, reportáže ze soudní síně se podobaly těm z baseballových zápasů. Sázkové kanceláře v Las Vegas přijímaly sázky na zproštění viny v poměru dvacet ku jedné. V Clevelandu měli bookmakeři jiný názor a naději odsouzeného hodnotili poměrem šest ku pěti. Nakonec Sam Sheppard vyhrál. Porota ho zprostila viny.

Vyhrál spor, ale prohrál život. Byl to nervově i fyzicky zlomený muž. Nesnesl dlouhou psychickou zátěž, pomáhal si alkoholem i drogami. Vypil prý až dvě láhve whisky denně. Vrátili mu lékařský diplom, nebyl mu však už nic platný. S paní Tebbenjohannsovou se rozvedl, nastoupil do nemocnice v Youngstownu v Ohiu, ale brzy se dopustil osudné chyby a hrozil mu soud pro zanedbání lékařské péče, jež mělo za následek smrt pacienta.

Přestěhoval se do Columbusu, otevřel si zde ordinaci, ale neužíval se. Tak se pokusil o ryze americké řešení: využil pochybné popularity svého jména a stal se profesionálním zápasníkem ve volném stylu. Jeho manažer se jmenoval Strickland a věřil, že oba vydělají velké peníze. Nestalo se tak. Doktor Sam Sheppard se pouze oženil s jeho dvacetiletou dcerou Colee. Bylo mu šestačtyřicet let a byl na konci svých sil. Dne 6. dubna 1970 ho manželka našla mrtvého. Při pitvě se zjistilo, že spolykal smrtelnou dávku medikamentů.

Případ doktora Sama Shepparda zůstal dodnes záhadou. Kdo vlastně zavraždil Marilyn Sheppardovou a proč? Mnoho publicistů se snažilo o vysvětlení. Žádné z nich není pravděpodobné. Snad nejbližší pravdě se dostal chicagský novinář Paul Holmes. Respektuje totiž nejen železný zákon logiky, ale také psychologická pravidla. Vrah musí mít motiv k činu, a v případě tak brutálního zločinu musí ještě jednat v afektu. Sam Sheppard neměl dostatečně silný důvod k vraždě, tak brutální čin neodpovídal jeho osobní situaci. Navíc bylo, podle tvrzení expertů, málo pravděpodobné, že si zranění způsobil sám.

Podle Paula Holmese mohla tak ohavný zločin spáchat žárlivostí zaslepená žena. Vědělo se, že má mladá a hezká Marilyn mezi známými a ženatými muži několik vášnivých citelů. Bylo zřejmé, že se s nimi tajně stýkala. Je možné, že světlo v okně vily běžně signalizovalo milenci manželovu nepřítomnost. On totiž musel velmi často strávit noc u pacienta na klinice, kde měl svůj pokoj, v němž přespával.

Milenec tedy viděl světlo ve smluveném okně, otevřel si vchod klíčem, který mu kdysi dala milénka, a šel rovnou do ložnice. Chodil sem často, Sheppardův pes ho znal, proto neštěkal. Milenec měl však té noci smůlu. Nehrozilo mu sice nebezpečí od Marilynina manžela, ten spal jako dřevo, ale od vlastní žárlivé manželky. Ta svého záletného muže sledovala. Překvapila ho v ložnici in flagranti. Záletník utekl na schodiště, žárlivá žena se vrhla na Marilyn Sheppardovou a jako beze smyslu ji mlátila velkou těžkou baterkou hlava nehlava.

Sam Sheppard se hlukem probudil, vyběhl nahoru, na schodech se srazil se záletníkem, ten ho povalil a zbíl do bezvědomí, aby zachránil svou pověst i pověst své ženy. Ta se probírala ze stavu nepřičetnosti a utekla na břeh jezera, kde měl záletník motorový člun. Také on utíkal z místa činu, ale Sam Sheppard ho pronásledoval. Došlo k další rvačce a doktor Sheppard v boji podlehl. Když ležel v bezvědomí na pláži, vrátil se záletník do domu, aby zde v rychlosti a velice nedokonale inscenoval stopy po loupežné vraždě. Pak seběhl k jezeru, skočil do motorového člunu a odjel.

Ani tuto verzi případu chudáka Sama se nepodařilo prokázat. Na jeho pohřeb přišlo jen pár cizích a z rodiny jedině bratr Richard. Jeho syn Sam zvaný Chip byl se strýčkem Stevem v Evropě a nestačil se včas vrátit.

Nad hrobem stál obhájce Lee Bailey s velkou kyticí. Udělal si na případu jméno. Krátce poté se stal jedním z nejvyhledávanějších advokátů Spojených států, vydělal miliony na knize soudních případů, chtěl se stát první hvězdou v oboru. Podařilo se mu to, když zasáhl do případu Zeleného muže.

Nešťastný světoběžník

Asi padesát kilometrů od Istanbulu leží na státní silnici N 5/1 městečko Gebze. Ve středu 12. března 1958 v půl páté odpoledne se vracel zemědělský dělník z práce. Čirou náhodou se podíval do křoví lemujícího postranní cestu a našel mrtvolu. Zavražděný muž ležel v trávě na zádech, obličej i oblek měl od krve. Dělník se vrátil a ohlásil nález na policejní stanici. Velitel zatelefonoval do Istanbulu.

Za pár minut pak vyjel z budovy policejního ředitelství vůz s techniky, lékařem a vrchním komisařem Mustafou Alím Kilimem. Patřil k nejlepším vyšetřovatelům z oddělení vražd. Nebyl malý a tlustý a neměl pod nosem knír jako jiní Turci, ale byl vysoký, štíhlý a vypadal spíš jako anglický středoškolský profesor. A mluvil, jen když musel. I v tom se lišil od svých spoluobčanů.

„Tak co, doktore?“ zeptal se, když prohlédli mrtvolu.

„Jestli chcete přesný čas, komisaři, tak nemohu sloužit.“

„Přibližně.“

„Takových osmnáct hodin.“

„Takže včera.“

„Možná kolem poledne. A pěkně ho zřídil.“

„Třeba se bránil?“

„Byl to cvok. Ten chlap byl dávno v pánu, když ho bodal. Smrtelná byla už střela, která zasáhla mozek. Ten už ani nevzdechl. Bylo zbytečné, že ho nádkem propíchal jako vařený brambor. Tohle udělá jen vrah, který má strašný vztek. Anebo jedná v nepřítomnosti.“

„A taky mu kompletně vybrakovali kapsy, pane vrchní komisaři,“ řekl technik. „Vypadá to na loupežnou vraždu.“

„Mohl ho vyšacovat někdo jiný, když tady tak dlouho ležel,“ řekl komisař Kilim.

„Ještě jedno, komisaři,“ připomenul policejní lékař. „Ten chlap nezemřel tady. Sem ho přivlekli už mrtvého. Vykrvácel jinde.“

„Proč to množné číslo? Z čeho soudíte, že jich bylo víc?“ zeptal se komisař.

„Vy byste to měl vědět nejlíp. Jeden chlap si s mrtvolou neporadí. Jenže tenhle huběnou neváží víc jak sedmdesát, tak mohl být možná jen jeden.“

Ohledání místa činu, to je policejní rituál stejný na celém světě. Zajištění stop, fotografie polohy těla, detailní záběr obličeje. Byl nelidsky rozmlácený, neměl žádnou podobu.

„Vrchní komisaři! Pojdte se podívat!“

V trávě ležel klíček s přívěskem. Na něm iniciály G. M. Vypadalo to, že jde o klíček k automobilu. Nález zabalili a vzali s sebou do laboratoře technického oddělení. Tam experti zjistili, že jde skutečně o klíček k automobilu, vyrobenému v Německu.

„Tak tedy cizinec,“ řekl komisař Kilim.

„Možná Němec,“ řekl technik. „Klíček by mohl být od mercedesu.“

Všechny muže, které mohl vrchní komisař Kilim postrádat, poslal po istanbulských hotelech, aby pátrali po cizinci s iniciálami G. M. Probírali knihy hostů a přihlášky cizinců, v hotelu Yayla Palaš našli jméno Gerhard Moritz.

„Co byl zač?“ zeptal se recepčního inspektor.

„Němec, ale mluvil docela slušně turecky. Tedy, na cizince slušně.“

„Čím přijel?“

„Vozem. Parkoval u nás na dvoře.“

„Jaký měl vůz?“

„Mercedes, šedá metalíza. Nebyl to asi poslední model, ale moc starý také ne.“

„Nevšiml jste si čísla?“

„Mám je na účtu za parkování. Tady: B-UK 621.“

„Kam odjel?“

„Kam by odjel? Nikam. Jen se ještě od včerejška nevrátil.“

„Takže on u vás ještě bydlí?“

„Proč se tomu tak divíte?“

„Stýkal se s někým? Přátelé, ženy?“

„Jedině s tím doktorem.“

„S jakým doktorem?“

„Co s ním bydlí na pokoji. Přijeli spolu, bydleli spolu, buď to jsou obchodní partneři, nebo buzeranti.“

„Jak se jmenuje celým jménem?“

„Doktor Johann Golkowski.“

„Je na pokoji?“

„Ne. Odjel ráno sám. Řekl mi, že Moritz se zdržel přes noc u nějaké přítelkyně, že se vrátí později.“

„Vzal si vůz?“

„Jistě.“

„A ten Moritz se ještě nevrátil?“

„Ještě ne.“

„Myslím, že už se nevrátí.“

Měli jméno, popis, číslo vozu, byli přesvědčeni, že zavražděný je Gerhard Moritz. Nařídili celostátní pátrání po doktoru Golkowském, vyrozuměli všechny hraniční přechody, podezřelý jim neměl upláchnout. Nejdřív našli vůz. Stál ve veřejné garáži v přístavním městě Mersinu na pobřeží Středozemního moře.

„Ten mercedes jsme zajistili, komisaři,“ volal jeho kolega z Mersinu. „Je to šedá metalíza, třístovka, loňský ročník. V kufru je plno zaschlé krve.“

„Proč ho nechal stát v garáži?“ zeptal se komisař Kilim.

„Zřejmě jel dál vlakem.“

„Kterým směrem?“

„Kdoví? Ale od nás musí každý nejdřív do Adany a pak teprve dál.“

„Zavolám do Adany na nádraží.“

Vrchní komisař Kilim se zakrátko dozvěděl, že muž, který se podle popisu podobal hledanému, se u pokladny na nádraží v Adaně ptal na spojení do Halapu v Sýrii. Krátce poté přišla ještě další potěšitelná zpráva. Detektivové, kteří se snažili najít stopu, která by vedla k nalezení vražedné zbraně, měli štěstí. Na istanbulském Velkém bazaru našli obchodníka, u něhož jakýsi muž, nápadně podobný doktorovi Golkowskému, koupil pistoli značky Beretta.

Velký istanbulský bazar je město s tisíci obchody a obchůdky, kde se prodává, ale také kupuje všechno. Detektivové znali své lidi a věděli, kdo by jim mohl poskytnout informaci o prodeji či koupi zbraně. Byl to malý krámeček, vlastně spíš zastavárna, od dveří ke stěnám plná všelijakého zboží.

„Myslím, že to bylo v pátek,“ řekl majitel, „chtěl na mně pistoli. Řekl jsem mu, že žádné pistole neprodávám. Ale on začal vykládat něco o příteli, který odjíždí vozem na dlouhou cestu do Německa, nemůže se tam vydat jen tak s holýma rukama...“

„Tak co, prodals mu ji, nebo ne?“ zeptal se inspektor.

„Prodal a neprodal,“ řekl zastavárník, „dobře víte, pane inspektore, že já takové věci neprodávám. Jenže přijdou ke mně lidi, na kolenou prosí, abych jim vzal něco do zástavy, že nemají ani líru na chleba pro děti, vytáhnou třeba starou pistoli, říkám to jen jako příklad, a já, protože mám měkké srdce, to o mně ví každý, tak se smiluju...“

„Nekecej, lichváři, my tě moc dobře známe, prodals mu ji, nebo ne?“

„Vlastně jsem mu ji jen půjčil.“

„Jak půjčil?“

„Tak.“

„Zaplatil ji?“

„Zaplatil.“

„Tak nevyprávěj pohádky.“

„Převaloval ji v dlani, povídal, že neví, jestli se bude jeho příteli líbit, aby se mu nelíbila italská beretta, že si ji tedy vezme, ale kdyby ji přítel nechtěl, že ji zítra přinese zpátky a já mu vrátím peníze.“

„Kolik ti za ni dal?“

„Byla jako nová, sedm set padesát lir.“

„To jsi ho vzal pěkně na hůl!“

„Nevzal, pane inspektore. On vzal mě. Druhý den byl zpátky, pistoli mi vrátil a chtěl zpátky peníze.“

„Tys mu je vrátil?“

„Co jsem měl dělat?“

„Takže ji máš v šuplíku?“

„Nemám ji v šuplíku, ale mám ji.“

„Tak mi ji hezky rychle přines. Z moci úřední a jménem zákona ti ji zabavuji!“

„Ale inspektore, to přece nemůžete!“

„Můžu. Je ti jasné, že bys musel mít na prodej zbraní zvláštní povolení magistrátu, a to bys ty s tvojí minulostí v životě nedostal.“

Zabavená pistole skončila na balistické zkoušce a technici potvrdili, že kulka, která vnikla do dutiny lebeční zavražděného, byla vypálena právě z této zbraně.

„Ten darebák to neměl špatně vymyšleno,“ řekl vrchní komisař Kilim. „Snadno se zbavil zbraně, vlastně si ji pro vraždu jen vypůjčil. Kdybychom neprocesali šejdíře z bazaru, těžko bychom berettu hledali. Jen jedno mi není jasné. Jaký motiv k vraždě mohl mít? Je to lékař a žádný primitiv, proč se chtěl nebo potřeboval zbavit přítele?“

Golkowského zatkli 18. března večer v hotelu Cordon v Istanbulu. Přišel k recepčnímu, ptal se, jestli mají volný pokoj. „Je mi líto, pane, všechno je obsazeno. Jedině snad, jestli by vám nevadilo, že byste byl na dvoulůžkovém pokoji ještě s jedním hostem.“

„V žádném případě. Potřebuji si odpočinout, jsem po dlouhé cestě velice unaven.“

Recepční si teď teprve hosta pořádně prohlédl a zděsil se. Jeho fotografie přece byla v dnešních novinách, policie ho hledala pro vraždu. Odmlčel se, rozmýšlel, co má dělat, najednou se rozhodl pro lstivý manévr.

„Tak já vám dám jednolůžkový pokoj,“ řekl s úsměvem. „Je sice rezervován, ale já to potom nějak s tím hostem vyřídím. Kdoví, jestli vůbec ještě přijede.“

Zavedl doktora Golkowského do svého pokoje, kde při noční službě přespával, vrátil se do haly a zatelefonoval na policii. Za deset minut si hledaného muže odváděli na policejní stanici.

„Jmenujete se Golkowski, pane?“ zeptal se zatčeného komisař Kilim.

„Ano. Johann Golkowski.“

„Jste doktor?“
„Ano, lékař.“
„Znáte Gerharda Moritze?“
„Ne. Nikdy jsem to jméno neslyšel.“
„To myslíte vážně, pane?“
„Jistě.“
„Odkud jste přijel do Istanbulu?“
„Z Adany.“
„Co jste tam dělal?“
„Původně jsem chtěl odjet do Sýrie.“
„Proč jste neodjel?“
„Není mi dobře.“
„Proto jste se vrátil do Istanbulu?“
„Ano.“

„Odkud jste přijel do Turecka?“
„Z Madrásu.“
„Z Madrásu? Myslíte Madrás v Indii?“ divil se komisař Kilim.
„Ano. Pracoval jsem v Indii.“
„Jako lékař?“

„Jistě. Nemám jinou profesi.“
„Víte něco o vraždě německého státního příslušníka Gerharda Moritze?“
„Ne. Nikdy jsem o něm neslyšel. Přijel jsem sám od iránské hranice a ubytoval jsem se v hotelu Cordon.“
„Dobře, Golkowski,“ řekl komisař, ukázal na dveře a nařídil strážnému: „Přiveďte vrátného hotelu Yayla Palaš.“
Golkowski se polekal. Začal se třást. Komisař Kilim využil situace a rychle a s důrazem mu oznámil:
„Našli jsme Moritzovu mercedesku v garáži v Mersinu. Zřízenci nádraží v Adaně vás poznali na fotografii. A hlavně máme vražednou zbraň. Majitel zastavárny na Velkém bazaru nám řekl, jak to bylo s koupí a vrácením zbraně.“

Vstoupil vrátný z hotelu Yayla Palaš.
„Je to on. Je to Moritzův přítel. Přijeli spolu šedivým mercedesem a pak spolu zase odjeli. Ale Moritz se už do hotelu nevrátil.“

Vrchní komisař Kilim měl od první chvíle, kdy mu přivedli zatčeného, dojem, že s ním není něco v pořádku. Vypadal jako nemocný člověk a také se tak choval. Byl nadměrně nervózní, roztěkaný. Ve chvílích, kdy se měl soustředit na výsledky, mířil jeho pohled do dálky. Teď také hleděl do země a dlouho mlčel. Nakonec se k vraždě přiznal.

„Udělal jsem to, ale ne úmyslně. Jeli jsme z hotelu na večeři. Jeho vozem. Tím mercedesem. Cestou se mi udělalo špatně. Dostal jsem třesavku a točila se mi hlava, a tak jsem mu řekl, aby obrátil a vrátil se, že si musím píchnout injekci. Nechtěl. Říkal, že má hlad, že pojedeme na večeři. Když jsem ho přemlouval, tak se se mnou začal prát.“

„Za jízdy?“ zeptal se komisař.

„Ne. Stáli jsme u chodníku. Napadl mne. Musel jsem se bránit. Měl jsem v kapse pistoli a on mi ji chtěl vzít. Když jsme se o ni tahali, vyšla rána. Tak jsem ho naložil do kufru a odvezl ven z města. Tam jsem ho položil do křoví.“

„Říkal jste, že jste zastavili u chodníku. To všechno se pak odehrálo na ulici? Vy jste ho zastřelil na istanbulské ulici a nikdo si toho nevšiml?“

„Ne, na ulici ne. Stáli jsme za městem a nikdo tam nebyl.“

„Tak tedy zabít v sebeobraně, pane Golkowski?“

„Ano. Ano,“ řekl spěšně.

„Proč jste si předem obstaral revolver? Tušil jste, že jej budete potřebovat?“

„Ne, to jistě ne. Ale myslel jsem si, že bych neměl chodit po Istanbulu neozbrojen. Zvláště večer je tady nebezpečno.“

Výpověď zatčeného byla plná rozporných tvrzení. Podezřelý se nesnažil zachovat ani základní pravidla logiky. Mluvil roztržitě a nesouvisle. Komisař nenalezl pro jeho podivné chování žádné vysvětlení. Pak našli policisté, kteří prohlíželi jeho zavazadla, doktorův deník. Byl to nepříliš tlustý, ušmudlaný sešit se zohýbanými rohy a jako ve škole nadepsaný na deskách: Dr. Johann Golkowski, bytem kdekoliv na světě.

Zápisy začínaly datem 1. ledna 1958 v indickém Madrásu:

Tak máme zase jednu nový rok. Copak nám asi přinese? Angele se dnes daří lépe než v minulých dnech. Popřál jsem jí o půlnoci do nového roku, aby se už nikdy ani jen nedotkla toho svinstva. Poslední dva roky pořád brala drogy. Není divu, že trpí těžkou arteriosklerózou. Dnes večer na mě zase loudila injekci. Nemohl jsem si pomoci jinak. Nařadil jsem jí. Pak byla hodná.

2. ledna. Angela spala dvě noci. Dnes už nebyla tak duchem nepřítomná jako v minulých dnech. To jsem se s ní stydlý vyjít ven. Jsem rád, že moje ošetřování mělo úspěch. Řekla mi, že se dneska cítí jako znovuzrozená.

Aby dobře spala, dal jsem jí Coramin a tři tabletky phenylbarbiturátu. Udělalo jí to dobře. Reakce zorniček je klidnější. Zdá se mi, že je dnes klidná a šťastná. Musí být šťastná, abych mohl být šťastný i já.

3. ledna. Zdá se mi, že mě Angela nemiluje tak, jako když jsem jí píchal phetidinové injekce. Nebudu se tím však znepokojovat. Hlavně když bude zdráva. Dnes jsem jí koupil za 12 rupií léčiva a pro svoji pohotovostní kabelu dva tucty ampulek. Každý den jí musím vysvětlovat, proč musí brát Coramin, vždycky to zapomene. Strašně mi to jde na nervy. Jednou jsem jí dokonce ve vzteku řekl, aby se sebrala a zmizela. Někdy mluví takové nesmysly, že ztrácím nervy. Večer jsme byli v kině.

4. ledna. Angelin stav a léčení beze změny. Ale co můj život? Od chvíle, co se o ni starám, se změnil k ne

poznání. Jako bych měl svázané ruce. Nemohu dělat, co bych chtěl, pořád musím být u ní. Někdy mi bleskne hlavou, že bych měl utéci. Ale svědomí mi to nedovolí.

Musím s ní zůstat, musím se o ni starat. Bůhví kam to však povede. Nevěřím v osud, naše životy jsou řízeny naším svědomím.

Podivná výpověď o podivném způsobu života. Doktor Golkowski se zamiloval do své pacientky. Propadla drogám a on se pokoušel vyléčit ji. Podle zápisů v deníku, který je jedinečným svědectvím narkomana, žili lékař i jeho pacientka nenormálním životem vyděděnců společnosti. Potáceli se časem od injekce k injekci, jejich soužití bylo plné konfliktů. Golkowski byl lékař, musel tedy vědět, že je jeho snaha marná. Nakonec nejen že své milence nemohl pomoci, i on sklouzl na scestí.

Ve svém deníku píše, že 6. ledna se ozvaly silné revmatické bolesti v obou nohách. Vzal si běžné léky, ale bolesti neustaly. Byl zoufalý, nedokázal si pomoci. Když se pak celé odpoledne svíjel bolestmi na lůžku, rozhodl se kolem půlnoci, že si na utišení píchne Impletol. Zatímco ve stejný den jeho milenka Angela vydržela bez drogy celých čtyřadvacet hodin, on s užíváním Impletolu začal.

8. ledna. Před spaním jsem si píchl jednu injekci phetidinu, ale jen 0,1 gramu. Už včera mě napadlo, že by mi určitě pomohla, ale ještě jsem to vydržel. Dnes už jsem to bolestí vzdal a na pár hodin mě všechno přešlo. Měl jsem velice příjemný pocit. Nemohu však říci, že bych dobře spal. Když jsem se probudil, pronásledovala mě neodbytná otázka: proč jsem léčil Angelu, aby si odvykla brát drogy, a sám jsem s tím svinstvem začal. Měl jsem na ni vztek. Tak jsem se kvůli ní rozčílil, že jsem si musel před spaním píchnout ještě jednu injekci.

9. ledna. Dnes ráno jsem šel do všeobecné nemocnice a hovořil tam s jedním kolegou. Prosil jsem ho, aby mi pomohl. Nevěděl jak. Nemohl mne hospitalizovat a doma jsem se mohl léčit sám. Ale aspoň důkladně vyšetřil Angelu. Ta se večer velice rozzlobila. Žárlila a vyčítala mi, že jsem se zdržel u přátel. Začala mi vyhrožovat, že spáchá sebevraždu. Skutečně se sebrala a vyběhla z domu. Řekla, že skočí do moře. Za dvě hodiny však byla zpátky, plakala a přiznala se, že neměla dost odvahy. Celá Indie, celý Madrás i Angela mi jdou na nervy. Nevím, co si počnu. Večer jsem si znovu píchl injekci.

Tragédie končící vraždou začala jednou injekcí drogy s uklidňujícím účinkem, za týden poté se doktor Golkowski neobešel bez čtyř denně. Každý den si přísahal, že zítra ráno přestane. Uvědomoval si, že se blíží stavu otupělosti, že má chvíle, kdy je mu všechno jedno. Pak zjistil, že už není schopen ani pohlavního styku se svojí milenkou. Ta dobře věděla, oč jde, proto se ho snažila přemluvit, aby přestal, dokud je čas. Bylo už pozdě.

Neměli peníze, u obchodníka, kde nakupovali, dlužili dvě stě rupií a v restauraci Pals jim dávali obědy na dluh. Žili v jakémsi mráкотném stavu, který se jen máločím podobal lidskému životu. Ve čtvrtek 16. ledna se doktor Golkowski zhroutil.

Nevím, jestli to bylo po drogách, anebo tím, že jsem přebral barbituráty. Měl jsem nesnesitelné bolesti hlavy, trpěl jsem závratěmi. Nemohl jsem vstát. Začali jsme s Angelou uvažovat o společné sebevraždě. Uvědomili jsme si, že jsme na dně a ani ten nejlepší přítel nám nemůže pomoci. Doufali jsme jen v jediné, že nás navštíví Angelina matka a pomůže nám. Pak jsme se dozvěděli, že nepřijede. Jak jen může být matce lhostejný osud dcery. Já jsem Angele obětoval všechno. Prodal jsem, co jsem měl, abych jí mohl opatřit léky. Teď už jsem bezmocný. Nemám peníze na léky ani pro sebe. Mám horečku. Nemohu si koupit ani antibiotika, protože na ně nemám.

17. ledna. Ještě pořád trpím těmi strašnými bolestmi hlavy. Mám horečku. Je to strašný pocit být bez peněz a nemocný v cizí zemi. Naše dluhy stále stoupají. V hotelu dlužíme za pokoj 181 rupií. Jsme dlužní ve dvou obchodech s potravinami a v restauraci Pals asi dvě stovky. Je mi mizerně, když na to pomyslím. Angela je milá a snaží se dostat mne do lepší nálady. Dnes jsem jí píchl jen dvě dávky. Je velice šťastná, protože jsem jí oznámil, že je zřejmě v jiném stavu.

19. ledna. Dnes se cítím lépe a doufám, že zítra už budu úplně v pořádku. Mluvil jsem s panem Khanem. Nabídl mi pomoc a dal mi pár rupií. Jsem mu za to velice vděčný. Je to vždycky tak, když už nemám žádné peníze, vždycky se najde někdo, kdo mi pomůže.

21. ledna. Pokouším se sehnat pro Angelu cestovní pas, ale bezvýsledně. Je to zoufalá situace, nevím si rady. Tady to prostě nejde. Pokusím se dostat ji z Indie jinak. Poslat jí pas z některé jiné země. Budeme se však muset na čas rozloučit. Však to vydržíme. Věřím, že na jdu cestu, jak všechno vyřídit. Tady už se nedá vydržet.

22. ledna. Sešel jsem se s jistým inženýrem. Slíbil mi, že obstará pro Angelu pas. Řekl, že by to stálo deset tisíc rupií. Je to strašné, taková suma. Je to divný pocit, bavíme se, smějeme se a zase pláčeme. Den našeho rozloučení se blíží. Pak Khan mi přinesl 1000 rupií.

Zápisy příštích dní jsou stejně smutné jako obsah celého Golkowského deníku. Přípravoval se na cestu, balil si svých pár věcí. Angela při tom plakala a on většinou také. Nechtěl ji opustit, ale nic jiného mu nezbývalo. Rozhodl se, že odjede 28. ledna v úterý.

Jeho cesta vypadá jako špatně vymyšlená filmová zápleтка. Není jasné, proč se nemohl v milionovém Madrásu dovolat pomoci, nevysvětlilo se, jakou pomoc vlastně hledal a co chtěl zařídit. Jeho zápisky jsou plny zmatených informací. Někdy spolu násilně souvisí, někdy nelze nalézt v souvislostech logiku. Smysl té klikaté pouti není vůbec zřejmý.

Rozloučili se a on se po noci, kdy společně s Angelou vypili láhev whisky, vydal do Dillí. Ne zdržel se zde dlouho a zřejmě ve městě ani nic nevyřizoval. Přitom měl po ruce zastupitelské úřady, kde jediné mohl pro svou milenkou získat legální cestou cestovní pas. Odjel vlakem a autobusem do Teheránu. Hned po příjezdu navštívil v ulici Shimrah Road zástupce firmy Ford, kterého ve svém deníku označuje jen iniciálami A. R. D., jeho jméno ale není důležité. Podstatné je, že tento známý nebo snad přítel dal doktoru Golkowskému 100 tománů. Odpoledne šel do kina, jako by neměl nic lepšího na práci, odtud se vrátil do hotelu. Jeho zápis z 23. února nejlépe ilustruje, v jakém duševním rozpoložení byl.

Nechtěl jsem být mezi lidmi. Nemohl jsem je ani vidět. Snad bych je byl všechny nejraději zavraždil.

Nemohl být normální, jeho zmatené jednání tomu nasvědčuje. Odjel z Teheránu do Tabrízu, neměl v kapse ani vindru a byl nemocný. Ubytoval se v nedobrému hotelu Metropol. Do deníku si zapsal:

Dnes jsem poprvé usnul bez phetidinu. Odnesl jsem do zastavárny nějaké věci. Za hodinky jsem dostal 1000 rijálů a další dva tisíce za nějaké osobní věci. Někdy mám strach z budoucnosti. Když nemám injekci, myslím často na smrt.

Ještě měl v neštěstí štěstí. Šel do lékárny pro Dolantin, jakýsi starý pán ho požádal o pomoc, když uslyšel, že je lékař. Děda měl nemocnou ženu, doktor Golkowski šel tedy s ním. Vyšetřil starou paní, předepsal jí medikamenty, protože nešlo o nic vážného, zůstal v rodině na oběd, pak ještě chvíli poseděl v příjemné společnosti asi dvacetileté dcery. Za návštěvu dostal 200 rijálů. Brzo měl zase prázdné kapsy a chtěl se dostat dál. Proto prodal za 7000 rijálů svoji pistoli. Druhého dne ráno odjel autobusem do víc než šest hodin vzdáleného Khoy a 5. března se ocitl až na turecké hranici. Není známo, proč tam jel a co tam pohledával, vrchní komisař Kilim později zjistil, že se v zemích, kterými projel, netoulal poprvé. V policejních spisech o něm bylo známo, že se zde objevil už před lety pod jmény Rašid Husejn Golkowski nebo Johann Leonhard.

Na turecké hranici se nechtěně seznámil s německým státním příslušníkem Gerhardem Moritzem. Muž středních let, který přijel ve velkém šedém mercedesu, měl potíže. Nechtěli ho pustit přes hranice. Neměl platné vízum. Měl namířeno do Sýrie. Golkowského dokumenty byly v pořádku, mohl tedy pokračovat v cestě. Upoutala ho však hádka Němce s pohraniční hlídkou. Nemohli se dorozumět, oni neuměli německy a Němec nepochopil, co na něm Turci chtějí. Požádali Golkowského, aby pomohl jako tlumočník. Pomohl především sobě, přemluvil Moritze, aby se vrátil do Ankary, kde se pokusí získat vízum. Pojedou spolu, Golkowski mu pomůže při jednání.

Jak se ukázalo při vyšetřování případu, sešli se dva dobrodruzi. Moritz měl na svém kontě nejeden škraloup, turecká policie o něm věděla, že pašuje do Sýrie automobily, kde je pak za přemrštěné ceny prodává na černém trhu. Není vyloučeno, že o tom měli záznam i na hranicích, proto mu dělali potíže.

Moritz věděl, že na tomto pohraničním přechodu nemá šanci. Proto souhlasil s návrhem doktora Golkowského, který sliboval, že záležitost pro něj vyřídí, má v Istanbulu dost vlivných známých. Tak se vydali na cestu.

6. března. Dojeli jsme s Moritzem asi v deset večer do Erzurumu. Silnice byly zledovatělé a v horách ležel sníh. Odjeli jsme příští den v poledne. Večer jsme dorazili do Gumushane, kde jsme zůstali přes noc. Za to, že mne vzal s sebou, jsem platil benzin a ubytování. Zdá se mi, že není moc spokojen. Druhého dne, 7. března, jsme jeli zasněženými horskými silnicemi do Tranzonu, ale ani tam nedostal Moritz vízum, zřejmě proto, že měl v Teheránu něco na svědomí. Tak jsme jeli dál a v noci jsme se dostali do přístavu na Černém moři Samsunu. Byli jsme strašně unaveni. Přespali jsme zde a druhý den jsme se vydali do Ankary.

10. března. Dnes odpoledne jsem navštívil Finat. Povečeřeli jsme spolu v Zekiho domě. Finat mě moc miluje. Až budu moci, tak se s ním ožením. Ve čtyři odpoledne jsme se s Moritzem vydali na cestu do Istanbulu.

„Tak, doktore, a teď nám hezky řekněte, jak to bylo dál,“ vyzval zatčeného vrchní komisař Kilim.

„Vyjeli jsme a moc se nám nechtělo. Mně určitě ne, ale když jsem to slíbil... Moritz byl protivný. Pořád měl řeči, že to nevyřídíme v Istanbulu, když jsme to nevyřídili v Ankaře. Prostě nadával na všechno. Ujišťoval jsem ho, že mám v Istanbulu vlivné známé, určitě nám pomůžou, ať si nedělá zbytečné starosti/4

„Měl jste v Istanbulu skutečně vlivné známé, nebo jste mu to jen tak říkal, abyste ho uklidnil?“

„Míval jsem tam dobré známé,“ řekl Golkowski s trochou nostalgie.

„My víme, že jste přednášel na univerzitě.“

„Když to víte, tak se neptejte! Pak také víte, že mě jmenovali profesorem na základě jistých, no dnes už je to stejně jedno, řekněme, pochybných dokumentů.“

„Dost dlouho vám věřili.“

„Neměli proč nevěřit.“

„Ale pak, když se dozvěděli, že jste je tahal za nos?“

„Vykopli mě. Musel jsem pryč.“

„Proč jste to dělal? Neměl jste to přece zapotřebí. Mohl jste provozovat výnosnou lékařskou praxi.“

„Já nevím, proč jsem to dělal. Já ani dnes nevím, proč jsem dělal nebo dělám určité věci.“

„Co jste hledal v Istanbulu? Proč jste tam vůbec jel?“

„Možná že jsem se chtěl ještě jednou podívat, jak zapadá slunce za Zlatým rohem. Možná že jsem toužil po lesku zlatých kopulí na mešitách. Snad jsem chtěl vidět Topkapi a celou tu nádheru. Já nevím, komisaři. Já nevím, co jsem chtěl. To jsem ještě nevěděl, že se s tím městem vlastně loučím. Kdybych to tušil, byl bych utíkal pryč!“

„Chcete nám namluvit, že nevíte, co děláte?“

„Nic vám nechci namluvit, komisaři. Ale já někdy skutečně nevím, co dělám, anebo přinejmenším nevím, proč to dělám.“

„Nejste blázen, Golkowski!“

„To doufám. Ale někdy se chovám jako blázen. A tenkrát, když jsme se nastěhovali do jednoho dvoulůžkového pokoje hotelu Yayla Palaš, tak jsem vůbec nevěděl, co chci.“

„Kam jste vlastně jel, když jste opustil svou milenkou v Madrásu?“

„Nevím, kam jsem jel. Ale vím, že jsem někam prchal.“

„Proboha proč?“

„Před injekční stříkačkou.“

„Proto jste přece nemusel vraždit!“

„To ne. To jistě ne. Já jsem taky úmyslně nevráždil. Já jsem totiž nemyslel ani na Moritze, ani na jeho mercedes, který chtěl zašantročit za výhodnou cenu na syrském černém trhu, já jsem myslel, komisaři, jen na jednu věc, jak získat peníze, abych si mohl píchnout to zatracené svinstvo.“

Doktor Golkowski seděl dlouho v istanbulském vězení, a to je už dost tvrdý trest. Soudní proces, v němž byl obžalován z úkladné vraždy, se táhl až do října 1959. Pak byl světoběžník, který nepodlehł ve svém životě mnoha nebezpečným nástrahám, jehož však porazily drogy, odsouzen na čtyřicet let vězení. Takový byl trest za těch pár pomíjivých chvil, kdy se v halucinacích dostal do růžového ráje, na jehož druhé straně je jen peklo, nebo smrt.

Nebezpečně chytrý doktor Branion

Chicago není bůhvíjak krásné město, i když se rozprostírá na březích nádherného Michiganského jezera. Ulice hyzdí stále ještě velmi hlučná rychlodráha, hřmotící v krátkých intervalech po železné konstrukci uprostřed automobily přeplněných ulic. Městská čtvrť Hyde Park je však oázou klidu. Leží stranou v jižní části města nepříliš daleko od břehu jezera. Bydlí zde ti, kteří na to mají. Desetipokojové byty zde nejsou výjimkou a nedaleká univerzita na Cottage Grown Avenue je pro místní usedlíky důstojným sousedstvím.

V pátek 22. prosince 1967 sice svítilo slunce, ale od jezera vál studený nárazový vítr. Kdo nemusel, nešel ven, i když mnozí měli v programu ještě nákupy dáreků pod vánoční stromček. Doktor John Marshall Branion nespěchal se snídaní, stačilo, když bude na klinice až po deváté. Proto nejdřív odvezl čtyřletého syna do školky v Hyde Park Neighborhood Clubu, vzdálené od bytu něco přes kilometr. Pak teprve jel zpátky kolem svého domu do nemocnice Idy Mae Scottové, kde už na něj čekali pacienti.

Doktor Branion byl černoch. Patřil však do kategorie hezkých mužů v nejlepších letech. V mnohém připomínal slavného herce Sidneye Poitiera anebo pozdější fotbalovou superhvězdu O. J. Simpsona. Byl hezký, milý, oblíbený. Jeho chování bylo perfektní. Pacienti ho také měli rádi a ženy mu zvláště důvěřovaly. Byl totiž gynekolog, provozoval však praxi praktického lékaře. Manželka Donna se už od rána starala o přípravu štedrovečerní večeře, přinesla z komory vánoční stromek, rozvěkla jej jako deštník a začala ho zdobit.

Snad právě proto, že se už všichni chystali na Vánoce, nezdržel se ani doktor Branion v ordinaci dlouho a krátce po jedenácté odjel domů. Před dvanáctou, jak se později ukázalo, přesně v 11.57, se otevřely domovní dveře, doktor Branion vyběhl na schody před svým domem na South Woodlawn Avenue číslo 5054 a tónem, jakým se volá v tísní o pomoc, křičel: Heleno! Heleno! Helena Payneová byla jeho sousedkou a kolegyní, ale když se objevila na ulici, přijel k domu i policista William Catizone, který dostal rádiový pokyn, aby se zastavil v Branionově domě, protože doktor našel při návratu domů svou manželku zavražděnou.

Sousedí vytvořili před vchodem hlouček, jeden druhému sděloval své domněnky, policista Catizone se nejdřív začal vyptávat sousedky Branionových Theresy Kentrové:

„Když jsem se vrátila z nákupu, tak jsem uslyšela nějaký hluk, přicházející jako od sousedů,“ řekla.

„V kolik hodin jste se vrátila?“ zeptal se Catizone.

„Pár minut před jedenáctou.“

„A kdy jste zaslechla ony, podle vás, podivné zvuky?“

„Uložila jsem do chladničky zeleninu, uklidila jsem kuchyni a asi tak za dvacet minut po mém příchodu jsem zaslechla, jako když se vedle hádají, a pak taky výstřely!“

„Jak jste mohla slyšet hádku?“ zeptal se detektiv John Manion, který mezitím přijel společně s technikou.

„Naše apartmá sousedí. Máme společnou terasu do ulice South Woodlawn Avenue.“

„Takže jste určitě zaslechla výstřel?“

„Ano. A pak už bylo ticho.“

„Byl to jen jeden výstřel?“

„Ne. Několik. Ale nevím přesně kolik.“

„Mohla byste říct, jaké bylo manželství Branionových?“

„Říkalo se, že se budou rozvádět.“

Mrtvá Donna Branionová ležela na podlaze na zádech. Hlavu měla v louži krve, ruce v bok, nohy téměř natažené byly nepatrně stočeny doprava. Vrah ji zasáhl do hlavy kulkami velkého kalibru zřejmě zblízka, protože výstřely jí zcela zdeformovaly hlavu. Kolem krku měla hluboko do ran zabořenou prádelní šňůru. Byl to ošesný pohled i pro další dva detektivy Michela Boylea a Jamese McGreala, kteří už začali s prohlídkou místa činu. Objevili čtyři nábojnicová pouzdra. Dvě kulky byly pod mrtvolou, jedna až v rohu místnosti. Poslední našli lékaři při pitvě.

Zavražděná Donna Branionová byla jednačtyřicetiletá kráska černé pleti, velmi vzdělaná, společensky aktivní a oblíbená. Její mrtvola ležela v pracovně velkého bytu. Manžel, John Marshall Branion, byl vynikající lékař s vybranou klientelou, dobrou pověstí, ve vyšší místní společnosti byl přijímán s potěšením a úctou.

Pocházel z dobré rodiny, jejíž předkové žili kdysi v oblasti Mississippi, ale po dvou generacích se dopracovali hodně vysoko na společenském žebříčku. Už Johnův otec byl zámožný a vážený občan. Když skončila první světová válka, vypravil se na sever, dostal se na vysokou školu a v roce 1923 byl promován na doktora práv. Stal se dobrým advokátem, proslavil se zejména v oblasti trestního práva, měl šanci vydělat si právě v tomto oboru hodně peněz. On si však zvolil jiný cíl. Celých dalších čtyřicet let pracoval jako veřejný obhájce Cook County, hájil chudé, kteří neměli peníze na drahého advokáta.

Jeho syn John II. neměl otcovy vlastnosti. Protloukl se školními léty s jistou dávkou štěstí a se značnou dávkou sebevědomí, maturoval s tak špatnými známkami, že nemohl být přijat na žádnou americkou vysokou školu. Chtěl studovat medicínu, ale ve Spojených státech s takovým vysvědčením nemohl být přijat. Tak ho rodiče poslali do Švýcarska. V Lausanne zaplatil jako cizinec vysoké školné a nakonec zde úspěšně promoval. Po návratu do Spojených států ještě vystudoval na univerzitě v Illinois farmacii.

Se svou pozdější manželkou se seznámil již na Englewoodské střední škole. Jmenovala se Donna Brownová a byla

dcerou chicagského bankéře Sidneye Browna. Vyrůstala tedy v naprostém dostatku a v dobré společnosti. Jejím bratrancem byla totiž slavná jazzová hvězda Oscar Brown junior, přítel neméně slavného Boba Dylana. Její strýčkové byli uznávanými právníky, a hlavně úspěšnými obchodníky. Branion se do Donny zamiloval už v roce 1943, v roce 1948 měli svatbu. Je třeba říci, že velmi okázalou, s mnoha pozvanými hosty.

Kariéra doktora Braniona nebyla jen procházkou rozkvetlým sadem. Velmi intenzivně prožíval období čtyřicátých let, kdy barva pleti byla mnohým na obtíž. Ale v polovině šedesátých let, kdy se černý pastor Martin Luther King, po jehož bok se Branion postavil, pustil do boje za rovnoprávnost a zaplatil za to životem, byl Branion Kingovým lékařem a později to při každé příležitosti zdůrazňoval. Nebyl však žádným svatouškem, v jeho životopisu není nouze o milostné aféry, na okázalých oslavách se choval jako filmový světák, ale i v soukromí měl hodně mimoprofesionálních zájmů. Rád jezdil na koni, kousek za hranicemi sousední Indiány měl dokonce vlastní stáje, na lyže dost často odjížděl do Colorada, nikdy ne sám. O milenky neměl nouzi. Mnohé ženy se shodly na názoru, že doktor Branion byl atraktivní krasavec a báječný milovník.

Branionovi žili způsobem obvyklým pro horních deset tisíc. Často dostávali pozvánky na společenská setkání, oslavy všeho možného a garden party pro dobročinné účely. Nevyhýbali se žádné příležitosti, ani společenské povinnosti. Při setkáních s přáteli byli příkladně milí, nikoho ani ve snu nenapadlo, že by jejich život nebyl harmonický. Doktorova manželka Donna dokázala přehlížet flirty a možná i příležitostné lásky svého manžela. Jenže onoho dopoledne, dva dny před Štědrým večerem, mezi nimi podle tvrzení jejich sousedky došlo k hlučné hádce.

Vyšetřovatelé zjišťovali nejdřív stopy na místě vraždy a nejméně dvacet minut nechali doktora Braniona v klidu. Seděl stranou na židli čelem ke zdi, obličej si zakrýval dlaněmi. Podle pohybu hlavy i ramen bylo zřejmé, že pláče. Asi o půl hodiny později mu navrhli, že s ním zajedou na policejní stanici, kde by s ním v klidu sepsali potřebný protokol. Předtím však ještě vyslechli sousedku doktorku Helenu Payneovou.

„Vy jste tedy, paní doktorko, zaslechla volání souseda Braniona o pomoc,“ zahájil výslech inspektor Michel Boyle.

„Ano, zaslechla jsem jeho volání, tak jsem seběhla dolů. Můj bratr šel se mnou.

„Jak se jmenuje váš bratr?“

„William Payne. A on také potom zatelefonoval k vám na policejní stanici. Jenže zbytečně, za chvíli se v domě objevil strážník, co se tamhle přehrabává ve skříni.“

„Jmenuje se Catizone,“ řekl detektiv James Mc Greal. „Byl tady totiž na obchůzce, tak mu naši dali telefonem příkaz, aby se podíval na místo činu. Co jste viděli, když jste vešli?“

„S kolegou Branionem jsme se setkali ve dveřích. Ukázal dovnitř a řekl jen jedinou větu: Je to Donna. Leží támhle.“

„To souhlasí. Strážník Catizone dostal rádiem v 11.58 pokyn, aby okamžitě šel do domu na South Woodlawn 5054 za doktorem Branionem a podíval se, co je s jeho ženou. Setkal se s ním ve dveřích, vzal ho dovnitř a dovedl ho do pracovny, kde ležela jeho zakrvavená žena. Vy jste ji však, paní doktorko, viděla dřív než on, možná že jen o chvíličku dřív. Žila ještě?“

„Ne. Nežila. Byla už mrtvá,“ odpověděla doktorka Payneová.

„Vyšetřila jste ji? Přesvědčila jste se, že je mrtvá?“ zeptal se detektiv John Manion.

„Nebylo třeba. Bylo zřejmé, že už nežije. Zkoušela jsem ještě puls, ale zbytečně. A její manžel je přece také doktor, i on mi řekl, že je jeho paní mrtvá.“

Mrtvou odvezli do márnice v Cook County, seržant Michel Boyle čekal na výsledek. Jeho kolegové Manion a Mc Greal se zatím posadili na strážnici do zadní místnosti a začali s výslechem doktora Braniona. Ale ještě předtím si Boyle všiml, že plačící lékař, sedící stranou, chvílemi roztahoval prsty rukou, kterými si kryl obličej, aby škvírkou mohl pozorovat, co se děje. Boyle si toho náhodou všiml, bylo to však velmi důležité zjištění a oba policisté podle toho vedli výslech manžela zavražděné.

„Měl jsem to dopoledne plnou čekárnu,“ řekl doktor Branion. „Věděl jsem, že si musím pospíšet, musel jsem ještě před obědem vyzvednout ze školky syna.“

„Kde je vaše ordinace, pane doktore?“ zeptal se Manion.

„V nemocnici Ida Mae Scott na South Prairie Avenue.“

„Ale zvládl jste to?“

„Jen tak tak. Na kartě odchodu mi to cvaklo 11.29.“

„Jel jste rovnou pro svého syna?“

„Ano, vyzvedl jsem ho z Hyde Park Neighborhood Clubu na South Kenwood Avenue, ale musel jsem se ještě zastavit na Fifty-third u Maxiny Brownové.“

„Kdo je paní Brownová?“

„Bývalá manželka Oscara Browna staršího. Měla k nám přijít na oběd.“

„Takže příbuzná?“

„Ano. Nestýkali jsme se sice často, ale občas se u nás zastavila. Pozvali jsme ji, aby k nám přišla. Jenže ona nemohla, omluvila se. Tak jsem zase nasedl do vozu a jel jsem se synem domů. Cestou jsme si povídali, co komu asi nadělí Ježíšek pod vánoční stromek.“

Detektiv Boyle zjistil v nemocnici, že doktor Branion skončil s posledním pacientem v 11.30. Navštívil ho v jeho pokoji a jen krátce se zeptal, jak se daří, a za minutu byl už zase pryč. Pacientovi se zdálo, že vypadá hůř než jindy, neměl chuť se bavit, zřejmě velice spěchal. Jenže před vánočními svátky spěchají snad všichni lidé na světě mimo nemocných odkázaných na lůžko.

V nemocnici se toho Boyle moc nedozvěděl, ve školce však objevil první nesrovnalost. Branion totiž vypověděl, že přijel pro svého syna s malým zpožděním, takže chlapec na něj už čekal před školou na ulici.

„V kolik si pro chlapce přišel?“ zeptal se Boyle zástupkyně ředitelky Joyce Kellyove.

„V 11.45 a vůbec není pravda, že by na něj chlapec čekal venku na ulici. To bych nikdy nedovolila. Chlapci jsou čtyři roky a dobře víte, jak je naše ulice frekventovaná. A navíc. Byla přece hrozná zima, kolem 21 stupňů Fahrenheita.“

„Jste si jista, že přišel pro chlapce až 45 minut po jedenácté?“

„Naprosto. A hrozně spěchal. Vůbec se neomluvil, že se tak zpozdil.“

„Můžete mi, paní Kellyová, říct, jak to víte tak přesně?“

„Byla jsem netrpělivá, dívala jsem se na hodinky. Měla jsem od dvanácti další třídu předškolních dětí, a tak jsem se pořád dívala na hodinky a přemýšlela jsem, proč doktor Branion nejde. Myslela jsem si, že ho třeba něco zdrželo v nemocnici, to by přece bylo možné. Ale nevěděla jsem, co udělám s Johniem. Když odešel, tak jsem se zase podívala na hodinky, protože jsem chtěla vědět, kolik času mám na přípravu na další hodinu. Ale já vám řeknu ještě něco. Chování doktora Braniona se mi nelíbilo. Vypadal, jako by k nám celou cestu běžel. Vtrhnul do místnosti, kde čekají děti na rodiče, klekl si a hrozně rychle Johnieho oblékal. Pak ho popadl a utíkal s ním k východu, jako by škola hořela. Podívala jsem se z okna a viděla jsem totéž. Prudce otevřel zadní dveře vozu, zapráskl je, snad toho kluka ani nepřipoutal, oběhl vůz, skočil za volant a odjel, jako by ho někdo honil. Vůz otočil smykem jak kaskadéři ve filmu.“

To bylo velmi důležité svědectví. Proti výpovědi doktora Braniona se objevila časová mezera dlouhá celých deset minut. Zatím ho však ještě nikdo nepodezíral. Odvezli ho na policejní strážnici do budovy bývalé centrály ve Washington Parku. Všechno probíhalo v klidu. Braniona doprovázel bratr jeho ženy Nelson Brown, který se na místě vraždy objevil jako zázrakem, hned při příchodu však upozornil policisty, že je sice právník, ale doprovází doktora Braniona jen jako příbuzný. Prohlásil však, že by chtěl být přítomen výslechu. A tak policisté později, v přítomnosti doktora Braniona a Nelsona Browna, ještě jednou prohledali celý byt.

„Zjistili jsme, že se vůbec nic neztratilo,“ řekl detektiv Charles Mc Millan, který je doprovázel. „Nikde jsme nenašli stopy po násilném vniknutí, což nasvědčovalo tomu, že Donna Branionová svého vraha do bytu pustila, musela ho tedy znát. Navíc jsme ještě našli v jednom z postranních pokojů prádelní šňůru se stopami krve, kterou vrah zřejmě svoji oběť, předtím než začal střilet, škrtil. A tak jsme se dohodli, že se doktora Braniona znovu na pár maličkostí zeptáme.“

Ani se neurazil, ani se netvářil, že je unaven. Souhlasil s dalším výsledkem a naopak byl ochoten znovu probrat události onoho tragického dopoledne.

„Doktor Branion opakoval, co už jsme věděli,“ řekl detektiv Boyle. „Tentokrát ale zdůraznil, že odjel z nemocnice v 11.30, jel pro syna do školy na South Kenwood Street. Chlapec už na něj čekal venku, tak ho naložil a jel na East Fifty-third Street pro Maxinu Brownovou, ona mu řekla, že k nim na oběd nemůže, tak jel rovnou domů. Řekl jsem mu, že si uvědomujeme, jak je to pro něj hrozné, když se ho v této situaci pořád na něco vyptáváme, ale on nás ujistil, že udělá všechno, abychom našli vraha.“

„Když jsem vešel do bytu, zavolał jsem na svoji ženu,“ řekl doktor Branion, „ale nikdo mi neodpověděl. Bylo mi to divné, věděl jsem, že by měla být doma, protože chystala stromeček a ještě nějaké věci v kuchyni. Řekl jsem Johnymu, aby počkal zatím v hale, a šel jsem nahoru a tam jsem ji našel.“

„Šel jste k ní?“

„Snad ano, snad ne. Já si to nějak neuvědomuju. Ale byl jsem si jist, že je mrtvá.“

„Podle čeho jste tak soudil?“

„Všiml jsem si, jak jí zmodraly nohy. A tak jsem šel zavolat Helenu Payneovou.“

„Ta vaši ženu prohlásila za mrtvou?“

„Jistě.“

„Když jsme prohlíželi suterén, našli jsme v prádelně skříň s vašimi zbraněmi,“ řekl detektiv Boyle. „Chtěl byste nám o nich něco říct?“

„Proč ne?“

„Jak jste k nim přišel?“

„Je to můj koníček. Ta místnost dole je sice prádelna, ale mám tam taky svoji malou dílničku. Například si tam sám vyrábím střelivo. Já prostě ty zbraně sbírám.“

„Jak velká je ta vaše sbírka?“

„Teď mám přesně pětadvacet pistolí, pušek a revolverů.“

„Neměl byste nic proti tomu, kdybychom se na ně nyní podívali?“

„Jistěže ne. Rád se chlubím.“

Šli dolů, doktor uklidil velký stůl, bral jednu zbraň po druhé, kladl je do řady, usmíval se, jako by mu bylo milé, že se může sbírkou před odborníky pochlubit.

„Tak, tady je máte. Všechny,“ řekl nakonec.

Prohlédli si zbraně, poděkovali za demonstraci, cestou na policejní stanici si ještě jednou zopakovali časové difference a došli k názoru, že alibi doktora Braniona neobstojí. Mezi jednotlivými zastávkami krátce před polednem byla desetiminutová, a možná dokonce dvanáctiminutová mezera. Sled událostí podle jeho vyprávění připomínal nedokonalý scénář. Vypadalo to, že si autor dal práci s jeho vypracováním, ale špatně si vypočítal časový sled jednotlivých částí. A některé se navíc ukázaly jako naaranžované. Proto se vyšetřovatelé ještě druhého dne zastavili u Maxiny Brownové.

„Jak to bylo s vaším pozváním na oběd či na večeři, paní Brownová?“ zeptal se detektiv Boyle.

„Už jsem vám to přece říkala. Pan Branion mi večer předtím zavolał a pozval mne na druhý den na oběd.“

„Kdy vám zavolał?“

„Pozdě večer. Bylo to po desáté hodině a možná těsně před jedenáctou.“

„Bylo to běžné, že jste se tak pozdě v noci domlouvali?“

„Právě že vůbec ne. Já jsem se taky divila, že si na mě vzpomněl.“

„Chodila jste k Branionovým na návštěvu často?“ zeptal se detektiv Boyle.

„Ne. Bylo to poprvé.“

„Stýkáte se s jeho rodinou?“

„Vůbec ne. Já tady pracuji na oddělení nemovitostí od září. Setkali jsme se párkrát úředně a taky jsem byla jednou v jeho ordinaci. Na návštěvu mne však pozval poprvé.“

Na Štědrý den dopoledne se vyšetřovatelé Mc Greal a John Manion zastavili v bytě doktorky Heleny Payneové. Omluvili se, že ji právě v den vánočních svátků ruší.

„Nebudeme vás dlouho zdržovat,“ omluvili se na úvod, „prosíme vás jen o odpověď na jedinou otázku. Vy jste Donnu Branionovou úředně prohlásila za mrtvou?“

„Ano. Udělala jsem to. Považovala jsem to za svou povinnost, když jsem byla mezi prvními, kteří přišli do bytu Branionových.“

„V pořádku, paní doktorko, já bych vás ale teď ještě požádal o malé vysvětlení. Doktor Branion prohlásil při výslechu, že podle modřin na nohou své ženy poznal, že je mrtvá, ani se jí nedotkl, ani se o tom nepřesvědčil jinou metodou.“

„Záleží na tom, jak dlouho už byla Donna mrtvá. To znamená, jak dlouho už byla mrtvá, než k ní přišel, než ji objevil. V zásadě se krev nesrazí v končetinách mrtvých dřív než za jednu, ale spíš až za dvě hodiny. Když jsem ji prohlížela já, nenašla jsem na jejím těle žádné modřiny. Nemohla tedy být mrtvá ani hodinu, spíš jen několik desítek minut.“

„To tedy znamená, že by byla musela být zavražděna v době, kdy její manžel ještě ordinoval v nemocnici.“

„Ano.“

„Vy jste konstatovala smrt až po dvanácté?“

„Nevím to přesně, ale mohlo být asi 12.20.“

„To znamená, že nebyla mrtvá ještě ani celou hodinu.“

„Ano.“

Policisté doktora Braniona zatím nepodezřívají z vraždy, protože jim scházel motiv. Zanedlouho se však začala vršit podezření, že nemluví pravdu, a došli k závěru, že měl dost času, aby přijel z nemocnice domů, zavraždil svou ženu a jel pro svého syna do školky. Aby se přesvědčili o reálnosti svých úvah, projeli několikrát trasu, kudy mohl a musel jet, a po šesti jízdách za různých podmínek, hustšího či řidšího provozu, došli k závěru, že onu trasu, měřící necelé tři míle, mohl absolvovat za nejméně 6 a nejdéle 12 minut. Měl tedy dost času, aby svou ženu zavraždil. To sice byla logická úvaha, nebyl to však dostatečný důkaz pro žalobu. Tím mohla být vražedná zbraň. Proto se znovu vypravili za doktorem. Nebyl však doma.

„Ptali jsme se sousedů, snažili jsme se zjistit, kam najednou těsně před vánočními svátky zmizel,“ řekl detektiv Boyle svému kolegovi Manionovi, který měl o svátcích volno, „a představ si, co jsme zjistili: ten hodný a oblíbený pan doktor, jehož mrtvá žena ležela ještě v chladírně prosekury, se sebral a jel na lyže do Colorada.“

„Sám?“

„Právě že vůbec ne sám. Odjel na svátky se svou milenkou, zdravotní sestrou, s kterou pracoval v nemocnici.“

„Jak se jmenuje?“

„Shirley Hudsonová.“

„Mluvili jste s ní?“

„Hned když se vrátila.“

„Kde byly Branionovy děti?“

„Ti dva je vzali s sebou.“

„Jak vám to vysvětlila?“ zeptal se detektiv Manion.

„Vůbec nijak. Zašli jsme k ní do bytu ve věžáku v sousedství univerzitního areálu blízko Hyde Parku. Vůbec se netajila tím, že je doktorovou milenkou a že s ním bydlela v hotelu ve Vailu.“

„Pěkný výlet. A ne zrovna nejlacinější. Vy jste prý zkoušeli taky tu trasu, kterou musel ujet. Na kolik minut vám to vyšlo?“

„Vyjeli jsme přesně v 11.30 hod. od nemocnice Ida May Scott na Padesáté první, projeli jsme o devět bloků dál kolem Branionova bytu na Woodlawn, pak do mateřské školky, dál potom do pojišťovny na Východní Třiapadesáté, kde je zaměstnaná Maxine Brownová, a zpátky k Branionovu bytu. Měl dvanáctiminutovou rezervu, možná dokonce patnáctiminutovou.“

„Měl tedy dost času.“

„Měl. Ale měl ještě další milenky. To se nám podařilo zjistit v nemocnici. Jedna z nich se jmenuje Aniceta Souzaová. Zatím jsme ji ještě nepředvolali, ale mluvili jsme s ní telefonicky. Ona má taky stále svých koní ve stejném místě v Indiáne jako doktor Branion. Tvrdila, že se sice s Branionem důvěrně zná, je to však jen přátelství dvou náruživých milovníků jízdy na koni.“

V pondělí 1. ledna 1968 se tedy názor detektivů na nevinu doktora Braniona změnil. Všichni tři vyšetřovatelé se začali zabývat textem zprávy jednoho z nejlepších specialistů balistické laboratoře, Buřta Nielsena.

„Ten vrah ji zastřelil bondovkou,“ řekl Nielsen. „Přesně tou, kterou se pokaždé prostřelil z nebezpečné situace slavný mistr tajné služby James Bond.“

„Walther PPK třistaosmdesátka,“ řekl Boyle. „To není moc běžná zbraň.“

„Však doktor Branion také není leckaký střelec. Proč by nemohl mít ve své sbírce sběratelský klenot.“

„Čtyři vypálené kulky měly kalibr 0.380, zásobník na šest nábojů, pravotočivé drážkování, zásobník měl značky určující, že zbraň měla indikátor nabíjení. Existuje jediná třistaosmdesátka s indikátorem nabíjení, se zásobníkem na šest

nábojů s pravým vrtáním a je to Walther PPK," prohlásil Burt Nielsen.

„Takže jedeme," řekl Manion. „Tu waltrovku bude mít ve své sbírce."

Zajeli za ním k večeru, požádali ho hned za dveřmi o další informaci.

„Máte ve své sbírce zbraň kalibru tři sta osmdesát?"

„Proč vás to zajímá?" zeptal se doktor Branion.

„Máte, nebo nemáte?" řekl přísně Boyle.

„Mám takovou zbraň, nula třistaosmdesátku Hi Standard."

„Mohl byste nám ji ukázat, případně půjčit, chtěli bychom ji poslat do balistické laboratoře."

„Proč ne? Počkejte chvíli, já vám ji přinesu."

Netrvalo to snad ani pět minut a doktor Branion podal zbraň detektivům. Tvářil se při tom docela příjemně, jako by jim neměl za zlé, že ho vyrušili takovou maličkostí. Manion pak waltrovku odvezl do laboratoře, tam z ní několikrát vystřelili, srovnali drážkování, závěr zkoušky byl však negativní. Nebyla to vražedná zbraň, byla jen technicky shodná.

Vrátili ji doktorovi a při té příležitosti se zeptali, jestli někdy nevlastnil Walthera PPK, které se říká automatická bondovka.

„Ne, pánové. Musím vás zklamat. Takovou zbraň jsem nikdy neměl," odpověděl bez rozpaků.

Pohledný, oblíbený a chytrý doktor Branion neměl čisté svědomí, jak předstíral. Vyšetřovatelé zjistili, že se chystal opustit rodinu, manželce už asi před měsícem navrhl rozvod. Když se vyptávali jeho známých a spolupracovníků, většina z nich tvrdila, že je přeborníkem v oblasti sexuálních dobrodružství, a na dopravní policii měl záznamy o přestupcích a pokutách většinou za rychlou jízdu. V jednom z protokolů se objevilo dokonce jméno ženy, která seděla vedle něj. Jmenovala se Shirley Hudsonová. Příbuzní Donny Branionové nevěděli o doktorově návrhu na rozvod, všichni však tvrdili, že Donna by s návrhem nemohla souhlasit, nikdy se o nesrovnalostech v manželství nezmínila.

Státní žalobce Cook County Thomas Hett usedl se všemi třemi vyšetřovateli ve své kanceláři ke kulatému stolu a trpělivě vyslechl jejich referát.

„Ani zdaleka to nestačí na obžalobu," řekl, když porovnal údaje dokazující, že doktor Branion neměl přesvědčivé alibi, naopak bylo zřejmé, že mohl mít snad dokonce patnáct minut k tomu, aby zastřelil svoji manželku. Přes tyto pochybnosti však nakonec podepsal zatykač na podezřelého Dr. Johna Marshalla Braniona mladšího pro vraždu manželky Donny.

Zatkli ho 22. ledna 1968 na chodbě nemocnice ve chvíli, kdy vyšel z operačního sálu. Nebránil se, jenom kroutil hlavou, a opakoval, že podezření z vraždy manželky je nesmysl. Když byl za mřížemi, vydali se detektivové po další stopě, aby v daném termínu předložili státnímu žalobci důkazy o vraždě. Vymohli si povolení k další domovní prohlídce místa činu. Tentokrát však už věděli, co mají hledat. Technik balistické laboratoře jim totiž už den předtím sdělil, že na nábojnicích, které byly nalezeny na místě činu, byly červené tečky. Ty byly znakem používaným na nábojích značky Geco, vyrobených v Německu. A tak se vypravili rovnou do suterénu, kde měl doktor Branion dílničku a sbírku zbraní. Měli neuvěřitelné štěstí.

„Vešli jsme, zůstali jsme stát hned za dveřmi a rozhlíželi jsme se, abychom se rozhodli, kde máme začít," řekl později detektiv Boyle. „Ale já jsem ten zásobník spatřil už od dveří. Ležel na pracovním stole, měl firemní logo Geco, chyběly v něm čtyři náboje. Hvízdal jsem si radostí, ale John Manion jen mávl rukou a šel k regálu, kde ležela krabice s nápisem firmy Walther a řekl: „Podívej se, Miku, třistaosmdesátka PPK. A fešák Branion nás ujišťoval, že v životě takovou zbraň neměl v ruce."

Prázdná lepenková krabice polepená údaji o obsahu, s adresou firmy výrobce, obsahovala kartičku velkou jako dolarová bankovka, přišitou drátěnou svorkou k terči. Kontrola německé továrny na zbraně přiložila důkaz o zkoušce pistole. A samozřejmě že bylo na kartičce také číslo výrobku 188274 s datem vyskladnění. Na rubu měla razítko dovozce pistole: Joseph Galeff a synové, New York City.

V pozdějším protokolu popsali vyšetřující další průběh. Záznam se stal přílohou důkazního řízení. Obsahoval tyto údaje:

„První, co jsme udělali, bylo že jsme zavolali firmě Galeff," prohlásil detektiv Boyle. „Tam přece museli mít zápis o prodeji pistole. Účetní se podíval do záznamu a potvrdil, že pistoli značky Walther s číslem 188274 firma prodala obchodníkovi se zbraněmi Bellovi v západním předměstí Chicaga Belwoodu, nedaleko Oak Parku a Maywood Hills. Tak jsme tam jeli, podívali jsme se do záznamu a zjistili jsme, že automatická pistole byla prodána Jamesi Hooksovi, bydlícímu na Martin Luther King Drive."

„To je přece Branionův přítel!" zvolal John Manion. „Někde v poznámkách mám jeho jméno i adresu. Pánové, zdá se mi, že dobíháme k cíli."

Jeli k Hooksovi a byli nervózní, když se courali krokem na vozy zacpaném okruhu. Měli však štěstí. Thomas Hooks byl doma. Zazvonili, vtrhli do jeho bytu, a ještě než si sedli, se ho zeptali:

„Máte automatickou pistoli, pane Hooksi?" zeptal se Manion.

„Ne. Nemám. Já totiž nemám rád automatické pistole, už od dětství jsou mi odporné."

„Nesnažte se nás tahat za nos, pane Hooksi," řekl Boyle. „My totiž máme jiné informace. Na účtence Bellova obchodu je uvedeno vaše jméno. Tady ji máte. Podívejte se na ni."

Chvilku prý přešlapoval, v některých zápisech se objevilo tvrzení, že si několikrát odešel pro skleničku vody. Je možné, že se tak průhlednou metodou snažil získat čas na rozmyšlenou. Jenže on věděl, že musí s pravdou ven. Ještě chvilku předstíral, jako že se snaží vzpomenout si, pak se klepl ukazováčkem do čela a řekl:

„Vidíte, to mě vlastně ani nenapadlo. Samozřejmě že jsem si tu pistoli koupil, jenže pak jsem ji dal jako dárek k narozeninám svému příteli."

„Můžete nám prozradit jeho jméno, pane Hooksi? Komu jste ji věnoval?"

„Doktoru Branionovi. Věděl jsem, že mu udělám radost. Ta pistole se mu hodí do jeho sbírky.“

Sepsali s Hooksem krátký protokol, poděkovali za laskavost, odjeli rovnou do věznice a dali si přivést z celý oddělení dočasně zadržených doktora Braniona. Předložili mu výpověď a on jim za to profesionálně zahrál scénu. Chvilí si jako vzpomínal, pak se mu obličej rozzářil a prohlásil:

„No jo, tak to mě v tu chvíli ani náhodou nenapadlo. Tu pistoli mi musel ukrást z mé sbírky vrah, který mi zavraždil manželku a sebral pět set dolarů.“

„Jakých pět set dolarů?“

„Těch pět stovek, které mi ukradli ze zásuvky mého psacího stolu.“

„Proč jste se o krádeži nezmínil při výsleších?“ zeptal se detektiv Boyle.

„Já jsem si všiml až později, že mi ty peníze chybí.“

Branion byl obžalován z vraždy své manželky Donny. Černošské chicagské noviny Daily Defender uveřejnily několik článků upozorňujících na žalobu s nedostatečnými důkazy. Snažily se případ zpolitizovat ve smyslu, že se s černými Američany nezachází stejně jako s bílými. Čtenáři na tvrzení reagovali jako na nabízenou příležitost a důvod zpochybňující rovnost černých a bílých.

Obžalovaný Branion si sice velmi pečlivě obžalobu přečetl, poradil se ještě se svými obhájci, hned však prohlásil, že se soudního přeličení nezúčastní. Tak byl v nepřítomnosti 28. května 1968 odsouzen k dvaceti až třiceti rokům vězení porotou složenou z jedenácti bílých a jednoho černého člena. Rozsudek přečetl soudce Reginald J. Holzer. Branionův advokát se odvolal a mnozí, dokonce prý i soudce Reginald J. Holzer, byli přesvědčeni, že vyšší instance rozsudek zruší. Předložené důkazy nebyly až tak pádné, aby se o nich nedalo pochybovat. A tak soudce doktora Braniona propustil na kauci ve výši pěti tisíc dolarů na volnou nohu. Později měl být předvolán k odvolacímu stání. Bylo to výjimečné soudní rozhodnutí, a pravděpodobně i protiprávní. Nebylo přece běžné, aby odsouzený vrah po složení kauce ve výši pouhých pěti tisíc dolarů byl propuštěn z vazby už po zaplacení obvyklých deseti procent.

Vrátil se domů. Po jisté době požádal soud o povolení změny bydliště. Soudce Holzer zřejmě neměl námitky, a tak se právoplatně odsouzený vrah své ženy odstěhoval do Cheyenne ve státě Wyoming. Vybral si tam honosný byt a nastěhoval se do něj sám. O pár dní později se v Cheyenne objevila i jeho milenka, zdravotní sestra Shirley Hudsonová. Doktor byl vdovcem, byl tedy volný. Tak se s Shirley oženil.

Vyšetřovatelé Manion a Boyle sledovali život vraha a brzo zjistili neuvěřitelné. Branion neměl jiné starosti, a tak si snažil osladit život. Se Shirley Hudsonovou, nyní Branionovou, se nepohodl, a tak se s ní rozvedl. Na její místo v ložnici nastoupila Aniceta Souzaová, která nedlouho předtím tvrdila vyšetřovatelům, že se s Branionem zná jen povrchně, náhodou mají ustájeny koně na stejném ranči. Ani tato láska však netrvala věčně, manželství bylo brzy rozvedeno, a Branion si znovu a podruhé vzal zdravotní sestru Hudsonovou. To všechno se odehrálo během pouhých dvou let, v době, kdy odvolací instance měla vyřídit a zřejmě nevyřídila Branionovo odvolání.

Branion celé dva roky nepracoval, přesto si žil jako pánbůh v ráji a v červnu 1970 se postaral o pořádné překvapení. Sbalil si věci a s tehdejší manželkou, rozenou Hudsonovou, odletěl do Los Angeles. Nikdo ho nehlídal, nikdo se ho na nic neptal, a přednosta kriminálního oddělení policejního prezidia státu Wyoming pouze konstatoval, že odsouzený vrah zmizel. Tato okolnost zřejmě vyburcovala pracovníky Nejvyššího soudu a porota rozhodla šesti hlasy, že Branion musí nastoupit svůj trest. V té době už Branion bydlel v New Yorku a podle tvrzení úřadů pracoval jako zaměstnanec pro firmu Oscara Browna mladšího, což byl bratranec zavražděné Donny Branionové.

„My jsme však stále ještě případ sledovali,“ prohlásil později detektiv Boyle novinářům.

„Kdo tedy byl odpovědný za porušení zákona?“

„Především soudce Reginald J. Holzer, protože dal souhlas k extrémně nízké kauci.“

„Cožpak se proti tomu nikdo nepostavil?“

„Ano, ale nebylo to nic platné. Když odsouzený Branion požádal o souhlas k přestěhování do Cheyenne ve státě Wyoming, místní státní zástupce, návladní Edward V. Hanrahan, proti tomu důrazně protestoval a žádal, aby odsouzenému bylo zrušeno právo kauce a aby okamžitě nastoupil trest.“

„Proč se tak nestalo?“ zeptal se redaktor Daily Defenderu.

„O to se zasloužil soudce nejvyššího soudu v Illinois Daniel P. Ward, který zřejmě šel odsouzenému na ruku. Zjistili jsme dokonce zajímavou souvislost. Ward byl kdysi státním žalobcem a pracoval ve stejné budově jako otec doktora Braniona, a tak synovi starého kolegy prostě pomohl.“

„Myslíte, že šlo o korupci?“

„Zřejmě ne. Ward prostě synovi kolegy věřil. Když zjistil, že doktor je nejen vrahem, ale že je i podrazákem, bylo už pozdě.“

„Našli ho?“

„Ne. Zmizel a nikdo nevěděl kam.“

„Mohli ho přece normálně předvolat soudní obsílkou.“

„To samozřejmě udělali. Branion se měl dostavit 25. června 1971 k soudu v Chicagu, ale jeho obhájce Howard T. Savage sdělil před zahájením líčení soudci, že neví, kde se jeho mandant zdržuje.“

„Hledá ho policie?“

„Samozřejmě. Je na něj dokonce vydán mezinárodní zatykač podepsaný státním žalobcem Novellem. Jenže komu mohou obsílkou doručit?“

Na každé poště Spojených států visela fotografie hledaného vraha. Jeho přátelé, známí, příbuzní byli mnohokrát vyzváni, aby zatelefonovali policii, kdyby se vrah u nich objevil, anebo ozval. K tomu, aby mohl přchnout do zahraničí, potřeboval Branion cestovní pas. Dostal se k němu tou nejsnadnější cestou přímo v Chicagu. V té době se při žádosti o vydání cestovního pasu nekontrolovalo téměř nic mimo údajů o narození, které musela potvrdit centrální kartotéka. K

podvodu bylo zapotřebí jen trochu štěstí a hodně drzosti.

Lékaři Branionovi stačilo, aby si našel přibližně stejného muže, který zemřel. Branion nepotřeboval pátrat v nemocničních příjmacích kancelářích. Měl štěstí. Zemřel totiž jeho přítel, někdejší spolužák Arthur Mc Coe. Branion náhodou perfektně využil. Poslal na evidenční odbor chicagské radnice žádost o vydání opisu Mc Coova rodného listu, do obálky přiložil nahoru zaokrouhlený poplatek za úřední úkon a požádal o vydání řidičského průkazu.

V dnešní době by už s tak jednoduchým trikem neuspěl, ale v roce 1971 to ještě bylo možné. Když měl řidičský průkaz a rodný list, mohl si zažádat o vydání cestovního pasu. Přidal k žádosti svoji fotografii a stal se Arthurem Mc Coem, majitelem nefalšovaného amerického cestovního pasu. Tak začal nový život Arthura Mc Cooa, který odletěl z Denveru do Bostonu. Na letišti Logan předložil cestovní pas, nasedl do letadla a odletěl do Evropy. Pár dní se zdržel v Paříži, ubytoval se v dobrém hotelu, prožil pár báječných nocí ve vyhlášených podnicích, přesvědčil se ještě, že jeho francouzština, kterou studoval kdysi dávno na univerzitě, je na dobré úrovni. Pak se přestěhoval do Alžírské.

Při pozdějším vyšetřování agentů Interpolu se objevila další část životopisu vraha vlastní ženy a dobrodruha, který snad nedokázal žít v klidu a bez vzrušení z nebezpečí. Banka, v které měl v USA konto, odmítla podat jakékoliv informace, agentům Interpolu se však přesto podařilo zjistit, že už do Paříže, ale později především do Alžíru dostával systémem rychlého bankovního převodu swift značné částky, takže mohl stále ještě žít na vysoké úrovni. Údajně byl v Alžíru ve styku s vůdcem teroristické skupiny Černých panterů Cleaverem, ale nezúčastnil se žádné akce. Měl totiž smůlu a možná že i štěstí. Ztratil nebo snad vytrousil v taxíku z kapsy americký cestovní pas.

Cleaver, který se vyznal v nelegálních machinacích, mu ale poradil, aby se normálně vydal na americké velvyslanectví a požádal o vystavení duplikátu. Branion poslechl, ale dostal se do potíží. Vystupoval jako Mc Coe, když se ho však konzulární úředník zeptal na osobní data jeho rodinných příslušníků, řekl, že je uvede na předloženém formuláři, ale napsal tam nesmysly, protože žádná data Mc Coových rodinných příslušníků neznal. Je možné, a dokonce pravděpodobné, že konzulát si vyžádal přešetření některých údajů, proto mu vydali jen omezeně platný cestovní pas. Za tři měsíce se měl hlásit na konzulátu USA.

Utekl do Chartúmu v Súdánu a rozhodl se, že zmizí mezi ostatními cizinci. Ti však byli sledováni místní tajnou policií a upozornili na podezřelého přistěhovalce své americké kolegy. Ti se zřejmě domluvili se zástupci súdánské policie a doktor Branion se ocitl za mřížemi chartúmského vězení. V súdánském kriminále proživořil celého půl roku. Pak mu místní úřady uložily pokutu nebo možná jen běžný úplatek a dovolily mu odejít.

Utekl do Tanzanie. V Dar-es-Salaamu se spojil s místní nemocnicí a chtěl v ní pracovat jako gynekolog. Nevzali ho. Spojil se však s majitelem soukromé porodnické kliniky a ten ho zaměstnal jako gynekologa. Dar-es-Salaam nebylo ani klimaticky, ani společensky záviděníhodné město. Pro doktora Braniona se však stalo tak dobrým a bezpečným útočištěm, že se rozhodl, aby jeho manželka a dva synové přijeli za ním. Nějaký čas tedy žila rodina v pohodě. Doktor Branion měl slušný příjem, náklady na jídlo a bydlení byly minimální. A každý lékař patřil do nejvyšší společenské kategorie.

Všichni mohli být spokojeni, kdyby si na odsouzeného vraha nevzpomněl jakýsi domorodý úředník v Tanzanii. Není jasné, co ho mohlo tak náhle v očích místní administrativy zprofanovat, tanzánské imigrační oddělení mu poslalo obsílku. Když se dostavil, tak mu do cestovního pasu vystaveného na jméno John Busingye dali razítko persona non grata a poradili mu, aby se do dvou týdnů ze země odstěhoval.

Zkoušel to jinde. V Senegalu i v Pobřeží slonoviny ho policie nechala na pokoji jen krátkou dobu, ale pak mu rovněž neprodloužili pobyt. Branion si nevěděl rady. Tanzanie sousedí s Ugandou. Poslal rodinu domů do Spojených států a pod falešným jménem John Busingye se objevil v malém městě Mbarara, pár desítek kilometrů od pobřeží Viktoriina jezera, známého pod novým jménem Ukerewe. Nebylo to příjemné místo a podnebí zde bylo nesnesitelné. Ale Branion-Busingye si dovedl pomoci. Tak dlouho hledal cestičku z pustiny mezi lidmi, až se objevil na dvoře tehdejšího ugandského diktátora, neblaze proslulého hromadného vraha a ohavného despota Idi Amina jako jeden z jeho osobních lékařů.

Idi Amin byl zločinec, který měl na svědomí násilné vyhnání několika tisíc indických obchodníků, sídlících především v Kampale. Svému novému lékaři však zajistil všechny výhody, kterými obdarovával své věrné a přátele. Nový Idi Aminův favorit býval stálým a vítaným účastníkem všech častých místních oslav.

Zprávy o dalším životě hledaného zločince se liší. Lékař Branion měl smůlu. Byl nemocný. Po prvním srdečním záchvatu ho přepravili prvním letadlem do Švýcarska, kde ho v jedné z nejlepších nemocnic operovali. Říkalo se, že šlo o běžnou operaci srdce, jednoduchý bypass. Idi Amin Dada mezitím padl, v zemi vládl jiný režim, prezident Milton Obote už neměl o lékaře Braniona zájem. Ten se však navzdory všem těžkostem přece jen dostal nad společenskou hladinu, nabídl služby a byl jmenován řádným profesorem lékařské fakulty univerzity Makerere. V roce 1982 se za ním zase přestěhovala jeho rodina.

V té době se však na scéně případu vraždícího lékaře objevili dva noví detektivové, Michael Blackburn a Albert Roth. Hledali ho v malajském Kuala Lumpuru, sledovali jeho stopu do Jižní Afriky, podařilo se jim vraha vystupujícího pod různými jmény identifikovat. Když se vrátil na krátký čas do Ugandy, měli na něj již připravenou past. Zástupci amerického konzulátu se domluvili s místní policií a odstartovali společnou akci. Předložili lékaři soudní rozhodnutí o vyhoštění ze země, zatklí ho a odvezli na letiště v Entebbe, kde ho v poutech předali detektivům z amerického Cook County, Michaelu Blackburnovi a Albertu Rothovi. Ukázali mu zatykač, nasedli s ním 13. října do letadla, v Londýně přestoupili na linku americké TWA směřující do Chicaga a druhého dne za ním zamkli dveře cely chicagského vězení. Ve středu 2. listopadu 1983 byl sedmapadesátiletý vrah předveden před soudce Maurice Pompeye, který ho s dvanáctiletým zpožděním poslal do káznice s mimořádně přísným dozorem v Dixonu ve státě Illinois.

Ani toto ještě neznamenalo konec případu doktora Braniona. Při každé příležitosti zdůrazňoval svou nevinu, pokoušel se využít i své nemoci k obnovení procesu. Objevil se dokonce v jakémsi pořadu americké televize a snažil se

přesvědčit miliony diváků o své nevině. Zbytečně. Ani takové vystoupení mu nepomohlo k obnově procesu.

Po třech letech v dixonském vězení mu však přece jen svitla naděje. Aspoň si to myslel. Mnozí věděli, že jeho dobrodincem byl soudce Reginald Holzer, který uložil odsouzenému jen pětitisícovou kauci a umožnil mu nejdřív vyčkávat vývoj událostí na svobodě a později zorganizovat útěk do ciziny. Tento soudce byl totiž americkým federálním soudem odsouzen za podvody, vydírání a krytí nezákonné činnosti jisté gangsterské bandy na osmnáct let do vězení. Při soudním líčení vyšlo rovněž najevo, že Holzer přijal deset tisíc dolarů za to, že umožnil doktoru Branionovi dostat se na svobodu. Dalších deset tisíc měl dostat od Branionova bratrance, až když vraždící lékař zmizel v cizině. Holzer však už tuto částku nepřijal. Snad tušil, že by to bylo až příliš nápadné.

V roce 1988 doktor Branion onemocněl. Snad právě proto se dostal na televizní obrazovku. Využil příležitost a bůhví pokolikáté už tvrdil, že svou ženu nezavraždil. Není jasné, jestli někoho svým tvrzením přesvědčil, rozhodně však mnohé pobavil.

„Já jsem přece neměl k vraždě své ženy žádný důvod,“ řekl divákům. „Moje pozice byla záviděníhodná. Měl jsem doma manželku, která vařila a starala se o mne, a v jiném bytě milenku, která dokázala uspokojit všechny moje sexuální potřeby. Musel bych být blázen, aby mi takový stav nevyhovoval.“

V roce 1990, když měl Branion za sebou sedm let vězení, změnil guvernér James Thompson platný rozsudek federálního soudu a navrhl Branionovo propuštění. Stalo se tak 7. srpna 1990 na nátlak aktivistů organizace na ochranu lidských práv, a sice proto, že doktor Branion trpěl těžkým nádorovým onemocněním mozku a stále se opakujícími záchvaty srdeční slabosti. Naložili ho do sanitky a odvezli do nemocnice Illinoiské univerzity, kde o měsíc později ve věku čtyřiašedesáti let zemřel.

Bláznivý bigamista

„Francie, poslouchej moje slova! Jsem Pavel Gorgulov, zástupce sto osmdesáti milionů ruských rolníků. Jsem jejich šéfem. Bojoval jsem proti bolševikům, ale bojoval jsem také proti monarchii. Pak mě přinutili opustit vlast. Dostal jsem se nejdřív do Polska, pak do Československa. Prohlašuji zcela otevřeně - miluji svou vlast! Viděl jsem podivuhodné věci... Nenávídím bolševiky, moje sympatie patří socialistům, jediným ruským vlastencům. Sloužil jsem u Bílé armády v lazaretu. Nikoho jsem nezabil.“

Byl velký, rozložitý, s malými tékavými očima, jmenoval se Pavel Gorgulov, pocházel z Ruska, žil v Polsku, ale také v moravském Přerově, lhal, když tvrdil, že nikoho nezabil. 6. května 1932 zastřelil prezidenta Francouzské republiky, čtyřiasedmdesátiletého Paula Doumera. A teď se bránil.

„Dovolili mi vykonávat lékařskou praxi v malém městě, kde bylo ze sta obyvatel devadesát bolševiků (zřejmě má na mysli Přerov - pozn. aut.). Prožil jsem tam hroznou politickou válku. Ale nemohl jsem zradit své ideály. Mluvil jsem se všemi českými ministry a řekl jsem jim: Jste přece Slované, zachraňte Rusko! Poslal jsem jim dokonce svůj politický program. Moje myšlenky se jim zamlouvaly, ale stejně mě vypověděli ze země, aby si nepohněvali Sověty...“

Když vystřelil na prezidenta a policisté se na něj vrhli, vytáhl z náprsní kapsy rukopis a mával jím nad hlavou. Ta složka papírů měla titul namalovaný velkými verzálkami: Paměti Pavla Gorgulova, hlavního prezidenta ruské fašistické politické strany, který zabil prezidenta Francouzské republiky. Napsal je v noci před vraždou v hotelovém pokoji ve společnosti pařížské prostitutky, s níž se náhodně seznámil a šel se s ní vyspat. Popíjel s ní, když usnula usedl ke stolu a do rána napsal svůj politický manifest. Byl důkazem toho, že se terorista na akci připravil a že to autor nemá v hlavě v pořádku.

„Vždycky jsem byl velikým přítelem Francie. Ale co jsem zde prožil? Odepřeli mi vydat občanskou legitimaci. Přitom jsem nic neprovedl, nespáchal jsem žádný zločin. Pánové, věnujte pozornost mým radám. Francie, poslouchej mě! Nechci se zachránit. Hledám pouze spravedlnost. Jsem apoštolem vlastních myšlenek. Atentát jsem spáchal jen jako protest ve jménu ztotočeného Ruska. Jsem vzdělaný, jak bych mohl zůstat lhostejným k osudu vlastního národa. Jaká tragédie, jaká tragédie...!“

Jeho čtvrtá manželka (vzal si ji zřejmě pro čtyřicet tisíc franků věna) ho milovala a on ji měl podle vlastních slov také rád. Prohlásila, že byl celých čtrnáct dnů před atentátem docela jiný. Uzavřený, tichý, zadumaný, prostě takový, jakého ho neznala. Velice plakala, když to říkala. Snad ani nevěděla, že je jeho čtvrtou ženou, že je Pavel Gorgulov bigamistou.

„Moje ideály jsou mi milejší než život,“ vykřikoval. „Poslouchej, Francie, Pavel Gorgulov je připraven zemřít za svoje ideály. Neznámý soudce mi jednou řekl: ‚Pavle, musíš se obětovat, jen tak osvobodíš ruský národ. Slyš, Francie! Slyš, Francie! Přečtete si můj program, já jsem už jen mrtvola, ale přesto vám říkám...‘“

Narodil se v roce 1895 v rodině zámožného ruského sedláka, vychodil školu, studoval medicínu, sloužil od roku 1913 v kozáckém pluku, bojoval a byl raněn do hlavy, tvrdil, že ho za zranění vyznamenali nejvyšším carským řádem, křížem svatého Jiří. Po válce studoval dál, oženil se v Roštově na Donu s dcerou profesora, emigroval nejdřív do Varšavy, pak do Prahy, kde pokračoval ve studiích. Aniž se rozvedl, oženil se s devatenáctiletou dcerou kadeřníka, brzy ji opustil a nechal se vydržovat starší milenkou. Umožnila mu vydávat brakové romány, které psal po večerech.

Na československém území se usadil jako lékař, brzy se však dostal do rozporu s Hippokratovou přísahou, požadoval přemrštěné honoráře, namlouval svým pacientům, že jsou těžce nemocni, aby z nich mohl tahat peníze, dostal se proto před soud, ten ho však zprostil obžaloby. Ani pak si nedal pokoj, znovu se zodpovídal před soudem pro nedovolené potraty, lékařská komora ho zbavila aprobační, zakázala mu provozovat lékařskou praxi, a on začal prohlašovat, že se stal obětí komplotu.

Za svého československého pobytu začal politicky pracovat. Založil Zelenou fašistickou stranu. Měla dva členy, ruského tanečníka-emigranta a jeho ženu. Třetím byl prezident Pavel Gorgulov. Pak musel sbalit kufrý a odjel do Francie, kde se už počtvrté oženil, tentokrát s bohatou Švýčarkou.

Francouzské úřady se k němu zachovaly macešsky, nedostal povolení k pobytu, proto se přestěhoval do Monackého knížectví, kde brzy rozházel větší část oněch vyženěných čtyřiceti tisíc franků. Také tady hlásal své pochybné myšlenky o nové politické straně, která má zachránit ruský lid před carem i před Leninem. Pak zjistil, že Francie uznala Sovětský svaz, a rozhodl se zasáhnout do historie a spasit lidstvo. Vzal poslední peníze a odjel do Paříže.

Z novinových zpráv se dozvěděl, že prezident Francouzské republiky navštíví 6. května výstavu Sdružení spisovatelů bývalých bojovníků (Association des Ecrivains combattants). Šel k pokladně, vydával se za jednoho z členů sdružení, získal vstupenku a čekal na svoji příležitost.

Francouzský politik Paul Doumer nastoupil do úřadu prezidenta ve svých čtyřiasedmdesáti letech. Byl populární. Patřil k velkým vlastencům, jeho čtyři synové padli na frontách světové války.

Když zahájil výstavu a začal si prohlížet exponáty, vypálil na něj Pavel Gorgulov pět ran. Dvě trefily prezidenta, dvě předsedu sdružení, poslední zasáhla pařížského policejního ředitele. Atentátník se nebránil. Když ho zatýkali, jen mával konceptem svých pamětí a vykřikoval: „To je jen začátek, to všechno je jen začátek!“

Proces proti atentátníkovi zahájili koncem července. Vzbudil obrovskou pozornost, měli se v něm utkat nejvěhlasnější právníci jak na straně obžaloby, tak na straně obhajoby. Novináři, diplomaté, vysocí úředníci, politici, zahraniční hosté, mezi nimi i sovětský spisovatel Ilja Erenburg, zaplnili sál.

Kudrnatý obžalovaný s vysokým čelem a malýma očima si nezasloužil takovou pozornost. Patřil k oněm vyděděncům lidské společnosti, kteří se už tolikrát v historii lidstva, na rozhraní početnosti a pošetilého bláznovství, dopustili politických vražd, hnání vnitřním neklidem, fantastickými ideami, potřebou vyrovnat si pocity méněcennosti nebo chorobným veličáštěm a touhou proslavit se za každou cenu. Odnepamětí tvořili tajnou frontu, číhající na slavné a významné osobnosti. Podobali se jeden druhému: Cordayová, Ravachol, Villain, Luccheni.

Do Paříže přijel už ráno 5. května, šel do chrámu Notre-Dame a modlil se k bohu, aby mu požehnal, protože podle jeho vlastního prohlášení mu právě bůh vnukl myšlenku na atentát, dokonce ho k němu „vedl s jistotou naléhavostí“. Když se připravil duševně, postaral se ještě o fyzickou pohodu. Šel z jedné kavárny do druhé, v každé něco vypil, pak se seznámil s prostitutkou a odvedl ji do hodinového hotelu v rue Victor Cousin, kde do rána sepsal své paměti.

Než se vydal příštího dne na osudnou cestu, s revolverem v kapse a sedmadvaceti patronami v druhé, vypil v nedaleké kavárně několik sklenic vína, a navíc celou láhev koňaku. Na výstavě si koupil dvě knížky předsedy sdružení a dal si je od něj podepsat; o pár minut později ho vážně postřelil. Když ho zatkli, našli u něj jed. Neměl však dost odvahy, aby ho včas spolkl.

Před činem byl klidný, nikdo v sále si nevšiml, že by se choval nápadně nebo výstředně, během přelíčení mluvil a mluvil, pletl páté přes deváté: bolševiky, svou fašistickou „zelenou“ stranu i své mesiášské poslání na tomto světě. Považuje se za spasitele, cokoliv dělá, je jeho svatou povinností, dokonce i když vraždí, nedělá to pro sebe, ale pro blaho lidstva. Však se jednou ukáže, kdo měl pravdu...

„Francie, poslouchej moje slova!“ opakuje znovu. „Nechci si zachránit život, hledám jen a jen spravedlnost. Jsem apoštolem svých ideálů. Můj atentát je protestem sto osmdesáti milionů ruských sedláků... Vy jste, pánové, zabili moji myšlenku, zabte také mne, ale zachraňte mou myšlenku. Já jsem už mrtvola, protože bez ideálů se nedá žít. Pavla Gorgulova si nekoupíte! Ještě na schůdkách ke gilotině budu opakovat: Pavla Gorgulova si nekoupíte, protože je demokrat a sedlák. Neznámý soudce, který sedí ve mně, mi řekl: Obětuj se, Pavle, ale zachraň ruský národ. Vážení pánové, přečtete si můj program...!“

Byl Gorgulov blázen, nebo jen zbloudilý fanatik? Za svého pobytu v Praze napsal v roce 1929 známému československému vědci dopis, v němž ho žádal o přesné informace o novém vynálezu raketového letadla, zkonstruovaného německým profesorem Oberthem. Chtěl se o něm dozvědět víc, protože nenávidí tuto Zemi a chce se proto jako první pozemšťan vypravit na Měsíc. Byl tedy Gorgulov odpovědný za své činy?

Soudní znalci z oboru psychiatrie se rozdělili na dva tábory. Jedni usoudili, že je prezidentův vrah odpovědný za svůj čin, byl totiž v době atentátu zcela normální, druzí tvrdili opak a dokládali své závěry popisem událostí z jeho života, výpovědí některých pražských žen, s nimiž se intimně stýkal a které prohlašovaly, že se nechoval normálně. Zacházel s nimi hrubě a ubližoval jim. Gorgulov byl podle názoru těchto psychiatrů paranoik, blázen, považuje se za mesiáše, přirovnává se k Ježíšovi a je přesvědčen, že musí zachránit svět před politickou záhubou.

Státní žalobce žádal porotce o trest smrti za vraždu a francouzský tisk označil teroristu za „Rasputina ruské emigrace“. Předseda soudu přerušil líčení ve tři čtvrti na sedm, porotci odešli, aby se poradili, po dvaceti minutách přišli zpět s výrokem, že je obžalovaný vinen. Odsoudili ho k trestu smrti a 14. září 1932 popravili. Otázku, zda byl, či nebyl odpovědný za svůj čin, nevyřešili. Veřejné mínění se o názor psychiatrů nezajímalo. S vrahy prezidentů se obvykle nenadělá moc okolů, zvlášť když jde o tak pochybné individuum, jakým Pavel Gorgulov dozajista byl.

Smrtící koktejly

V neděli 2. července 1972 zazvonil krátce po poledni v bytě místního lékaře doktora Johna Kinga telefon. Nejdřív se ozýval rychlý vzrušený dech, pak výkřik:

„Přijed' sem honem, Johne! Přijed' sem hned, já si nevím rady.“

„Kdo volá?“

„Drinkwater.“

„Je to nutné? Mám svůj program, Pete. Co se stalo?“

„Je to velmi nutné. Je to velmi hrozné. Čekám.“

Pak už bylo slyšet jen rychlé vzdechy a pláč doktora Petera Drinkwatera.

Nebylo to tak dávno, co se přistěhoval se svou milenkou Carole Califanovou do sice malého, ale pěkného domku ve východoanglickém Hemsby, nedaleko Great Yarmouthu, a stal se jedním z členů lékařské skupinové praxe, v níž pracoval také doktor John King.

„Neměl jsem dobrý pocit. Tušil jsem nějaký malér, Pete Drinkwater byl sice feťák a opilec, ale musel se dostat do hlubokého stresu, když do telefonu vzlykal,“ řekl doktor King.

„Jel jste do Hemsby hned?“ zeptal se inspektor Roy Hipperson.

„Měl jsem na stole ještě nedojedený oběd, tak jsem to do sebe naházel, salát jsem nechal, skočil jsem do vozu a jel. Našel jsem Drinkwatera v hrozném stavu. Stál mezi dveřmi, jako by si netroufal ani ven, ani dovnitř, měl v ruce flašku whisky a lil to svinstvo do sebe. Nic neřekl a já jsem se na nic neptal. Ukázal mi na dveře ložnice.“

„Byl tak moc opilý, že nemohl mluvit?“ zeptal se inspektor.

„Spíš asi nechtěl. Ale já jsem se nechtěl v té chvíli na nic vyptávat a vešel jsem do ložnice. Jeho milenka, s kterou v poslední době žil, ležela na posteli nahá. Nehýbala se. Vlasy měla pocuchané a jakoby spleené, nos a rty měla rozbité, takže jí z těch ran tekla krev. Sáhl jsem na puls, ale cítil jsem, že už je studená, a tak jsem se s ničím moc nezdržoval a zavolał jsem k vám na strážnici.“

„Kolik bylo paní Carole Califanové?“

„Sedmadvacet.“

„Zjistil jste příčinu smrti?“

„Nechtěl jsem se plést do řemesla kolegovi policejnímu lékaři, ale zeptal jsem se doktora Drinkwatera, co se jí stalo. Ale on mi neodpověděl. Jeho chování bylo zcela nesmyslné. V té chvíli se v Drinkwaterově domku objevila z nějakého nejasného důvodu také manželka našeho dalšího kolegy Ellen Hurstová a Drinkwater začal nejdřív vykřikovat nesrozumitelné věty, postavil se ke gramofonu a pozorně poslouchal melodii. Za chvíli tiše řekl, že je to šlágr ‚Má poslední láska‘, že to byla oblíbená píseň jeho ženy, a oznámil nám, že Carole Califanová spáchala sebevraždu.“

„Co jste si myslel o podivném chování doktora Drinkwatera?“

„Byl jsem zcela zmaten. Ten člověk se choval jako šílenec, který nechápe, co se vlastně stalo.“

„Byl přece opilý.“

„To nebyl jen účinek alkoholu, to bylo chování duševně chorého člověka. Potloukal se z jedné místnosti do druhé, bral do ruky všechny možné předměty, na každý se chvílku díval, otáčel je a pak je zase klidně a dokonce i s jistou dávkou opatrnosti položil na původní místo.“

První policista, který se objevil v domku na pláži, byl strážník Edward Parsley.

„Musel jsem napsat protokol,“ prohlásil později, „a tak jsem si skočil do vozu pro patřičný formulář.“

Chodil jsem pak z jedné místnosti do druhé a nestačil jsem se divit. Všude ve všech místnostech byly prázdné láhve od vína, od piva, od kořalek všeho druhu, ale i injekční stříkačky a prázdné skleněné ampule s uříznutými uzávěry.“

„Proč vás překvapil ten nepořádek?“ zeptal se doktor King.

„Já jsem věděl, kdo v tom domku bydlí. Je to totiž můj rajón. Věděl jsem, že pan doktor Drinkwater je významný lékař, že si ho lidé váží a jsou mu vděční třeba i proto, že jim zachránil život. Ale on vám teď vrávoravým krokem pochodoval z jedné místnosti do druhé, do taktu té písničky. Připadal mi jako blázen, který tančí jakýsi jen jemu známý tanec a neví, kde je, ani co se vlastně stalo. Tak jsem se ho zeptal, jestli se mrtvá někdy zmínila o tom, že by chtěla spáchat sebevraždu, jestli měla nějaké důvody, proč by si mohla vzít život. A on mi řekl doslova: ‚Jo, seržante, zrovna včera to tady vykřikovala. Zrovna včera. Tak jsem šel k telefonu a zavolał jsem na naše oddělení pro vyšetřování zločinů. Za chvíli pak přijel inspektor Roy Hipperson.“

„Tak mi vysvětlete, pane doktore Drinkwatere, co se tady vlastně stalo,“ začal inspektor s výsledkem.

„Hádali jsme se.“

„Kvůli čemu?“

„Kvůli mojí bývalé ženě Christině.“

„Vy jste se rozvedl?“

„Zatím ne. Ale nežili jsme spolu.“

„Z čeho tedy měla Carole Califanová strach?“

„Že ji nechám. Že ji opustím. Že se vrátím. Několikrát mi opakovala, že život beze mne nemá pro ni smysl, pořád opakovala, že když ji nechám, tak život pro ni nemá cenu.“

„Co se mezi vámi přihodilo tu minulou noc?“

„Carole šla do postele dřív.“

„Mohli byste nám říct přesně v kolik?“

„V půl dvanácté. Když jsem si pak šel lehnout já, tak už spala.“

„Co se dělo oné noci?“

„Nic. Spali jsme.“

„V kolik jste se probudil?“

„Asi v poledne. Když jsem si uvědomil, co se stalo, a když jsem zjistil, že v posteli leží mrtvá Carole, tak jsem vytočil číslo kolegy Kinga a požádal jsem ho, aby sem okamžitě přišel.“

„Odkud měla Carole Califanová drogy, které jí zřejmě způsobily smrt?“

„Mohla je mít z mé pohotovostní brašny, ale mohla si je opatřit také na klinice.“

„Dovedla si sama píchnout injekci?“

„Samozřejmě. To přece dovede každý. A ona to tisíckrát viděla a stokrát sama dělala.“

„Mohli byste, pane doktore Drinkwatere, vyložit obsah vašich kapes na stůl? Všechno, prosím. Naprosto všechno.“

Doktor Drinkwater nepospíchal, dost dlouho hleděl do země, tvářil se netečně, jako by příkazu inspektora

Hippersona nerozuměl, anebo jej přeslechl.“

„Vy jste pil, vidíte?“ zeptal se ještě inspektor.

„Jo. Pil.“

„Děláte to často?“

„Denně.“

„Vylovte prosím z vašich kapes všechny věci a položte je na stůl. Nechtějte, abych musel použít násilí.“

Kladl jednu věc po druhé na stůl, jako by to byl dočervena rozpálený plát starých kuchyňských kamen. Tužka, složka trhacích receptů, kapesník, z něhož byl cítit dobrý parfém, a jako poslední, po klíčních od bytu a od vozu a dvoukrídlového zřejmě od bezpečnostní schránky, položil na stůl dvě krabičky s kapslemi a tabletami.

„Tak copak je to, pane doktore? Vy přece při návštěvách pacientů nosíváte lékařskou brašnu. Co to je, že to máte jen tak po kapsách?“

Vzal krabičku do dvou prstů a strčil ji doktoru Drinkwaterovi až pod nos.

„Amytal sodný a amfetaminové tablety.“

„Nosíte je běžně u sebe v kapsách?“

„Někdy ano a někdy ne. To je jako byste se zeptal kuřáka, proč má v kapse cigarety a zapalovač. Jestli to denně nosí po kapsách.“

„V tom snad je nějaký rozdíl,“ řekl policejní lékař, doktor James Hilton, který mezitím přišel. „Amfetamin je droga.“

„To je věc názoru, pane kolego,“ řekl doktor Drinkwater. „Někdy je amfetamin psychická berlička. Jeho podávání vede ke větší sdíllosti, ale to byste jako policejní lékař měl vědět, ve větších dávkách navodí pocit jistého velmi příjemného blaha. Čas plyne pomaleji, vjemy jsou silnější, člověk je po jeho aplikaci spokojen sám se sebou, má pocit, že je chytřejší, rychlejší, schopnější, dokáže okamžitě reagovat a rychle se rozhoduje. Tatam je nejistota, nerozhodnost, váhání a nedůvěra.“

„Vývolává kašel,“ doplnil přednášku doktora Drinkwatera James Hilton, „nebezpečně zvyšuje krevní tlak. To, co se říká, že posiluje sexuální schopnosti, je pověra. Delší užívání způsobuje demenci a výrazné mozkové změny. Změny k horšímu, ne k lepšímu. Také zrychluje bazální metabolismus, způsobuje třes a nadměrné pocení.“

Policejní lékař našel, po zevrubné prohlídce mrtvoly, na obličeji Carole Califanové několik oděrek a na zadní straně nohou modřiny. Obojí mohlo vzniknout, jen dokud byla Drinkwaterova milénka živá. Rovněž bylo jasné, že si je nemohla způsobit sama. Proto se vyšetřování ujal vrchní inspektor Reginald Lester a začal se zajímat o minulost doktora Drinkwatera. O překvapení přítom nebyla nouze.

Narodil se v bohaté rodině sídlící ve Warwickshire, nedaleko Birminghamu. Otec byl známým lékařem s dobrou pověstí. Když jeho syn Peter absolvoval greshamskou soukromou střední školu, přestěhovala se rodina do Norfolkku a Peter se dostal ve svých osmnácti letech na prominentní Magdalen College v Cambridgi. To byl výhodný start k pozdější dobré kariéře. Peter měl šanci. Byl velmi nadaný, dobře vypadal, choval se jako džentlmen, stal se vynikajícím sportovcem. Už v roce 1955 byl jedním z nejlepších v hokejovém univerzitním týmu. Přestože získal jako pozemní hokejista britskou modrou čepici, do národního mužstva se však nedostal.

„Pro mladého muže, který chtěl být všude první, to byla první prohra,“ prohlásil později vrchní inspektor Lester. „Ten nadaný chlapec dosud pořád vyhrával. I studium mu šlo. Nic moc se neučil, ale přesto měl vynikající výsledky. Byl to typ úspěšného nadaného mladého muže, oplývajícího vtípem. Neměl nedostatek obdivovatelek a i při intenzivním studiu medicíny si vždycky našel čas na milostné dobrodružství.“

Jakmile mohl, tak se přestěhoval do Londýna. Svou lékařskou praxi začal v nemocnici St. Bartholomew's Hospital a v roce 1959 se oženil. Jeho žena Christine se se svým manželem rozhodně nenudila. Nastoupil do Zdravotnického sboru britské Královské armády, byl vyslán nejdříve do Německé spolkové republiky a později byl přeložen do Britské Guyany. Novomanželé měli brzo dvě děti, chlapce a holčičku. Jejich matka samozřejmě nepracovala, starala se jen o domácnost a netušila, že se její manžel začíná chovat jako profesionální světák. Z flámů v důstojnickém kasinu se vracel domů stále později a velmi často opilý. Později se dokonce prokázalo, že už za své služby u armády polykal amfetaminy. Když se v noci anebo až ráno vrátil domů, několikrát svou ženu zmlátil.

Když ho v roce 1965 po několika důtkách propustili z vojenské služby, musel i s rodinou odjet první lodí do Anglie. Vojenská správa rozhodla tak poté, kdy se v návalu pocitu méněcennosti zmocnil pistole, přiložil si ji k spánku a tvrdil, že se zastřelí. Bylo zřejmé, že zcela propadl drogám, jeho jednání bylo nepředvídatelné.

Nastěhoval se s rodinou do malého bytu v Readingu v Berkshire, pronajal si ve městě dvě místnosti a zahájil lékařskou praxi. I tady použil své vyzkoušené libivé chování a brzy měl tolik pacientů, že byla jeho ordinace od rána do večera plná.

V čekárně se jednoho dne objevila krásná jednadvacetiletá, vysoká, štíhlá a milá blondýna Carole Califanová, manželka majitele kadeřnického salonu Geralda Califana. I ona si všimla mladého pohledného lékaře, který ji svým vybraným chováním ohromil. Dlouho chodila do jeho ordinace na kontroly a pro recepty na léky a konverzace s lékařem bývala sice vtípná a na dobré společenské úrovni, ale nic víc. Situace dlouho zrála a sotva-kdo by byl věštil tragédii.

„Naše manželství bylo téměř od počátku špatné,“ prohlásila Christine Drinkwaterová. „Povaha mého muže se velmi měnila k horšímu. Jeho pití se zhoršovalo. Když se vracel domů, býval v hrozně pesimistické náladě. On totiž šel z jednoho průšvihů do druhého. Problémy neřešil, ale zapíjel je stále větším množstvím whisky a zřejmě bral taky drogy.“

„Nemluvil s vámi nikdy o svých starostech?“ zeptal se vrchní inspektor Lester.

„Ne. On si doma vyléval vztek na mě.“

„Vy jste se ho nikdy nezeptala, co ho tak souží?“

„Párkrát jsem se o to pokusila, ale místo odpovědi mi vrazil facku. Tak jsem se akorát zamkla s dětmi do ložnice. Tam

jsme čekali, až usne v křesle anebo někde na zemi. Nedalo se s ním žít. Já jsem měla pocit, že nás všechny nenávidí. Když pak měl tu havárii a zachoval se přitom jako padouch, tak jsem se poradila se svým právníkem a podali jsme žádost o rozvod. Neviděla jsem jinou možnost.“

Doktor Drinkwater se dostal do odsouzenihodného maléru. Miloval rychlé vozy, koupil si polozávodní, ale velmi silný Sunbeam Rapier a jezdil s ním po úzkých silnicích Berkshire nedovolenou rychlostí. Dostal od dopravních policistů několikrát pokutu. Se hrou na závodníka však nepřestal. V roce 1970 pak při předjíždění kolony vozů srazil dvaasedmdesátiletého cyklistu a vlekl ho po zemi před nárazníkem svého vozu nejméně deset metrů, než se mu podařilo zabrzdit. Zastavil, vystoupil, šel se podívat, co způsobil, sehnul se k ležícímu starci a okolostojícím řekl pouze:

„Je mrtev.“

Vrátil se ke svému rychlému vozu a odjel. Teprve za půl hodiny se objevil na policejní strážnici, řekl, co se stalo, a na otázku, jestli neměl ležícího ošetřit, odpověděl:

„Nemohu pomoci mrtvým, pomáhám jen živým.“

Odsoudili ho k pokutě 100 liber, vyslovili mu zákaz řízení vozu na tři roky. Později ho předvolali na ministerstvo vnitra, kde si vyslechl varovné napomenutí.

„On si z toho nic nedělal,“ prohlásila Christine Drinkwaterová. „Bylo mu dokonce jedno, že mu sebrali řidičský průkaz. Byl prostě tak drzý a namyšlený, že vykřikoval, aby mu všichni vlezli na záda, že si stejně bude dělat, co bude chtít. Ale hned poté se dostal do depresivního stavu, kdy kňučel a naříkal, jak nesnesitelný je život, že vůbec nemá smysl, a vyhrožoval sebevraždou.“

„Z praxe však víme, že skuteční sebevrazi o svém záměru nehovoří, že svůj úmysl naopak všemožně tají,“ řekl inspektor.

„Přitom se ho to všechno ale velmi dotýkalo. Dovedete si představit lékaře bez auta? Jak chtěl jezdit za pacienty?“

„Vy jste se ho na to neptala, paní Drinkwaterová?“

„Několikrát. Jen mávl rukou. On si snad určité problémy vůbec neuvědomoval. A osud mu vyloženě šel na ruku. Vždycky se ze všeho vylízal.“

V životě Petera Drinkwatera zahrála několikrát značnou roli náhoda. Přestože se znal se svojí pacientkou už delší dobu, nikdy ho nenapadlo, aby si s krásnou blondýnou něco začal. Ale v době, kdy byl se svými nervy a pesimistickými stavy až na dně, zatelefonovala mu paní Califanová a požádala ho, aby se přijel podívat na její dcerku Bridgetu, má totiž už druhý den teplotu, zdá se, že nastydla, a nedej bůh, aby to byla chřipka.

Doktor Drinkwater přijel ještě téhož dne odpoledne taxíkem. Vyšetřil dceru, předepsal jí prášky a sirup proti kašli, pak seděl s manželi Califanovými nejdřív u šálku čaje, později nalil Gerard Califano tři skleničky koňaku, další pak následovaly. Majitel kadeřnického salonu byl totiž zámožný člověk, ale v puritánsky laděné Anglii byl přistěhovalec, a navíc ještě Talián. Proto ho potěšilo, že lékař z dobré anglické rodiny se s ním baví bez předsudků jako rovný s rovným.

„Califano se mi později světil, že se mu ten pohledný lékař zalíbil. On se totiž v jejich domácnosti choval jako lord, při rozloučení mu chlapsky stiskl ruku, manželce ji políbil, takže se loučili jako staří dobří známí. A navíc, on se jim přiznal, že přišel o řidičák, takže nyní a ještě skoro tři další roky nesmí za volant. Gerard Califano ani minutu nezaváhal a nabídl sympatickému mladému lékaři pomoc. Kdykoliv bude potřebovat někam zajet k pacientovi, bude mít od Califanových k dispozici jeden z jejich vozů. Osobně ho kamkoliv dopraví Gerard nebo jeho manželka Carole,“ referoval po výslechu Roy Hipperson a státní žalobce Rodney Bax ještě zjištění doplnil:

„Podle sdělení věrohodných svědků,“ řekl, „začal doktor Drinkwater nabídku, míněnou možná jen jako přátelskou službu, zneužívat. Carole Califanová ho téměř každý den někam vezla, domů chodila pozdě, její chování se změnilo, byla nevrlá, nepříjemná a podrážděná. Ani o chod domácnosti se už nestarala tak jako dosud.“

Je nepochopitelné, že se její manžel nezajímal o příčiny té změny. Byl tak lhostejný, anebo mu je jeho manželka vysvětlila?

„Doktor Drinkwater ji zcela ovládl,“ prohlásil žalobce Rodney Bax. „Vozila ho celé dny za jeho pacienty. Líbil se jí a doslova ji omráčil chováním, na jaké nebyla z domu zvyklá. Svému manželovi řekla pouze, že se rozhodla zhubnout a doktor Drinkwater jí předepsal prášky utlumující chuť k jídlu. Při výslechu Gerard Califano prohlásil, že chodila po bytě jako ve snu, protože brala navíc jakési tablety proti migréně. Její manžel se na otřesný psychický stav své manželky už nemohl dívat, a tak se rozhodl, že se obrátí na policii.“

„Udělal to?“ zeptal se soudce Thesinger.

„Udělal a nepochodil,“ řekl inspektor Roy Hipperson. „Já jsem se s nimi o tom bavil. Vysvětlili mi, že policie nemá možnost posuzovat, nebo dokonce ovlivňovat vztahy lékaře a jeho pacientky, i když se třeba manželovi zdá, že tablety, které lékař předepsal, jeho ženě nesvědčí, utlumují její schopnost rozhodovat se.“

Carole měla nevlastního otce, kterého si její matka Edna vzala po rozvodu. Jmenoval se Calin Pearce. Oba bydleli na Stoke Row Road. Inspektor Hipperson se za nimi vypravil a položil jim pár otázek.

„Setkala jsem se s Carole krátce poté, když se odstěhovala od svého manžela,“ řekla její matka Edna. „Zděsila jsem se, jak vypadala a jak se chovala. Moje dcera byla velmi energická a cílevědomá. Vždycky věděla, co chce a jak toho docílit. Ale najednou se nepředstavitelně změnila. Tak jsem se s manželem dohodla, že to půjdeme oznámit na policejní stanici.“

„Co jste chtěli oznámit?“ zeptal se inspektor Hipperson.

„Nevěděli jsme si s tím rady. Ten doktor Drinkwater se totiž choval naprosto nemožně. Telefonoval mé dceři třeba často v noci a chtěl na ní, aby se oblékla a odvezla ho k nějakému pacientovi. Anebo přišel ke Califanovým opilý a ještě si řekl o flašku a pil whisky, jak se říká z hrdla do hrdla. Zpočátku mu Gerard několikrát vyhověl, ale když pochopil, že je Drinkwater alkoholik, který ještě navíc bere drogy, tak s tím chtěl něco dělat.“

„A co tedy řekl policistům?“

„Taky to, že se Carole s tím ožralou zatraceně zapletla, že si s ní dělal, co chtěl, a ona to možná ani dost nechápala. Dával jí drogy. O tom jsem přesvědčená od chvíle, kdy ke mně přišla. Chovala se jako blázen. Můj manžel šel na policejní stanici a požádal tam, aby s tím něco udělali. On s ní přece zacházel jako s otrokyní.“

Když Gerard Califano odjel se svou dcerou na návštěvu příbuzných do Itálie a Carole zůstala sama, vypravil se s ní doktor Drinkwater na pár dní do Londýna. Předstíral, že jsou manželé, a nastěhoval se s ní do hotelového pokoje.

Než se Carole seznámila s doktorem Drinkwaterem, žili Califanovi ve svém domě na St. Peter's Road v Readingu ve spokojeném manželství. Gerard Califano byl totiž šikovný kadeřník, který pod firmou Gerard of Roma vlastnil tři salony krásy a jedno „Moderní kadeřnictví“. Jeho manželka Carole mu při vedení podniku zdatně pomáhala.

Kolegové doktora Drinkwatera ještě i poté, když se dozvěděli o tragédii, prohlašovali, že byl velmi dobrým lékařem, vždy ochotný pomoci svým pacientům. Když pak působil v oblasti Norwiche a stal se členem zdravotního zařízení, nemohli mu po odborné stránce nic vytknout. Už jeho otec byl totiž velmi známý a vážený lékař, a jeho syn se mu vyrovnal.

„Nemohlo to dopadnout jinak,“ prohlásil při procesu policejní lékař James Hilton. „Bral drogy a vědělo se o tom. Carole Califanová mu pomáhala v roli zdravotní sestry i administrativní síly, dokonce i řidičky, která ho ve dne v noci pohotově dopravovala k pacientům. Když se pak třeba i pozdě v noci vrátili do bungalovu na pláži, oddávali se nezřízeným sexuálním radovánkám, hraničícím s perverzí. Ale iniciátorem byl doktor Drinkwater. Paní Edna Pearcová i Gerard Califano shodně tvrdili, že Carole byla velmi slušná, velmi šťastná žena, ale když se dostala do společnosti doktora Drinkwatera, tak byl s její morálkou konec.“

Mrtvou prohlédli dva kompetentní lékaři, patolog Dr. James Cameron a policejní lékař Dr. James Hilton. Na základě jejich zprávy se inspektor Roy Hipperson pustil ještě jednou do výsledku podezřelého Drinkwatera.

„Já vám to tedy řeknu všechno ještě jednou,“ začal Drinkwater klidně a bez bázně nebo nejistoty. „Já jsem se s Carole pohádal kvůli mojí bývalé ženě a ona mne začala podezírat, že bych mohl styky s ní přerušit.“

„Vyjádřila vám to doslova?“ zeptal se inspektor Hipperson.

„Nejenom vyjádřila. Křičela, vzlykala, vykřikovala, že život beze mne by byl pro ni nesnesitelný. Plakala a mezi vzlyky stále opakovala, že už nemá proč žít.“

„Utišila se?“

„Po jisté době, ano, lehla si a spala.“

„Myslíte si, že si vzala nějaké prášky?“

„O tom jsem přesvědčen.“

„Jak se mohla dostat k medikamentům, které by mohly způsobit smrt?“

„Kdekoliv. V ordinaci, v mé lékařské brašně, na policii v koupelně.“

„Byla schopná sama si vpíchnout injekci?“

„Samozřejmě. Pomáhala mi v ordinaci a píchala pacientům injekce.“

„Pane doktore Drinkwatere,“ začal s výsledkem podezřelého ředitel norfolkského oddělení vyšetřování vražd, vrchní inspektor Reginald Lester, „případá mi směšné, že by si takto rozrušená žena, která si neví rady a vyhrožuje podle vašeho tvrzení sebevraždou, napíchala do těla několik smrtících injekcí. Proč by to navíc udělala úplně nahá a v posteli. Sebevrazi obvykle nestojí o obecnost a uchylují se, poté co se odhodlali odejít z tohoto pro ně nesnesitelného světa, do samoty.“

„A přesto to tak bylo,“ řekl Drinkwater, ale už začal ztrácet jistotu, hlas se mu chvěl a držel si jednu ruku druhou, aby nebylo patrné, jak se mu klepou prsty. „Vy jste přece našli její dopis na rozloučenou. Máte ho někde ve spisech. V něm přece jasně píše, že to už chce skoncovat, že chce jednou provždy zmizet z Norfolk.“

„A co ty rány v obličeji?“

„Rány? Já jsem ji neuhodil. Já jsem jí nic neudělal. Zřejmě se po těch práscích potácela, ztratila rovnováhu, zakopla a o něco se uhodila.“

„Jak nám ale vysvětlíte, že její krev byla na zínce v koupelně.“

„Já jsem šel do koupelny pro zinku, když jsem viděl krev v jejím obličeji. Já jsem jí tu krev setřel z tváře, protože se mi to nelíbilo. Hyzdilo ji to. Otřel jsem ji.“

„Já vám, obžalovaný Drinkwatere, nevěřím,“ řekl vrchní inspektor Reginald Lester, „vyslechl jsem už spoustu lhářů a všichni se tvářili jako nevinátka. A vám, obžalovaný, to lhaní nejde. Ta vaše verze sice zní na první poslech věrohodně, já vám však dokážu, že nemluvíte pravdu. Budu vás vyslýchat desetkrát, dvacetkrát, až z vás nakonec dostanu, jak to doopravdy bylo.“

Doktor Drinkwater se kupodivu neodmíchl, nepřemýšlel, rovnou prohlásil. „Tak já vám řeknu, jak to bylo. Našel jsem Carole mrtvou už dřív, než jsem dosud tvrdil. Ale kolegu Kinga jsem zavolaal až o hodně později.“

„Na co jste čekal?“

„Já nevím.“

„Musel jste k tomu oddálení mít nějaký důvod.“

„Měl jsem strach.“

„Strach přiznat se k vraždě?“

„Strach z odpovědnosti za její smrt.“

„Přiznáváte se tedy, že jste Carole Califanovou zavraždil?“

„To jsem neřekl. Byla to ošklivá hádka. Oba jsme byli pod párou. Já už jsem vám mockrát říkal, že ona pořád mluvila o sebevraždě. Strašně mi to šlo na nervy. Já jsem ten den hodně pil a pár tablet jsem taky měl v sobě.“

„A co tedy jste udělal?“

„Vzal jsem stříkačku a nasál do ní všechno, na co jsem v té chvíli dosáhl.“

„Co přesně?“

„Morfium, pentathol, phenergan, možná i largactil, podal jsem jí tu stříkačku a řekl jsem jí: „Jestli to chceš skončit, tak to udělej sama, můžeš to zkusit s tímhle.“

„Přiznáváte tedy svou vinu?“

„Přiznávám to, co jsem řekl. Udělala to sama. Já jsem jí k tomu poskytl prostředky.“

„Jenže lékaři po všech analýzách tvrdí něco jiného. Carole Califanová nezemřela na přímou otravu drogami, ale udušením. Spíš po mechanickém udušení, ne na zástavu dechu, způsobenou směsí drog, které jste nám vyjmenoval. Naši technici také našli jisté důkazy, svědčící o tom, že zase nemluvíte pravdu. My jsme ještě jednou prohledali váš bungalov a našli jsme velmi pádné důkazy, že se té noci odehrálo ještě něco jiného a velmi závažného.“

Skupina policejních techniků se znovu vydala do plážového bungalovu a pustila se ještě jednou do prohlídky. Tentokrát měli přesně definovaný úkol. Asfyxie je odborně řečeno dušení či udušení způsobené nedostatkem kyslíku a hromaděním kysličníku uhličitého v plicích a v tkáních. Policejní lékař Dr. James Hilton však zjistil, že k udušení nedošlo ani vdechnutím cizího tělesa, krve, zvratků nebo zapadlým kořenem jazyka. Pak ale bylo zřejmé, že příčinou smrti bylo předávkování sedativy.

Policiisté měli při prohlídce štěstí. Tam kde by to nikdo nehledal, v nohách postele pod matrací, zabalené v noční košili, byly ukryty snímky pořízené polaroidem: černobílých bylo šest a jeden byl barevný, v černém lékařském kufříku měl doktor Drinkwater dalších Šest barevných snímků nahé Carole Califanové v nejnemožnějších perverzních pozicích s takovými sexuálními pomůckami, jako je štíhlá láhev od bílého vína nebo salátová okurka značných rozměrů. Na většině snímků byla Carole sama, na jiných i doktor Drinkwater. Pokud byl v záběru i obličej, bylo podle mdlého výrazu zřejmé, že vnímání fotografované je silně omezené požitím drog.

„Kdy jste ji fotografoval?“ zeptal se vrchní inspektor Lester.

„V pátek večer.“

„Předtím jste fetovali?“

„Vpíchl jsem jí injekci. Ona si totiž o ni řekla.“

„Chcete snad říct, že chtěla být vyfotografována v těch nemožných a hnusných sexuálních pozicích?“

„Chtěla to na mně.“

„Byla snad perverzní?“

„Měla ráda zvláštnosti.“

„Vy zřejmě taky.“

„Dělal jsem to proto, že mě o to poprosila.“

„Ale předtím jste ji uspal injekcí.“

„Ona si to přála. Ráda si později ty fotografie prohlížela.“

„Chcete snad tvrdit, že měla perverzní sklony?“

„Není snadné určit, co je perverzní a co ještě ne.“

Doktor Drinkwater byl v prosinci 1972 u porotního trestního soudu v St. Albans obviněn z vraždy. Státní žalobce hned v úvodním projevu vyloučil nehodu, naopak zdůraznil, že Drinkwaterova milenka byla ohavným způsobem záměrně zavražděna, protože se jí chtěl doktor Drinkwater zbavit.

Jedním z nejvážnějších a velmi názorných důkazů byly právě fotografie nahé milenky. Aby mohl státní žalobce porotcům v životní velikosti sexuální pozice předvést, přinesl strážný nafukovací pannu s parukou podobnou vlasům Carole Califanové. Nebyla však až na svou gumovou kůži nahá, měla na sobě oblečeny tepláky. Soudní znalec Jeremy Craddock předvedl některé variace, aby demonstroval situaci, v níž by se oběti ucpala ústa i nos, a tak došlo k udušení.

Hlavní slovo při líčení měli soudní znalci. Doktor Geoffrey Gresham prohlásil:

„Nešlo o sebevraždu. Nebyla to dobrovolná smrt už proto, že to nebylo technicky možné. Vždyť Carole Califanová zemřela ve stavu bezvědomí.“

„Dobře, pane doktore,“ řekl státní žalobce Rodney Bax, „pokud vím, tak ale smrt byla způsobena zadušením. Jak to tedy bylo?“

„Asfyxii mohl způsobit jakýkoliv předmět položený přes ústa, anebo k ní došlo zkroucením krku a zmáčknutím nosu, ale Carole Califanová by musela být v takovém případě ve zvláštní poloze.“

Soudní znalci se tedy znovu vrátili k druhé možnosti. Když Carole nespáchala sebevraždu, musela být zavražděna, a to zřejmě předávkováním směsí drog.

„Myslíte si, pane doktore Camerone, že by si takovou směs mohla vpíchnout sama? Že by si podivný koktejl dokázala namíchat?“

„Není to pravděpodobné,“ odpověděl patolog James Cameron.

Doktor Drinkwater byl za vraždu odsouzen.